

DJBRU

Disciplinary Journal of
Buriram Rajabhat University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565
Vol.6 No.2 July - December 2022

วารสารสหวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565 Vol.6 No.2 July - December 2022

ISSN : 2561 - 124X (PINT)

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University

ขอบเขตงานวารสาร

นโยบาย

การจัดทำวารสารฯ ฉบับนี้ มีนโยบาย คือ

1. สนับสนุนผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง
2. เผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคล

ทั่วไป

3. สร้างความรู้และองค์ความรู้ใหม่หรือที่ถูกต้อง เพื่อการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปสู่

สากล

ขอบเขตผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นวารสารวิชาการที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยครอบคลุมศาสตร์ต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ โดย เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงินการธนาคาร การตลาด คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหวิทยาการจัดการ โดยนำเสนอในรูปแบบ

1. บทความประสบการณ์ และบทความเรียบเรียง
2. บทความวิจัย เป็น Concept paper หรือ ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จสมบูรณ์
3. ผู้นำเสนอบทความเป็นบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย
2. เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างความรู้และองค์ความรู้ในสาขาสังคมศาสตร์และ

มนุษยศาสตร์

3. เพื่อเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไป

ที่สนใจ

การประเมินบทความ

แต่บทความจะถูกประเมินโดย Peer Reviewer หลากหลายสถาบันของวารสาร อย่างน้อย

3 คน และจะต้องมีคะแนนผ่านในระดับ ดี ขึ้นไป

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่

การตีพิมพ์วารสารฯ จะมีการตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ คือ

1. ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
2. ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

บรรณาธิการวารสาร

Executive Editor

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ปาโนรัมย์

Associate Professor Dr.Preecha Panoram

กองบรรณาธิการวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

Professor Dr. Prayong Sanburan

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

Associate Professor Dr. Khompet Chatsuphakul Kasem Bundit niversity

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งรัตน์ หัตถกรรม

Assistance Professor Rungrat Hattakam

อาจารย์อนงค์ ทองเรือง

Lecturer Anong Thongreing

อาจารย์ปิติวรรณ ฝ่ายโคกสูง

Lecturer Pitiwan Paikoksong

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khonkaen University

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Kasem Bundit niversity

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

Advisor

รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา

Associate Professor Malinee Jutopama

ผู้ออกแบบและประสานงาน

Cover Designed

ดร.ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์

Dr. Pitipat Nittayakamolphon

คุณพรพรรณ แสงแก้ว

Miss Pornpan Sangkeaw

รายชื่อผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer)

วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Disciplinary Management Journal, Faculty of Management Sciences,
Buriram Rajabhat University

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความ

Peer Reviewers

ชื่อ-สกุล สถาบัน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียา รักการศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินทิพย์ พิมพ์กัลด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ทองศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิราพร ศิรินนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลกันยา ศรีสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน น้อยไม่หอม
อาจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญธัญญานต์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสงวโรดม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา รักการศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ ยุติโนเวศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา ศิริจำปา
รองศาสตราจารย์อรรถกร จิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ภณิดา สุนทรไชย
รองศาสตราจารย์ ดร. สายใจ ทั่นการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรร สายสีสด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช มุ่งเมือง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ข้าราชการบำนาญ

รายชื่อผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer)

วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Disciplinary Management Journal, Faculty of Management Sciences,
Buriram Rajabhat University

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความ

Peer Reviewers

ชื่อ-สกุล สถาบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพดล อีระวงศ์ภิญโญ
รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล
รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถาพร วิชัยรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรารุณี ทศนาวิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรเดช ประเสริฐศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิธิโรจน์ ศุภกฤษฎสุวรรณกุล
อาจารย์ ดร.ชูเกียรติ ผลาผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ฉบับนี้ เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นวารสารที่ทางคณะได้รวบรวมบทความที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่ทางคณาจารย์หรือนักวิจัยจากหลากหลายมหาวิทยาลัยได้เขียนขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งวารสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ในสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์หรือสหวิทยาการจัดการ และเพื่อใช้เป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ วารสารฉบับนี้เปิดรับบทความวิจัยและบทความวิชาการจากผู้สนใจที่จะนำเสนอเพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของตนเอง

ในปีนี้อารสารฉบับนี้ มีผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาและผู้สนใจเพื่อมาตีพิมพ์ผลงานเป็นจำนวนมาก แต่ทางกองบรรณาธิการวารสารขอนำมาตีพิมพ์ จำนวน 10 ฉบับ และในการตีพิมพ์ฉบับนี้ แต่ละบทความจะมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือ Peer Reviewer อ่านบทความละ 3 คนภายนอกมหาวิทยาลัยหลากหลายสถาบัน และจะต้องผ่านในระดับ ดี ขึ้นไปจึงจะสามารถตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ได้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษาและผู้สนใจทุกท่านที่ได้จัดส่งผลงานวิชาการของท่านเพื่อมาตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา ปาโนรัมย์
บรรณาธิการวารสารสหวิทยาการจัดการ

สารบัญ	หน้า
บทความวิจัย	
ภาวะผู้นำ แบบ Inclusive Leadership ต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ช่วง สถานการณ์ COVID-19 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาด ย่อม จังหวัดบุรีรัมย์	1 – 14
Inclusive Leadership To success in business COVID-19 situation : Case studies of entrepreneurs and small and medium enterprises Buriram Province กิตติกวินท์ เอี่ยมวิริยวัฒน์	
การจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างของพนักงาน เอกชนที่ทำงานภายในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์	15 - 24
Managing knowledge of the rights and duties of employees towards their employer of Private employees working in Mueang District, Buriram Province จิรเดช ประเสริฐศรี, กนกพล สมวงศ์	
นวัตกรรมทางสังคมในการจัดการและเพิ่มมูลค่าขยะชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์	25 - 44
Social innovation in managing and adding value of community waste to support tourism in Buriram Province กัลยาณี ธีระวงศ์ภิญโญ, นพดล ธีระวงศ์ภิญโญ, สาคร ปลื้มรัมย์	
การพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมี	45 - 78
Development of Working Quality Among a Chemical Transportation Drivers ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์, อนุรักษ์ นวพรไพศาล, ฤาษุตา วงศ์ชูเวช	
กฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร	79 - 90
Model Law for Developing the Municipal Official to be Municipal Police ทรงฤทธิ์ ภูนาฤทธิ์, สุนีย์ มัลลิกะมาส	

สารบัญ	หน้า
บทความวิจัย	
กฎหมายต้นแบบเพื่อควบคุมธุรกิจดำน้ำ Model Law for Controlling Diving Business ชัตติยาพร คาแสน, สุณีย์ มัลลิกะมาลย์	91 - 104
ปัญหาความรับผิดของผู้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ กรณีรถจักรยานยนต์สูญหาย อัน มิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ Liability problems of motorcycle hire purchasers in case of loss which is not the fault of the hirer นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ, กนกพล สมวงศ์, วรเทพ อรรถวรเดช, รัชฎาภรณ์ สุนทรธนา ภิรมย์, ป้อมฤดี กุมพันธ์, กัลยาณี ชีระวงศ์ภิญโญ	105- 116
ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จ ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 Relationship between Financial Ratio and Stock Prices of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand: SET100 มัตติมา กรงเต็น, สันติพงษ์ กุมารสิงห์	117 - 126
กฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร Model law on military discipline กฤตณัย ลิขิตจิตถะ, สุณีย์ มัลลิกะมาลย์	127 - 140
กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ The Strategy for College Administration Information Systems to Cope with the Problem of VUCA World at Surin Vocational College สายสิริ สายยศ	141 - 158

**ภาวะผู้นำ แบบ Inclusive Leadership ต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ
ช่วงสถานการณ์ COVID-19 : กรณีศึกษาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์**

**Inclusive Leadership To success in business COVID-19 situation :
Case studies of entrepreneurs and small and medium enterprises
Buriram Province**

กิตติกวินท์ เอี่ยมวิริยวัฒน์^{1*}

Kittikawin Eaimviriyawat^{1*}

Received: 12 June 2022

Revised: 20 July 2022

Accepted: 30 July 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadershipของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ต่อความสำเร็จทางธุรกิจในช่วงสถานการณ์โควิด 19 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวคิด Inclusive Leadership ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และมีระดับความสำเร็จของธุรกิจในช่วงสถานการณ์โควิด 19 อยู่ในระดับสูง โดยมีมิติความสำเร็จด้านการบริหารคนมากกว่ามิติด้านผลประกอบการ อีกทั้งพฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวคิด Inclusive Leadership ทั้ง 6

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Lecturer, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

* Corresponding e-mail: mek.eai@gmail.com

องค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจ โดยองค์ประกอบด้านการยอมรับ มีความสัมพันธ์เชิงบวกมากที่สุดต่อความสำเร็จทางธุรกิจ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบครบวงจร ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สถานการณ์ โควิด 19 ความสำเร็จทางธุรกิจ

Abstract

The objective of this research was to study the level of inclusive leadership of small and medium enterprises entrepreneurs. Buriram Province and to study the relationship of inclusive leadership to business success during the Covid-19 situation. This is a survey research. A specific sample of 207 people was selected. The research instruments were unstructured questionnaires and interviews. The statistics used in the research were frequency, mean, standard deviation. and correlation coefficient. Buriram Province Has a leadership behavior level according to the concept of Inclusive Leadership with a statistically significant high average score of 0.05 and a high level of business success during the Covid-19 situation. with the success dimension in people management more than the performance dimension In addition, the leadership behaviors according to the concept of Inclusive Leadership, all 6 components have a positive relationship to business success. by the element of curiosity have the most positive correlation with business success.

Keyword: Inclusive Leadership, Small and Medium Enterprise Entrepreneurs, COVID-19 Situation, Business Success

บทนำ

ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ดังเช่น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ คุก

รั้งให้เศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว การบริการ ฯลฯ ตกต่ำลง สร้างความเสียหายส่งผลกระทบต่อวงกว้าง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs (Small and Medium Enterprises: SMEs) ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีปริมาณถึงร้อยละ 95 ของกิจการทั้งหมดภายในประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาด

กลางและขนาดย่อม, 2546) มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจและสังคมระดับฐานรากของประเทศ ก็ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วยเช่นกัน จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเตรียมความพร้อมและสร้างความยืดหยุ่นเพื่อให้ธุรกิจสามารถเผชิญกับการเหตุการณ์ต่างๆ ได้

ปัจจัยที่สำคัญที่จะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของธุรกิจ คือ ผู้ประกอบการ ซึ่งความสำเร็จของผู้ประกอบการนั้น “ภาวะผู้นำ” เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ดังที่ กมลกานต์ เทพรานนท์ (2549) รุ่งนภา ต่ออุดม (2550) และดุขฎิ นาคเรือง (2558) ได้สรุปว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการ เนื่องจาก ส่งผลต่อความมั่นใจในตนเอง การสร้างและจูงใจทีมงาน รวมทั้งมุมมองและแนวทางการบริหารธุรกิจ ถือเป็นปัจจัยความสำเร็จจากภายในตนเอง เป็นกุญแจสำคัญของความมีประสิทธิภาพ และความมีประสิทธิภาพขององค์กร ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ (Leadership) ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

โดยการศึกษาของ (Deloitte Global Research, 2016) พบว่า ภาวะผู้นำยุคศตวรรษที่ 21 จะมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย (Diversity) มากขึ้น ทั้งความหลากหลายด้านตลาด ด้านผู้บริโภค ด้านแนวคิด และความสามารถของบุคคล เกิดภาวะผู้นำแบบ “Inclusive Leadership (IL)” คือ ผู้นำต้องสร้าง

แนวทางการทำงานร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายและเคารพในความแตกต่างของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับภาวะผู้นำตามค่านิยม ในผลการสำรวจของ Deloitte Global Millennial Research (Josh Bersin, 2013) คือ เป็นผู้นำแบบเปิดรับ มีความโปร่งใส ต้องการความสำเร็จ ต้องการความยุติธรรม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามผลงานที่เกิดขึ้นจริง มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เน้นสิ่งที่ท้าทายและทำงานที่สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ถ้าเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดในกระบวนการ ดังนั้น ภาวะผู้นำรูปแบบนี้จึงได้รับการศึกษาและนำมาปรับใช้ในการบริหารองค์กรและธุรกิจมากขึ้น

จากสภาพปัญหาที่พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์นั้นเป็นจังหวัดขนาดกลาง มีประชากรไม่มาก แต่ก็มีความศักยภาพในการจัดการเพื่อยกระดับเศรษฐกิจของจังหวัดสูง ซึ่งดูได้จากตัวเลข GDP ที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากปี 2007 มูลค่า GPP 44,785 ล้านบาท มาถึงปี 2017 มูลค่า GPP 84,333 ล้านบาท แต่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 นั้น ผู้วิจัยจึงสนใจว่า ทางผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ จะประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจมากน้อยแค่ไหน และผู้ประกอบการฯ จะมีระดับภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจมากน้อยอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ ในช่วงสถานการณ์โควิด 19

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้นำ (Leader)

คุชกรัตน์ โกสมภศิริ (2558) กล่าวว่า ผู้นำ คือ คนหนึ่งคน หรือ กลุ่มคนไม่กี่คนจำนวนหนึ่งที่ กำหนดหนทาง หรือ วิธีการดำเนินชีวิตหรือกิจกรรม ให้กับกลุ่มคนจำนวนมากขับเคลื่อนความเป็นไปของกลุ่มให้เคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่แปลกที่บ่อยครั้งมักจะได้ยินว่า ความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลว ของกลุ่มองค์กรนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership)

Kotter (1999) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการเผชิญกับ ภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้าง วิสัยทัศน์ให้เป็น ตัวกำกับทิศทางขององค์กรในอนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมาย ให้เข้าใจวิสัยทัศน์และสร้างแรงดลใจแก่คนเหล่านั้น ให้สามารถเอาชนะอุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว

โสภาคย์ บุรพาเดชะ (2535, อ้างถึงใน มัลลิกา ต้นสอน, 2544) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำไม่ จำเป็นต้องมาจากบุคคลที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการ ซึ่งเรามักจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็น

ทางการอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่น เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดง พฤติกรรมที่มีน้ำหนัและเป็นเอกภาพ โดยเขาจะใช้ ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนาจการโดยใช้ กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมาย ของกลุ่ม อีกด้าน ยุทธนา พรหมณี (2563) แสดง ความคิดเห็นว่า ทุกคนจะมีภาวะผู้นำอยู่แล้ว เพียงแต่ ว่าแต่ละคนรู้จักที่จะเรียนรู้ เข้าใจ และสามารถ พัฒนาความเป็นผู้นำในตัวให้ออกมาได้มากน้อยแค่ไหน ความเป็นผู้นำได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากตัวตน แต่ละคนทั้งสิ้น ผู้นำที่ดีอาจไม่ได้เป็นมาตั้งแต่เกิด หรือเป็นเพราะได้รับการคัดเลือกจากเจ้านาย แต่ อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำเกิดขึ้นจากความสามารถของ คนนั้นในการที่จะรู้จักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง คนที่จะเป็นผู้นำต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจและ รู้จักตัวเองก่อน นอกจากนี้ต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาวะผู้นำของกลุ่ม ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ ประสบความสำเร็จ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ภาวะผู้นำ รวมทั้งดูความสัมพันธ์ของระดับภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจาก ภาวะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญต่อการบริหารองค์กร ส่งผล ต่อการแข่งขันทางธุรกิจมาตั้งแต่อดีต มีทฤษฎีและ มุมมองในด้านภาวะผู้นำที่หลากหลาย สามารถ จัดเป็นกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่ผ่านจากอดีต จนถึงปัจจุบันได้ 5 กลุ่มใหญ่ดังข้างล่าง ได้แก่

1. แนวคิดผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Approach)
2. แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach)
3. แนวคิดผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Approach)
4. แนวคิดผู้นำสร้างแรงบันดาลใจและมุ่งเปลี่ยนแปลง (Charismatic & Transformational Approach)
5. แนวคิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Perspectives)

แนวคิด “Inclusive Leadership (IL)” ปัจจุบันได้รับการกล่าวถึงในต่างประเทศว่าการสร้างภาวะผู้นำรูปแบบนี้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีความหลากหลายในการทำงาน (Workplace Diversity) มีการทำวิจัยในระดับสากล โดยสร้างรูปแบบ Inclusive Leadership Model (ILM) ให้องค์กรนำไปใช้พัฒนาและสร้างภาวะผู้นำให้แก่บุคลากร

การศึกษาของ Deloitte ได้กล่าวว่า Inclusive Leadership จะสะท้อนถึงแนวทางใหม่ในการนำทีม บริษัทที่ปรึกษา Deloitte ได้เริ่มทำการศึกษา New Leadership Capability ตั้งแต่ปี 2011 ที่เกี่ยวกับ “Inclusion” ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือประสบการณ์กับคนอื่นในการทำงานร่วมกัน พบว่าพนักงานจะความรู้สึกมีส่วนร่วมเมื่อพวกเขาได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม (Fairly) มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) คือความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง

และรับฟังเสียงความคิดเห็นการตัดสินใจ (Voice in a decision making) ดังนั้นแนวปฏิบัติสำคัญของผู้นำแบบ Inclusive Leadership คือ 1) ปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อบุคคลหรือกลุ่มภายใต้พื้นฐานลักษณะเฉพาะบุคคล 2) เข้าใจลักษณะของบุคคลและเห็นคุณค่าคนอื่น และให้การยอมรับการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม และ 3) ใช้ประโยชน์จากความคิดของกลุ่มที่มีความหลากหลาย รับฟังเสียงความคิดเห็นของกลุ่ม เพื่อหาแนวคิดและการตัดสินใจที่ดียิ่งขึ้น Deloitte ได้สรุปออกมา 6 ลักษณะสำคัญของ Inclusive Leadership ดังนี้

1. ความมุ่งมั่นต่อแนวคิด IL (Commitment) คือ เป็นผู้นำที่มุ่งมั่นให้สมาชิกในทีมเห็นคุณค่าของสมาชิกด้วยกัน เข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ให้ทุกคนปฏิบัติต่อกันด้วยการให้เกียรติเป็นสิ่งสำคัญ เคารพบนพื้นฐานความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งความหลากหลายทางความคิดและวัฒนธรรม (Diversity) ส่งเสริมให้สมาชิกปรับแนวทางหรือพฤติกรรมในการทำงานร่วมกัน (Inclusion) ร่วมสร้างทีมที่แข็งแกร่งด้วยกัน เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม (Teamwork) และเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในธุรกิจ ผู้นำต้องมุ่งมั่นปฏิบัติแนวทางนี้เป็นหลักที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจเพื่อเอาชนะความท้าทายต่างๆ ท่ามกลางความหลากหลายของสภาพแวดล้อม

2. ความกล้า (Courage) คือ เป็นผู้นำที่การกล้ายอมรับในจุดด้อยของตนเอง ยอมรับในความสำเร็จของผู้อื่น ยอมรับในความผิดพลาดต่างๆ

ได้ เพื่อพร้อมจะพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งถ้าที่
จะนำแนวทางการบริหารทีมที่มีความหลากหลายทาง
ความคิดและวัฒนธรรมมาปรับใช้และลงโทษบุคคลที่
ไม่ให้ความร่วมมือ

3. การไม่มีอคติ (Cognizance of bias) คือ
เป็นผู้นำที่เป็นตัวอย่างไม่นำอคติส่วนตัว (Bias) มามี
ต่อการพิจารณาและตัดสินใจผู้อื่น ทั้งให้ความสำคัญ
ต่อความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน แก่ลูกน้อง
ทีมงาน ยึดหลักความโปร่งใส หลักคุณธรรมในการ
บริหาร

4. การอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) คือ เป็น
ผู้นำที่เปิดรับฟังคำแนะนำ ความคิดต่างของผู้อื่น
สนใจอยากรู้อยากเห็นแนวคิดของผู้อื่น ตั้งใจรับฟัง
เพื่อเข้าใจมุมมองบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น หาวิธี
ปรับเปลี่ยนให้เข้าใจตรงกัน นำมาสู่โอกาสสร้าง
ความสำเร็จทางธุรกิจได้

5. การเข้าใจแนวคิดด้านวัฒนธรรม
(Cultural Intelligence) คือ เป็นผู้นำที่พยายาม
เข้าใจ เรียนรู้ พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรมของ
บุคคลอื่นๆ สามารถปรับตัวในการทำงานให้เข้ากับบุคคล
ที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมได้เป็น
อย่างดี

6. ความร่วมมือ (Collaboration) คือ เป็น
ผู้นำที่สร้างบรรยากาศให้สมาชิกรู้ว่าการร่วมมือกันมี
ความสำคัญในการทำงานเป็นทีม ยินดีแบ่งปันมุมมอง
ทัศนคติร่วมกัน ให้อำนาจสมาชิกในการตัดสินใจ มี
อิสระในการแก้ปัญหาเพื่อสร้างความรับผิดชอบใน
หน้าที่ เปิดโอกาสให้สมาชิกกล้าพูดคุ้ย แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นร่วมกัน มีสิทธิ์มีเสียง มีความสำคัญใน
ทีม

แนวคิดนี้เชื่อว่าทั้ง 6 ลักษณะ ทำให้ผู้นำ นำ
ทีมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก
ขึ้น จะสามารถตอบสนองความหลากหลายของโลก
ยุคใหม่ได้ สามารถนำพาทีมรุ่นใหม่และองค์กรสู่
ความสำเร็จได้ สร้างการได้เปรียบทางการแข่งขันทาง
ธุรกิจ เนื่องจากส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมที่ดียิ่งขึ้น
(Better Teamwork) (Employer Network for
Equality & Inclusion, 2016) นั่นคือ สมาชิกมีแนว
ทางการทำงานร่วมกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้ดี
พนักงานให้ความร่วมมือด้วยดี (High Collabora-
tion) (Berlitz Corporation, 2011) ซึ่งผู้วิจัยนำมา
เป็นการวัดความสำเร็จทางธุรกิจในด้านการบริหาร
คน ของผู้ประกอบการในงานวิจัยนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
Research Method) โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม
และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ในช่วง
เดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน พ.ศ. 2564

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ ที่
ครอบคลุมอยู่ในประเภทกิจการผลิตสินค้า/แปรรูป,
ให้บริการ, ค้าส่ง, ค้าปลีก และดำเนินกิจการใน
ลักษณะเจ้าของคนเดียว, ห้างหุ้นส่วนสามัญ, ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด, บริษัทจำกัด, วิสาหกิจชุมชน ที่เป็น
สมาชิกสภาอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 59
คน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์, 2563)
และ เป็นสมาชิกสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย จังหวัด

บุรีรัมย์ จำนวน 370 คน (สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย จังหวัดบุรีรัมย์, 2564) รวมเป็นจำนวน 429 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นสมาชิกสภาอุตสาหกรรม จังหวัดบุรีรัมย์ และ เป็นสมาชิกสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5% โดยใช้ตารางสำเร็จรูป Taro Yamane (ธานินทร์ 2548 :49) จะสามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 207 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพผู้ประกอบการ SMEs จังหวัดบุรีรัมย์ ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งอ้างอิงจากแบบสอบถามของ พนิดา ไชยแก้ว (2559) ซึ่งแปลจากบทความตามแนวคิด Inclusive Leadership ของ Deloitte Global Research (2016) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญ โดยแบ่งเนื้อหาของข้อคำถามเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประเภทกิจการ อายุของกิจการ ลักษณะการดำเนินกิจการ จำนวนผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership จำนวน 6 องค์ประกอบ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จทางธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ ด้านผลประกอบการ และ ด้านการบริหารคน

ซึ่งคำถามส่วนที่ 2 และ 3 จะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตั้งแต่มากที่สุด - น้อยที่สุด ตามแนวคิดของ Liker technique

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบการครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ภาษาที่ใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อแนะนำดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อทำการปรับปรุงแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้นำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient: α) ของ Cronbach สำหรับผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.905 ซึ่งมากกว่า 0.7 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการเลือกพื้นที่ เขตจังหวัดบุรีรัมย์ เพราะเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการเติบโตสูงอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องการทราบว่าในช่วงสถานการณ์โควิด 19 จะมีผลอย่างไรต่อระดับภาวะผู้นำ จึงเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลช่วงเดือน มี.ค. - เม.ย. 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ (SPSS) สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็น

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ใช้ในการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์คะแนนข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงความถี่ข้อมูลคะแนน และ One-Sample t-test
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีสัดส่วนของเพศใกล้เคียงกัน โดยมีเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.8 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.2 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.2 มีสถานภาพส่วนใหญ่คือ แต่งงาน/มีคู่ครอง คิดเป็นร้อยละ 65.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.4 ส่วนใหญ่ประกอบกิจการประเภทการผลิตสินค้า/แปรรูป คิดเป็นร้อยละ 68.7 และส่วนใหญ่ประกอบกิจการมา 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.8 มีลักษณะการดำเนินกิจการส่วนใหญ่เป็นแบบบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาคือเจ้าของคนเดียว คิดเป็นร้อยละ

30.1 และส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานอยู่ในช่วง 1 – 25 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3

การทดสอบระดับภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

ผลการศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่า Sig น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความยึดมั่นต่อแนวคิดผู้นำยุคใหม่แบบครบวงจร (Commitment) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ เชื่อว่าผู้ปฏิบัติงานทุกคน เป็นส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ (4.51) รองลงมา คือ พยายามทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ (4.46) ส่วนพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด คือ จัดสรร วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่อย่างเหมาะสม แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน (4.23)

2. ด้านความกล้า (Courage) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ สามารถยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจได้ และ ชอบแสวงหาแนวคิดหรือวิธีการทำงานของบุคคลที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาพัฒนานตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมา คือ พร้อมทำงานร่วมกับทุกๆคนที่มีความแตกต่างกันได้ (4.19) ส่วนพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด คือ รับรู้ถึงจุดอ่อนจุด

ด้อย และสิ่งที่ต้องพัฒนา เพื่อการทำงานให้สำเร็จ (4.08)

3. ด้านการไม่มีอคติ (Cognizance of bias) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ ยินดีรับฟังความเห็นต่างหรือข้อแนะนำจากผู้อื่น (4.34) รองลงมา คือ ยึดหลักความยุติธรรมในการบริหารและตัดสินใจของผู้นับถือ (4.30) ส่วนพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด คือ สามารถบริหารงานได้โดยไม่มีเรื่องอคติส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง (4.16)

4. ด้านความอยากรู้ (Curiosity) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ ตั้งใจฟัง เมื่อผู้อื่นกำลังพูดถึงมุมมองความคิดของเขา (4.40) รองลงมา คือ แสวงหามุมมองหรือแนวคิดใหม่ๆ จากผู้อื่น เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำธุรกิจ (4.36) ส่วนพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด คือ แสวงหาโอกาสที่จะเชื่อมความสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆ เช่น ภาครัฐ สถาบัน-อุดมศึกษา ชุมชน (4.16)

5. ด้านความเข้าใจถึงความแตกต่างของภูมิหลัง (Cultural Intelligence) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ ความมั่นใจว่าสามารถเป็นผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติงานที่มีภูมิหลังแตกต่างกันได้ (4.12) รองลงมา คือ แสวงหาโอกาสที่จะได้ทำงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน (3.80) ส่วนพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด คือ สนใจและอยากเรียนรู้ถึงภูมิหลังของผู้ปฏิบัติงานทุกคน (3.67)

6. ด้านความร่วมมือ (Collaboration) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ สนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มได้พูดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดและข้อเสนอแนะซึ่งกัน (4.47) รองลงมา คือ มุ่งมั่นที่จะสร้างการทำงานเป็นกลุ่ม และให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (4.36) ส่วนพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุด คือ เชื่อว่าสามารถสร้างและบริหารกลุ่มคนที่มีความคิดที่แตกต่างกันได้ (4.20)

ตารางที่ 1 การทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี One Sample t-test ของแต่ละองค์ประกอบ ($\bar{X} \geq 3.51$)

ตัวแปร	Test-value= 3.51						ระดับ
	$\bar{X}$	SD	Mean Difference	T	df	Sig. (2-tailed)	ภาวะผู้นำ
ด้านความยึดมั่นต่อแนวคิดผู้นำยุคใหม่แบบครบวงจร	4.37	0.388	0.86	20.258	207	.000*	สูง
ด้านความกล้า	4.20	.427	.69	14.854	207	.000*	สูง

ตารางที่ 1 การทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี One Sample t-test ของแต่ละองค์ประกอบ ($\bar{X} \geq 3.51$) (ต่อ)

ตัวแปร	Test-value= 3.51						ระดับ
	$\bar{X}$	SD	Mean Difference	T	df	Sig. (2-tailed)	ภาวะผู้นำ
ด้านการไม่มีอคติ	4.26	.433	.75	15.864	207	.000*	สูง
ด้านความอยากรู้	4.28	.448	.77	15.686	207	.000*	สูง
ด้านความเข้าใจถึงความแตกต่างของภูมิหลัง	3.86	.560	.35	5.742	207	.000*	สูง
ด้านความร่วมมือ	4.32	.448	.81	16.467	207	.000*	สูง

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ ในช่วงสถานการณ์โควิด 19

ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจ (Business Success) โดยพิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า ด้านการอยากรู้ (Curiosity) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r = .296$) มากที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์กันในระดับน้อย ($r < .30$) รองลงมา คือ ด้านการเข้าใจถึงความแตกต่างของภูมิหลัง (Cultural Intelligence) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (r

= .275) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์กันในระดับน้อย ($r < .30$) รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือ (Collaboration) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r = .249$) ของนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์กันในระดับน้อย ($r < .30$) รองลงมามีค่าเท่ากัน คือ ด้านความกล้า (Courage) และ ด้านการไม่มีอคติ (Cognizance of bias) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r = .228$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์กันในระดับน้อย ($r < .30$) ส่วนด้านความยึดมั่นต่อแนวคิด ผู้นำยุคใหม่แบบครบวงจร ($r = .179$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ (Business Success)

องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership	ความสำเร็จทางธุรกิจโดยรวม	
	Pearson Correlation (r)	Sig. (2-tailed)
1. พฤติกรรม: ความยึดมั่นต่อแนวคิดผู้นำยุคใหม่แบบครบวงจร	.179	.106
2. พฤติกรรม: ความกล้า	.228	.038*
3. พฤติกรรม: การไม่มีอคติ	.228	.038*
4. พฤติกรรม: การยอมรับ	.296	.007**
5. พฤติกรรม: การเข้าใจถึงความแตกต่างของภูมิหลัง	.275	.012*
6. พฤติกรรม: ความร่วมมือ	.249	.023*

ที่มา: จากการคำนวณ

การอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำตาม องค์ประกอบ Inclusive Leadership สอดคล้องกับ คำนิยมภาวะผู้นำที่ได้จากการสำรวจในระดับสากล Deloitte Global Millennial Research (2013) เนื่องจาก ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี พฤติกรรมภาวะผู้นำ Inclusive Leadership ใน ระดับสูงทั้ง 6 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี One Sample t-test ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษารององค์ประกอบภาวะผู้นำ ของ พนิดา ไชยแก้ว (2555) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทยมี ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวคิด Inclusive

Leadership มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับสูงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้ง 6 องค์ประกอบ โดย พฤติกรรมภาวะผู้นำ : การไม่มีอคติ (Cognizance of Bias) มีค่าคะแนนสูงสุด อีกทั้งพฤติกรรมภาวะผู้นำ แนวคิด Inclusive Leadership ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจ โดย มิติความสำเร็จ ด้านการบริหารคนสูงกว่าความสำเร็จ ด้านผลประกอบการ โดยพฤติกรรมภาวะผู้นำ : ความมุ่งมั่นต่อแนวคิด IL (Commitment) มีค่า ความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุดทั้ง 2 มิติ สำหรับการ วิเคราะห์อิทธิพล ของทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่า มี 3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลเชิงบวก ต่อความสำเร็จทาง ธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ 0.05 ได้แก่ พฤติกรรมภาวะผู้นำ : ความมุ่งมั่นต่อแนวคิด IL, การเข้าใจแนวคิดด้านวัฒนธรรม และ การไม่มี

อคติ ที่ระดับอิทธิพล 0.350, 0.212 และ 0.160 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลส่วนบุคคล และการสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง สามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่นั้นมีอายุอยู่ในช่วง 40 – 49 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท อีกทั้งบางส่วนยังเป็นผู้สืบทอดธุรกิจต่อมาจากครอบครัว จึงอาจส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำที่สูงในทุกองค์ประกอบ เพราะด้วยช่วงอายุ ระดับการศึกษา และการเห็นแบบอย่างการบริหารงานมาจากครอบครัว น่าจะเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการในเรื่องภาวะผู้นำได้ดี สัมพันธ์กับผลวิจัยที่พบว่า 3 อันดับแรกที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง คือ เรื่องความยึดมั่นต่อแนวคิดผู้นำยุคใหม่แบบครบวงจร , ความร่วมมือ, ความอยากรู้

จากผลวิจัยยังพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จทางธุรกิจในทุกองค์ประกอบ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์นั้น จะพบว่ามีค่าความสัมพันธ์ที่ระดับน้อยทุกองค์ประกอบ ($r < .30$) ทั้งๆที่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีค่าระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำที่อยู่ในระดับสูงในทุกองค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงพยายามหาเหตุผลประกอบ โดยนำเอาข้อมูลการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างมาวิเคราะห์ร่วม จึงอธิบายได้จากสถานการณ์โควิด 19 ที่กำลังระบาดและรุนแรงอยู่ ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของธุรกิจต่างๆเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับค่าระดับความสำเร็จของธุรกิจ “ด้านผลประกอบการ” ในช่วง

สถานการณ์โควิด 19 ที่มีค่าเฉลี่ยแค่ระดับปานกลาง (2.97) ตามตารางที่ 2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า 3 อันดับที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เรื่องกำไร (2.81) ยอดขาย (2.71) จำนวนลูกค้า (2.65) โดยที่ค่าเฉลี่ย “ด้านผลประกอบการ” ยังไม่ถึงระดับน้อยหรือน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกิจการลักษณะเจ้าของคนเดียวและบริษัทจำกัด จึงยังสามารถประคับประคองธุรกิจไปได้ แต่จะพบว่าผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการลักษณะวิสาหกิจชุมชนนั้น จะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบสูงมาก โดยเกือบทั้งหมดจะมีระดับความสำเร็จ “ด้านผลประกอบการ” ที่ระดับน้อยถึงน้อยที่สุด จึงสรุปได้ว่าการที่ระดับภาวะผู้นำแบบ Inclusive Leadership มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของธุรกิจในระดับที่ไม่สูง เพราะเนื่องมาจากสถานการณ์การที่ไม่ปกติ จากโรคระบาดโควิด 19 ที่ยังคงแพร่ระบาดอยู่

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางเพื่อนำไปปรับใช้และพัฒนาใน 3 เรื่อง คือ

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำ Inclusive Leadership ในกลุ่มนักธุรกิจอายุน้อยรุ่นใหม่ ของจังหวัดบุรีรัมย์
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ประกอบในการหาความสัมพันธ์ ความสำเร็จของธุรกิจ เช่น ด้านการตลาด ด้านลูกค้า ด้านคู่แข่ง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อ สถานการณ์โควิด 19 ระบาด
ความสำเร็จของธุรกิจ ช่วงก่อน ระหว่าง และหลัง

เอกสารอ้างอิง

- กมลกานต์ เทพรานนท์. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำ แรงจูงใจภายใน คุณลักษณะของ
ผู้ประกอบการกับความสำเร็จในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม* (วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2550). *ภาวะผู้นำในองค์กร*. กรุงเทพฯ.
- ณัฐวรรณ อัครวิเศษ. (2563). *Diversity and Inclusion (D&I): ยังจำเป็นในช่วงวิกฤติ COVID-19 หรือไม่*.
สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/7150>
- ดุชนี นาคเรือง. (2558). *ภาวะผู้นำและทักษะบริหารของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบ
ธุรกิจ กรณีศึกษา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดยะลา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย, 35(1), 65-78.*
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2564). *ผลกระทบของ Covid-19 ต่อเศรษฐกิจไทย และคนทำธุรกิจ SME*. สืบค้นเมื่อ
5 มกราคม 2564 จาก [https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/covid19-newnormal-
with-sme](https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/covid19-newnormal-with-sme)
- ประหยัด แซ่หลิม. (2547). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม (SMEs) ในเขตธนบุรี* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- พนิดา ไชยแก้ว. (2559). *อิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ กรณีศึกษา
ผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2549). *การศึกษาภาวะผู้นำของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ใน
การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44. 30 ม.ค. – 2 ก.พ. 2549. กรุงเทพฯ.
275-282.*
- อัจฉรา อัญญาลคุปต์. (2559). *การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

14 วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

Bernadette, D., & Juliet, B. (2016). *The Six Signature Traits of Inclusive Leadership: Thriving in a diverse new world*. New York: Deloitte University Press.

การจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างของพนักงาน เอกชนที่ทำงานภายในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์

Managing knowledge of the rights and duties of employees towards their employer of Private employees working in Mueang District, Buriram Province

จิรเดช ประเสริฐศรี^{1*} และ กนกพล สมวงศ์¹

Chiradet Prasertsri^{1*} and Kanokphon Somwong¹

Received: 12 June 2022

Revised: 15 July 2022

Accepted: 31 July 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาและประเมินความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงาน และเพื่อศึกษาและจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้กับหน่วยงานเอกชนภายในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ กลุ่มพนักงานเอกชนภายในอำเภอเมืองบุรีรัมย์จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้ของตนเองที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างตามกฎหมายแรงงานอยู่ในระดับ น้อย แนวทางในการจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างนั้น ควรมีการจัดกระบวนการเชิงปฏิบัติการ จัดรูปแบบเกมให้เล่น และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้าง พนักงานเอกชน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

* Corresponding e-mail: chiradet.pr@bru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study and assess the knowledge about the rights and duties of employees towards employers in accordance with labor law and to study and manage the knowledge about the rights and duties of employees towards employers in accordance with labor laws in order to increase the efficiency of working for private agencies in the Muang district Buriram Province. The sample groups used in the research were a group of 100 private employees in Mueang Buriram District. The tool used in this research was a questionnaire. The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation. The results showed that Respondents assessed their knowledge of the law on the rights and duties of employees under labor law at a low level. Operational processes should be organized in format the game for playing and arrange for an exchange of knowledge about labor law.

Keyword: knowledge management, rights and duties of employees, private employees

บทนำ

สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างถือเป็นความรู้อย่างหนึ่งที่จะทำให้ระบบการทำงานของลูกจ้างและนายจ้างเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อระบบการทำงานภายในประเทศไทย และยังในสถานการณ์ที่เกิดโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งเป็นช่วงที่หน่วยงานเอกชนหลายแห่งมีการปิดกิจการทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับความเป็นธรรม ด้วยการถูกเลิกจ้าง ไม่ต่อสัญญา เป็นต้น ซึ่งทำให้ลูกจ้างตกงาน นายจ้างก็ขาดลูกจ้างในการทำงานให้กับหน่วยงานของตน การที่ลูกจ้างรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อนายจ้าง อาจทำให้มีระบบการทำงานที่ดี มีประสิทธิภาพและช่วยนายจ้างในการทำงาน สถานการณ์ที่วิกฤตนี้ได้ โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19

หากลูกจ้างสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดของตนเองในการเรียนรู้ที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า และสามารถสร้างรายได้ให้กับนายจ้างได้ ก็จะทำให้ไม่ถูกเลิกจ้าง ทั้งนี้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแรงงานของลูกจ้าง นอกจากจะทราบถึงกฎหมายที่ควรรู้ในการทำงานแล้ว กฎหมายเหล่านั้นก็สามารถที่จะกระตุ้นให้ลูกจ้างทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นายจ้างได้จ้างงานตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ มีอยู่ 19 ตำบล มีบริษัท ห้างร้านที่ทำงานอยู่ภายในอำเภอเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น ธนาคารเอกชน ร้าน 7-Eleven ร้านจำหน่ายรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร ซึ่งมีกว่า 200 ร้าน มีพนักงานเอกชนที่ทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ในช่วงที่เกิด

สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ร้านต่างๆ มีการปิดกิจการ หยุดกิจการไปบ้าง หรือปิดชั่วคราว ซึ่งในการปิดชั่วคราวนั้นทำให้ลูกจ้างหลายคนขาดรายได้จากการทำงาน และทำให้นายจ้างก็ไม่มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละหน่วยงานคือ 1. ลูกจ้างอาจขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเองในทางกฎหมายแรงงาน ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่จะฟ้องร้องเอาผิดต่อนายจ้างเพียงอย่างเดียว แต่เป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะทำให้ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพและสามารถที่จะทำให้นายจ้างมีรายได้ และสามารถจ้างลูกจ้างได้อย่างต่อเนื่อง 2. ลูกจ้างอาจขาดความรู้ที่จะปรับตัวในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตโรคระบาด หรือ วิกฤตอื่นๆ ซึ่งทำให้ระบบการทำงานของนายจ้างไม่บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ระบบการทำงานของหน่วยงานเอกชนภายในจังหวัดบุรีรัมย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งภายในงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาและประเมินความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงาน เพื่อศึกษาและจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้กับหน่วยงานเอกชนภายในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและประเมินความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงาน

2. เพื่อศึกษาและจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้กับหน่วยงานเอกชนภายในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้

Davenport and Prusak (1998) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศ ที่เป็นสภาพแวดล้อมและกรอบการทำงาน สำหรับการประเมินและรวมกันของประสบการณ์และสารสนเทศใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ Srinivas Reddy (2007) กล่าวถึง ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gaps) โดยสรุปว่า ช่องว่างของความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงว่า "ตนเองไม่มีความรู้" เป็นหนทางหนึ่งขององค์การในการพัฒนาบุคคล โดยใช้กระบวนการของการจัดการความรู้เพื่อลดช่องว่างและเติมเต็มความรู้ให้กับบุคลากรเหล่านั้น

กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของลูกจ้าง

ในรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้

ยกเลิก (1) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 (2) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2533 โดยที่ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่ (1) ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น และ (2) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง จะออกกฎกระทรวงมิให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแก่นายจ้างประเภทหนึ่งประเภทใดก็ได้ ดังนั้น เนื้อหาต่างๆ ที่ใช้ภายใต้การกำกับและดำเนินการวิจัยจึงอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ ขนิษฐา กาญจนรังสี (2555 : 78) ได้สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการรวม ทั้งการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเข้าด้วยกันกล่าวคือ เป็นการวิจัยที่พยายามศึกษาชุมชน โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหาศึกษาแนวทางแก้ปัญหาวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผล โดยทุกขั้นตอนมีสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมด้วย ส่วนการวิเคราะห์และประเมินผลภายใน หรือ ประเมินผลศักยภาพขององค์กรนั้น ได้ใช้แนวคิดของ ชีระพงศ แก้วหาวงษ์ (2544 : 269-270) โดยการศึกษาวิเคราะห์ (1) จุดแข็งขององค์กร (Strength: S) เป็น

การศึกษาพัฒนาการเชิงแนวคิดและกระบวนการทัศนคนในองค์กร รวมทั้งวิวัฒนาการในการบริหารจัดการระบบการบริหารจัดการ ที่มงานศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่เช่น เงิน คน เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น และ (2) จุดอ่อนขององค์กร (Weakness: W) เป็นการศึกษากระบวนการพัฒนาที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับกรเปลี่ยนแปลงทางการพัฒนา รวมทั้งสภาพของข้อจำกัดเชิงแนวคิด การบริหารจัดการ ข้อจำกัดที่ทำให้องค์กรไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยวิเคราะห์จุดที่เป็นอุปสรรค และถือเป็นจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการพัฒนา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมการ

1. จัด ประชุม ทีมงานวิจัย เพื่อชี้แจงรายละเอียดงานวิจัย และร่วมกันวางแผนเพื่อดำเนินการวิจัย ในแต่ละขั้นตอน โดยหัวหน้าโครงการเป็นผู้รับผิดชอบรายละเอียดบทที่ 1 บทที่ 2 และบทที่ 3 และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

2. จัดประชุมทีมงานวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเนื้อหาในบทที่ 2 และสร้างเครื่องมือเบื้องต้นเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาประกอบในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย

3. ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการสำรวจข้อมูลประชากร เพื่อนำมาคัดเลือก และลงพื้นที่เบื้องต้นเพื่อทำการรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ในการวิจัย

4. จัดประชุมคณะนักวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเช่น แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยแบบสอบถามนั้น ภายหลังจากที่สร้างเสร็จแล้ว ได้นำแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งหมด 3-ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอื่นจำนวนทั้งหมด 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าอยู่ที่ 0.96

5. จัดนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 35 คน เพื่อให้เข้าไปเก็บรายละเอียดข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 100 คน

6. จัดอบรมในลักษณะเป็นการจัดการความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของแรงงานให้กับกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. กำหนดให้ผู้ช่วยนักวิจัยแต่ละคน เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ตามแบบที่กำหนด

2. คณะนักวิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวนทั้งหมด 20 คน

ระยะที่ 3 ขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ลงรหัส ตรวจสอบรหัส นำข้อมูลเข้าเครื่องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นทำการประมวลผล สรุปตามค่าสถิติต่าง ๆ และสรุปรายละเอียดทั้งเชิงปริมาณและเชิงเนื้อหา

2. เขียนรายงานผลบทที่ 4 และสรุปผลบทที่ 5 จากนั้นทำการสรุปผลการวิจัยแบบย่อ และจัด

ประชุมคณะนักวิจัย ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนักวิชาการด้านกฎหมาย เพื่อทำการวิเคราะห์ผลของการวิจัย องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด

ระยะที่ 4 การเขียนรายงาน และการเผยแพร่ผลงาน

เขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 5 เล่ม จัดทำบทสรุปผู้บริหารและจัดทำบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

ผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอสรุปผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเบื้องต้นก่อน แล้วจึงจะอธิบายเพื่อตอบคำถามการวิจัยในแต่ละประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ อายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว และสำเร็จการศึกษาระดับ ปวส.หรืออนุปริญญา

ด้านความรู้เกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงาน

ด้านความรู้เกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงานพบดังนี้

โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายในแต่ละหัวข้อ จัดอยู่ในระดับ น้อย (2.30) แต่หากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยของความรู้ที่มีต่อแต่ละหัวข้อพบว่า ที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่าหัวข้ออื่นได้แก่ ด้านข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบัญญัติเรื่องแรงงาน

(2.60) รองลงมาคือ ด้านการใช้แรงงานเด็ก (2.31) ด้านการใช้แรงงานหญิง (2.30) ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงาน (2.28) ด้านบทบัญญัติกฎหมายต่างๆ (2.26) และด้านกฎหมายอื่นๆ (2.04) ตามลำดับ

1. ความรู้เกี่ยวกับบัญญัติเรื่องแรงงาน โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อบทบัญญัติเรื่องแรงงาน จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง (2.60) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความรู้เรื่อง สัญญาจ้าง วันทำงาน วันหยุด วันลา ค่าจ้าง (3.19) รองลงมาคือ ความรู้เรื่อง นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ว่าจ้าง ผู้รับเหมาขั้นต้น ผู้รับเหมาช่วง (2.85) ความรู้เรื่อง ค่าจ้างในวันทำงาน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐาน การทำงานล่วงเวลา ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินสะสม และเงินสมทบ (2.68) ความรู้เรื่องการเรียกร้องสิทธิตามกฎหมาย การคืนหรือไม่คืนเงินประกันจากนายจ้าง การรับเงินประกันการทำงาน หนี้ที่เกิดจากการไม่ชำระค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา (2.42) และความรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติเรื่องนายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วง (1.87) ตามลำดับ

2. ความรู้เกี่ยวกับด้านกฎหมายการใช้แรงงาน โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงาน จัดอยู่ในระดับ น้อย (2.28) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความรู้เรื่อง ระบบการทำงาน กฎหมายเกี่ยวกับการประกาศเวลาทำงาน การทำงานล่วงเวลา (2.68) รองลงมาคือ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับ การลา ทุกประเภท สวัสดิการที่จะควรจะได้รับ (2.45) นายจ้างจะต้องมีการประกาศชั่วโมงการ

ทำงาน เวลาพักการทำงาน และการตกลงเวลาพักการทำงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง (2.18) การห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด เว้นแต่ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น (2.05) และลูกจ้างมีสิทธิที่จะหยุดพักผ่อนในช่วงใด และสิทธิหน้าที่ในการทำงานของลูกจ้างเป็นอย่างไร (2.03) ตามลำดับ

3. ความรู้เกี่ยวกับด้านการใช้แรงงานหญิง โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานหญิง จัดอยู่ในระดับ น้อย (2.30) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ เมื่อหญิงมีครรภ์แล้ว นายจ้างไม่มีสิทธิในการเลิกจ้าง (2.88) รองลงมาคือ กฎข้อห้ามเกี่ยวกับหญิงมีครรภ์ในการทำงาน (2.59) กฎข้อห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด (2.42) กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการแสดงใบรับรองของแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งของหญิงมีครรภ์ว่าเป็นอย่างไร (1.83) และระยะเวลาในการลาและสิทธิต่างๆ ของหญิงมีครรภ์ (1.79) ตามลำดับ

4. ความรู้เกี่ยวกับด้านการใช้แรงงานเด็ก โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก จัดอยู่ในระดับ น้อย (2.31) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ เกณฑ์การกำหนดอายุในการใช้แรงงานเด็ก (2.52) รองลงมาคือ กรณีเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นลูกจ้าง นายจ้างปฏิบัติเช่นไร (2.13) กฎหมายเกี่ยวกับเมื่อลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมาทำงาน ในแต่ละวันควรทำงานและพักอย่างไร ไม่ควรให้ทำงาน

ในช่วงเวลาใด (2.48) กฎหมายเกี่ยวกับ การห้าม แรงงานเด็กทำงานในงานจำนวน 13 รายการ (2.27) และ กฎหมายเกี่ยวกับ การห้ามมิให้นายจ้างให้ ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในบาง สถานที่ (2.15) ตามลำดับ

5. ความรู้เกี่ยวกับด้านกฎหมายอื่นๆ โดย ภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับด้าน กฎหมายอื่นๆ จัดอยู่ในระดับ น้อย (2.04) แต่เมื่อ พิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไป นาน้อย ได้ดังนี้ กฎหมายว่าด้วยสวัสดิการของ แรงงาน (2.49) รองลงมาคือ กฎหมายว่าด้วยการพัก งาน และรายละเอียดต่างเป็นอย่างดี (2.32) กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงาน (2.14) กฎหมายว่าด้วย การควบคุมและรายละเอียดต่างๆ (1.85) และ

กฎหมายเกี่ยวกับค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานใน วันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด (1.40) ตามลำดับ

6. ความรู้เกี่ยวกับด้านบทบัญญัติกฎหมาย ต่างๆ โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมาย เกี่ยวกับด้านบทบัญญัติกฎหมายต่างๆ จัดอยู่ในระดับ น้อย (2.26) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ รายละเอียด ของบทบัญญัติว่าด้วยการยื่นคำร้องและการพิจารณา คำร้อง (2.58) รองลงมาคือ รายละเอียดในบทบัญญัติ ว่าด้วยพนักงานตรวจแรงงาน (2.24) รายละเอียด เกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยการลงโทษ (2.22) รายละเอียดของบัญญัติว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์ ลูกจ้าง (2.14) และบทบัญญัติว่าด้วยการส่งหนังสือ (2.12) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างที่มีต่อนายจ้างตามกฎหมายแรงงาน

ข้อ	รายละเอียด	Mean	S.D	มีความรู้ ระดับ	ลำดับ
1	ด้านข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบัญญัติเรื่องแรงงาน	2.60	0.73	ปานกลาง	1
2	ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงาน	2.28	0.66	น้อย	4
3	ด้านการใช้แรงงานหญิง	2.30	0.89	น้อย	3
4	ด้านการใช้แรงงานเด็ก	2.31	0.74	น้อย	2
5	ด้านกฎหมายอื่นๆ	2.04	0.72	น้อย	6
6	ด้านบทบัญญัติกฎหมายต่างๆ	2.26	0.81	น้อย	5

ที่มา: จากการคำนวณ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

1. จากรายละเอียดที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ที่มีต่อกฎหมายแรงงาน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงนั้น พบว่า โดยภาพรวมเห็นว่า ยังมีความรู้อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละท่านถึงแม้ว่าจะมีสถานภาพเป็นนายจ้างและลูกจ้าง แต่ลูกจ้างเองก็ไม่ได้เรียนรู้รายละเอียดข้อกฎหมายทั้งหมดที่จะทำให้ตนเองได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องและไม่ทำให้งานของนายจ้างบกพร่องไป และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดจะพบว่า ทุกหัวข้อ จัดอยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับน้อย นี่แสดงให้เห็นว่า พนักงานเอกชนทั้งหมด รับรู้เกี่ยวกับข้อปฏิบัติทางกฎหมายแรงงานจัดอยู่ระดับที่จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพและจะต้องผลักดันให้เกิดการเรียนรู้เพื่อให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในระบบการทำงาน สอดคล้องกับ : Davenport and Prusak (1998) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ในระบบการจัดการความรู้ นั้น จะต้องทำเสริมความรู้อย่างเป็นระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยน และการใช้ทีมงานเพื่อเป็นวิทยากรเสริมความรู้ และสอดคล้องกับ Srinivas Reddy (2007) กล่าวถึงช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gaps) โดยสรุปว่า ช่องว่างของความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงว่า "ตนเองไม่มีความรู้" เป็นหนทางหนึ่งของการจัดการความรู้เพื่อบุคคล โดยใช้กระบวนการของการจัดการความรู้เพื่อลดช่องว่างและเติมเต็มความรู้ให้กับบุคลากรเหล่านั้น

2. ในแต่ละรายละเอียดนั้นพบว่า หัวข้อที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในระดับซึ่งถือว่าค่อนข้างดี คือ ระดับปานกลาง ได้แก่เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับบัญญัติเรื่องแรงงาน โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อทบทวนบัญญัติเรื่องแรงงาน จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง นั่นคือความรู้เกี่ยวกับ สัญญาจ้าง วันทำงาน วันหยุด วันลา ค่าจ้าง รองลงมาคือ ความรู้เรื่องนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ว่าจ้าง ผู้รับเหมาขั้นต้น ผู้รับเหมาช่วง ความรู้เรื่อง ค่าจ้างในวันทำงาน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐาน การทำงานล่วงเวลา ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินสะสม และเงินสมทบ นี่แสดงให้เห็นว่า กลุ่มพนักงานเอกชนหลายคนจะเข้าใจเกี่ยวกับระบบสัญญาจ้าง โดยเฉพาะวันหยุด วันลา วันลาป่วย และค่อนข้างรู้ว่า นายจ้างมีสถานะอย่างไร ลูกจ้างควรปฏิบัติอย่างไรต่อนายจ้าง เป็นต้น สอดคล้องกับมานิตย์ วานิชวัฒนา (2545) ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และปัญหาการละเมิดสิทธิอันพึงควรได้รับตามกฎหมายของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมของนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบสอดคล้องกันคือ ดังนี้ 1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของลูกจ้างเป็นรายข้อ พบว่า ลูกจ้างมีความรู้มากที่สุด คือ เรื่องการกำหนดให้ลูกจ้างมีวันหยุดประจำสัปดาห์ ในสัปดาห์หนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 1 วันและ การกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลา เพื่อรับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกทหาร ส่วนเรื่องที่มี ความรู้ที่น้อยที่สุด คือ เรื่องการกำหนดให้ลูกจ้างลาป่วยได้ 30 วันทำงาน โดยได้รับค่าจ้างตามปกติ 2. ลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับสิทธิ อันพึงควรได้รับตามกฎหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง ร้อยละ 58.00 และพบว่า ไม่มีลูกจ้างใดเลยที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิอันพึงควรได้รับตามกฎหมาย 3. ปัญหาการละเมิดสิทธิของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมของนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่าประเด็นที่มีการละเมิดมากที่สุด คือ การเลิกจ้างลูกจ้างหญิงมีครรภ์ และการบีบให้ลาออกเอง โดยการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่โดยที่ลูกจ้างไม่มีความรู้ ส่วนประเด็น ที่มีการละเมิดน้อยที่สุด คือ เรื่องที่นายจ้างไม่อนุญาตให้ลาพักผ่อนประจำปีตามวันและที่ลูกจ้าง ต้องการ

3. ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับด้านกฎหมาย การใช้แรงงาน โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงาน จัดอยู่ในระดับ น้อย แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความรู้เรื่อง ระบบการทำงาน กฎหมายเกี่ยวกับการประกาศเวลาทำงาน การทำงานล่วงเวลา รองลงมาคือ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการลา ทุกประเภท สวัสดิการที่จะควรจะได้รับ และนายจ้างจะต้องมีการประกาศชั่วโมงการทำงาน เวลาพักการทำงาน และการตกลงเวลาพักการทำงาน ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารายละเอียดข้อกฎหมายดังกล่าวจำเป็นจะต้องศึกษาในรายละเอียดแต่ละด้าน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนยังไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางกฎหมาย จึงไม่ได้สนใจในการเรียนรู้มากนัก ดังนั้นประสิทธิภาพในการที่จะได้รับผลตอบแทนต่างๆ จึงมีค่อนข้างน้อย

4. ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับด้านการใช้แรงงานหญิง โดยภาพรวมแล้วความรู้ที่มีต่อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานหญิง จัดอยู่ในระดับ น้อย แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายละเอียดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ เมื่อหญิงมีครรภ์แล้ว นายจ้างไม่มีสิทธิในการเลิกจ้าง รองลงมาคือ กฎข้อห้ามเกี่ยวกับหญิงมีครรภ์ในการทำงาน และ กฎข้อห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด โดยความรู้เหล่านี้ค่อนข้างมีน้อย จึงเป็นเหตุให้ถูกละเมิดหรือมีการใช้แรงงานหญิงเกินความจำเป็น ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ลูกจ้างส่วนใหญ่เข้าใจในบทบาทของตนแต่ไม่เข้าใจในกฎหมายแรงงาน โดยเฉพาะในรายละเอียดที่มีความจำเป็นต่อการทำงาน แต่ระบบการทำงานมักจะทำตามคำสั่งของนายจ้างและไม่กล้าที่จะเรียกร้องสิ่งใดหรือการแสดงออกจากราคาจิตวิทยาในการพูดคุย จิตวิทยาในการแสดงออก ซึ่งทำให้ระบบการทำงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างขาดการสื่อสารที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สันติ กาญจนมิตร (2553) ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนกับ ขั้นตอนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กรณีศึกษา: ในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานมีน้อย ทำให้ลูกจ้างขาดการสื่อสารที่ดีต่อระบบการทำงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง การทำงานจึงขาดประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา กาญจนรังษิณนท์. (2555). *การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2544). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งประชาคม ประชาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.

มานิตย์ วานิชวัตการ. (2545). *ความรู้ความเข้าใจ และปัญหาการละเมิด สิทธิอันพึงควรได้รับตามกฎหมายของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมของนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สันติ กาญจนมิตร. (2553). *ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนกับ ขั้นตอนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กรณีศึกษา: ในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลโคกโพธิ์ อำเภโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Davenport, T., & Prusak, L. (1998). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Boston: Harvard Business School Press.

Srinivas, R., & Venkat, G.R. (2007). Effect of Distributor Design on Temperature Profiles in the Fluidized Bed during the Combustion of Rice Husk. *Combustion Science and Technology*, 179, 1589-1603.

นวัตกรรมทางสังคมในการจัดการและเพิ่มมูลค่าขยะชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

Social innovation in managing and adding value of community waste to support tourism in Buriram Province

กัลยาณี ชีระวงศ์ภิญโญ^{1*} นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ¹ และ สาคร ปลื้มรัมย์²

Kanlayanee Theerawongpinyo^{1*}, Noppadon Theerawongpinyo¹, and
Sakorn Pleamram²

Received: 18 June 2022

Revised: 14 July 2022

Accepted: 9 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะชุมชนและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อศึกษาการเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนรองรับการท่องเที่ยว โดยใช้วิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศและยังมีกระบวนการเปรียบเทียบ กฎหมาย ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกและมีการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางนิติศาสตร์และ สังคมศาสตร์ จากการศึกษาวิจัย พบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ กฎหมายท้องถิ่น เช่น พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่กฎหมายดังกล่าวเน้นมุ่งเน้นการจัดการขยะที่ปลายทาง จึงมีลักษณะเป็นการกำหนด

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

² ดร. นักวิชาการอิสระ

² Dr. Independent Scholar

* Corresponding e-mail: kanlayanee.th@bru.ac.th

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

หน้าที่ให้กับรัฐและราชการส่วนท้องถิ่นแต่เพียงฝ่ายเดียวในการจัดการขยะตั้งแต่เก็บ ขน และกำจัดขยะ แต่ไม่มีกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้กับประชาชนในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างชัดเจนดังเช่นต่างประเทศ ถึงแม้จะมีกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ข้อ 5 ที่ให้ผู้ก่อมลพิษต้องคัดแยกมูลฝอยและให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นให้มีการคัดแยกมูลฝอย แต่กลับพบว่าท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ออกข้อกำหนดท้องถิ่นในการคัดแยกมูลฝอยภายใต้กฎหมายดังกล่าว ดังนั้นจึงส่งผลให้ไม่มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจึงมีขยะตกค้างในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวโดยเฉพาะช่วงเทศกาลการท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเสนอแนวทางกฎหมายในการจัดการขยะชุมชน โดยให้ท้องถิ่นออกมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมให้ครัวเรือนและสถานประกอบการในที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งตามประเภท และสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะโดยวิธีการลดค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะชุมชนลง แต่อย่างไรก็ตามหากไม่ปฏิบัติตามก็มีบทลงโทษ นอกจากนั้นต้องมีมาตรการส่งเสริมไปพร้อม ๆ กันด้วยวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงมูลค่าขยะแต่ละประเภทเมื่อคัดแยกแล้วสามารถนำไปขายได้ราคา หรือส่งเสริมการนำมารีไซเคิลและนำกลับมาใช้ใหม่ในแบบต่างๆ

คำสำคัญ: ขยะ การคัดแยกขยะ การเพิ่มมูลค่าขยะ

Abstract

The research study on Social innovation in managing and adding value of community waste to support tourism in Buriram Province, In this research aimed to study community waste management and related legal measures, study the value added of community waste to support tourism. By using qualitative research include with Document Research and Comparative Law Method, In-Depth Interview, Focus group. The research result found that although Thailand has many laws related to waste management such as Public Health Act B.E. 2535, Cleanliness and Orderliness Act, B.E. 2535, National Environmental Quality Promotion and Conservation Act, B.E. 2535, Municipality Act, Subdistrict Council and Subdistrict Administrative Organization Act. But that law focuses on waste management at its destination. Therefore, it has the characteristics of defining the duty to the state and local government solely on waste management from collecting, transporting and disposing of waste. But there is no law that clearly defines the duty for people to separate waste from the source as in other countries. Despite the Ministerial Regulation on General Solid Waste Management, B.E.

2560, Article 5, which requires the solid waste builder to separate the solid waste and empowers the local government to issue local regulations for solid waste separation. But found that most localities have not yet issued local regulations on solid waste separation under the law. Therefore, it results in no waste sorting at the source until there is residual waste in communities and tourist sites, especially helping various tourism countries. Therefore, this research proposes a legal approach to community waste management. By requiring the locality to issue legal measures to encourage households and business establishments in various tourist attractions to sort waste before disposing by type and create incentives for waste separation by reducing community waste collection fees. However, if there do not comply, there must be penalties. In addition, there must be a measure to promote at the same time by means of disseminating the public to know the value of each type of waste, when sorted, can be sold at a price. or promoting recycling and reuse in various ways.

Keyword: waste, garbage sorting, adding the value of solid waste

บทนำ

ปัญหาขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศ โดยรัฐกำหนดให้มีพันธกิจในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจปกครอง พ.ศ. 2542 มอบภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะชุมชน เพราะปัญหาการจัดการขยะเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุด เนื่องจากประชากรหนึ่งคนผลิตขยะสูงถึง 1.3 กิโลต่อคนต่อวัน แต่ความสามารถในการจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะของทั่วประเทศได้เพียงร้อยละ 40 ของขยะในเมือง (คำหริ กำป่วนวงศ์, 2562, หน้า 237) ในความเป็นจริงปริมาณขยะของประเทศไทยไม่สูงกว่า

ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่าง ฮองกง สิงคโปร์ เกาหลี หรือญี่ปุ่น แต่ความสามารถในการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ทำได้เพียงร้อยละ 22 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (อนุสรณ์ สาวิชัย, 2555, หน้า 3) จึงส่งผลให้เกิดปัญหาปริมาณขยะล้นเมืองและขาดการจัดการที่เหมาะสมและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ปัญหาสำคัญที่สุด คือขยะชุมชนที่เป็นปัญหาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่องในทุกพื้นที่ ประชาชนในประเทศไทยจำนวนกว่า 63 ล้านคน ทำให้เกิดขยะมากกว่า 56 ล้านกิโลต่อวัน กองขยะสามารถพบได้ทั่วไปแทบทุกพื้นที่ ทุกชุมชน ส่งผลกระทบอย่างมากต่อสภาพแวดล้อม เป็นปัญหาที่กระทบในทางลบต่อท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน ทั้งด้านสุขอนามัย

และคุณภาพชีวิต รวมถึงมีผลกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย (อานวย บุญรัตน์โมตรี, 2544, หน้า 3) ในปัจจุบันจากข้อมูลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยติด 10 อันดับแรกของประเทศที่ปล่อยขยะลงสู่ทะเลมากที่สุดในโลก โดยกว่าครึ่งหนึ่งที่ไหลลงมหาสมุทรนั้นเป็นพลาสติกที่ย่อยสลายยาก และเมื่อปี พ.ศ. 2562 พบว่า ปริมาณขยะที่ประเทศไทยสร้างขึ้นอยู่ที่ 28.7 ล้านตัน ซึ่งมากกว่าปี พ.ศ. 2561 อยู่ 3% โดยถูก คัดแยก ณ ต้นทางและจำกัตัวอย่างถูกต้องรวม 22.9 ล้านตัน แต่ยังเหลือขยะอีก 5.8 ล้านตัน คิดเป็น 20% ของขยะทั้งหมด กลายเป็นปัญหาขยะมูลฝอย จึงเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญและร่วมกันแก้ไข

ในขณะที่จังหวัดบุรีรัมย์มีประชากรและนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี ไม่ว่าจะเป็นมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬาในรูปแบบต่าง ๆ โดยจังหวัดบุรีรัมย์มีแหล่งท่องเที่ยวมากถึง 68 แห่ง (สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์, 2559) ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ วนอุทยานภูเขาไฟกระโดง ละเลิงร้อยรู เขื่อนลำนางรอง อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด อ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก แหล่งท่องเที่ยวหลุมหินตลอดไปจนถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ผาแดง และยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปราสาทเมืองต่ำ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ปราสาทหนองหงส์ ปราสาทบ้านโคกจิว แหล่งเตาเผาโบราณ ศาลหลักเมือง และพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชการที่ 1 เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ศูนย์หัตถกรรมผ้าไหมนาโพธิ์

หมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอนาโพธิ์ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางนันทนาการ ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ สนามช้างอารีนาสเตเดียม สนามแข่งรถช้างอินเตอร์เนชั่นแนลเซอร์กิต บุรีรัมย์คลาสเชิล และสวนน้ำเพลย์พาร์ค เป็นต้น โดยจังหวัดบุรีรัมย์มีทั้งนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติในปี 2559 ประมาณ 1,500,254 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์, 2559) ส่วนปี พ.ศ. 2561 พบว่ามีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 2,014,791 คน (buriramguru, 2019) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าเมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นการอุปโภคบริโภคก็เพิ่มขึ้น จึงทำให้ขยะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยพบว่าขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมดในจังหวัดบุรีรัมย์มีถึง 47,910 ตัน ต่อเดือน แต่จังหวัดสามารถกำจัดได้เฉลี่ยได้เพียง 11,753 ตันต่อเดือนเท่านั้น (สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์, 2559) ดังนั้นเมื่อนักท่องเที่ยว 1 คน สามารถเพิ่มขึ้นได้ถึง 1.3 กิโลต่อวัน นักท่องเที่ยว 2 ล้านกว่าคนขยะในจังหวัดบุรีรัมย์ก็เพิ่มขึ้นจากปกติถึง 2,619,228 กิโล ซึ่งการจัดการขยะดังกล่าวรวมถึงตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ด้วย ปัญหาเช่นนี้นี้หากไม่มีรูปแบบการจัดการขยะที่ดีตั้งแต่ต้นทาง คือตั้งแต่ประชาชนผู้ก่อขยะหรือผู้ก่อมลพิษ จะทำให้ขยะทั้งหมดไปรวมกันที่เดียวกันคือบ่อขยะ เช่นนี้การจัดการหรือกำจัดขยะเหล่านั้นก็จะทำได้ยาก และส่งผลให้มีปริมาณขยะตกค้างเพิ่มสูงขึ้นดังสถิติการจัดการขยะของสำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์ดังกล่าว

จากข้อมูลพื้นฐานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี 2563 ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากร จำนวน 6,345 คน คิดเป็น 1,588 ครัวเรือน จำนวน 11

หมู่บ้าน มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 2 ตันต่อวัน โดยขยะของตำบลหนองกงดังกล่าวอยู่ในเขตความรับผิดชอบในการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองนางรอง ดังนั้นขยะทั้งหมดของตำบลหนองกงดังกล่าวจะถูกนำไปรวมกับขยะที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองนางรอง โดยพบว่าขยะรวมทุกเขตของเทศบาลเมืองนางรอง คือจำนวน 15 ตัน อยู่ประมาณ 30 ตันต่อวัน แต่ปัญหาการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองนางรอง คือปัจจุบันบ่อขยะของเทศบาลถูกปิดอันเนื่องมาจากมีปริมาณขยะที่ล้นบ่อขยะ โดยในปัจจุบันอยู่ในระหว่างการดำเนินการสร้างบ่อขยะแห่งใหม่แต่บ่อขยะแห่งใหม่ก็ยังไม่ได้รับอนุมัติ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่คัดค้าน ส่งผลให้เทศบาลเมืองนางรองในปัจจุบันยังไม่มีบ่อขยะในพื้นที่ของตนเอง จึงต้องขนขยะทั้งหมดที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนไปทิ้งยังบ่อขยะของเทศบาลสตึก ซึ่งต้องเดินทางประมาณกว่า 100 กิโลเมตร ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการขนและค่ากำจัดอยู่ที่ประมาณ 15,000 บาทต่อวัน หรือประมาณ 450,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังพบว่าบ่อขยะแต่ละแห่งบางครั้งรับขยะเพียง 1 เที่ยว ต่อหนึ่งคันรถ ต่อวันเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ขนขยะมาทิ้งยังบ่อขยะได้มากกว่านั้น เพราะมีปัญหาเดียวกันทั่วประเทศคือบ่อขยะจะเต็ม และจะถูกปิดต้องหาพื้นที่ใหม่ จากปัญหาดังกล่าวแน่นอนว่าส่งผลต่อการจัดเก็บขยะของเทศบาลเมืองนางรอง กล่าวคือรถเก็บขยะจะเข้าไปจัดเก็บขยะในชุมชนและหมู่บ้านเพียงหนึ่งถึงสอง

สัปดาห์ ต่อครั้งเท่านั้น เช่นนี้จึงทำให้ขยะเกิดการตกค้างในชุมชนและพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการจัดการขยะในรูปแบบเดิม ๆ ดังกล่าวยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะทำให้การจัดการขยะประสบความสำเร็จ การวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษากระบวนการสร้างนวัตกรรมทางสังคมที่ริเริ่มในการจัดการขยะชุมชน กล่าวคือการสร้างพฤติกรรมทางสังคมในการจัดการขยะที่แตกต่างไปจากพฤติกรรมแบบเดิม ๆ ของครัวเรือนและชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการปรับทัศนคติคนในชุมชนให้รู้จักคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ด้วยการสร้างแนวคิดที่ว่าขยะมีมูลค่า และโดยใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และทางกฎหมายเข้ามาช่วยในการสร้างรูปแบบการเพิ่มมูลค่าจากการคัดแยกขยะ โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าหากขยะมีมูลค่าจากการคัดแยกแล้ว จะทำให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และสร้างความรักสะอาดในชุมชนและสร้างแรงจูงใจที่มุ่งตอบสนองความต้องการของชุมชนด้วยการเพิ่มมูลค่าขยะจากการคัดแยกและการร่วมกลุ่มในการจัดการขยะ ไม่ว่าจะเป็นธนาคารขยะ หรือกลุ่มออกทรัพย์ขยะ ที่เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมสร้างของคนในสังคม มีจิตสำนึกร่วมต่อสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่ในการจัดการขยะชุมชนทั้งยังเป็นการรองรับการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์อย่างยั่งยืนต่อไป และสร้างมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมกับการจัดการขยะ

ของชุมชน ให้เป็นเครื่องมือของรัฐคือท้องถิ่นในการร่วมส่งเสริมการจัดการขยะของชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะชุมชนและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชนตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาการเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนรองรับการท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัย (research methodology) กำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยการนำหลักหลักการบริหารจัดการหลักการพัฒนายั่งยืน หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) ตลอดจนแนวคิดการจัดการขยะ แนวความคิดการพัฒนายั่งยืนกับสิ่งแวดล้อม แนวคิดการจำกัดสิทธิของประชาชน ประกอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารอื่น คือ หนังสือ ตำรา วิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนใช้กระบวนการการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) สอนทนากลุ่ม (Focus group) และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร ทั้งข้อมูลทุติยภูมิตั้งแต่จากกฎหมายเอกสารต่างๆ ประกอบข้อมูลปฐมภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการลงพื้นที่วิจัยภาคสนามการสนทนากลุ่ม และการรับฟังความคิดเห็น พบว่า การส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยว แม้จะมีผลดีต่อเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ แต่ก็พบว่ามีปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะชุมชนท่องเที่ยว อันเป็นผลจากการบริโภคที่มีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงฤดูการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันการกำจัดขยะของชุมชน โดยเฉพาะตำบลขนาดเล็กกลับไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมเนื่องจากปริมาณขยะที่มากเกินไปกว่าศักยภาพของท้องถิ่น ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในชุมชนทำให้เกิดความไม่สะอาด สวยงาม โดยเฉพาะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยประเภทของขยะมูลฝอย (Waste) ตามหลักวิชาการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) ขยะอินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายได้ เช่น

เศษอาหาร เศษใบไม้ เศษหญ้า (50%) (2) ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว การดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม และยาง (30%) (3) ขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายจากชุมชน เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า (39%) และ(4) ขยะทั่วไป เช่น เศษภา เศษไม้ เศษวัสดุก่อสร้าง เข้าจากการเผาไหม้และอื่น ๆ (17%)

โดยจากการศึกษาพบว่าวิธีการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษดังกล่าวสามารถทำได้ โดยวิธีการลดปริมาณขยะจากต้นทางคือจากชุมชนและนักท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ดีในการลดปริมาณขยะในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาทางวิชาการจะเห็นได้ว่ามีวิธีการจัดการขยะชุมชนด้วยกันหลายวิธี แต่จากการลงพื้นที่ศึกษาบริบทของชุมชนพบว่าวิธีการลดปริมาณขยะจากต้นทางที่ชุมชนเสนอคือการเพิ่มมูลค่าขยะชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าหากประชาชนและสถานที่ท่องเที่ยวเห็นว่าขยะมีค่าจะทำให้เกิดการคัดขยะก่อนทิ้ง ซึ่งเป็นแนวทางการลดขยะจากต้นทาง แต่แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้งมีหลายแนวทางด้วยกัน โดยผู้วิจัยจะแนบไปที่มาตรการทางเศรษฐศาสตร์คือหลักการเพิ่มมูลค่าจากการคัดแยกขยะ ประกอบกับหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ซึ่งการส่งเสริมให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งต้องร่วมกันดำเนินการจากทุกภาคส่วน คือ การใช้หลักการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชน นอกจากมาตรการส่งเสริมแล้วต้องมีเครื่องมืออื่นให้กับภาครัฐในการสนับสนุนการจัดการขยะชุมชน ซึ่งเครื่องมือที่ดีของ

รัฐคือกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามการออกกฎหมายต้องตั้งอยู่บนหลักการใช้อำนาจอธิปไตย เพราะรัฐจะออกกฎหมายฉบับใดที่เข้าไปจำกัดสิทธิของประชาชนต้องตั้งอยู่บนหลักของความเหมาะสมพอดี ไม่สร้างภาระให้กับประชาชนหรือผู้ประกอบการเกินสมควร ดังนั้น การจะจัดการขยะให้ประสบความสำเร็จเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ต้องเกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคผู้ประกอบการ และภาคประชาชนนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการขยะตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการขยะของผู้ประกอบการ และด้านการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะ

ชุมชน

กฎหมายถือว่าเป็นเครื่องมืออีกหนึ่งของมือของรัฐในการจัดการปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ถ้ามีเครื่องมือที่ดีและมีประสิทธิภาพก็สามารถจัดการกับปัญหาได้ดีเช่นกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกฎหมายการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการกับปัญหาของขยะชุมชนว่าปัจจุบันมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร ดังนั้นสภาวะการณ์ด้านการจัดการขยะตามกฎหมายของกรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงแบ่งประเด็นวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วน คือ วิเคราะห์ในส่วนของกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการ

จัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวิเคราะห์การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งที่รัฐให้ความสำคัญ โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ว่ารัฐต้องจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ (มาตรา 258 ข.) โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดการบริการ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 250) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะกฎหมายรัฐธรรมนูญก็กำหนดไว้อย่างกว้างๆ ว่าประชาชนก็ต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงการจัดการขยะชุมชนด้วย (มาตรา 50 (8)) ในขณะเดียวกันรัฐเองต้องมีหน้าที่ตามมาตรา 57 (2) คือ ต้อง “อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พัฒนา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ” จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเครื่องชี้วัดว่าทั้งรัฐและประชาชนต่างมีหน้าที่ที่จะต้องร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการที่จะ

อนุรักษ์ คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในส่วนของความตระหนักรู้ของประชาชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่นของตนเอง

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายเพียงแต่ให้อำนาจหน้าที่และกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขต่าง ๆ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารขยะมูลฝอยชุมชนตั้งแต่การเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ปัจจุบันมีสองฉบับหลัก ๆ คือ (1) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และกฎหมายลูก ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดทั่วไปในพื้นที่สาธารณะของประเทศ รวมถึงการจัดการสิ่งปฏิกูลมูลฝอย และ (2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข 2535 และกฎหมายลูกอื่น ๆ เจตนารมณ์ในการจัดการสุขลักษณะของกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของมนุษย์ โดยให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บ ขน หรือกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลด้วย นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 78 ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่อง การเก็บรวบรวม การขนส่ง การกำจัดมูลฝอยที่อยู่ในสภาพของแข็ง ในกรณีที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่นตามกฎหมายเฉพาะ

ดังนั้น การจัดการขยะทั้งการเก็บ ขนและกำจัด กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบองค์กรที่เป็นทั้ง เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ต่างก็เป็นกฎหมายที่มีหลักการและเหตุผลคล้ายคลึงกันคือ การทำให้ขยะลดน้อยลงไปเพื่อรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่โดยการให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการ เพียงแต่ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น โดยการให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะออกข้อกำหนดตามที่กล่าวแล้ว ตามความในมาตรา 34/3 โดยที่สำคัญก็คือ กำหนด วิธีการคัดแยก เก็บ ขนและกำจัด ขยะ ซึ่งจะมีผลทำให้ขยะลดน้อยลงไปได้และง่ายต่อการกำจัดซึ่งในการวิจัยนี้จะได้นำมาใช้เป็นกรณีของการให้ผู้สร้างขยะมีหน้าที่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง รวมไปถึงหน้าที่ในการจัดการเก็บ ขน หรือกำจัดขยะของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น รวมกับภาคประชาชน ภาคผู้ประกอบการที่ถือว่าเป็นผู้มีส่วนในการเพิ่มขยะเช่นกัน

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยมีอยู่หลายฉบับ แต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาบทบทกฎหมายแต่ละฉบับแล้วจะเห็นได้ว่ามีปัญหาที่สำคัญในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นกรณีของ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความซ้ำซ้อนกันแทบทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนั้นยังพบว่ากฎหมายไม่ครอบคลุมการจัดการขยะในทุกขั้นตอน แต่กฎหมายจะเน้นไปที่การจัดการขยะที่ปลายทางเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการตั้งแต่ต้นทางเหมือนในต่างประเทศ นี่อาจเป็นต้นเหตุที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดการขยะได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังพบว่าแม้จะมีกฎหมายแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบกลับยังขาดกลไกในการบังคับตามกฎหมายแบบบูรณาการเนื่องจากกฎหมายมีจำนวนมาก ทำให้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องและก่อให้เกิดผลพิษไม่ได้ถูกจัดการอย่างเหมาะสม และที่สำคัญก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีขนาดไม่เท่ากัน แต่กฎหมายไม่ได้แยกขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กำหนดให้มีหน้าที่ต้องเก็บ ขนและกำจัดขยะในพื้นที่ของตนเองเหมือนกัน จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากมีความขาดแคลนทั้งบุคลากร งบประมาณ และความรู้ทางวิชาการยังไม่สามารถจัดการขยะชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ กล่าวโดยสรุปกฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะชุมชนในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะเป็นเครื่องมือในการจัดการขยะชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าวทำให้มาตรการจัดการขยะที่ต้นทางยังถูกมองว่าเป็นงานรณรงค์สร้างความตระหนักให้กับประชาชนซึ่งไม่เพียงพอให้เกิดระบบการคัดแยกขยะได้ และที่สำคัญกฎหมายมีลักษณะขาดสภาพบังคับ ดังเช่นกรณีการประกาศ ละเอียดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแต่ไม่มีสภาพบังคับ

นอกจากนี้ หากพิจารณาในด้านการบังคับใช้กฎหมายต่อประชาชน พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยมักจะมีลักษณะเป็นการกำหนดหน้าที่ให้กับรัฐและราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะตั้งแต่เก็บ ขน และกำจัดขยะ ตลอดจนรักษาสภาพสะอาดในที่สาธารณะในท้องถิ่นของตน แต่ไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายหลักที่กำหนดหน้าที่ให้กับประชาชนในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มีแต่กฎหมายห้ามประชาชนทิ้งขยะในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 เป็นต้น แม้จะมีกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ข้อ 5 ที่ให้ผู้ก่อมูลฝอยต้องคัดแยกมูลฝอย และให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นให้มีการคัดแยกมูลฝอย พบว่าท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ออกข้อกำหนดท้องถิ่นในการคัดแยกมูลฝอยภายใต้กฎหมายดังกล่าว แต่มีการออกข้อบัญญัติ เรื่อง หลักเกณฑ์การคัดแยกมูลฝอย โดยอาศัยพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และมาตรา 34/3 (2) แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้ผู้ครอบครองอาคารต้องคัด

แยกมูลฝอยออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) มูลฝอยทั่วไป (2) มูลฝอยอันตราย (3) มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ และ (4) มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยผู้ฝ่าฝืนจะมีโทษปรับ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวดีแต่มีปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการตรวจสอบว่าผู้ครอบครองอาคารเหล่านั้นมีการคัดแยกขยะถูกต้องหรือไม่อาจจะเป็นทั้งการเพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและคลาดแคลนทั้งบุคลากรและงบประมาณ อาจไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ ในส่วนของค่าธรรมเนียมอัตราที่ต่ำมักจะจัดเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะมูลฝอยเท่านั้น ไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการจัดการขยะ ทำให้ประชาชนไม่ตระหนักถึงปริมาณขยะมูลฝอยที่ตนก่อขึ้น และทำให้ท้องถิ่นขาดแคลนงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งในกรณีที่ประชาชนไม่ชำระค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยังคงมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องเก็บ ขนและกำจัดมูลฝอยในท้องที่ของตนอยู่ไม่อาจละเว้นไม่เก็บได้ และในกรณีที่ประชาชนร่วมมือกับท้องถิ่นในการลดและคัดแยกขยะ

กฎหมายปัจจุบันยังไม่เปิดช่องให้ท้องถิ่นยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมให้กับประชาชนกลุ่มนี้ได้ ทำให้ขาดมาตรการจูงใจให้ประชาชนร่วมลดปริมาณขยะ ดังนั้นกฎหมายควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะให้ชัดเจน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนในเรื่อง

การคัดแยกขยะ และมีระบบรองรับขยะที่ผ่านการคัดแยกให้ถูกต้อง

2. การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ด้วยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20 มาตรา 54 มาตรา 55 มาตรา 58 มาตรา 63 และมาตรา 65 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ประกอบกับ มาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติสภาพาบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบล อาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเก็บ ขนและการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาด การจัดระเบียบในการจัดเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เพื่อให้สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

ข้อมูลพื้นฐานจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี 2563 ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีประชากร จำนวน 6,345 คน คิดเป็น 1,588 ครัวเรือน จำนวน 11 หมู่บ้าน มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 1 ตันต่อวัน มีขยะติดเชื้อ 50 กิโลต่อวัน โดยขยะของตำบล

หนองกงดังกล่าวอยู่ในเขตความรับผิดชอบในการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองนางรอง ดังนั้นขยะทั้งหมดของตำบลหนองกงดังกล่าวจะถูกนำไปรวมกับขยะที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองนางรอง โดยพบว่าขยะรวมทุกเขตของเทศบาลเมืองนางรองอยู่ที่ประมาณ 30 ตันต่อวัน

แต่ปัญหาการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ คือ ปัจจุบันบ่อขยะของเทศบาลถูกปิดเนื่องจากมีปริมาณขยะที่ล้นบ่อขยะและปัจจุบันอยู่ในระหว่างการดำเนินการสร้างบ่อขยะแห่งใหม่แต่บ่อขยะแห่งใหม่ก็ยังไม่ได้รับอนุมัติขออนุญาตไปกว่า 100 ล้าน เนื่องจากประชาชนในพื้นที่คัดค้านส่งผลให้เทศบาลเมืองนางรองในปัจจุบันยังไม่มีบ่อขยะเป็นของตนเอง จึงต้องขนขยะทั้งหมดที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนไปทิ้งยังบ่อขยะของเทศบาลสตึก ซึ่งมีระยะทางกว่า 100 กิโลเมตร ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการขนและค่ากำจัดอยู่ที่ประมาณ 15,000 บาทต่อวัน หรือประมาณ 450,000 บาทต่อเดือน แต่เงินค่าธรรมเนียมที่ได้จากการจัดเก็บขยะของชุมชนในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะของท้องถิ่น นอกจากนั้นยังพบว่าบ่อขยะแต่ละแห่งบางครั้งรับขยะเพียง 1 เทียวต่อหนึ่งคันรถวันเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ขนขยะมาทิ้งยังบ่อขยะได้มากกว่านั้น เพราะมีปัญหาเดียวกันทั่วประเทศคือบ่อขยะจะเต็มและจะถูกปิดต้องหาพื้นที่ใหม่ นอกจากนั้นยังพบว่ามีปัญหาด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บ ขน ที่ประชาชนส่วนมากไม่ชำระตามประเทศของเทศบาลส่งผลให้งบประมาณในการจัดเก็บ และขนขยะไม่

เพียงพอต่อต้นทุนทั้งด้านการจ้างคนเก็บขยะหรือค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนขยะ

จากปัญหาดังกล่าวแน่นอนว่าส่งผลต่อการจัดเก็บขยะของเทศบาลเมืองนางรอง กล่าวคือรถเก็บขยะจะเข้าไปจัดเก็บขยะเพียงสัปดาห์ละ 1 วันเท่านั้น หรือถ้ามีปริมาณขยะจำนวนมากรถขยะไม่สามารถเก็บขยะในหมู่บ้านหรือสถานที่ท่องเที่ยวได้ทันบ่อขยะปิดเพราะต้องเดินทางไกลอาจจัดเก็บขยะเป็นสองสัปดาห์ต่อหนึ่งครั้ง เช่นนี้ทำให้ขยะเกิดการตกค้างในชุมชนและพื้นที่ท่องเที่ยว

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยที่ปลายทางเกิดปัญหาหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาบ่อขยะเต็ม ทำให้บ่อขยะถูกปิด การขออนุญาตสร้างบ่อขยะแห่งใหม่ทำได้ยากเพราะปัญหาสิ่งแวดล้อม ประชาชนคัดค้าน ส่วนการจะจัดการกำจัดด้วยวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การฝังกลบ เช่นการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการสร้างโรงงานเผาขยะ ต้องใช้งบประมาณสูงเกินกว่าศักยภาพของท้องถิ่นขนาดเล็ก เช่นอำเภอนางรองจึงไม่สามารถดำเนินการได้

การจัดการขยะของผู้ประกอบการหรือสถานบริการต่าง ๆ ในเขตตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

คำว่า ผู้ประกอบการและสถานบริการต่าง ๆ ในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึง ที่พักแรม โรงแรม รีสอร์ท ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านกาแฟ สวนน้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวทั้งของรัฐและเอกชนที่ให้บริการ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าตอนต้นว่าผู้ประกอบการหรือสถานบริการเองก็มีหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการขยะของตน ไม่ให้เกิดความสกปรก และยังมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าเก็บขนขยะให้กับองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เพราะสถานประกอบการดังกล่าวคือสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเข้าพักหรือใช้บริการ ดังนั้นเมื่อมีการร่วมตัวกันของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ก็ส่งผลให้ขยะมากตามไปด้วย

โดยตำบลหนองกงมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยววิถีทางวัฒนธรรม เพราะตำบลหนองกงมีการเลี้ยงหม่อน ทอผ้าไหม จึงได้รับการส่งเสริมจากทางภาครัฐให้มีหมู่บ้านท่องเที่ยวด้านผ้าไหม เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวไหมบ้านหนองตาไก่ และหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมหนองตาไถ่ น้อย นอกจากนั้นยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ปราสาทหนองกง และตำบลหนองกงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านอาหารที่ได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวในจังหวัดและต่างจังหวัด เช่น บ้านสวนตายาย สหโชคฟาร์มโพธิ์คลี และยังมีที่พักหรือรีสอร์ท ประมาณ 10 แห่ง นอกจากนั้นยังมีร้านอาหาร ร้าน กาแฟ ประมาณจำนวน 30 แห่ง โดยขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการจะเป็นขยะอินทรีย์หรือขยะเปียกมากที่สุด รองลงมาคือขยะรีไซเคิล

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่าผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 30 มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง โดยคัดแยกเฉพาะขยะประเภท ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษลัง เป็นต้น เพราะสามารถขายได้ราคา

แต่อย่างไรก็ตามขยะอินทรีย์เป็นขยะมีผู้ประกอบการมีมากที่สุด แต่จากการสำรวจพบว่าผู้ประกอบการเพียงประมาณ 2-3 แห่งมีการจัดการขยะอินทรีย์ของตน โดยไม่นำไปทิ้งร่วมกับขยะอื่น

เช่น เศษอาหารนำไปเป็นอาหารสัตว์หรือมีผู้อื่นมารับไปใช้เป็นอาหารสัตว์เลี้ยง เช่น เป็ด ไก่ เป็นต้น

ส่วนขยะประเภทอื่นก็นำมารวมกันและนำไปทิ้งยังถังขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้ และผู้ประกอบการก็มีการจ่ายค่าถังขยะเดือนละ 40 บาทให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการดังกล่าวส่วนใหญ่ พบว่า มีปัญหาลังขยะไม่เพียงพอ ทำให้ขยะล้นถังขยะ ประกอบกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมาเก็บขยะเพียงสัปดาห์ละหนึ่งครั้งหรือสองสัปดาห์ครั้ง จึงเกิดปัญหาขยะล้นถัง ทำขยะกระจายไปทั่วบริเวณถังขยะและบางครั้ง สุนัข ไก่ มาคุ้ยเขี่ยอาหาร เกิดความสกปรก ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม

การจัดการขยะของชุมชนในเขตตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วยบ้านหนองกง หมู่ 1 บ้านโคกพัฒนา หมู่ 2 บ้านหนองตาไก้ หมู่ 3 บ้านหนองตาไก้ หมู่ 4 บ้านหนองตาไก้น้อย หมู่ 5 บ้านโคกพลวง หมู่ 6 บ้านโคกศรีพัฒนา หมู่ 7 บ้านบุตาเวสน์ หมู่ 8 บ้านโคกกำนเหลียง หมู่ 9 บ้านหนองพลวง หมู่ 10 บ้านหนองบัว หมู่ 11 โดยขยะตำบลหนองกงมีจำนวน 1,588 หลังคาเรือน ประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 6,345 คน

โดยขยะชุมชนมีทั้งขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยพบว่า ปริมาณขยะในชุมชนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งการจัดการขยะชุมชนยังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน โดยแต่ละชุมชนมีการ

จัดการขยะที่ไม่เหมือนกัน บางชุมชนมีความเข้มแข็งในการจัดการขยะตามหลัก 3R โดยผู้นำชุมชนมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้มีการจัดการขยะหน้าบ้านของตน มีการรวมกลุ่มกันตั้งธนาคารขยะ หรือกลุ่มออมขยะ โดยบ้างแห่งร่วมกับโรงเรียนในชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า การรวมกลุ่มในการตั้งธนาคารขยะหรือกลุ่มการออมขยะเหล่านั้นเมื่อขาดการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โครงการดังกล่าวก็ยุติลง เหลือเพียงการจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนเท่านั้น เพราะประชาชนเริ่มรู้ว่าขยะบางอย่างมีค่าและสามารถขายได้ จึงมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้ง ในขณะที่บางชุมชนยังไม่เคยรวมกลุ่มหรือตั้งธนาคารขยะของชุมชน

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาของทุกหมู่บ้านเหมือนกันคือปัญหาลังขยะไม่เพียงพอ กล่าวคือ บางหมู่บ้านมีถังขยะไม่ก็จุดให้ชาวบ้านนำมาทิ้ง บางครั้ง 2-5 หลังคาเรือนแต่มีถังขยะเพียงถังเดียว ส่งผลให้ถังขยะไม่พอสอดความต้องการของชุมชนและเกิดปัญหาขยะล้นถังขึ้น ซึ่งบางชุมชนก็แก้ปัญหาโดยการเอาถังขยะอื่นไปใช้แต่กลับพบว่าเจ้าหน้าที่เก็บขยะก็จะไม่เก็บขยะในถังขยะอื่นไปด้วยเพราะเป็นถังขยะที่ไม่มีตราสัญลักษณ์ของ อบต. กล่าวคือหากบ้านเรือนใดต้องการถังขยะเพิ่มต้องไปซื้อที่ อบต.หรือหน่วยงานที่เก็บขยะให้ อบต.ประกอบกับต้องจ่ายเงินเพิ่มสำหรับถังขยะนั้น อาจเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือนเองไม่เกี่ยวกับชุมชน เป็นเพราะอบต.หรือหน่วยงานที่เก็บขยะให้ อบต.จะจัดถังขยะให้กับชุมชนตามจำนวน

บ้านเรือนที่จ่ายค่าจัดเก็บขยะนั่นเอง ดังนั้นหากบุคคลใดเอากลังขยะตนเองไปวางโดยไม่จ่ายเงินเพิ่มก็ไม่จัดเก็บขยะถึงนั้นนั่นให้ ซึ่งเป็นมาตรการที่หน่วยงานที่จัดเก็บขยะต้องทำเพราะในหนึ่งหมู่บ้านมีหลายครัวเรือนที่ไม่ชำระค่าจัดเก็บขยะจึงส่งผลกระทบต่อรายได้ของหน่วยงานจัดเก็บขยะที่ไม่เพียงพอต่อการจ่ายค่าคนงาน ค่าน้ำมัน ค่าขัดแยกขยะ จึงทำให้หน่วยงานที่จัดเก็บขยะของชุมชนส่งรถมาเก็บขยะเพียงสัปดาห์ละหนึ่งหรือสองสัปดาห์ครั้ง และเก็บแบบรวม แม้ว่าชุมชน หรือสถานบริการบางหรือสถานที่ท่องเที่ยวจะมีถังขยะแบบคัดแยกตามประเภทให้ประชาชนทิ้งขยะก็ตาม แต่ด้วยศักยภาพของหน่วยงานที่จัดเก็บขยะไม่สามารถเก็บแบบคัดแยกประเภทจึงส่งผลให้มีขยะตกค้างในชุมชน ในหมู่บ้าน และในสถานที่ท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่วนอัตราค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่ามีการจัดเก็บหลังคาเรือนละ 40 บาท แต่เมื่อมีปัญหาถังขยะไม่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่มาจัดเก็บเพียงสัปดาห์ละครั้งทำให้ชาวบ้านไม่พอใจและบางหลังคาเรือนก็ไม่จ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าว

ซึ่งจะแตกต่างจากของประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ประชาชนคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือน แต่อย่างไรก็ตามรัฐไม่เพียงแต่บังคับประชาชนเท่านั้น แต่รัฐก็มีระบบการจัดการขยะซึ่งเป็นต้นแบบให้ประชาชนมีระเบียบในการจัดการขยะ โดยหน่วยงานของรัฐจะมีรถเก็บขยะแยกตามประเภท เช่น รถเก็บขยะเปียกจะมาจัดเก็บขยะทุกวันเพราะขยะเปียกอาจมีการเน่าเปื้อนและส่งกลิ่นเหม็นและยังอาจเป็นที่เพาะพันธุ์ของแมลงได้ โดยจะมีการกำหนดชัดเจนว่าวันใดมาเก็บขยะประเภทใด

เพื่อให้ประชาชนไม่ต้องนำขยะทุกประเภทมาทิ้งกองไว้ แต่ประชาชนจะนำถังขยะออกมาจากบ้านวางไว้บริเวณจุดเก็บขยะตามวันเวลาที่กำหนด เช่น ขยะเปียกจะมีรถมาจัดเก็บขยะทุกวัน ส่วนขยะประเภทพลาสติกหรือโลหะจะมาจัดเก็บเฉพาะวันจันทร์ ส่วนขยะประเภทอิเล็กทรอนิกส์หรือขยะอันตรายรถขยะจะมาจัดเก็บเฉพาะวันพุธเท่านั้น เป็นต้น โดยทุกบ้านจะต้องซื้อถังขยะแต่ละประเภทซึ่งมีสีที่ต่างกันออกไปเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำและเป็นการสร้างวินัยในการทิ้งขยะให้ถูกประเภทและถูกวัน

สรุปการจัดการขยะชุมชนจะประสบความสำเร็จต้องเกิดจากทุกภาคส่วนตั้งแต่ภาครัฐ ภาคผู้ประกอบการ และภาคประชาชน โดยปัญหาของทางภาครัฐที่สำคัญก็คือขาดกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการกับปัญหาขยะตั้งแต่ต้นทางเมื่อกฎหมายไม่เพียงพอ ประกอบกับขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ เช่น การไม่มีกฎหมายที่เป็นไปตามทฤษฎีผู้ก่อขยะเป็นผู้จ่าย กล่าวคือ เมื่อผู้ประกอบการและประชาชนเป็นผู้ก่อขยะหรือสร้างขยะหรือทำให้เกิดขยะ ผู้ประกอบการและประชาชนก็ต้องมีหน้าที่ในการจัดการขยะของตน เช่น คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งและจ่ายค่ากำจัดขยะเหล่านั้น เพราะการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจะช่วยให้การจัดการหรือกำจัดขยะที่ปลายทางง่ายขึ้น ตลอดจนสามารถนำขยะที่รีไซเคิลได้กลับไปใช้ใหม่ได้ และสามารถทำให้ขยะอินทรีย์มีประโยชน์กับดินและพื้นที่ทางการเกษตร ดังนั้นเมื่อไม่มีกฎหมายที่เป็นเครื่องมือในการกำหนดให้ผู้ก่อขยะมีหน้าที่ต้องคัดแยกและจ่ายค่ากำจัดทำให้ผู้ประกอบการและประชาชนไม่ตระหนัก

ถึงปัญหาและจัดการขยะที่ต้นทางของตนอย่างเพียงพอ เพราะประชาชนจะมีความรู้สึกและเข้าใจว่าถึงแม้ตนไม่จัดการคัดแยกและไม่จ่ายค่าธรรมเนียมในการเก็บขน รัฐก็ยังมีหน้าที่ในการเก็บ ขนและกำจัดอยู่ดี ซึ่งสังเกตได้ความรู้สึกของประชาชนที่ว่าปัญหาล้นถังเกิดจากถังขยะที่ไม่เพียงพอ แต่ประชาชนไม่ได้รู้สึกว่าการมีถังขยะไม่เพียงพอนั้นหมายความว่าครัวเรือนและชุมชนที่มีปริมาณขยะที่มากขึ้น ปัญหาของขยะล้นถังและเกิดความสกปรกไม่ได้ขึ้นอยู่กับถังขยะไม่เพียงพอเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่กลับเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนและชุมชนมีขยะมูลฝอยมากขึ้นซึ่งเกิดจากการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง เช่นนี้จึงส่งผลต่อพฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชน ทำให้รัฐต้องทำงานหนักมากขึ้นจนบ่อขยะเต็มปริมาณความจุและต้องดำเนินการปิดบ่อขยะหลายแห่ง จึงไม่สามารถเข้าไปเก็บและขนขยะออกจากชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวไปถึงได้เพียงพอจนทำให้เกิดขยะตกค้างขยะล้นถัง เกิดความสกปรก ไม่สวยงาม ต่อชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบกับรัฐไม่ได้มีมาตรการเพิ่มมูลค่าขยะด้วยการคัดแยกที่มีประสิทธิภาพ เช่น มาตรการลดหรือด้อยค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บ ขนและกำจัดขยะ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการและประชาชนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้งด้วย

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมทางสังคมในการจัดการและเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนเพื่อรองรับการ

ท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัญหาของทางภาครัฐที่สำคัญก็คือขาดกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการกับปัญหาขยะตั้งแต่ต้นทาง เมื่อกฎหมายไม่เพียงพอ ประกอบกับขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ เช่น การไม่มีกฎหมายที่เป็นไปตามทฤษฎีผู้ก่อขยะเป็นผู้จ่าย กล่าวคือ เมื่อผู้ประกอบการในสถานที่ท่องเที่ยวและประชาชนเป็นผู้ก่อขยะหรือสร้างขยะหรือทำให้เกิดขยะ ผู้ประกอบการและประชาชนก็ต้องมีหน้าที่ในการจัดการขยะของตน เช่น คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งและมีหน้าที่ในการรีไซเคิลหรือการนำกลับมาใช้ใหม่ เพราะการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจะช่วยให้การจัดการจัดเก็บและการกำจัดขยะที่ปลายทางง่ายขึ้น ตลอดจนการคัดแยกขยะจะสามารถเพิ่มมูลค่าจากการขายขยะที่ได้ราคาสูงขึ้น และขยะบางชนิดก็ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้เช่นกัน ดังนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายที่เป็นเครื่องมือในการกำหนดให้ผู้ก่อขยะมีหน้าที่ที่ต้องคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ จึงทำให้ผู้ประกอบการและประชาชนไม่ตระหนักถึงปัญหาและจัดการขยะที่ต้นทางของตนอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ รณัน จุลชาติ (2560, 87) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการและปลูกจิตสำนึกของคนเมืองในการคัดแยกขยะ เสนอแนะว่าควรมีการออกกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ หรือ มาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ โดยเฉพาะกฎหมายที่มีความสอดคล้องต้องกันของเจตนารมณ์และมีเป้าหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการขยะทั้งระบบอย่างแท้จริง เช่น เริ่มตั้งแต่แหล่งกำเนิดขยะ (ต้นน้ำ) จนถึงกำจัดและทำลาย (ปลาย

น้ำ) ดังเช่นกฎหมายของต่างประเทศที่มีการกำหนดให้ครัวเรือนมีการคัดแยกขยะอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ พหุชนันท์ รักพงษ์ไทย (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) จากการศึกษาพบว่า ทั้งประเทศญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีมาตรการทางกฎหมายที่สอดคล้องกัน โดยมีการกำหนดอย่างชัดเจนในดับบทกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังกำหนดหน้าที่ในการรีไซเคิลให้กับบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ตัวกลางหรือผู้ประสานในการเก็บรวบรวมขยะที่มีคัดแยกแล้วเพื่อนำไปสู่กระบวนการรีไซเคิลเองหรือผ่านผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่ประเทศไทยกฎหมายเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ของไทย ยังไม่มีการบัญญัติชัดเจนแยกออกจากกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยอื่น ๆ แต่บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับและมุ่งเน้นไปที่การจัดการขยะโดยวิธีการอื่น ๆ มากกว่า และสอดคล้องกับ สุนีย์ มัลลิกะมาสย์ และคณะ (2543, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน พบว่า ปัญหาขยะนำมาซึ่งผลกระทบต่อสุขภาพ อนามัย ความ เป็นอยู่ที่ดี คุณภาพที่ดีของประชาชน และสิ่งแวดล้อม โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากผลพวงการบริหารของประชาชน ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นจนเกินขีดความสามารถของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะกำจัดให้หมดไปได้ ปัญหาจึงสะสมมาจนถึงปัจจุบัน แต่

อย่างไรก็ตามปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการลดปริมาณขยะด้วยการให้ผู้ทิ้งขยะมีหน้าที่คัดแยกขยะ ก่อนทิ้ง ขยะส่วนหนึ่งที่คัดแยกจะเป็นขยะมีมูลค่านำไป reuse หรือ recycle ได้ ขยะส่วนหนึ่งนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักได้ จึงคงเหลือส่วนที่จะทิ้งน้อยลง และสอดคล้องกับ พงศ์พันธุ์ เอ่งฉ้วน (2564) ศึกษาเรื่อง ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียในเมืองท่องเที่ยวทางทะเล พบว่า ปัญหาขยะในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมีความเสื่อมโทรมไม่ว่าจะเกิดจากนักท่องเที่ยว เกิดจากการสาธารณสุขของประชาชน และจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วบริเวณชายฝั่ง ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย โดยไม่คำนึงถึงความเสื่อมโทรมที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวทางทะเลเมื่อได้รับความนิยมสูงการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอย ของเสีย และน้ำทิ้งจากสถานที่พักรม ร้านอาหาร และสถานบริการอื่น ๆ ทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในทะเล รวมทั้งผลกระทบเกี่ยวเนื่องที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เศรษฐกิจ สังคม ระบบนิเวศและผลกระทบต่อการท่องเที่ยว จึงควรมีการออกกฎหมายท้องถิ่นในการจัดการขยะและน้ำเสียในเมืองท่องเที่ยวทางทะเลให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์แบ่งออกเป็นสองแนวทาง คือ แนวทางในการจัดการขยะชุมชน และแนวทางในการเพิ่มมูลค่าขยะชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางในการจัดการขยะชุมชน

แนวทางในการจัดการขยะชุมชนด้วยมาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 ท้องถิ่นควรออกมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมให้ครัวเรือนและสถานประกอบการในที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งตามประเภท โดยวิธีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการคัดแยกขยะด้วยวิธีการลดค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะชุมชนลง กล่าวคือเมื่อครัวเรือนหรือสถานประกอบการในที่ท่องเที่ยวใด ๆ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งและสามารถลดปริมาณขยะของลงได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะลดการเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะลงหรือหากมีการจัดการได้ดีมากอาจจะงดค่าธรรมเนียมสำหรับรายนั้น เพื่อให้ชุมชนเห็นอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนถึงผลดีของการจัดการคัดแยกขยะของตน ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางที่มีประสิทธิภาพอีกแนวทางหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อประชาชนมีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางแล้วรัฐก็ควรมีการจัดเก็บแบบคัดแยกเช่นกัน เหมือนประเทศญี่ปุ่นที่มีการกำหนดวันเก็บขยะแต่ละประเภทที่ชัดเจนเช่นถ้าเป็นขยะเปียก

หรือที่เรียกกันว่าขยะอินทรีย์ เช่น ผัก เศษอาหารฯ จะมีการจัดเก็บทุกวันเพราะเป็นของที่เน่าเสียได้ ดังนั้นอาจส่งกลิ่นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงได้ ส่วนขยะประเภทอื่น ๆ เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดเก็บสัปดาห์ละวัน โดยกำหนดชัดเจนว่าเป็นวันใด เช่น จัดเก็บเฉพาะวันอาทิตย์ เช่นนี้จะส่งผลให้ประชาชนก็มีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือจะนำมาวางทิ้งบริเวณถังขยะอิเล็กทรอนิกส์เฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น ก่อนวันอาทิตย์ก็จะเก็บไว้ที่บ้านก่อน เช่นนี้จะทำให้บริเวณที่ทิ้งขยะไม่เกิดการหมักหมมหรือกองไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยนั่นเอง ส่วนขยะอื่น ๆ เช่น ขวดพลาสติกก็เช่นกัน

1.2 ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ออกกฎระเบียบกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่สอดคล้องกับสภาพการจัดการขยะที่แท้จริง และควรมีบทกำหนดโทษสำหรับครัวเรือนหรือสถานประกอบการในที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ไม่จ่ายค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะตามกฎหมายท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ และสามารถปฏิบัติได้จริง

เพราะในปัจจุบันประชาชนเป็นผู้ผลิตขยะ ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายที่กำหนดให้ชัดเจนเป็นหน้าที่ของประชาชนในการจัดการขยะด้วย ไม่ใช่ให้เป็นหน้าที่ของรัฐหรือท้องถิ่นเพียงอย่างเดียวเป็นผู้จัดการ ประกอบกับค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะในปัจจุบันก็ไม่เพียงพอต่อการจัดการขยะของแต่ละท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงส่งผลต่อการจัดเก็บขยะในชุมชน

กล่าวคือ เมื่อท้องถิ่นมีเงินไม่เพียงพอต่อการจัดการขยะ เช่น ไม่สามารถซื้อรถเก็บขยะ หรือจ้างพนักงานเก็บขยะ หรือคัดแยกขยะได้ทันต่อปริมาณกับขยะในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวจึงส่งผลให้มีขยะตกค้างในชุมชนหรือสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนในอำเภอต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงฤดูการท่องเที่ยวหรือเทศกาลท่องเที่ยวต่าง ๆ

1.3 สนับสนุนและขยายผลให้มีการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่บ้านเรือน สถานประกอบการ รวมทั้งสถานบริการต่าง ๆ ทั้งในชุมชนและในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สนับสนุนการเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เลือกใช้วัสดุที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ ลดของเสียในขั้นตอนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนานขึ้น สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้หลายครั้ง เพื่อให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

1.4 ท้องถิ่นควรพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งเข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

1.5 สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลดการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน สถานประกอบการ รวมทั้งสถานบริการต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาระบบการคัดแยกขยะมูลฝอย ในพื้นที่

ท่องเที่ยวให้เหมาะสมและเพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

2. แนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะชุมชน

การเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนสามารถแบ่งออกเป็นสองแบบ คือ การเพิ่มมูลค่าจากการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และ การเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนจากรีไซเคิลหรือการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนจากการคัดแยกขยะตามประเภทก่อนทิ้ง

หากประชาชนรู้ว่าขยะแต่ละประเภทมีค่า ก็จะมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ดังนั้น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมูลค่าขยะเมื่อมีการคัดแยกตามประเภทอย่างถูกวิธี ก็จะสามารถทำให้ขยะในครัวเรือนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ประกอบการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนจัดการขยะครัวเรือน เช่นนี้ก็จะทำให้ประชาชนแต่ละครัวเรือนมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเก็บรวบรวมไว้เพื่อรอขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าได้ แต่อย่างไรก็ตามขยะบางประเภท เช่นขยะอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการคัดแยกอย่างถูกวิธีจะทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยและสามารถขายได้ราคาแพงกว่าขยะทั่วไป

2.2 การเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนจากการนำกลับมาใช้ใหม่ (รีไซเคิล)

การนำกลับมาใช้ใหม่หรือการรีไซเคิล เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจัดการขยะชุมชนที่ก่อให้เกิดการร่วมกลุ่มกันอบรมและพัฒนาฝีมือที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้เช่นกัน โดยเฉพาะขยะบางประเภทที่ไม่มีการรับซื้อจากร้านของเก่า เช่น ถู กากาแฟ ก่องนม กล่องกะทิสด เป็นต้น หากมีการ

ส่งเสริมอบรมพัฒนาฝีมือในการจัดสานวัสดุเหลือใช้ดังกล่าวเป็นกระเป๋าสื่อของในรูปแบบต่าง ๆ ก็สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และอาจเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน โดยเฉพาะคนชราหรือแม่ได้ได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาโมเดลกฎหมายลดค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะครัวเรือน สำหรับผู้ที่คัดแยกขยะตามประเภทที่กำหนด เนื่องจากในปัจจุบันท้องถิ่นมีเฉพาะกฎหมายกำหนดเฉพาะอัตราค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บ ขน กำจัดขยะเท่านั้น แต่ยังไม่มียกกฎหมายและมาตรการสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะครัวเรือนหรือสถานประกอบการหรือสถานบริการในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ว่าหากมีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีจะสามารถลดค่าธรรมเนียมลงได้ ดังเช่นที่รัฐเคยมีมาตรการลดการใช้ไฟฟ้าหรือการใช้น้ำประปาสูง ที่หากครัวเรือนใดใช้ไฟฟ้าหรือน้ำประปาไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือใช้น้อยนั่นเอง จะได้ลดหรืองดค่าไฟฟ้าหรือค่าน้ำประปาสูงในเดือนนั้นหรือเดือนถัดไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามาตรการดังกล่าวแม้เป็นระยะเวลาสั้นแต่พบว่าชุมชนและครัวเรือนมี

ความกระตือรือร้นในการลดการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาสูง จึงถือว่ามาตรการส่งเสริมดังกล่าวประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ดังนั้นหากนำมาศึกษาและใช้กับการจัดการขยะชุมชนอาจส่งผลให้ประชาชนเกิดการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเช่นนี้ก็จะเป็นการลดขยะจากต้นทางได้เช่นกัน

2. ศึกษากฎหมายท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการคัดแยกขยะครัวเรือน

เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการกำหนดให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือน จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีขยะรวมที่ไม่ผ่านการคัดแยกเป็นจำนวนมาก ทำให้ยากต่อการจัดการกำจัดและทำลายหรือการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งแตกต่างจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ที่มีการกำหนดให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือน ดังนั้นแม้ปริมาณขยะของญี่ปุ่นจะมีมากกว่าประเทศไทยแต่เมื่อมีการคัดแยกแล้วจึงง่ายต่อการจัดการหรือกำจัด ส่งผลให้ไม่เหลือขยะตกค้างที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเหมือนประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ดำริ กำนางษ์. (2562). การจัดการขยะเหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคี เขตเทศบาลเมืองหัวหิน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์ และ

มนุษยศาสตร์, 9(3), 236-244.

พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภท

พลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รณัน จุลชาติ. (2560). แนวทางการจัดการและปลูกจิตสำนึกของคนเมืองในการคัดแยกขยะ. กรุงเทพฯ:

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุสรฯ สว่างชัย. (2555). ยุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา

ดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

อำนวย บุญรัตน์ไมตรี (2544). การจัดทำบริการสาธารณะร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณี

การจัดการขยะ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง <https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?>

buriramguru. (2019). เปิดสถิตินักท่องเที่ยวเยือนเมืองบุรีรัมย์ 2552-2561. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2562

จาก <http://www.buriramguru.com/traffic-tourist-buriram-2010-2018/>

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564)

แผนปฏิบัติการประเทศไทยไร้ขยะมูลฝอยตามแนวทางประชารัฐระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560)

ข้อแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ
วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
(Interdisciplinary Journal of Buriram Rajabhat University)

วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นวารสารวิชาการที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยครอบคลุมศาสตร์ต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ โดย เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงินการธนาคาร การตลาด คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหวิทยาการการจัดการ

มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม โดยสามารถที่จะตีพิมพ์ฉบับพิเศษได้อีกเพิ่มเติม ผู้เขียนทุกท่านสามารถส่งบทความวิจัยหรือบทความวิจัยมาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ได้ ผลงานที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร ต้องไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นๆ มาก่อน และบทความจะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ประเมินอิสระจากภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ บทความอาจถูกตัดแปลง แก้ไขคำ สำนวน และรูปแบบการนำเสนอตามที่ กองบรรณาธิการเห็นสมควร

วิธีการเตรียมต้นฉบับ

1. การพิมพ์ต้น

การพิมพ์ต้นฉบับนั้นสามารถพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยที่องค์ประกอบต่างๆ ของ บทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับตามวารสารนี้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และข้อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน โดยให้หลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยไม่จำเป็น อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นที่จะเขียนเป็นภาษาอังกฤษก็ให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วย ตัวพิมพ์ใหญ่ และให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะคำแรก คำต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น ส่วนบทความที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาก่อนที่จะนำส่งมาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการการจัดการ

2. การพิมพ์

ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word โดยจัดหน้ากระดาษ ขนาด A 4 (8.5 X 11 นิ้ว) ตั้งค่าน้ำกระดาษสำหรับการพิมพ์ ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.5 เซนติเมตร) จัดสองคอลัมน์ ใส่เลขหน้ากำกับ ทุกหน้า

3. รูปแบบตัวอักษร

3.1 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้แบบ TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ขนาดตัวอักษรอย่างเดียวกัน ดังนี้

3.2 ชื่อ เรื่อง ขนาด 18pt

3.3 ชื่อผู้เขียนบทความ 16pt

3.3 รายละเอียดสาขาวิชา คณะ สถาบัน 12pt

3.4 หัวข้อหลักใช้ตัวอักษรขนาด 16pt ตัวหนา

3.5 หัวข้อรองใช้ตัวอักษรขนาด 14pt ตัวหนา

3.6 เนื้อความทุกส่วนใช้ตัวอักษรขนาด 14pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า

ความยาวของบทความ ไม่ควรเกิน 11 หน้า รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งต้นฉบับ

ให้ผู้เขียนบทความ สามารถส่งต้นฉบับได้ทาง website <http://fms.bru.ac.th> ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย

เป็นการเสนอผลการวิจัย อาจเป็นผลงานวิจัย บางส่วนหรือผลงานวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์แล้ว ซึ่ง ผู้เขียนได้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

ควรเขียนให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย โดยให้แสดงเป้าหมายหลักของการวิจัย ทั้งนี้ให้มีความยาวไม่เกิน 100 ตัวอักษร ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน แล้วบรรทัดล่างให้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรก ยกเว้น Article และ Preposition ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ให้พิมพ์ด้วยตัวเอนไม่ต้องขีดเส้นใต้ กรณีระบุชื่อสามัญของสิ่งมีชีวิตให้เขียนเป็น ภาษาไทยให้ใส่ชื่อวิทยาศาสตร์ด้วย

1.2 ชื่อผู้แต่งบทความ (Authors and Coauthors)

ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเต็ม ทั้งชื่อที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับภาษาอังกฤษนั้นให้ใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของชื่อตัว และนามสกุล และหากมีผู้แต่งหลายคนให้ใช้หมายเลขกำกับตามลำดับและลงเครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุชื่อหน่วยงาน สาขาวิชา คณะ สาขาวิชาที่สังกัด รวมทั้ง e-mail address

1.3 บทคัดย่อ

ให้มีความยาวไม่เกิน 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความงานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นลง โดยให้มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้น ๆ และตรงประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น บทคัดย่อภาษาไทยให้พิมพ์เต็มบรรทัดไม่เกินครึ่ง หน้ากระดาษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวปกติ

1.4 คำสำคัญ

ให้ระบุคำสำคัญ 1-3 คำ คำสำคัญเป็นคำที่เด่นที่สุดของงานวิจัยของผู้เขียน ซึ่งใช้เป็นคำหลัก

1.5 ABSTRACT

ให้พิมพ์ ABSTRACT เป็นภาษาอังกฤษเต็มบรรทัด ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point ปกติ ให้มีความยาวของ ABSTRACT โดยรวมทั้งหมดไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ

1.6 Keywords

คำภาษาอังกฤษที่ผู้แต่งกำหนดให้เป็น Keyword ให้ผู้เขียนเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้อง เหมาะสม และตรงที่สุดกับ คำสำคัญภาษาไทยคำนั้นๆ โดย Keyword ทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยอักษร ตัวพิมพ์ใหญ่ และหากมีการแยก Keyword แต่ละคำให้ขึ้นด้วยเครื่องหมาย ; เสมอ

1.7 บทนำ

ในบทนำนี้ให้อธิบายถึง ภูมิหลัง ความสำคัญของปัญหาการทำวิจัย และสาเหตุการทำวิจัย

1.8 วัตถุประสงค์การวิจัย

เป็นประเด็นสำคัญโดยจะต้องให้ครอบคลุมแนวทางการทำวิจัยทั้งหมด

1.9 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

ให้เขียนเป็นความเรียง หรือ ระบุเป็นข้อก็ได้

1.10 ขอบเขตการวิจัย

ในขอบเขตการวิจัยให้ผู้แต่งบทความระบุขอบเขตการวิจัยเฉพาะที่เป็นกรอบความคิดการวิจัยนี้ กรณีจัดทำกรอบความคิดการวิจัยเป็นแผนภาพให้ผู้แต่งจัดพิมพ์

ขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ

1.11 วิธีดำเนินการวิจัย

1) กรณีเป็นการวิจัยที่มีวงรอบเดียว ในย่อหน้าแรกให้ระบุชื่อและประเภทวิธีดำเนินการวิจัย (Research methodology)

2) กรณีมีการดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 วงรอบ ให้ผู้แต่งระบุวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละ วงรอบให้ชัดเจนและครบทุกองค์ประกอบ คือ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล พิมพ์วิธีการดำเนินการวิจัยให้มีความยาว โดยรวม 2-3 Column

1.12 เครื่องมือการวิจัย

ให้ระบุ ชื่อ ชนิด ประเภทเครื่องมือการสร้าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.13 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้อธิบายถึงวิธีการและระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลถ้ามีหลายวิธีการ ให้ระบุแต่ละวิธีอย่างชัดเจน

1.14 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) กรณีข้อมูลเชิงปริมาณให้ระบุ วิเคราะห์ด้วย สถิติอะไร อย่างไร เป็นความเรียงไม่ต้องระบุสูตร ทางสถิติ

2) กรณีข้อมูลเชิงคุณภาพให้ระบุ วิเคราะห์ แยกรายละเอียดของแต่ละกลุ่มข้อมูลอย่างไร ใช้ หลักการอะไร มีเกณฑ์การประเมินผลอย่างไร

1.15 ผลการวิจัย

ให้อธิบายรายละเอียดของผลการวิจัยที่พบอย่างชัดเจนสมบูรณ์ และมีรายละเอียดครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ หรือ คำถามวิจัยที่ค้นพบ

1.16 การอภิปรายผลการวิจัย

ให้นำเฉพาะผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์หรือสมมติฐานหลักของการวิจัย (ถ้ามี) มาอภิปราย ผลการวิจัย และให้อภิปรายเพื่อมองเห็นภาพความเป็นเหตุเป็นผลกันและกัน โดยอ้างอิงหลักฐานทางทฤษฎีที่ใช้แพร่หลายโดยทั่วไป หรืออาจมีการเทียบเคียงหรือ เปรียบเทียบได้กับรายงานผลการวิจัยที่มีวิธีการดำเนินการวิจัยรูปแบบเดียวกัน หรือ คล้ายคลึงกัน ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 กับงานวิจัย และให้มีความยาว ของการอภิปราย ผลการวิจัยโดยรวม 2-3 คอลัมน์ โดยการอ้างอิงข้อมูลให้ใช้อ้างอิงแบบตัวเลข

1.17 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ให้ระบุเฉพาะผลการวิจัยที่เป็นความรู้ องค์ความรู้ หรือ วิธีการ ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ โดยข้อเสนอแนะนั้น สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ด้วยเงื่อนไข

อะไร มีข้อระวังความเสี่ยงอย่างไร โดย อาจเขียนเป็นรายข้อหรือเป็นความเสี่ยงก็ได้

2) ให้มีความยาวของข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้โดยรวมไม่เกิน
ครึ่ง Column

1.18 กิตติกรรมประกาศ

ให้อธิบายเฉพาะคำขอบคุณของผู้ที่มีความสำคัญในการจัดทำงานวิจัย การ
เรียบเรียงรายงาน การวิจัย และการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย จนทำให้ งานวิจัยนี้สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

1.19 เอกสารอ้างอิง

ในการอ้างอิงบทความวิทยะนั้น ให้ใช้การอ้างอิงเฉพาะที่มีการเขียนใน
บทความวิจัยฉบับนี้เท่านั้น และให้เขียนอ้างอิงแบบตัวเลข เอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุก
ฉบับจะต้องมีการอ้างอิงในบทความ มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยที่
รายละเอียดการอ้างอิงนั้นจะประกอบไปด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ หรือชื่อบทความ ชื่อ
ของ เอกสารที่พิมพ์ สำนักหรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับ ที่) พิมพ์และเลขหน้าที่อ้างอิง ทั้งนี้
การเขียนให้เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิง

2. บทความวิชาการ

บทความวิชาการนี้ เป็นบทความที่ผู้แต่งได้แต่ง และเรียบเรียงขึ้นใหม่จากการสัง
เคราะห์ประสบการณ์ ทางวิชาการ และการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ เรียบเรียงขึ้นใหม่
จากแหล่งข้อมูลเพื่อตีพิมพ์ใน วารสารสหวิทยาการจัดการ(มนุษย์ ศาสตร์และสังคมศาสตร์)
ประกอบด้วย

2.1 ชื่อเรื่อง (Title)

ผู้เขียนควรเขียนให้สั้น กระชับ และแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายหลักของบทความ
ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน ได้ลงมาเป็น
ภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรก ยกเว้น Article และ
Preposition ให้ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ให้พิมพ์ด้วยตัว
เอนไม่ต้องขีดเส้นใต้ กรณีระบุชื่อสามัญของสิ่งมีชีวิตเป็น ภาษาไทยให้ใส่ชื่อวิทยาศาสตร์

2.2 ชื่อผู้แต่งบทความ (Authors and Coauthors)

ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเต็มทั้งชื่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษสำหรับ
ภาษาอังกฤษใช้ อักษรตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของชื่อตัว และนามสกุล ถ้ามีผู้แต่ง
หลายคนให้ใช้หมายเลข กำกับตามลำดับและลงเครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุชื่อ
หน่วยงาน สาขาวิชา คณะที่สาขาวิชาสังกัด รวมทั้งให้มี e-mail address

2.3 สารสังเขป

ในสารสังเขปนั้น ให้มีความยาวไม่เกินอย่างละ 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความ
งานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นได้ เนื้อหาสารครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้น และตรง

ประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น บทคัดย่อภาษาไทยให้พิมพ์เต็มบรรทัดไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวปกติ

2.4 คำสำคัญ

ให้ผู้เขียนระบุคำสำคัญเพียง 1-3 คำ คำสำคัญเป็นคำที่เด่นที่สุดของการวิจัยนี้ เพื่อใช้ เป็นคำหลักสำหรับ การเข้าสืบค้นหาบทความนี้

2.5 SUMMARY

ให้พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเต็ม บรรทัด ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point ปกติ ให้มีความยาวโดยรวมทั้งหมด ไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ

2.6 Keywords

คำภาษาอังกฤษที่ผู้แต่งระบุให้เป็น Keyword นั้น ให้ผู้แต่งเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้อง เหมาะสม และตรงที่สุดกับ คำสำคัญภาษาไทยคำนั้นๆ โดย Keyword ทุกคำ ให้ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวพิมพ์ใหญ่การแยก Keyword แต่ละคำให้ขึ้นด้วยเครื่องหมาย ;

2.7 บทนำ

- 1) การจัดพิมพ์บทนำให้มีความยาว 1-2 Column
- 2) ในบทนำนี้ให้ระบุภูมิหลัง ความสำคัญ ของปัญหาการทำวิจัย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสาเหตุการทำวิจัย

2.8 สรุป

- 1) เป็นการเรียบเรียง โดยที่ผู้เขียนอาจเรียบเรียง เป็นหัวข้อหลัก และมีข้อย่อยเรียงลำดับด้วยเลขข้อ ก็ได้ การเรียงลำดับเลขข้อย่อยให้เรียงลำดับ
- 2) ให้มีความยาวของการสรุปโดยรวม 2-3 Column
- 3) การอ้างอิงข้อมูลให้ใช้การอ้างอิง APA

2.9 เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในบทความใช้การอ้างอิงแบบ ตัวเลข เอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกฉบับจะต้อง มีการอ้างอิงในบทความ มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ รายละเอียดการอ้างอิงประกอบด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ หรือชื่อบทความ ชื่อของ เอกสารที่พิมพ์ สำนักหรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับ ที่) พิมพ์และเลขหน้าที่อ้างอิง ทั้งนี้การเขียนให้ เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิง

3. ตัวอย่างการอ้างอิง

■ หนังสือ

ผู้แต่ง.) (ปีที่พิมพ์).) ชื่อเรื่อง) . (ครั้งที่พิมพ์).) สถานที่พิมพ์ :) สำนักพิมพ์.)))

ตัวอย่าง

วรวรรณ ศรียากย์. (2554). การจัดประชุมและฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สมุทรปราการ : เดอะ บัค พลัส พับลิชชิง.

■ วารสาร

ผู้แต่ง. || (ปีที่พิมพ์, เดือน). || ชื่อบทความ. || ชื่อวารสาร. || ปีที่หรือเล่มที่ (ฉบับที่) :
|| || || || || || || หน้าที่ดีพิมพ์บทความ.

ตัวอย่าง

กุลกันยา ศรีสุข. (2557, เมษายน-พฤษภาคม). การศึกษาเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะและเพิ่มขีด

ความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรภาครัฐและ
เอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา. 1 (11) : 93-101.

■ หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์, | เดือน | วันที่. | | ชื่อบทความ. | | ชื่อหนังสือพิมพ์. | | หน้าทีตีพิมพ์
บทความ.

ตัวอย่าง

ปรีชา ปาโนรัมย์. (2556, กุมภาพันธ์ 11). อาจารย์ราชภัฏ

■ หนังสือที่มีผู้รับผิดชอบแต่ละบทแต่ละตอน

ชื่อผู้แต่ง.) (ปีที่พิมพ์.) (ชื่อเรื่องหรือชื่อตอน.) ใน (ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่จัดทำ,
) (ชื่อหนังสือ.) (หน้า.) (สถานที่พิมพ์) : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2540). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านใน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

เอกสารสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย (หน้า 1-36). นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

■ บทความในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อบทความ. | ใน | ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ. | (บก.) | ชื่อเรื่อง. |

||||||| (หน้า). | | สถานที่พิมพ์ : | สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2536ก). การประมวลผลคำคืออะไร. ใน อนุกิต บุญธรรม (บก) คอมพิวเตอร์น่ารู้ (หน้า 77).

กรุงเทพฯ : สถาบันประมวลข้อมูลเพื่อการศึกษาและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

■ วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อวิทยานิพนธ์. | | ระดับวิทยานิพนธ์. | สาขาวิชา | คณะ |

||||||| มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

ตัวอย่าง

ชาติชาย พานิชชอบ. (2544). แนวโน้มบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอนาคต.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

■ รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่องานวิจัย. | (ครั้งที่พิมพ์). | | สถานที่พิมพ์. | : | สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ปรีชา ปาโนรัมย์. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านเศรษฐกิจให้แก่

ผู้ผลิตสินค้าชุมชนประเภทขนมจีนภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาล

เมือง จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

■ สื่อบริษัท

[illegible]

ตัวอย่าง

ศิริภาณี อินทรหนองไผ่. (2546). วิถีทัศน์ประกอบการเรียนการสอนเรื่องแผลและการพันผ้าพันแผล.

[วิธีทัศน์]. มหาสารคาม : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

■ การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.)) (ปี, | เดือน| วันที่ให้สัมภาษณ์.)) ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.
))))))) สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

แม่น้ำมาศ ขวาลิต, คุณหญิง. (2542, สิงหาคม 26). นายยกสมคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
สัมภาษณ์

■ งานข้อมูลออนไลน์

- หนังสือออนไลน์จากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง.) |(ปีที่พิมพ์.) |(ชื่อหนังสือ.) | คำนเมื่อ | |วัน| เดือน, |ปี| จาก| แหล่ง
สารสนเทศ

ตัวอย่าง

มนู อรดีตลเชษฐ์. (2557.). ความจำเป็นต้องมี พรบ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.

ค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2557 จาก

<http://2ebook.com/stou/readind/index.php>

- สารสนเทศอื่นๆ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. || (ปีที่แก้ไขหรือปรับปรุงข้อมูล). || ชื่อเรื่อง. || คำนเมื่อ วัน เดือน ปี จาก
|| || || || || || || || แหล่งสารสนเทศ.

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยนเรศวร. **พิพิธภัณฑ์ผ้า. (2551). ผ้าแพรวา. ค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2552**
จาก <http://2ebook.com/stou/readind/index.php>

การพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมี

Development of Working Quality Among a Chemical Transportation Drivers

ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์^{1*}, อนรรักษ์ นวพรไพศาล² และฤชุตา วงศ์ชูเวช³

Ntapat Worapongpat^{1*}, Anurak Nawapornpaisan², and

Ruchuta Wongchuwet³

Received: 2 July 2022

Revised: 10 August 2022

Accepted: 30 August 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเวลาเพื่อการพักผ่อนและสร้างรูปแบบการพักในการขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย 2) เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการพักเพื่อลดความล้า ของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย และ 3) เพื่อศึกษาและทดสอบรูปแบบการพักในการขับรถขนส่งสารเคมีเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรืออุบัติภัย เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลองในโรงงานผลิตก๊าซปิโตรเลียมเหลว ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีเส้นทางเดินรถระหว่างอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีพนักงานขับรถขนส่งสารเคมีเฉพาะในเส้นทางนี้เป็นตัวอย่างศึกษาทุกคนจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความรู้สึกล้าเชิงจิตพิสัย เครื่องวัดความล้าเชิงวัตถุพิสัย (CFF) ผลการศึกษาคำนวณเวลาเพื่อการพักผ่อนตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) โดยศึกษาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความจำเป็น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการบริหาร การศึกษา

¹ Assistant Professor, Dr., Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism and Educational Administration

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติมหาวชิราลงกู

² Assistant Professor, Dr., Faculty of Technology, Mahachulalongkornrajavidyalalai Institute of Automotive Technology

³ อาจารย์ คณะเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติมหาวชิราลงกู

³ Lecturer, Faculty of Technology, Mahachulalongkornrajavidyalalai Institute of Automotive Technology

* Corresponding e-mail: dr.thiwat@gmail.com

ส่วนบุคคล ความล้าพื้นฐาน ปัจจัยในการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติ Z-test for proportion difference, สถิติระหว่างค่าความล้าเชิงวัตถุพิสัย (CFF) ผลการวิจัยพบว่า ต้องมีระยะเวลาพักเท่ากับ 24% หรือเท่ากับ 173 นาที ซึ่งหากไม่นับรวมเวลาการโหลดก๊าซ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็จะเหลือเวลาที่ต้องหยุดพักอีก 53 นาที จากนั้นจึงได้นำมาจัดเป็นรูปแบบการขับรถ 3 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบเดิมที่เป็นอิสระทั้งเส้นทาง จุดพัก และเวลาพัก รูปแบบที่ 2 กำหนดเส้นทางปลอดภัย (ถนนมอเตอร์เวย์หมายเลข 7) และกำหนดจุดพักและเวลาพักโดยหยุดพักย่อยขาไป 2 ครั้ง และขากลับพัก 2 ครั้งๆ ละประมาณ 13-15 นาที รูปแบบที่ 3 กำหนดเส้นทางปลอดภัย (ถนนมอเตอร์เวย์หมายเลข 7) และกำหนดจุดพักและเวลาพัก หยุดพักย่อยขาไปพัก 1 ครั้งและขากลับพัก 1 ครั้งๆ ละ ประมาณ 25-27 นาที ผลการทดสอบรูปแบบการพัก พบว่า 1.) การเดินทางไปกลับในแต่ละเที่ยวมีระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตรและมีระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานเฉลี่ยต่อวัน 719.31 ± 87.71 (609-947) นาที หรือประมาณ 12 ชั่วโมง รูปแบบที่ 1 คนขับมีความล้ามากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความล้าที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF และแบบสอบถามความล้าเชิงจิตพิสัย ร้อยละ 60 และ 20 ตามลำดับ 2) พบว่ามีความชุกของความล้าเฉพาะที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF เท่านั้น ร้อยละ 40 และ 20 (ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Z-test for proportion difference พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างค่าความล้าเชิงวัตถุพิสัย (CFF) ในรูปแบบที่ 1, 2 และ 3 ในพนักงานขับรถขนส่งสารเคมี Output / Outcome ได้ค่าเวลาพักสำหรับการขับรถที่มีระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร และมีระยะเวลาการทำงานเฉลี่ยต่อวันประมาณ 12 ชั่วโมง เท่ากับ 53 นาที โดยพบว่ารูปแบบการพักรถแบบที่ 3 มีความล้าน้อยที่สุด ซึ่งกำหนดเส้นทางเดินรถในเส้นทางถนนมอเตอร์เวย์หมายเลข 7 ต่อด้วยถนนกาญจนาภิเษก มีการหยุดพักย่อยรวม 2 ครั้ง ได้แก่ ขาไปพัก 1 ครั้งและขากลับพัก 1 ครั้ง ที่ศูนย์บริการทางหลวงมอเตอร์เวย์หมายเลข 7 กิโลเมตรที่ 49 ทั้งขาไปและขากลับ โดยมีเวลาพักแต่ละครั้งประมาณ 25-27 นาที

คำสำคัญ: ความล้าในการขับรถขนส่งสารเคมี ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้าสะสม ลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรืออุบัติภัย

Abstract

The purpose of the study 1) to examine sleep deprivation and fatigue among hazardous chemical transportation drivers, 2) to determine an appropriate work-rest model for reducing fatigue among hazardous chemical transportation drivers, 3) to determine an appropriate work-rest model to prevent the road accident. It was a quasi-experimental study in a liquefied

petroleum gas plant in Chonburi, which has a route between Sattahip district Chonburi and Mueang District Samut Sakhon Province. There were 5 samples of all chemical transport drivers on this route. Data on sleep deprivation were collected using questionnaires of mental fatigue scale. Fatigue was assessed by using the flicker fusion instrument (CFF) was based on the International Labor Organization (ILO) guidelines for calculating rest time allowances. The other factors included demographic factors, the basic fatigue and working environment factors. Statistical analyses were performed by Z-test of proportion difference between CFF values. It was found that the rest period was 24%, or 173 minutes. Excluding the gas loading time, which took about 2 hours, there would be 53 minutes of rest time left. Hence, there were three developments of work-rest model for reducing fatigue. Three driving modes: Model 1, which is independent of the route, resting point, and rest time; Model 2, defines a safe route (Motorway No. 7) and defines breakpoints and break times. By taking 2 breaks for the sub-leg and 2 resting for the return leg, approximately 13-15 minutes each. Model 3 sets a safe route. (Motorway Road No. 7) and set breakpoints and break times. Take a break for the legs to rest 1 time and the return leg to rest 1 time, about 25-27 minutes each. The resting pattern test found that the round trip for each trip was approximately 240 kilometers and the average working time per day was 719.31 ± 87.71 (609-947) minutes, or approximately 12 hours. The first model showed the most fatigue that the sample of fatigue as assessed through CFF analyzer and mental fatigue question were 60% and 20%, respectively. The second and third models showed that the prevalence of fatigue only as measured by the CFF was 40% and 20%, respectively. However, the Z-test for proportion difference showed no statistically significant difference between CFF values in Models 1, 2 and 3 in chemical transport drivers. Output / Outcome. The rest time was obtained for driving with a distance of approximately 240 kilometers and an average working time of approximately 12 hours per day, equal to 53 minutes. It was found that the resting model 3 had the least fatigue, which defines the route on the motorway route number 7, continue with Kanchanaphisek Road. A total of 2 breaks were included, one on the way and one on the return trip, at the Motorway Service Center.

Keyword: a chemical transportation driver's fatigue, factors associated with prolonged fatigue states, prevent the road accident

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2555 – 2559 มีเป้าประสงค์ที่จะมีระบบโลจิสติกส์การขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเหนี่ยวนำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจากการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีกลยุทธ์หลักที่เชื่อมโยงอย่างบูรณาการทั้งเครือข่ายภายในและการเชื่อมต่อไปยังต่างประเทศ ซึ่งในโครงสร้างการขนส่งสินค้าภายในประเทศไทยยังคงเป็นการขนส่งทางถนนที่มีสัดส่วนใหญ่ที่สุด ถึงร้อยละ 82.6 ของการขนส่งสินค้าภายในประเทศทั้งหมด มีจำนวนรถขนส่งสินค้าที่จดทะเบียนไว้แล้วในประเทศไทยประมาณ 898,214 คัน โดยมีจำนวนรถขนส่งสารเคมีอันตรายที่จดทะเบียนอยู่ในระบบการขนส่ง ณ วันที่ 31 มีนาคม 2556 มีอยู่จำนวนทั้งสิ้น 10,018 คัน (กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม, 2556) อนาคตที่กำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคาดว่าปริมาณงานการขนส่งก็ย่อมจะเพิ่มมากขึ้นระยะทางในการขับรถที่อาจไกลเพิ่มขึ้น เช่นนี้ก็ย่อมเพิ่มความเสี่ยงต่อผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง กับการขนส่ง โดยเฉพาะสารเคมีอันตราย ซึ่งหากเกิดเหตุขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างและระยะยาวทั้ง ต่อพนักงานขับรถ ผู้ประกอบการ รวมทั้งประชาชนทั่วไปและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชลบุรีเป็นพื้นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่

เกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตรายมีจำนวนร้อยละ 9 คิดเป็นจำนวนโรงงานประมาณไม่ต่ำกว่า 200 แห่ง ผลการประเมินความเสี่ยงของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดชลบุรีรายงานว่า ชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภัยและความรุนแรงจากสารเคมีอยู่ในระดับความเสี่ยงสูง โดยพิจารณาจากการนำเข้าสู่ข้อมูลปัจจัยโอกาสการเกิดด้าน 1) ความเป็นไปได้ของการเกิดอุบัติเหตุจากการขนส่ง 2) การเกิดอุบัติเหตุสารเคมี 3) การเกิดภัยธรรมชาติ 4) หน่วยงานภาครัฐมีการเตรียมความพร้อม และ ข้อมูลความรุนแรงของการเกิดเหตุในด้าน 1) ความสูญเสียด้านทรัพย์สิน 2) ภาวะปัญหาที่เกิดตามมาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 3) ผลกระทบต่อสุขภาพ (สำนักงานป้องกันควบคุมโรค, 2555)

ในประเทศไทยมีการใช้ยานพาหนะเพื่อการขนส่งสารเคมีอันตรายหลากหลายชนิด ตั้งแต่รถจักรยานยนต์รถกระบะ รถบรรทุก 6-10 ล้อ รถพ่วง รถกึ่งพ่วง หรือรถมากกว่า 10 ล้อ แม้ว่าปัจจุบัน จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสารเคมีอันตรายมากถึง 28 ฉบับ และกฎหมายคุ้มครองความปลอดภัยต่อสาธารณะชนและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีก 14 ฉบับ แต่กระนั้นก็ยังเกิดอุบัติเหตุกับการขนส่งสารเคมีอันตรายหลายครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งก็ล้วนมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง อุบัติภัยสารเคมีร้อยละ 46 เกิดขึ้นภายในบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม โดยประเภทอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานสูง

ที่สุด ได้แก่ ประเภทอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อีกร้อย ละ 27 เป็นอุบัติเหตุสารเคมีบนถนน (ศูนย์วิจัยแห่งชาติ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549) ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบกที่ทำการตรวจสอบหาสาเหตุในการเกิดอุบัติเหตุ ระบุว่าอุบัติเหตุของรถบรรทุกสารเคมีระหว่างเดือนมกราคม - ธันวาคม 2555 ที่มี สาเหตุ มาจากการหลับใน รวม 11 ครั้ง มีจำนวนผู้เสียชีวิต 27 คน บาดเจ็บ 41 คน (กรมการขนส่งทาง บก กระทรวงคมนาคม, 2556)

มีการกำหนดมาตรการของการใช้เส้นทางในการขนส่ง เช่น บนทางด่วน (ทุกชั้น) ห้ามเดินรถ 10 ล้อ ในช่วงเวลา 05.00-09.00 น. และ 15.00-21.00 น. และมีการกำหนดควบคุมเรื่องระยะเวลาขับรถ และระยะเวลาพักไว้ในพระราชบัญญัติของกรมการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ที่ใช้คุ้มครองให้กับพนักงานขับรถ เช่น ภายใน 24 ชั่วโมง พนักงานที่มีหน้าที่ขับรถสามารถขับรถต่อเนื่องได้ไม่เกิน 4 ชั่วโมง แล้วต้องมีเวลาพักติดต่อกันวันหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง หลังจากปฏิบัติหน้าที่ขับซึ่งพาหนะมาแล้วไม่เกิน 4 ชั่วโมง หรืออาจจัดเวลาพักครั้งละไม่น้อย กว่า 20 นาที แต่เมื่อรวมกันแล้ววันหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการควบคุมไว้กว้างๆ ระยะทางที่ยาวนานในการขับรถบรรทุกทุกขนาดใหญ่ว่าเป็นลักษณะงานที่มีความเสี่ยงสูงจากชั่วโมง การทำงานที่ยาวนาน ไม่นั่นเอง และชั่วโมงการนอนที่จำกัด (Phillip and Akerstedt, 2006) การกำหนดกรอบ

เวลาการทำงานและการพัก ของแต่ละลักษณะงานย่อมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่างาน นั้นๆ ทาให้เกิดความล้าเพียงใด ซึ่งหากพนักงานมีการทำงานแบบไม่พักหรือหยุดพักไม่เพียงพออาจ ส่งผลให้เกิดความล้า โดยเฉพาะงานขับรถบรรทุกทุกขนาดใหญ่ว่าเป็นลักษณะงานที่มีความเสี่ยงสูง ความล้าเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับความปลอดภัยในการขับรถขนส่งในเชิงธุรกิจการค้า ปัจจัยที่ ส่งผลให้เกิดความเมื่อยล้าได้แก่ ระยะเวลาในการขับรถ, การขาดสิ่งกระตุ้นและภาระงาน (Oron-Gilad and Hancock, 2005) มันเป็นการยากที่จะระบุว่าความล้าทำให้เกิดอุบัติเหตุทางท้องถนนซึ่งทำให้เกิด การเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ เพราะว่าเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายนักสำหรับผู้ประเมินที่จะระบุว่าความล้าเป็น ปัจจัยที่ทำให้เกิดเหตุ อย่างไรก็ตาม หน่วยประเมินด้านยานพาหนะเพื่อธุรกิจการค้าของประเทศ นิวซีแลนด์ได้สรุปรายงานการวิเคราะห์อุบัติเหตุในรถบรรทุกที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2003-2006 พบว่า การขับ รถบรรทุกที่คนขับมีความล้าเป็นปัจจัยที่ทาให้เกิดอุบัติเหตุประมาณร้อยละ 13 โดยอุบัติเหตุ 197 ครั้งมี ความสัมพันธ์กับความล้า, 5 ครั้งเกี่ยวข้องกับความล้าและการใช้แอลกอฮอล์ และอีก 34 ครั้งเกี่ยวข้อง กับความล้าและสาเหตุอื่นๆ (New Zealand Transport Agency, 2010)

ดังนั้น ผู้ที่วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาความล้าและเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อน เพื่อพัฒนา รูปแบบการพักที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานในระดับสถานประกอบการอีกทั้งเป็น

ฐานข้อมูลที่ใช้กำหนดมาตรการวิศวกรรมเชิงนโยบายในระดับประเทศ เพื่อช่วยลดโอกาสการเกิดอุบัติเหตุ/อุบัติเหตุจากสารเคมีอันตรายบนท้องถนนได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนและสร้างรูปแบบการพักในการขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย
2. เพื่อศึกษาการพัฒนา รูปแบบการพักเพื่อลดความล้า ของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย
3. เพื่อศึกษาและทดสอบรูปแบบการพักในการขับรถขนส่งสารเคมีเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุ

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย ในรูปแบบของทฤษฎี แนวคิด ข้อกำหนด กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ความหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความล้า

“ล้า” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง หย่อนแรง หรือกำลังเช่นเดินขึ้นเขามาก ๆ เข้าล้ายกของมากจนแขนล้าสมองล้าอ่อนห่อน เช่น จิตใจล้า ส่วนคำว่า “เมื่อยล้า” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง อาการที่เมื่อยมากทำให้เดินเคลื่อนไหวได้ช้าลงความล้าสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ประเภทที่ 1

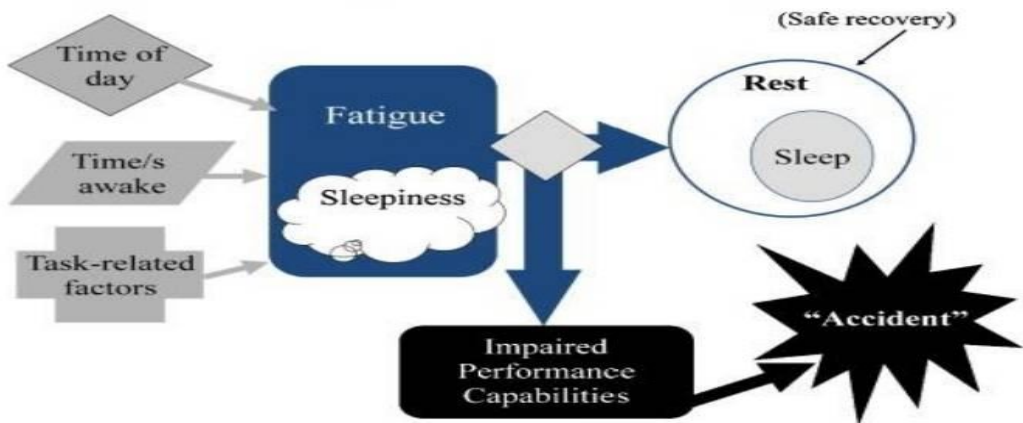
ความล้าจากกล้ามเนื้อ (Muscular fatigue) เป็นความเจ็บปวด ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กล้ามเนื้อของแต่ละบุคคลออกแรงมากเกินไปและเกิดขึ้นเฉพาะแห่งประเภทที่ 2 ความล้าทางกายภาพ (Physical fatigue) เกิดจากที่ร่างกายรับภาระทั้งจากงานและสิ่งแวดล้อมที่มากเกินไปเป็นการตอบสนองจากระบบหลอดเลือด และหัวใจของร่างกาย ประเภทที่ 3 ความล้าทั่วไป (General fatigue) ได้แก่ ความเมื่อยล้าทางจิตใจ (Mental fatigue) ความเมื่อยล้าทางระบบประสาท (Nervous fatigue) ความเมื่อยล้าแบบเรื้อรัง (Chronic fatigue) และ ความเมื่อยล้าเนื่องจากช่วงเวลาปฏิบัติงานและเวลานอนไม่แน่นอน (Circadian fatigue)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความล้า

ในการขับรถ ความล้ากับความง่วงนอนบ่อยครั้งมักเป็นคำพ้องของความหมาย (John, 1998) ด้านการขับรถ ความล้าที่สัมพันธ์กับงาน (Task related fatigue; TR) เกิดได้จากงานและสภาพแวดล้อมในการขับรถซึ่งความล้าในคนขับรถอาจเกิดจาก Active หรือ Passive TR fatigue โดย Active TR fatigue เป็นรูปแบบที่มักพบบ่อยในคนขับรถ Gimeno และคณะ (2006) พบความสัมพันธ์ระหว่าง Active TR กับการทำงานอย่างหนักของสมอง (Mental overload) ในการขับรถ เช่น การขับรถในสภาพการจราจรที่ติดขัด, วิสัยทัศน์การขับรถไม่ดี, หรืองานที่จำเป็นต้องขับหาที่ตั้งของสถานที่จัดส่งสินค้า เป็นต้น นอกจากนั้นยังพบความสัมพันธ์ระหว่าง Passive TR กับการทำงานเบาของสมอง (Mental underload) ในการขับรถ เช่น เมื่อต้องขับรถบนถนนที่ไม่มีจราจรติดขัดเป็น

ลักษณะการขับแบบ Monotonous ความล้าถูกวิเคราะห์ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ และการเสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ หรืองานอื่นๆ เช่น งานในโรงพยาบาล งานฉุกเฉิน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชั่วโมงงานที่ไม่ปกติ (Irregular hours of work) และในหลายประเทศ ความล้าและความง่วงนอนเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ทำให้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก (NHTSA, 2006 cited in May JF and Baldwin CL, 2009; Dobbie, 2002; Philip et al., 2001) ความล้าเป็นตัวขับเคลื่อนทางชีววิทยาเพื่อให้เกิดการพักผ่อน รูปที่ 2-2 แสดงถึงรูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับ

ความล้าและการนอนหลับในฐานะที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำหรับการพักผ่อน (Rest) และการนอนหลับ (Sleep) เพื่อให้ฟื้นคืนสู่สภาพปกติ หรือนำความปลอดภัยกลับคืนมา (Safe recovery) การขับเคลื่อนนี้ยังคงไม่เป็นที่พอใจ トラバไตที่ความสามารถในการทำงาน (Performance capabilities) ยังบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดผลลัพธ์อันไม่พึงประสงค์ด้านความปลอดภัย (Adverse safety outcomes) ระดับที่เพิ่มขึ้นของความล้า (Fatigue) และความง่วงนอน (Sleepiness) จะทำให้ความสามารถในการทำงานลดลง

รูปภาพที่ 1 รูปกรอบในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความล้ากับความปลอดภัย

ที่มา: Williamson et al. (2011)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความล่าช้าของคนขับรถ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความล่าช้าของคนขับรถมีดังนี้

1. ภาระงาน ระยะเวลาการทำงานที่ยาวนาน จำนวนเที่ยวในแต่ละวัน ระยะเวลาขับรถก่อนที่จะเกิดอาการง่วงนอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความล่าช้า (Friswell and Williamson, 2008; นารา กุลวรรณวิจิตร, 2549) ส่วน Friswell and Williamson (2008) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะงานและความล่าช้าในคนขับรถบรรทุกขนาดไม่เกิน 21 ตัน ในระยะทาง 100 กิโลเมตร (light and short haul) จำนวน 321 คน ในประเทศออสเตรเลีย โดยเป็นงานกะกลางวัน เกินครึ่งหนึ่งของภาระงาน เป็นการขับรถ ทำงาน 5 วันต่อสัปดาห์ ละ 50 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 38 ของพนักงานเกิดความล่าช้าอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์จากการขับรถ จากการวิเคราะห์โดยใช้ สมการถดถอยพบว่า ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานในแต่ละวัน, ปริมาณงานที่สูง และเปอร์เซ็นต์การเคลื่อนย้ายสินค้าจากลูกค้า ไปที่ depot เหล่านี้เป็นตัวแปรที่มีความแปรผันในความถี่ของความล่าช้า

2. ลักษณะงาน งานในสายการผลิตแบบต่อเนื่องซึ่งคนงานต้องทำงานชนิดเดียวกัน ซ้ำซากเป็นเวลานาน อาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย และทำให้เกิดผลผลิตลดน้อยลง หรืองานที่มีขั้นตอนการทำงานความยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้ทักษะในการทำงานสูง และอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมในการทำงานอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานมากขึ้น (พรอค วัฒนะโสภา และ ไกรวิทย์ ทับธนะ, 2553)

3. เวลาพัก ปริมาณการพักในแต่ละช่วงเวลา อาจสำคัญน้อยกว่าความถี่ในการพัก โดยหลักฐานงานวิจัยภาคอุตสาหกรรมการผลิต พบว่า ความล่าช้าและการผลิตจะได้ผลดีจากการพักเป็นเวลาสั้นๆ บ่อยๆ (Tucker P, 2003) อย่างไรก็ตาม ตารางการพักที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับธรรมชาติของงาน (เช่น ปริมาณงาน ลักษณะการควบคุมงาน) รวมถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล (เช่น ความสามารถ แรงกระตุ้น การนอน)

4. ความถี่หรือรูปแบบการพัก ในทางทฤษฎี เราควรอนุญาตให้คนขับพักรถเมื่อเขารู้สึกว่าล้ามาก (Tucker, 2003) การควบคุมตนเอง (Self-regulation) ให้หยุดพักรถเป็นกระบวนการตัดสินใจ ที่ดูไม่สำคัญเท่าไรนักสำหรับคนขับ แต่มันมีความสำคัญมากในแง่ความปลอดภัยและสุขภาพ สำหรับตัวคนขับเองและผู้ใช้ทางสาธารณะร่วมกัน (Horne and Reyner, 1999)

5. รถ ประเภทรถ สภาพรถ และสภาพสิ่งแวดล้อมภายในรถ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความล่าช้า (นารา กุลวรรณวิจิตร, 2549)

6. สภาพถนน สภาพถนนที่ขรุขระ แคบ มีน้ำขัง หรืออยู่ระหว่างการซ่อมบำรุง รวมทั้งถนนลูกรังที่ไม่ลาดยาง หรือเทคอนกรีต หรือมีการปะทะ/ซ่อมหลายจุด ล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความล่าช้าได้มากกว่าภาวะปกติสำหรับคนขับรถ 3.7) สภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ดีอาจก่อให้เกิดความล่าช้า ผลผลิตลดน้อยลงและก่อให้เกิดความรู้สึกรำคาญในแง่ของจิตใจคนงาน เช่น พื้นที่งานที่มีแสงสว่างที่ไม่เพียงพอ ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความล่าช้า, เสียงที่ดังมาก, ภูมิอากาศที่ไม่ดี (เช่น ฝน

และหมอก) อาจบดบังทัศนวิสัยในการขับรถ จึงเป็นสาเหตุที่อาจทำให้เกิดความล่าช้ามากกว่าภาวะปกติ 3.8) เส้นทางจราจร เส้นทางจราจรที่หนาแน่นหรือติดขัด หรือเป็นเส้นทางใหม่ที่คนขับรถไม่คุ้นชิน ย่อมส่งผลให้เครียดและเกิดความล่าช้าได้ 3.9) ความพร้อมของคนขับรถ ได้แก่ 3.9.1) ความพร้อมด้านร่างกาย เช่น ไม่เจ็บป่วย, นอนหลับพักผ่อนเพียงพอ, ไม่รับประทานยาที่ทำให้ง่วง, ไม่เสพยา, ไม่เป็นโรคต้องห้ามสำหรับคนขับรถ (อาทิ ลมชัก, โรคหัวใจ, ความดันโลหิตสูง เป็นต้น) สภาพที่ไม่พร้อมของคนขับรถอาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าได้ง่าย เช่น ชั่วโม่งและคุณภาพการนอนที่ไม่เพียงพอ จันทรจิรา ความรู้และชนกพร จิตปัญญา (2548) ศึกษาพบว่า ความล่าและความแปรปรวนการนอนหลับ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความง่วงของกลุ่มตัวอย่างพนักงานขับรถโดยสารประจำ ทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .238$, และ $.208$ ตามลำดับ) นอกจากนั้นยังพบว่าประสิทธิภาพการนอนหลับและสุขลักษณะการนอนหลับ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความง่วงของกลุ่มตัวอย่างพนักงานขับรถโดยสาร ประจำทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.153$, และ $-.145$ ตามลำดับ) 3.9.2) ความพร้อมด้านสภาพจิตใจ จากการศึกษาพนักงานที่ทำงานอยู่กับงานในสายการผลิต พบว่าสภาพทางจิตใจของพนักงานมีส่วนก่อให้เกิดความล่าและส่งผลสะท้อนถึงการหางานได้ เช่น ปัญหาครอบครัว, ความขัดแย้งกับหัวหน้างาน / เพื่อนร่วมงานซึ่งเหล่านี้อาจเป็นตัวการ

ที่ทำให้สมรรถนะในการทำงานลดลง (พรรควัฒน์ โศคาและไกรวิทย์ ทับชนะ, 2553)

สถิติอุบัติเหตุกับรถขนส่งสารเคมีอันตราย

จำนวนรถจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,104,231 คัน เพิ่มขึ้นจาก ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555 ร้อยละ 6.45 โดยประเภทรถที่จดทะเบียนสะสมมากที่สุดคือ รถบรรทุกส่วนบุคคล ซึ่งมีจำนวนถึง 736,239 คัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนรถจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกสะสมทั่วประเทศ เมื่อพิจารณาตามลักษณะรถ พบว่า เป็นรถบรรทุกสารเคมีอันตรายร้อยละ 0.75 ส่วนจำนวนรถบรรทุกไม่ประจำทางสะสม มีจำนวนทั้งสิ้น 226,934 คัน เป็นรถบรรทุกสารเคมีอันตรายร้อยละ 2.00 รวมมีจำนวนรถบรรทุกสารเคมีอันตรายที่จดทะเบียนสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 จำนวนทั้งสิ้น 10,061 คัน จากสถิติอุบัติเหตุของผู้ขับขี่ยานพาหนะ พบว่า รถบรรทุกมากกว่า 10 ล้อ มีอัตราส่วนของการเกิดอุบัติเหตุเท่ากับร้อยละ 38.53 ซึ่งคิดคำนวณเทียบกับจำนวนยานพาหนะที่จดทะเบียนทั้งสิ้น 3,000 คัน ส่วนรถปิ๊คอัพ 4 ล้อ รถบรรทุก 6 ล้อ และรถบรรทุก 10 ล้อ มีอัตราส่วนของการเกิดอุบัติเหตุรวมกันเท่ากับร้อยละ 0.08 ซึ่งคิดคำนวณเทียบกับจำนวนยานพาหนะที่จดทะเบียนรวมกันทั้งสิ้น 6,698,686 คัน (สำนักอำนวยการความปลอดภัย กระทรวงคมนาคม, 2556)

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-experimental study) ในพนักงานขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย

ประชากรและตัวอย่างศึกษา (Population and sample of study)

1. ประชากรศึกษา ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ พนักงานขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย ในสถานประกอบการที่เข้าข่ายประเภทกิจการเสี่ยงสูงตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3/2542 ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ที่

เกี่ยวข้องกับการผลิตสารเคมีอันตรายที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี 3 ประเภท ได้แก่ (1) โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสี น้ำมันชักเงา เซลล์แล็ค แล็กเกอร์ หรือผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ยาหรืออุตสาหกรรม (2) โรงงานผลิตก๊าซ (3) โรงงานบรรจุก๊าซ

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกสถานประกอบการกิจการเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 1 โรง ซึ่งเป็นโรงงานผลิตก๊าซปิโตรเลียมเหลว (Liquid Petroleum Gas; LPG) โดยเลือกมา 1 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่วิ่งระหว่างอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีพนักงานขับรถขนส่งสารเคมีเฉพาะในเส้นทางนี้เป็นตัวอย่าง

ศึกษาทุกคนจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกสถานประกอบการ (Inclusion criteria) ได้แก่ 1) ประเภทของสถานประกอบการที่เข้าข่ายประเภทกิจการเสี่ยงสูง ตามบัญชีท้าย ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ 2) ตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ในจังหวัดชลบุรี 3) ใช้รถ 10 ล้อหรือมากกว่า 10 ล้อในการขนส่งสารเคมีอันตราย และ 4) มีเส้นทางการขนส่งสารเคมีต่อ 1 เที่ยวในระยะทางไกล (200 กิโลเมตร หรือใช้เวลา 8 ชั่วโมง/เที่ยว/วัน)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามอยู่ 3 แบบได้แก่

1. แบบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมสุขภาพ (อายุ, ดัชนีมวลกาย, ระดับการศึกษา, สถานภาพสมรส, การดื่มสุรา, เครื่องดื่มชูกำลัง, สูบบุหรี่, น้ำอัดลม, โรคประจำตัว, ชั่วโมงและคุณภาพการนอน, การไ้ยา, การออกกำลังกาย, การเจ็บป่วยโรคกล้ามเนื้อและกระดูก, ความผิดปกติทางสายตา) ข้อมูลการทำงาน (ชั่วโมงการทำงาน, ประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุ ประเภทที่ใช้, การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย/สารเคมี) โดยทีมวิจัยจะทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามซึ่งได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากนั้นนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (บุญธรรม กิจปริดาภิรุต, 2542) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

และแบบประเมินพฤติกรรมในการขับรถขนส่งสารเคมี ประกอบด้วยหัวข้อคำถาม 20 ข้อ โดยเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนนเชิงลบ
ปฏิบัติทุกครั้ง	1
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2
ปฏิบัติบางครั้ง	3
ไม่เคยปฏิบัติ	4

คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมในการขับรถจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเท่าๆ กัน ตามเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนของ Best (1977) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.50 หมายถึง ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการขับรถขนส่งสารเคมี

คะแนนเฉลี่ย 2.50-4.00 หมายถึง มีพฤติกรรมเสี่ยงในการขับรถขนส่งสารเคมี

2. แบบที่ 2 เป็นแบบประเมินเชิงจิตวิสัย โดยใช้แบบสอบถามความรู้สึกล้าของ Piper et al (1998) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 22 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ (1) ด้านพฤติกรรมและความรุนแรงของความล้า 6 ข้อ (2) ด้านการให้ความหมายของความล้า 5 ข้อ (3) ด้านร่างกายและจิตใจ 4 ข้อ (4) ด้านสติปัญญาและอารมณ์ 5 ข้อ ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบตัวเลขตั้งแต่ 1-10 โดย “1” หมายถึง ไม่มีความรู้สึกต่อข้อความนั้นเลย “10” หมายถึง มีความรู้สึกต่อข้อความนั้นมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับความล้าออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

ระดับคะแนน 1.00-3.99 หมายถึง รู้สึกเล็กน้อย

ระดับคะแนน 4.00-6.99 หมายถึง รู้สึกลำบากกลาง

ระดับคะแนน 7.00-10.00 หมายถึง รู้สึกลำบากมาก

3. แบบที่ 3 แบบประเมินเชิงวัตถุวิสัย ตรวจวัดโดยอุปกรณ์ทดสอบความล้าด้วยเครื่องวัดความถี่ของ แสงกระพริบ (Critical Flicker Frequency; CFF) Model 12021A ซึ่งเป็นการวัดที่อาศัยการทำงานร่วมกันของตาและสมอง โดยให้ผู้ทดสอบมองแถบสีที่กระพริบด้วยความถี่ที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนผู้ทดสอบไม่สามารถเห็นแถบสีกระพริบอีกต่อไป ค่า CFF มีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที (Cycle per second หรือ Hertz) เมื่อตายังไม่เกิดความล้าตาจะรับรู้ถึงการกระพริบที่ความถี่สูงได้ดีค่า CFF จะสูง แต่เมื่อเกิดอาการตาล้า การทดสอบจะให้ค่า CFF ที่ลดลง ในการศึกษานี้กำหนดเกณฑ์การวินิจฉัยความล้าของตาดังนี้ ความล้าของตา = (ค่า CFF หลังทำงาน-ค่า CFF ก่อนทำงาน) > 1 SD ของ CFF ก่อนทำงานของแต่ละบุคคล

การศึกษาเวลาพักตามแนวทางของ ILO

1. เครื่องมือที่ใช้หาระยะเวลาเพื่อ เพื่อการพักผ่อนของการทำงานขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย ประกอบด้วยหัวข้อเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล (เช่น เวลาสำหรับการเข้าห้องน้ำ เวลาสำหรับความล้าพื้นฐาน) ปัจจัยในการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งพัฒนาขึ้นตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO, 1992) โดยใช้หลักในการประเมินความล้าแบบกึ่ง

ปริมาณ (Semi-quantitative assessment) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย และวิศวกรรมการขนส่ง จำนวน 3 ท่าน

2. นำค่าคะแนนที่ได้ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องไปเปรียบเทียบกับตารางคะแนนความล้าของ ILO เมื่อได้คะแนนในแต่ละปัจจัยความล้า นำคะแนนทั้งหมดมารวมกัน ซึ่งจะได้เป็นเปอร์เซ็นต์การพัก จากนั้นนำค่าเปอร์เซ็นต์การพักมาคำนวณเป็นเวลาพัก ตามชั่วโมงการทำงาน ซึ่ง 2.3 นำเวลาที่ได้จากการคำนวณได้ เสนอต่อที่ประชุมของทีมบริหารและคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของบริษัท เพื่อร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ จากนั้นนำมาจัดรูปแบบการพักตามเส้นทางเดินรถที่เป็นกรณีศึกษาที่มีหน่วยเป็นนาที

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการและดำเนินการก่อนออกรถ ได้แก่

1. นำผลการศึกษาเวลาพักที่คำนวณได้และได้ผ่านการประชุมกับทีมและคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานของบริษัทมากำหนดรูปแบบการพักเป็น 3 รูปแบบ

2. ศึกษาตารางการเดินรถและทำการนัดหมายวันเวลาในการศึกษาทดลอง ในแต่ละรูปแบบ

3. ประชุมพนักงานขับรถที่เข้าร่วมโครงการเพื่ออธิบายให้เข้าใจรายละเอียดขั้นตอนการ ดำเนินโครงการ จากนั้นให้ผู้ร่วมโครงการลงชื่อในใบยินยอม เข้าร่วมโครงการงานวิจัย

4. สัมภาษณ์พนักงานขับรถที่เข้าร่วมโครงการฯ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลการทำงานและพฤติกรรมการขับรถ

5. ก่อนออกรถ พนักงานทำแบบทดสอบคุณภาพการนอนและระดับความง่วงนอน และทำการตรวจวัดความล้าทางสมองโดยใช้เครื่องมือ CFF

6. ขั้นตอนดำเนินการหลังออกรถ 1) ผู้วิจัยทำการตรวจวัดความล้าทางสมองโดยใช้เครื่องมือ CFF ในการหยุดพักรถแต่ละครั้งทั้งตอนจอดรถเพื่อพักและก่อนออกรถภายหลังการพัก 2) เมื่อพนักงานกลับมาจากการส่งสารเคมี ผู้วิจัยจะทำการตรวจวัดความล้าของระบบประสาททันทีโดย ใช้เครื่องมือ และทำการสัมภาษณ์พนักงานขับรถเกี่ยวกับความล้าโดยใช้แบบ ประเมินเชิงจิตพิสัย

7. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล, ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยการทำงาน และพฤติกรรมการ ขับรถ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การ คำนวณ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่ากลางข้อมูล (Median) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของค่าความล้าเชิงจิตพิสัย (CFF) ในแต่ละช่วงเวลาของข้อมูลรายบุคคลและรูปแบบการขับรถ โดยใช้กราฟเส้นที่พร้อมระหว่างระยะเวลาการเดินทางกับค่า CFF และเปรียบเทียบความล้าในแต่ละรูปแบบการหยุดพัก

ในการขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย ด้วยสถิติ Z-test for proportion difference

ผลการวิจัย

การเขียนรายงานครั้งนี้เป็นการศึกษาการขับรถขนส่งสารเคมี และเรื่องการทดสอบรูปแบบการพักในการขับรถขนส่งสารเคมี ในจังหวัดชลบุรี เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมีผลการศึกษาที่ได้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

การคำนวณค่าเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อน

จากแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ในการศึกษาเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความจำเป็นส่วนบุคคล (เวลาสำหรับการเข้าห้องน้ำเวลาสำหรับความล้าพื้นฐาน) ปัจจัยในการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เฉพาะปัจจัยด้านความจำเป็นส่วนบุคคล ได้แก่ เวลาสำหรับการเข้าห้องน้ำ เวลาสำหรับความล้าพื้นฐานให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ ILO ส่วนปัจจัยในการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญโดยใช้หลักการประเมินแบบกึ่งปริมาณ (Semi-quantitative assessment) ซึ่งผลของคะแนนรวมที่ทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ 30 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการคำนวณไปเปรียบเทียบกับตารางที่ 2-6 การเปลี่ยนแปลงคะแนนของ ILO โดยเปลี่ยนคะแนนเปอร์เซ็นต์เวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนสำหรับงาน

ทั้งหมด ได้เท่ากับ 15% นำคะแนนจากแต่ละปัจจัย รวมกับปัจจัยด้านความจำเป็นส่วนบุคคล ได้แก่ เวลา สำหรับการเข้าห้องน้ำ 5% และเวลาสำหรับความลำ พันธ์ฐาน 4% ได้เปอร์เซ็นต์รวม เท่ากับ 24% หลังจากนั้นนำไปคำนวณเป็นเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อน จาก เปอร์เซ็นต์เวลาเพื่อการพัก 24% คูณด้วยระยะเวลา ทำงาน เช่น หากทำงาน 8 ชั่วโมง หรือ 480 นาที หากทำงาน 8 ชั่วโมง หรือเท่ากับ 115 นาที, หาก ทำงาน 12 ชั่วโมง หรือ 720 นาที หากทำงาน 8 ชั่วโมง หรือเท่ากับ 173 นาที รายละเอียดของระดับ คะแนนที่ใช้คำนวณค่าเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนดัง แสดงในตารางที่ 1

จากนั้นจึงได้นำเสนอในที่ประชุมผู้บริหารและ คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงานของบริษัทฯ ผลจากการ ประชุมเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการพักในการขับรถ ขนส่งสารเคมีอันตราย ได้ข้อสรุปต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่าเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนเท่ากับ 24% ของระยะเวลาการทำงาน สำหรับการขับรถที่มีระยะเวลา ขับรถ 8 ชั่วโมงต่อวันเท่ากับ 115 นาที, 12 ชั่วโมงต่อ วันเท่ากับ 173 นาที โดยมีรูปแบบการพักทุกๆ ประมาณ 2 ชั่วโมง

2. ได้กรณีศึกษาในการทดสอบรูปแบบใน โรงงาน ซึ่งมี Time frame ในการขับรถที่ประมาณ 11-15 ชั่วโมง โดยเป็นเส้นทางวิ่งระหว่าง อำเภอสต หีบ จังหวัด ชลบุรี และอำเภอเมือง จังหวัด สมุทรสาคร โดยมีระยะทางไป-กลับ รวมทั้งสิ้น ประมาณ 240 กิโลเมตร

การศึกษาข้อมูลครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อ นำมาเขียนรายงาน โดยศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ การเดินทางที่มีการหยุดพักตามปกติ กับรูปแบบการ เดินทางที่มีการหยุดพักในลักษณะต่างๆ ที่เป็น มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยตามแนวทางของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization; ILO) โดยมีกรณีศึกษาเป็นของ บริษัทจำหน่ายก๊าซไผ่แห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดย มีเส้นทางที่วิ่งระหว่างคลังสตหีบ อำเภอสตหีบ จังหวัด ชลบุรี และคลังสมุทรสาคร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร (กิโลเมตรที่ 51 ธนบุรี ปากท่อ) รวมระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร และมี ระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานเฉลี่ย 719.31 ± 87.71 (609-947) นาที หรือประมาณ 12 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 การคำนวณเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนของการขับรถขนส่งสารเคมีตามข้อกำหนดของ ILO

ชนิดของค่าเผื่อเพื่อการพักผ่อน	ระดับคะแนน (%)	รายละเอียด
1. เวลาสำหรับเข้าห้องน้ำทำธุระกิจส่วนตัว	5	ตามข้อกำหนดของ ILO
2. เวลาสำหรับความล่าพื้นฐาน	4	ตามข้อกำหนดของ ILO
3. เวลาเนื่องจากปัจจัยในการทำงาน		
3.1 แรงกระทำเฉลี่ย	0	ความกดดันต่ำ
3.2 ท่าทาง	0	ลักษณะเป็นการนั่งขับรถ
3.3 ความสั่นสะเทือน	0	มีการสั่นสะเทือนจากเครื่องยนต์เพียงเล็กน้อย
3.4 งานซ้ำซาก (วัฏจักรสั้น)	0	พิจารณาจากรอบเหยียบคันเร่งและการเข้าเกียร์ของรถเกียร์ธรรมดา
3.5 เสื้อผ้า	0	พนักงานสวมใส่เสื้อแขนยาวขณะปฏิบัติงาน
3.6 การใช้สมาธิในงาน	15	เป็นการขับรถขนส่งสารเคมีอันตราย
3.7 ความน่าเบื่อ	5	ขับรถคนเดียว
3.8 ความล้าสายตา	10	ต้องดูทางตลอดเวลาในการขับรถ
3.9 เสียงดัง	0	ไม่มีเสียงเครื่องยนต์และเสียงการจราจรภายนอกเล็ดลอดเข้ามาในรถ
4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม		
4.1 อุณหภูมิและความชื้น	0	อุณหภูมิเฉลี่ย 77 F และความชื้น 55%
4.2 การระบายอากาศ	0	มีเครื่องปรับอากาศภายในรถ
4.3 คว้น	0	เป็นห้องโดยสารแบบปิด
4.4 ฝุ่น	0	เป็นห้องโดยสารแบบปิด
4.5 ความสกปรก	0	พนักงานนั่งขับอยู่ในรถ
4.6 ความเปียกแฉะ	0	ไม่มีความเปียกชื้น

การกำหนดรูปแบบการพักในการขับรถขนส่งสารเคมี

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง โดยศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเดินรถที่มีการหยุดพักตามปกติ กับรูปแบบการเดินรถที่มีการหยุดพักในลักษณะต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานเพื่อความปลอดภัยตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

(International Labor Organization; ILO) โดยมีกรณีศึกษาเป็นของบริษัทจำหน่ายก๊าซไวไฟแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยมีเส้นทางที่วิ่งระหว่างคลังสต็อก อำเภอสัตหีบ จังหวัด ชลบุรี และคลังสมุทรสาคร อำเภอมะเมือง จังหวัดสมุทรสาคร (กิโลเมตรที่ 51 ธนบุรี ปากท่อ) รวมระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร และมีระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานเฉลี่ย

719.31±87.71 (609-947) นาที หรือประมาณ 12 ชั่วโมง จากการคำนวณเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนตามแนวทางของ ILO พบว่าต้องมีระยะเวลาพักเท่ากับ 24% หรือเท่ากับ 173 นาที ซึ่งหากไม่นับรวมเวลาการโหลดก๊าซซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็จากการคำนวณเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนตามแนวทางของ ILO พบว่าต้องมีระยะเวลาพักเท่ากับ 24% หรือเท่ากับ 173 นาที ซึ่งหากไม่นับรวมเวลาการโหลดก๊าซซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็ 59 จะเหลือเวลาที่ต้องหยุดพักอีก 53 นาที จากข้อมูลการทำงานดังกล่าวร่วมกับทฤษฎีการหยุดพักตามแนวทางของ ILO ทีมนักวิจัยจึงได้นำจัดเป็นรูปแบบการขับรถใน 3 รูปแบบ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ได้แก่ 1) เป็นรูปแบบเดิมที่เป็นอิสระ หมายถึง พนักงานสามารถหยุดพักรถตามปกติ และจะขับเส้นทางใดก็ได้เวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนเป็นไปตามพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่เดิม 2. เป็นรูปแบบที่หยุดพักทุกๆ ประมาณ 2 ชั่วโมง และมีเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนตามแนวทางของ ILO ที่คำนวณได้ หมายถึง พนักงานจะขับรถขนส่งสารเคมีในเส้นทางมอเตอร์เวย์และถนนกาญจนาภิเษก โดยมีการหยุดพักระหว่างทาง 4 ครั้งๆ ละเท่าๆ กัน โดยเข้าไปหยุดพัก 2 ครั้งและขากลับพัก 2 ครั้งๆ ละประมาณ 13-15 นาที (รูปที่ 4-2)

1. ขาไปคลังสมุทรสาคร

จุดพักที่ 1 ถนนมอเตอร์เวย์สาย 7 กิโลเมตรที่ 79 (พิกัด 13.280987, 100.990379)

จุดพักที่ 2 ที่พักลังทางด่วน ถนนกาญจนาภิเษก (พิกัด 13.64295, 100.682522)

2. ขากลับคลังสตีบ

จุดพักที่ 1 ป้อม NGV แสมดำ ถนนพระราม 2 (พิกัด 13.623846, 100.39064)

จุดพักที่ 2 ขากลับสตีบ ที่ศูนย์บริการทางหลวงมอเตอร์เวย์ กิโลเมตรที่ 49 (พิกัด 13.537780, 101.009712)

เป็นรูปแบบที่หยุดพักที่ระยะทางทุกๆ ประมาณ 120 กิโลเมตร โดยมีเวลาเพื่อการพักผ่อนตามแนวทางของ ILO ที่คำนวณได้ หมายถึง พนักงานจะขับรถขนส่งสารเคมีในเส้นทางมอเตอร์เวย์และถนนกาญจนาภิเษก โดยพนักงานจะหยุดพักย่อยระหว่างทาง 2 ครั้งๆ ละเท่าๆ กัน โดยเข้าไปพัก 1 ครั้งและขากลับพัก 1 ครั้งๆ ละประมาณ 25-27 นาที (รูปที่ 4-3)

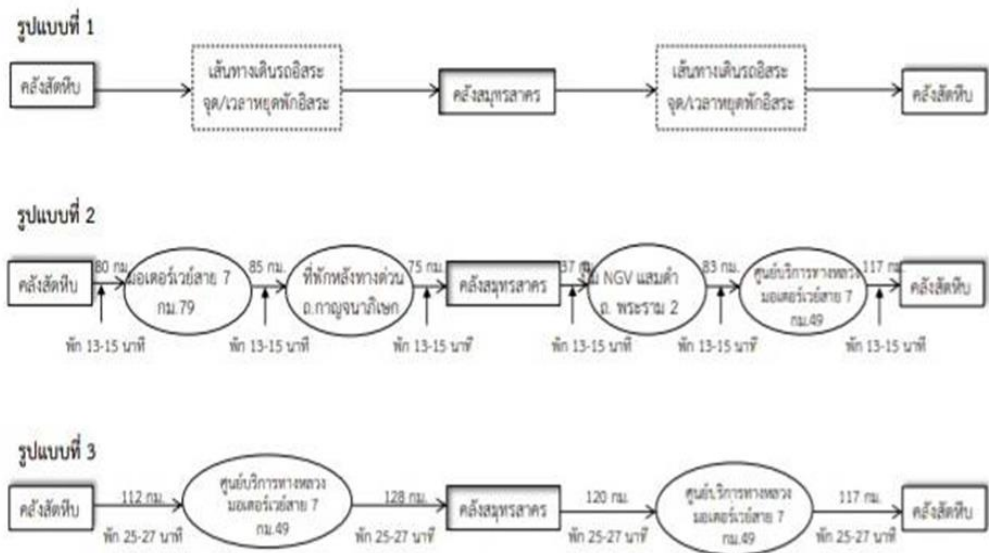
3. ขาไปคลังสมุทรสาคร

จุดพักที่ 1 ศูนย์บริการทางหลวงมอเตอร์เวย์สาย 7 กิโลเมตรที่ 49 (พิกัด 13.539062, 101.009441)

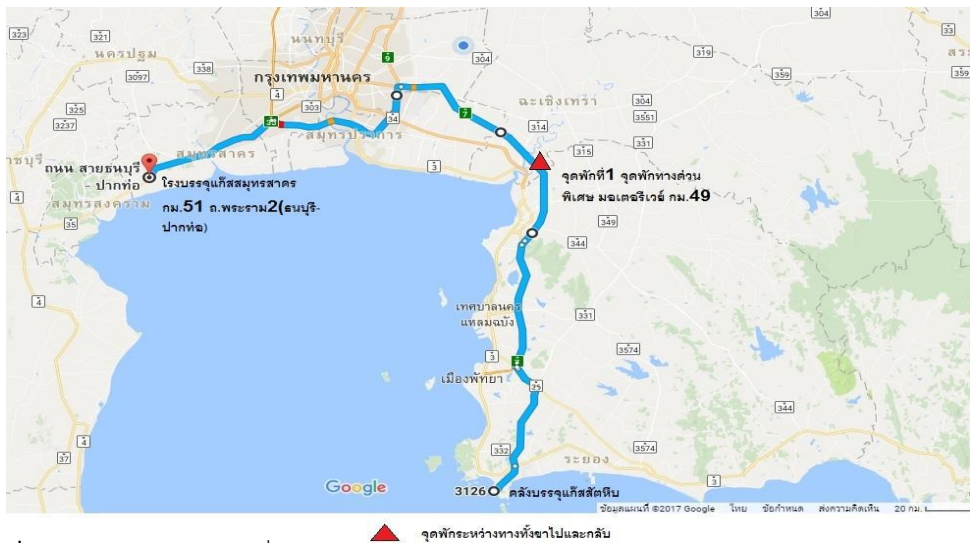
4. ขากลับคลังสตีบ

จุดพักที่ 1 ศูนย์บริการทางหลวงมอเตอร์เวย์สาย 7 กิโลเมตรที่ 49 (พิกัด 13.537780, 101.009712)

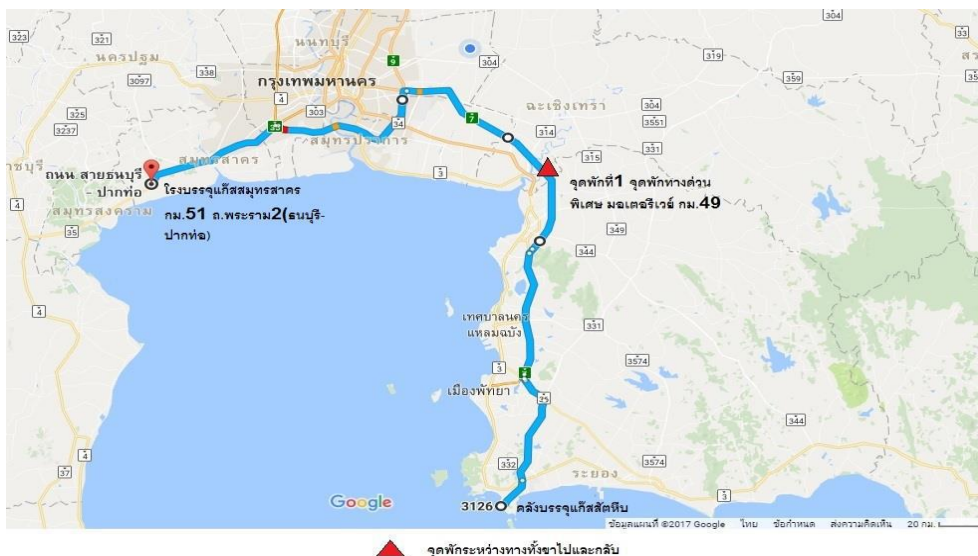
ทั้งรูปแบบการเดินรถที่ 2 และ 3 เป็นการกำหนดเส้นทางเดินรถที่ปลอดภัยสำหรับรถขนส่งสารเคมี อีกทั้งจุดหยุดพักรถที่กำหนดก็มีที่สำหรับจอดรถบรรทุกทุกสารเคมี และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำที่รับประทานอาหาร (ยกเว้นจุดหยุดพักรถที่ 2 ขาไป -ที่พักลังทางด่วน ถนนกาญจนาภิเษก ซึ่งไม่มีอาหารไว้บริการ)

รูปภาพที่ 3 ระยะเวลาการทำงานและการพัก (Work-rest) รูปแบบที่ 1-3

รูปภาพที่ 4 จุดจอดพักในรูปแบบที่ 2

รูปภาพที่ 5 จุดจอดพักในรูปแบบที่ 3

ข้อมูลโรงงานที่ทำการศึกษาคข้อมูล

บริษัท ดับบลิวพี เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด โรงงานผลิตก๊าซปิโตรเลียมเหลว ในจังหวัดชลบุรี สาขาที่ 2 โรงบรรจุ เหลว ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรมใน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีพนักงานขับรถขนส่ง สารเคมีทั้งหมด 32 คน ลักษณะงานแบ่งเป็น 2 กะ ได้แก่ กะเช้า (03.00-12.00 น.) และกะบ่าย (12.00-20.00 น.) สำหรับเส้นทางในการขนส่งมีทั้งขนส่งใน จังหวัดและต่างจังหวัด มีทั้งขนส่งระยะใกล้และไกล โดยรถที่ใช้ขนส่งสารเคมีเป็นรถของบริษัทฯ ส่วนใหญ่ เป็นรถ 10 ล้อและรถเทรลเลอร์ ตามลำดับ และรถ ทุกคันเป็นระบบเกียร์ธรรมดาและมีการติดตั้งระบบ GPS

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างศึกษา

ในการศึกษาคครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาใน เส้นทางเฉพาะที่วิ่งระหว่างจังหวัด ได้แก่ เส้นทางวิ่ง ระหว่างคลัง สัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และปั๊มก๊าซ LPG อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาในกะเช้าโดยมีช่วงเวลาในการออกรถ ระหว่างเวลา 03.50-10.15 น. และกลับถึงคลังสัตหีบ อีกครั้งเวลา 18.15-23.10 น.

ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปทางประชากรและ สังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่พนักงานขับ รถขนส่งสารเคมีอันตรามีอายุในช่วง 31-40 ปีโดยมี อายุเฉลี่ย 37.8 ปี (34-43 ปี) ประมาณร้อยละ 60 อยู่ในสถานภาพสมรส และร้อยละ 80 มีการศึกษาใน ระดับประถมศึกษา 6 พนักงานขับรถน้ำหนักเกิน

มาตรฐานมาถึงร้อยละ 80 โดยมีค่าเฉลี่ย BMI เท่ากับ 27.44 kg/m² ดังแสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ทำงานขับรถขนส่งสารเคมี		
≤ 5 ปี	2	40
6 – 10 ปี	1	20
> 10 ปี	2	40
ค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.40±6.22	
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	1-17	
2. ระยะทางการขับรถเฉลี่ยต่อวัน		
≤ 200 กิโลเมตร	0	0
> 200 กิโลเมตร	5	100
ค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	290.20±62.49	
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	180-326	
3. ชั่วโมงการขับรถต่อวัน		
≤ 8 ชั่วโมง	2	40
> 8 ชั่วโมง	3	60
ค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	10.40±1.96	
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	8-12	
4. สัปดาห์ที่ผ่านมา ทำงานล่วงเวลา		
≤ 12 ชั่วโมง	1	20
13 – 18 ชั่วโมง	2	40
25 - 36 ชั่วโมง	1	20
> 36 ชั่วโมง	1	20
5. การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย/สารเคมี		
ไม่เคย	0	0
เคย	5	100
6. ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เคยเกิดอุบัติเหตุ		
ไม่เคย	2	40
เคย	3	60
รถชน	2	24
อื่น ๆ	3	36

* BMI < 18.5 = ผอม; 18.5-22.9 = ปกติ; ≥ 23 = น้ำหนักเกิน

ข้อมูลสุขภาพ

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลภาวะสุขภาพ โดยพบว่า พนักงานขับรถขนส่งสารเคมีทุกคน ไม่มีโรคประจำตัว มีพนักงานที่เคยเจ็บป่วยด้วยโรคกล้ามเนื้อ

และกระดูกจำนวน 1 คน (ร้อยละ 20) เกี่ยวกับสายตาและการมองเห็น พบว่า พนักงานทุกคนมีสายตาที่ปกติ ด้านการพักผ่อนนอนหลับ พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) นอน ≥ 7 ชั่วโมง/วัน สุกสบาย, ตื่น

แอลกอฮอล์ และไม่ออกกำลังกาย สำหรับพฤติกรรม กาแฟ (วันละ 1 แก้ว/กระป๋อง) และดื่มน้ำอัดลม
การดื่มกาแฟและน้ำอัดลม พบว่า ร้อยละ 60 ดื่ม (นาน ๆ ครั้ง)

ตารางที่ 3 ข้อมูลสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. การมีโรคประจำตัว		
ไม่มี	5	100
มี	0	0
2. การเจ็บป่วยด้วยโรคเกี่ยวกับกล้ามเนื้อและกระดูก		
ไม่เคย	4	80
เคย	1	20
3. ระบบสายตา		
ไม่ปกติ (สั้น/ยาว/เอียง/บอดสี)	1	20
ปกติ	4	80
4. การรับประทานยา		
ไม่มี	5	100
มี	0	0
5. ระยะเวลาในการนอนหลับพักผ่อนในแต่ละวัน		
< 7 ชั่วโมง	2	40
≥ 7 ชั่วโมง	3	60
6. การสูบบุหรี่		
ไม่สูบ	2	40
สูบไม่เกิน 10 มวน/วัน	3	60
7. การดื่มสุรา/แอลกอฮอล์		
ไม่ดื่ม	2	40
นาน ๆ ครั้ง	3	60
8. การดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง		
ไม่ดื่ม	1	20
ดื่มวันละ 1 ขวด	1	20
ดื่มวันละ 2 ขวด	1	20
ดื่มนาน ๆ ครั้ง	2	40
9. การดื่มกาแฟ		
ไม่ดื่ม	2	40
ดื่มวันละ 1 แก้ว/กระป๋อง	3	60
10. การดื่มน้ำอัดลม		
ไม่ดื่ม	2	20
ดื่มนาน ๆ ครั้ง	3	60
11. การออกกำลังกาย		
ไม่ออกกำลังกาย	3	60
นาน ๆ ครั้ง	2	40

ข้อมูลการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดขับรถมอเตอร์ไซด์ ร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ขับรถขนส่ง

สารเคมีน้อยกว่า 5 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.40 ปี)

ระยะทางขับรถต่อวันเฉลี่ยประมาณ 290 กิโลเมตร

ระยะเวลาในการขับรถเฉลี่ยต่อวันประมาณ 10

ชั่วโมง สัปดาห์ที่ผ่านมาทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40) ของพนักงานทำงานล่วงเวลาในช่วง 13-18 ชั่วโมง ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีพนักงานขับรถ 3 คน เคยเกิดอุบัติเหตุในการขับรถขนส่งสารเคมีรวม 5 ครั้ง ลักษณะอุบัติเหตุ คือรถชนกัน 2 ครั้ง ยางรั่ว 3

ครั้ง นอกจากนั้นยังเคยเสียค่าปรับอีก 1 ครั้ง เนื่องจากวังซิดขวา พนักงานทุกคนเคยได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยหรือสารเคมีอันตรายดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ทำงานขับรถขนส่งสารเคมี		
≤ 5 ปี	2	40
6 – 10 ปี	1	20
> 10 ปี	2	40
ค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.40±6.22	
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	1-17	
2. ระยะทางการขับรถเฉลี่ยต่อวัน		
≤ 200 กิโลเมตร	0	0
> 200 กิโลเมตร	5	100
ค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	290.20±62.49	
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	180-326	
3. ชั่วโมงการขับรถต่อวัน		
≤ 8 ชั่วโมง	2	40
> 8 ชั่วโมง	3	60
ค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	10.40±1.96	
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	8-12	
4. สัปดาห์ที่ผ่านมา ทำงานล่วงเวลา		
≤ 12 ชั่วโมง	1	20
13 – 18 ชั่วโมง	2	40
25 - 36 ชั่วโมง	1	20
> 36 ชั่วโมง	1	20
5. การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย/สารเคมี		
ไม่เคย	0	0
เคย	5	100
6. ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เคยเกิดอุบัติเหตุ		
ไม่เคย	2	40
เคย	3	60
รถชน	2	24
อื่น ๆ	3	36

สำหรับความเร็วและระยะทางในการเดินทางในแต่ละรูปแบบศึกษา พบว่า รูปแบบที่ 3 พนักงานขับรถขับด้วยความเร็วเฉลี่ยมากที่สุดเฉลี่ย 44.77 กิโลเมตร/ชั่วโมง สำหรับระยะทางพบว่า รูปแบบที่ 1 มีเส้นทางการเดินทางที่สั้นที่สุดเฉลี่ย

465.67 กิโลเมตร โดยพนักงานขับรถบางคนใช้เส้นทางบางนาตราด (ใต้บูรพาวิถี) ซึ่งมีระยะทางที่สั้นกว่าและไม่ร้อน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความเร็วและระยะทางที่ใช้ในการเดินทาง

รูปแบบศึกษา	ความเร็ว (km/hr)	ระยะทาง (km)
รูปแบบที่ 1	40.23±5.48	465.67±19.15
	42.96 (28.74-45)	469.6 (440.5-486.9)
รูปแบบที่ 2	39.58±3.82	482.7±4.44
	41.13 (32.43-43.37)	483.8 (476.1-487.1)
รูปแบบที่ 3	44.77±2.82	486.58±2.84
	44.94 (41-49.08)	485.7 (483.7-491.2)
รวม	41.64±4.70	479.46±13.57
	42.73 (28.74-49.08)	485 (440.5-491.2)

* ค่าเฉลี่ย±ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่ามัธยฐาน (ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด)

เวลาที่ใช้ในการเดินทางจากคลังสต็อก หีบ จนกลับถึงคลังสต็อกอีกครั้งแยกตามรายรูปแบบ พบว่า รูปแบบที่ 2 ใช้ระยะเวลาในการเดินทางนานที่สุดเฉลี่ย 865 นาที หรือ 14 ชั่วโมง 25 นาที ส่วนรูปแบบที่ 1 กับรูปแบบที่ 3 ใช้เวลาในการเดินทางใกล้เคียงกันเฉลี่ยประมาณ 13 ชั่วโมง และหากแยกตามรายบุคคล พบว่า D ใช้เวลาในการเดินทางเร็วที่สุด

และ B ใช้เวลาในการเดินทางนานที่สุด อย่างไรก็ตามระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางของแต่ละรูปแบบไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.07$) และระยะเวลาในการขับรถของแต่ละบุคคลไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.55$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เวลาที่ใช้ในการเดินทางแยกตามรูปแบบและรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง ศึกษา	เวลาที่ใช้ในการเดินทาง (นาที)			mean±SD med (min-max)
	รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3	
A	730	825	845	800±50.17 825 (730-845)
B	900	870	835	863.33±26.56 870 (835-900)
C	775	875	775	808.33±47.14 775 (775-875)
D	765	820	745	776.67±31.71 765 (745-820)
E	770	935	730	811.67±88.73 770 (730-935)
mean±SD	788 ± 65.05	865 ± 46.50	786 ± 52.00	813±61.48
med (min-max)	770 (730-900)	870 (820-935)	775 (730-845)	820 (730-935)

ข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงในการขับรถขนส่ง สารเคมี

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลพฤติกรรมขับรถของพนักงานรายข้อ โดยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานที่เกิดบ่อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การไม่คาดเข็มขัดนิรภัย (ร้อยละ 40), เอื้ออหิยของขณะขับรถ (ร้อยละ 20), และการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงเกือบเกิดอุบัติเหตุ (ร้อยละ 20) พฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดบางครั้งของพนักงานทุกคน (ร้อยละ 100) ได้แก่ พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์ขณะขับรถ และมีอาการง่วงขณะขับ

รถ ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้น ของพนักงานทุกคน (ร้อยละ 100) ได้แก่ พฤติกรรมขับรถหลังจากรับประทานยาที่มีฤทธิ์ทำให้ง่วงนอน, การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งก่อนและขณะขับรถ, การดูโทรศัพท์/วีดีโอขณะขับรถ, การเลี้ยวโดยไม่เปิดสัญญาณไฟ, การขับกระชั้นชิดรถคันหน้า และการฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร เมื่อทำการวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงในการขับรถขนส่งสารเคมี พบว่า พนักงานทุกคน (ร้อยละ 100) มีพฤติกรรมปลอดภัยในการขับรถ (ไม่เสี่ยง)

ตารางที่ 7 พฤติกรรมการขับรถของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมีรายข้อ

พฤติกรรมปฏิบัติตัวขณะขับรถ (n=5)	ระดับความถี่					
	ไม่เคยเลย		บางครั้ง		บ่อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เกือบเกิดอุบัติเหตุ	3	60	1	20	1	20
ขับด้วยความเร็วเกินกฎหมายกำหนด	2	40	3	60	0	0
ใช้โทรศัพท์ขณะขับรถ	0	0	5	100	0	0
เอื้อมหยิบของขณะขับรถ	1	20	3	60	1	20
เปิด-ปิด/เปลี่ยนช่องวิทยุ/เทป ขณะขับรถ	4	80	1	20	0	0
มีอาการ่วงขณะขับรถ	0	0	5	100	0	0
ขับรถหลังจากรับประทานยาที่มีฤทธิ์ง่วงนอน	5	100	0	0.0	0	0
ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย	2	40	1	20	2	40
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือขณะขับรถ	5	100	0	0	0	0
สูบบุหรี่ขณะขับรถ	4	80	1	20	0	0
รับประทานอาหาร/ขนม/น้ำ ขณะขับรถ	4	80	1	20	0	0
ดูโทรทัศน์/วิดีโอขณะขับรถ	5	100	0	0.0	0	0
จอดรถในที่ห้ามจอด เพื่อลงไปทำธุระข้างทาง	4	80	1	20	0	0
เบรกระยะประชิด	3	60	2	40	0	0
แซงซ้าย	4	80	1	20	0	0
เลี้ยวโดยไม่เปิดสัญญาณไฟ	5	100	0	0	0	0
ขับกระชั้นชิดรถคันหน้า	5	100	0	0	0	0
เลี้ยวตัดหน้า	4	80	1	20	0	0
ฝ่าฝืนสัญญาณไฟ	5	100	0	0	0	0
ไม่ปฏิบัติตามป้ายเตือนจราจรต่าง ๆ	3	60	2	40	0	0

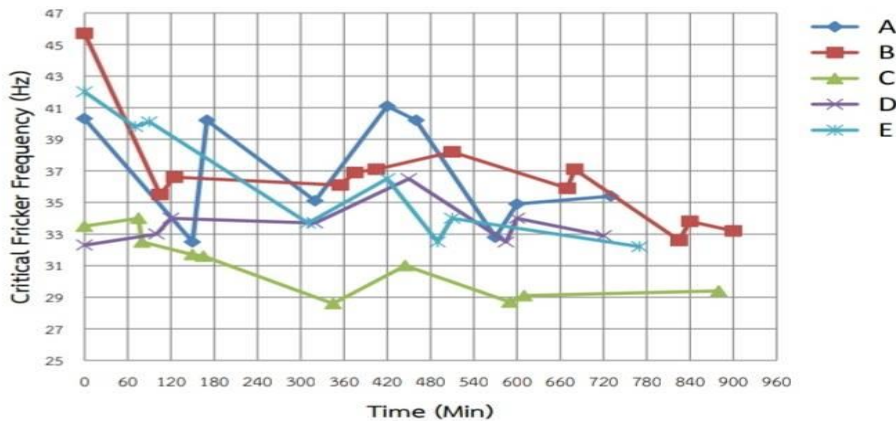
ข้อมูลความถี่ของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมี

ข้อมูลความถี่เชิงวัตถุพิสัยจำแนกตามรูปแบบ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการขับรถเฉลี่ย 13 ชั่วโมง 50 นาที หรือ 830 นาที (ช่วงของข้อมูล 720-940) โดยเริ่มออกรถจากคลังสต็อกหีบในช่วงเวลา 04.00-12.00 น. และกลับถึงคลังสต็อกหีบเวลา 18.00-24.00 น. โดยรูปแบบที่ 1 มีการหยุดพักที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ มีการพักย่อย 1 ครั้ง (ขาไป) จำนวน 1 คน, พักย่อย 2 ครั้ง จำนวน 2 คน (ขา

ไป 1 ครั้งและขากลับ 1 ครั้ง), พักย่อย 3 ครั้ง จำนวน 1 คน (ขาไป 2 ครั้งและขากลับ 1 ครั้ง) และพักย่อย 4 ครั้ง จำนวน 1 คน (ขาไป 2 ครั้งและขากลับ 2 ครั้ง) รวมจุดพักย่อยทั้งหมด 12 ครั้ง โดยพบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.67) ทุกจุดย่อยที่หยุดพักมีความถี่ลดลง มีเพียง 1 จุดพักย่อยเท่านั้น (ร้อยละ 8.3) ที่มีความถี่เพิ่มขึ้น

สำหรับจุดพักโหลตแก๊ส พบว่าในรูปแบบที่ 1 นี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) มีความถี่ลดลง มีเพียง 1

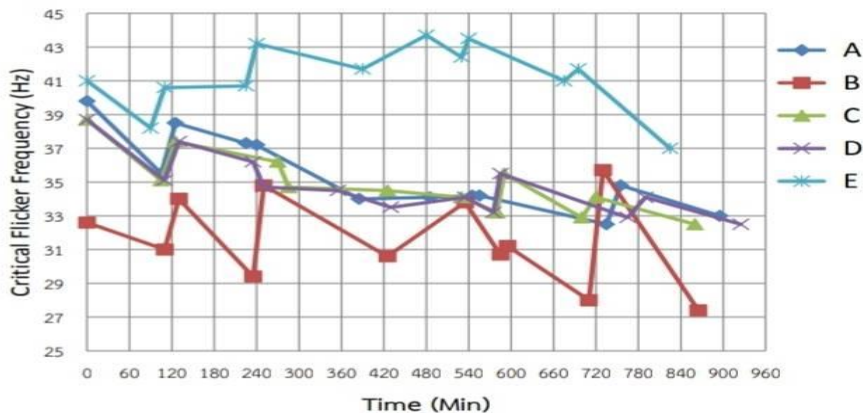
คนเท่านั้น (ร้อยละ 20) ที่มีความล้าเพิ่มขึ้น ดังแสดง
รายละเอียดในรูปภาพที่ 6

รูปภาพที่ 6 ข้อมูลความล้าเชิงวัตถุพิสัยจำแนกตามรายบุคคลรูปแบบที่ 1 (A-E หมายถึง พนักงานคนที่ 1-5)

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่กำหนดให้มีจุดหยุดพักย่อยรวม 4 ครั้งได้แก่ ขาไป 2 ครั้งและขากลับ 2 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) ทุกจุดย่อยที่หยุดพักมีความล้าลดลง มีเพียง 2 จุดพักย่อย

เท่านั้น (ร้อยละ 10) ที่มีความล้าเพิ่มขึ้น สำหรับจุดพักโหลดแก๊ส พบว่าในรูปแบบที่ 2 นี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) มีความล้าลดลง มี 2 คนที่มีความล้าเพิ่มขึ้น ดังแสดงรายละเอียดในรูปภาพที่ 7

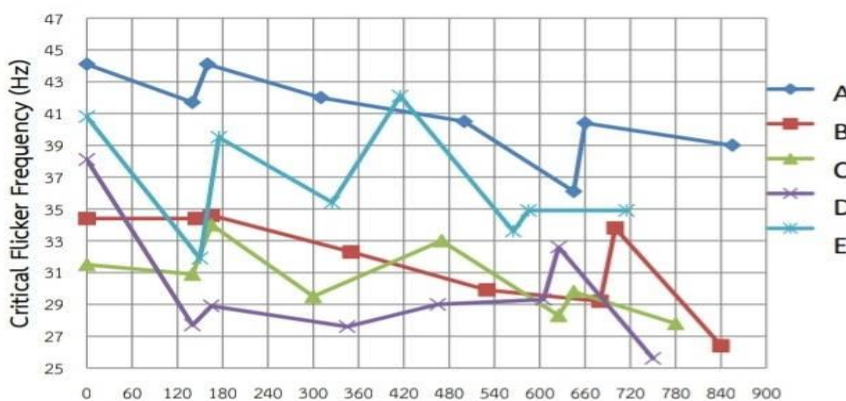

รูปภาพที่ 7 ข้อมูลความล้าเชิงวัตถุพิสัยจำแนกตามรายบุคคลรูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่กำหนดให้มีจุดหยุดพักย่อยรวม 2 ครั้ง ได้แก่ ขาไป 1 ครั้งและขากลับ 1 ครั้ง ผลการศึกษา พบว่า ทุกจุดย่อยที่หยุดพักมีความล้าลดลง (ร้อยละ 100) สำหรับจุดพักโหดแก๊สพบว่าในรูปแบบที่ 3 นี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) มี

ความล้าลดลง มี 2 คน ที่มีความล้าเพิ่มขึ้น ดังแสดงรายละเอียดในรูปภาพที่ 8

ในภาพรวมที่จุดโหดแก๊ส 15 ครั้ง พบว่า มีความล้าเพิ่มขึ้น 4 ครั้ง (ร้อยละ 26.67) ได้แก่ รูปแบบที่ 2 คนที่ C และ D, และรูปแบบที่ 3 คนที่ A และ B

รูปภาพที่ 8 ข้อมูลความล้าเชิงวัตถุพิสัยจำแนกตามรายบุคคลรูปแบบที่ 3

ข้อมูลความล้าเชิงวัตถุพิสัยจำแนกตามรายบุคคล

ข้อมูลค่าความล้าเชิงวัตถุพิสัยรายบุคคลในแต่ละรูปแบบ ดังแสดงในรูปภาพที่ 9 A มีจุดพักย่อยในรูปแบบ 1 จำนวน 2 ครั้ง รวม 3 รูปแบบมีจุดพักย่อย 8 ครั้ง ซึ่งในการศึกษารูปแบบการเดินรถทั้ง 3 รูปแบบ พบว่ามีจุดพักย่อยที่พบว่ามีความล้าเพิ่มขึ้น (รูปแบบที่ 2) จำนวน 1 จุด คิดเป็นร้อยละ 12.5 และพบว่าในจุดโหดแก๊สในรูปแบบที่ 3 ก็มีความล้าเพิ่มขึ้น

B มีจุดพักย่อยในรูปแบบ 1 จำนวน 4 ครั้ง รวม 3 รูปแบบมีจุดพักย่อย 10 ครั้ง ซึ่งในการศึกษารูปแบบการเดินรถทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ไม่มีจุดพัก

ย่อยใดๆ ที่พบว่ามีความล้าเพิ่มขึ้น เฉพาะจุดโหดแก๊สในรูปแบบที่ 3 เท่านั้น ที่พบว่า มีความล้าเพิ่มขึ้น

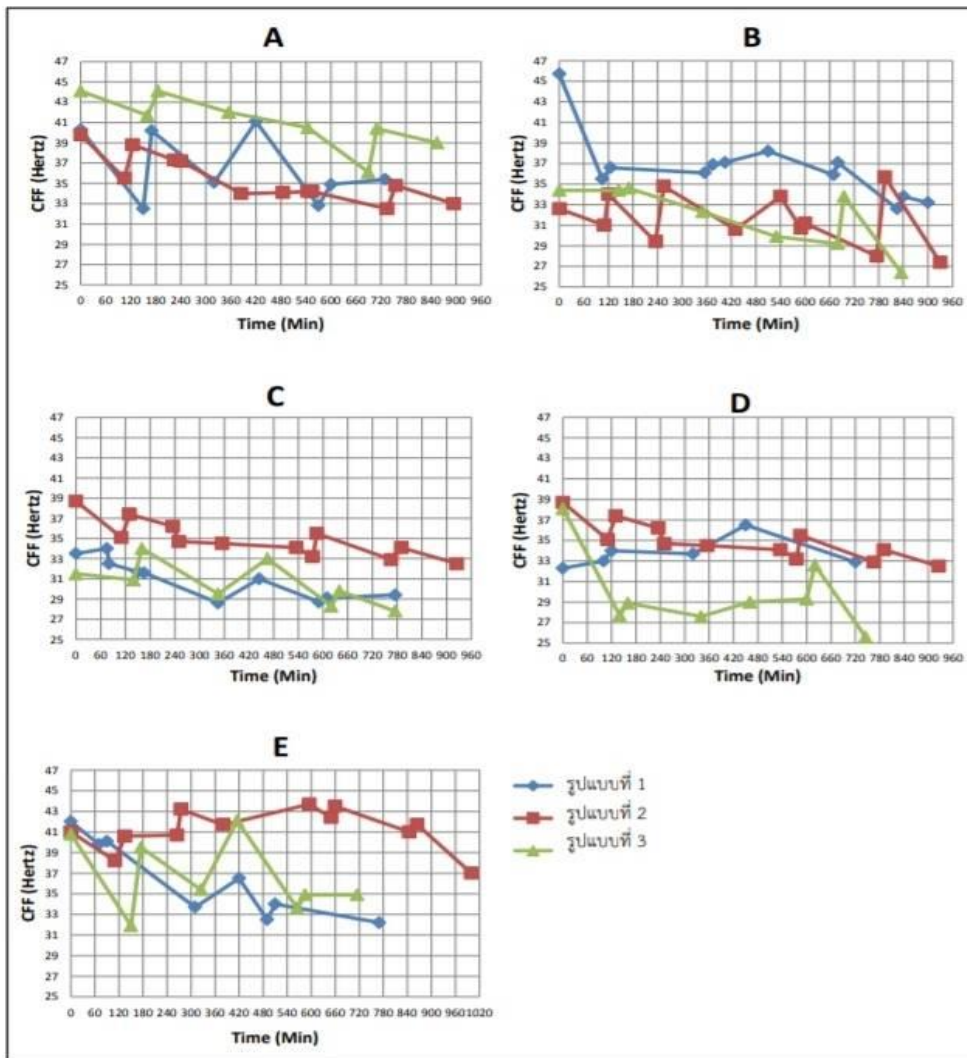
C มีจุดพักย่อยในรูปแบบ 1 จำนวน 3 ครั้ง รวม 3 รูปแบบมีจุดพักย่อย 9 ครั้ง ซึ่งในการศึกษารูปแบบการเดินรถทั้ง 3 รูปแบบ พบว่ามีจุดพักย่อยที่พบว่า มีความล้าเพิ่มขึ้น จำนวน 3 จุด (รูปแบบที่ 1 จำนวน 2 จุด และรูปแบบที่ 2 จำนวน 1 จุด) คิดเป็นร้อยละ 33.33 นอกจากนั้นยังพบว่าในจุดโหดแก๊สในรูปแบบที่ 2 มีความล้าเพิ่มขึ้น

D มีจุดพักย่อยในรูปแบบ 1 จำนวน 1 ครั้ง รวม 3 รูปแบบมีจุดพักย่อย 7 ครั้ง ซึ่งในการศึกษารูปแบบการเดินรถทั้ง 3 รูปแบบ พบว่ามีจุดพักย่อยที่พบว่า มีความล้าเพิ่มขึ้น จำนวน 1 จุด (รูปแบบที่ 2)

คิดเป็นร้อยละ 14.29 นอกจากนั้นยังพบว่าในจุด
โหลดก๊าชรูปแบบที่ 2 มีความล้าเพิ่มขึ้น

E มีจุดพักย่อยในรูปแบบ 1 จำนวน 2 ครั้ง
รวม 3 รูปแบบมีจุดพักย่อย 8 ครั้ง ซึ่งในการศึกษา

รูปแบบการเดินรถทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ไม่มีจุดพัก
ย่อยใดๆ ที่พบว่ามีความล้าเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยัง
พบว่า ไม่มีจุดโหลดก๊าชใดๆ ที่มีความล้าเพิ่มขึ้น
เช่นกัน

รูปภาพที่ 9 ข้อมูลความล้าเชิงวัตถุพิสัยจำแนกตามรายบุคคลในแต่ละรูปแบบ (A-E หมายถึงพนักงานคนที่ 1-5)

ข้อมูลความชุกของความล้าเชิงวัตถุพิสัย และจิตพิสัย

จากการตรวจวัดความล้า พบว่า รูปแบบที่ 1 ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นอิสระพนักงานจะขับเคลื่อนทางใดก็ได้ และจะหยุดพักเมื่อไรและนานเท่าไรก็ได้ รูปแบบนี้มีความล้ามากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความชุกของความล้าที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF และแบบสอบถามความล้าเชิงจิตพิสัย ร้อยละ 60 และ 20 ตามลำดับ

รูปแบบที่ 2 ซึ่งจะหยุดพักทุกๆ ประมาณ 2 ชั่วโมง และหยุดพักครั้งละประมาณ 13-15 นาที

พบว่ามีความชุกของความล้าร้อยละ 40 เฉพาะที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF เท่านั้น

ส่วนรูปแบบที่ 3 ไม่มีความล้า ทั้งที่ตรวจวัดโดยเครื่อง CFF และแบบสอบถามความล้าเชิงจิตพิสัย พบว่ามีความชุกของความล้าร้อยละ 20 เฉพาะที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF เท่านั้น

ผลในภาพรวมจากการตรวจวัดค่าความล้าในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า มีความชุกของความล้าจากเครื่อง Fricker fusion test ร้อยละ 40 และจากแบบสอบถามเชิงจิตพิสัยร้อยละ 6.67 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความล้าในแต่ละรูปแบบการศึกษา

	เครื่อง Fricker test			แบบสอบถามเชิงจิตพิสัย		
	จำนวน	ร้อยละ	95%CI	จำนวน	ร้อยละ	95%CI
รูปแบบที่ 1 (n=5)	3	60	(-3.32) – (-5.17)	1	20	-
รูปแบบที่ 2 (n=5)	2	40		0	0	
รูปแบบที่ 3 (n=5)	1	20		0	0	
รวม (n = 15)	6	40		1	6.67	

เปรียบเทียบความล้าในแต่ละรูปแบบการศึกษา

ผลการวิจัยเมื่อทำการเปรียบเทียบความล้าเชิงวัตถุพิสัย (CFF) ในแต่ละรูปแบบการศึกษา รวมเฉลี่ยทุกจุดหยุดพักก่อน & หลังการขับรถทั้งขาไปและขากลับ พบว่า รูปแบบที่ 1 ทำให้เกิดความล้ามากที่สุดร้อยละ 60 รองลงมาคือรูปแบบที่ 2 (ร้อยละ

40) และรูปแบบที่ 3 (ร้อยละ 20) ตามลำดับ ในขณะที่ผลการประเมินความล้า ณ จุดพักที่สมุทรสาคร ก่อนและหลังการขับรถ ซึ่งมีการหยุดพักเป็นระยะเวลานานเพื่อโหลดก๊าซ พบว่า ณ เวลาออกรถเที่ยวกลับจากปั๊มแก๊สที่สมุทรสาครเพื่อกลับไปยังคลังสต็อก ไม่มีคนขับรถคนใดหรือในรูปแบบใดที่มีความล้าเชิงวัตถุพิสัย (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ค่าความลำเอียงวัดฤพิสัย (CFF)

คู่เปรียบเทียบ		ก่อน & หลังการขับรถ				รวมเฉลี่ยทุกจุดหยุดพัก ก่อน & หลังการขับรถ			
		พนักงานที่ลำ		Z	p-value	พนักงานที่ลำ		Z	p-value
		n	%			n	%		
คูที่ 1	รูปแบบที่ 1	2	40	-1.29	0.197	3	60	0.63	0.527
	รูปแบบที่ 2	4	80			2	40		
คูที่ 2	รูปแบบที่ 1	2	40	-1.29	0.197	3	60	1.29	0.197
	รูปแบบที่ 3	4	80			1	20		
คูที่ 3	รูปแบบที่ 2	4	80	0.00	1.000	2	40	0.69	0.490
	รูปแบบที่ 3	4	80			1	20		

การอภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยที่เอื้อต่อความล่า / การเกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ ดัชนีมวลการ (น้ำหนักเกินร้อยละ 80) สายตาผิดปกติ (ร้อยละ 20) สูบบุหรี่ (ร้อยละ 40) ไม่ออกกำลังกาย (ร้อยละ 60) การทำงานล่วงเวลาเกิน 36 ชั่วโมง (ร้อยละ 20) ดังนั้น สถานประกอบการควรจัดโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การจัดสถานที่ / อุปกรณ์การออกกำลังกายไว้ในบริเวณสถานที่ทำงาน จัดสวัสดิการการตรวจวัดสายตาและตัดแว่น ให้กับพนักงานที่มีความผิดปกติทางสายตา การจัดชั่วโมงทำงานล่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงต่อการสะสมความล่าและการเกิดอุบัติเหตุ

เกี่ยวกับชั่วโมงการนอน เรากำหนดเป็นปัจจัยควบคุม คือ กลุ่มทดลองต้องนอนไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง เพราะความล่ากับการนอนหลับ เป็นปัจจัยที่

สัมพันธ์กันและมักพบเจอในกลุ่มพนักงานขับรถ ในงานวิจัยของ Phatrabuddha et al (2017) ซึ่งให้คนขับประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินของ Stanford Sleeping Scale (SSS) และหากได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 3 คะแนน จะถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่า พนักงานขับรถที่มีคะแนน SSS สูง มีความล่าเชิงวัดฤพิสัยสูง (CFF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

ผลการประเมินความล่า ณ จุดพักรถที่สมุทรสาครก่อนและหลังการขับรถ ซึ่งมีการหยุดพักเป็นระยะเวลานานเพื่อโหลดก๊าซเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมง พบว่า ณ เวลาออกรถเพื่อยกกลับจากปั๊มแก๊สที่สมุทรสาครเพื่อกลับไปยังคลังสต็อก ไม่มีคนขับรถคนใดหรือในรูปแบบใดที่มีความล่า อาจเนื่องจากการหยุดพักเป็นเวลานาน คนขับได้มีเวลาผ่อนคลายประมาณ 1 ชั่วโมง แม้ว่าจะต้องมีการกิจกรรมในการลาก

สาย โหลดแก๊ส และตรวจเช็คความเรียบร้อยในการโหลดแก๊สบ้าง (ซึ่งใช้เวลาในกิจกรรมเหล่านี้ประมาณ 1 ชั่วโมง)

ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในกะเช้า (03-00-12.00 น.) โดยมีช่วงเวลาในการออกรถแต่ละครั้ง แต่ละรูปแบบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลูกค้าว่าจะให้เอาก๊าซไปโหลดในระยะเวลาใด ผลการศึกษา พบว่า ช่วงเวลาการออกรถอยู่ระหว่างเวลา 03.50-10.15 น. และกลับถึงคลังสัปดาห์อีกครั้งในช่วงเวลา 18.15-23.10 น. โดยมีระยะเวลาในการเดินทางเฉลี่ย 813 นาที หรือประมาณ 13.5 ชั่วโมง (ซึ่งรวมระยะเวลาที่รอโหลดก๊าซเฉลี่ย 2.11 ชั่วโมง)

รูปแบบการเดินรถที่ 1 มีระยะทางการขับรถไปกลับที่สั้นที่สุด เฉลี่ย 466 กิโลเมตร ซึ่งน้อยกว่า ระยะทางเฉลี่ย 14 กิโลเมตร โดยพบว่า ร้อยละ 40 (2 คน) ที่ขับในเส้นทางฯ หลวงพิเศษหมายเลข 7 แล้ววกเข้าถนนบางนาตราด โดยใช้เส้นทางบูรพาวิถี (ไม่ใช่ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 ตลอดเส้นทาง) โดยให้เหตุผลว่าระยะทางใกล้กว่าและไม่ต้องกังวลการตรวจสอบของตำรวจทางหลวง

รูปแบบการเดินรถที่ 2 ใช้เวลาในการเดินทางนานที่สุดเฉลี่ย 865 นาที (14 ชั่วโมง 25 นาที) เทียบกับรูปแบบที่ 1 และ 3 ซึ่งใช้เวลาเท่าๆ กันประมาณ 787 นาที (13 ชั่วโมง 7 นาที) ซึ่งต่างกันประมาณ 1 ชั่วโมง ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบที่ 2 มีระยะเวลาในการรอโหลดก๊าซนานที่สุดเฉลี่ย 2.38 ชั่วโมง ในขณะที่รูปแบบที่ 1 และ 3 มีระยะเวลาในการรอโหลดก๊าซเฉลี่ย 1.97 ชั่วโมง ซึ่งหากหักช่วงเวลาการโหลดก๊าซออกแล้ว รูปแบบการเดินรถที่ 2 ก็ยังคงใช้เวลาในการ

เดินทางไป-กลับนานที่สุด อาจเนื่องจากการหยุดจอดรถหลายครั้งทำให้ต้องเสียเวลามากขึ้นนั่นเอง

รูปแบบการเดินรถที่ 3 คนขับๆ ด้วยความเร็วเฉลี่ยที่มากที่สุด (44.77 กม./ชม.) เมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น อย่างไรก็ตาม ก็ยังไม่เกินมาตรฐานกฎหมายที่กำหนดอัตราความเร็วของยานพาหนะซึ่งกำหนดไว้โดยกฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งระบุไว้ว่า สำหรับรถบรรทุกที่มีน้ำหนักบรรทุกทั้งน้ำหนักบรรทุกทุกเกิน 1,200 กิโลกรัมหรือรถบรรทุกคนโดยสาร ให้ขับในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองพัทยา หรือเขตเทศบาล ไม่เกินชั่วโมงละ 60 กิโลเมตร หรือนอกเขตดังกล่าวให้ขับไม่เกินชั่วโมงละ 80 กิโลเมตร นอกจากนั้นกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ระบุอัตราความเร็วของยานพาหนะบนทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 ทางสายกรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา และทางหลวงพิเศษหมายเลข 9 (ถนนกาญจนาภิเษก) ทางสายถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร รถบรรทุกที่มีน้ำหนักบรรทุกรวมทั้งน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน 1,200 กิโลกรัม ให้ใช้ความเร็วไม่เกินชั่วโมงละ 100 กิโลเมตร ส่วนรถบรรทุกอื่นๆ รวมทั้งรถบรรทุกหรือรถยนต์ขณะที่ลากจูง รถพ่วง ให้ใช้ความเร็วไม่เกินชั่วโมงละ 80 กิโลเมตร

จากรูปแบบการเดินรถที่ 1 จะเห็นว่าตารางการพักรถขึ้นกับธรรมชาติของงาน (เช่น งานขับรถ) และความแตกต่างของบุคคล (เช่น ความสามารถ แรงกระตุ้น การนอน) โดยหลักฐานงานวิจัยภาคอุตสาหกรรมการผลิต พบว่า ความล่าช้าและการผลิตจะได้ผลดีจากการพักเป็นเวลาดังนี้ๆ บ่อยๆ

(Tucker P, 2003) งานขับรถขนส่งสารเคมี จัดเป็นงานอันตราย และต้องใช้สมาธิและทักษะในการทำงานสูง ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดความล่าและอุบัติเหตุสูง (พรรค วัฒนะโกศาและไกรวิทย์ ทับธนะ, 2553) ดังนั้นการออกแบบเส้นทางเดินรถบรรทุกขนส่งสารเคมี จุดจอดพัก และระยะเวลาจอดพักจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยให้ชัดเจน มิฉะนั้นคนขับรถก็จะยึดถือตามความสะดวก ความเคยชิน โดยไม่ได้คิดถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเดินรถที่ 1 มีความล่ามากที่สุด ทั้งที่วัดโดยเครื่อง CFF และแบบสอบถามเชิงจิตพิสัย

สำหรับรูปแบบการเดินรถที่ 2 และ 3 เป็นรูปแบบที่คณะผู้วิจัยเสนอแนะขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีความปลอดภัยในการขับรถระยะไกล ซึ่งกำหนดว่าคนขับควรจะต้องพักทุก 2 ชั่วโมงและพักอย่างน้อย 15 นาทีในการขับระยะทางไกล (Chen and Xie, 2014; Arlinghaus et al., 2012; Marsh and McLennan, 2012; National Sleep Foundation, cited in Caldwell JA, 2001) และสำหรับจุดจอดพักนั้นคณะทำงานก็ได้ทำการสำรวจพื้นที่เส้นทางเดินรถว่า สามารถจอดรถบรรทุกสารเคมีได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำคัญ คนขับรถที่จำเป็น (เช่น ห้องน้ำ) อย่างไรก็ตาม การพักจะไม่เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ ในการลดความล่าสำหรับคนขับ หากไม่มีการงีบหลับ การดื่มกาแฟหรือกิจกรรมผ่อนคลายอื่นใดขณะพัก ซึ่งจะทำให้คนขับมีความสดชื่นและอยู่ในสภาพที่พร้อมในการขับรถต่อไปได้ (Tucker, 2003)

ผลการประเมินความล่า ณ จุดพักรถที่สมุทรสาครก่อนและหลังการขับรถ ซึ่งมีการหยุดพักเป็นระยะเวลานานเพื่อโหลดก๊าซเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมง พบว่า ณ เวลาออกรถเที่ยวกลับจากบิ๊มแก๊สที่สมุทรสาครเพื่อกลับไปยังคลังสต็อก ไม่มีคนขับรถคนใดหรือในรูปแบบใดที่มีความล่า อาจเนื่องจากการหยุดพักเป็นเวลานาน คนขับได้มีเวลาผ่อนคลายประมาณ 1 ชั่วโมง แม้ว่าจะต้องมียกกรรมในการลากสาย โหลดแก๊ส และตรวจเช็คความเรียบร้อยในการโหลดแก๊สบ้าง (ซึ่งใช้เวลาในกิจกรรมเหล่านี้ประมาณ 1 ชั่วโมง)

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของการประเมินความพึงพอใจในการจัดรูปแบบการพักและเส้นทางเดินรถในแง่การลดความล่า ทำให้เกิดความปลอดภัย เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และคุณภาพชีวิต พบว่า ส่วนใหญ่คนขับรถพึงพอใจกับรูปแบบการเดินรถที่ 2 มากที่สุด รองลงมาคือรูปแบบที่ 1 และ 3 ด้วยเหตุผลของการหยุดพักยืดเส้นยืดสายและที่สำคัญ คือ การรับประทานอาหารเข้า

เหตุผลที่คนขับไม่ชอบรูปแบบที่ 3 เพราะแม้ว่าจุดพักรถในเส้นทางเดินรถที่กำหนดในรูปแบบที่ 3 จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งเรื่องห้องน้ำและอาหาร แต่ด้วยช่วงเวลาจากจุดออกรถที่ คลังสต็อกถึงจุดพักรถที่ 1 (ขาไป) ใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง (2.45 ± 0.13) จึงทำให้คนขับรู้สึกล่า และราคาอาหารที่ศูนย์บริการทางหลวง หมายเลข 7 คอนข้างแพง

คนขับส่วนใหญ่จึงชอบรูปแบบการเดินรถที่ 2 ซึ่งได้กำหนดจุดหยุดพักที่ 1 ขาไป ไว้ที่ ถนนมอเตอร์เวย์ หมายเลข 7 กิโลเมตรที่ 79 ซึ่งมีแหล่งอาหารริมทางในราคาพื้นบ้าน อีกทั้งใช้เวลาในการขับรถเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 45 นาที (1.73 ± 0.13)

ดังนั้น แม้ว่าจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการเดินรถที่ 3 จะพบความล้ามน้อยที่สุด รองลงมาคือรูปแบบการเดินรถที่ 2 และ 1 ตามลำดับ แต่จากแบบสอบถามความพึงพอใจพบว่าคนขับมีความพึงพอใจรูปแบบการเดินรถที่ 2 มากที่สุด (ร้อยละ 41.33) รองลงมา คือรูปแบบการเดินรถที่ 1 (ร้อยละ 34.67) และรูปแบบการเดินรถที่ 3 (ร้อยละ 24)

ข้อจำกัดการศึกษารั้งนี้ คือ (1) เส้นทางศึกษามีพนักงานขับรถในเส้นทางนี้เพียง 5 คน ซึ่งทางสถานประกอบการมีการกำหนดรถและคนขับให้จำเพาะในแต่ละเส้นทาง โดยปกติ คนขับแต่ละคนจะใช้รถประจำในเส้นทางเฉพาะที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น จึงทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ทางสถิติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ของความล้าในแต่ละรูปแบบ (2) ช่วงเวลาในการออกรถในแต่ละรูปแบบแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลูกค้าว่าจะให้เอาก๊าซไปโหลดที่ปั๊ม จังหวัดสมุทรสาคร ในช่วงเวลาใด ทำให้ช่วงเวลาในการพักผ่อนของแต่ละคนแตกต่างกันไป ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความล้าได้ ตามข้อค้นพบของงานวิจัยของ Lerman et al. (2012) พบว่า การอดนอนและช่วงเวลาดึ้นนอนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของความล้า

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความจำเป็นส่วนบุคคล ความล้าพื้นฐาน ปัจจัยในการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ พบว่า ต้องจัดให้มีระยะเวลาเพื่อเพื่อการพักผ่อนเท่ากับ 24% ของระยะเวลาทำงาน หรือเท่ากับ 173 นาที ในการเดินทางระหว่างคลังสต็อก ถึง ปั๊มแก๊สสมุทรสาคร ซึ่งใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 12 ชั่วโมง หากไม่นับรวมเวลาการโหลดก๊าซซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็จะเหลือเวลาที่ต้องหยุดเพื่อเพื่อการพักผ่อนอีก 53 นาที จากนั้นจึงได้นำมาจัดเป็นรูปแบบการ ขับรถ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบเดิมที่เป็นอิสระทั้งเส้นทาง จุดพัก และเวลาพัก รูปแบบที่ 2 กำหนดเส้นทางปลอดภัย (ถนนมอเตอร์เวย์หมายเลข 7) และกำหนดจุดพักและเวลาพัก โดยหยุดพักย่อยขาไป 2 ครั้ง (ถนนมอเตอร์เวย์หมายเลข 7 กิโลเมตรที่ 79, ที่พักลังทางด่วนกาญจนาภิเษก) และขากลับพัก 2 ครั้ง (ปั๊ม NGV แสมดา ถนนพระราม 2, ศูนย์บริการทางหลวงขาออก) โดยมีเวลาพักแต่ละครั้งประมาณ 13-15 นาที รูปแบบที่ 3 กำหนดเส้นทางปลอดภัย (ถนนมอเตอร์เวย์หมายเลข 7) และกำหนดจุดพักและเวลาพัก และหยุดพักย่อยขาไปพัก 1 ครั้งและขากลับพัก 1 ครั้ง ที่ศูนย์บริการทางหลวงทั้งขาเข้าและขาออก โดยมีเวลาพักแต่ละครั้งประมาณ 25-27 นาที

ผลการศึกษารูปแบบการพัก พบว่า การเดินทางไปกลับในแต่ละเที่ยวมีระยะทางประมาณ 240 กิโลเมตร และมีระยะเวลาที่ใช้ในการทำงาน

เฉลี่ยต่อวัน 719.31 ± 87.71 (609-947) นาที หรือ ประมาณ 12 ชั่วโมง สำหรับความเร็วและระยะทางในการเดินทางในแต่ละรูปแบบศึกษา พบว่า รูปแบบที่ 3 พนักงานขับรถด้วยความเร็วเฉลี่ยมากที่สุดเฉลี่ย 44.77 กิโลเมตร/ชั่วโมง สำหรับระยะทางพบว่า รูปแบบที่ 1 มีเส้นทางการเดินทางที่สั้นที่สุดเฉลี่ย 465.67 กิโลเมตร โดยพนักงานขับรถบางคนใช้เส้นทางบางนาตราด (ใต้บูรพาวิถี) ซึ่งมีระยะทางที่สั้นกว่า สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางจากคลังสต็อก กลับถึงคลังสต็อกอีกครั้งแยกตามรายรูปแบบ พบว่า รูปแบบที่ 2 ใช้ระยะเวลาในการเดินทางนานที่สุดเฉลี่ย 865 นาที หรือ 14 ชั่วโมง 25 นาที ส่วนรูปแบบที่ 1 กับรูปแบบที่ 3 ใช้เวลาในการเดินทางใกล้เคียงกันเฉลี่ยประมาณ 13 ชั่วโมง จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางในแต่ละรูปแบบไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.07$)

ผลการทดสอบรูปแบบการพัก พบว่า รูปแบบที่ 1 คนขับมีความล้ามากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความล้าที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF และแบบสอบถามความล้าเชิงจิตพิสัย ร้อยละ 60 และ 20 ตามลำดับ ส่วนรูปแบบที่ 2 และ 3 พบว่ามีความชุกของความล้าเฉพาะที่ตรวจวัดด้วยเครื่อง CFF เท่านั้น ร้อยละ 40 และ 20 (ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Z-test for proportion difference พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างค่าความล้าเชิงวัตถุ

พิสัย (CFF) ในรูปแบบที่ 1, 2 และ 3 ในพนักงานขับรถขนส่งสารเคมี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างนี้

1. รูปแบบการพักที่เหมาะสมกับลักษณะงานของพนักงานขับรถขนส่งสารเคมี คือรูปแบบที่ 3 เนื่องจากทำให้เกิดความล้าน้อยที่สุด

2. สถานประกอบการควรจัดเตรียมสวัสดิการด้านอาหาร ให้กับพนักงานขับรถที่ขับในเส้นทางเดินรถดังกล่าว (หรือเส้นทางอื่นที่เป็นทางไกล/ข้ามจังหวัด) เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการการกำหนดเส้นทางเดินรถและจุดหยุดพักรถที่ปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษา/ดำเนินการในครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการจัดการความเสี่ยงในการขนส่งสารเคมีอย่างเป็นระบบและ ครอบคลุมทุกเส้นทางเดินรถ เช่น การพัฒนาโมเดลการบริหารความเสี่ยงของความล้าในการขับรถขนส่งสารเคมี โดยกำหนดปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (Success factors) อันประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่นของผู้บริหารระดับสูง / ระดับอาวุโส 2) ความร่วมมือของพนักงานระดับปฏิบัติการในการประเมินความเสี่ยงในการพัฒนาวิธีการทำงานที่ปลอดภัย และในการติดตามตรวจสอบ 3) เพิ่มความตระหนักด้านความปลอดภัยในผู้จัดการ และพนักงานขับรถ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อมุ่งสู่การทำงานที่

ปลอดภัย 4) การจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่ ระยะเวลาต่างๆ การหยุดพักรับประทานอาหาร/
การปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง อาหารว่าง และ/หรือ การดื่มกาแฟ เป็นต้น

2. ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมที่จะช่วยลดความล่าช้าในระหว่างการพัก เช่น การจับพักในช่วง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงคมนาคม. (2556). รายงานการวิเคราะห์อุบัติเหตุทางถนนประจำปี 2555. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2556 จาก <http://trsl.thairoads.org/FileUpload/1230/131208001230.pdf>

กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม. (2556). ข้อมูลสถิติคมนาคม. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556 จาก http://vigportal.mot.go.th/portal/site/PortalMOT/stat/total_dlt/

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2544). คู่มือการขนส่งวัตถุอันตราย. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2557 จาก http://infofile.pcd.go.th/haz/haz_trans.pdf?CFID=21326286&CFTOKEN=38103172

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). คู่มือการประสานงานและบริหารจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายของหน่วยงานเครือข่ายระดับชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). คู่มือการรับรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

กิตติ อินทรานนท์ (2548). การยศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณ์ บังคะดานรา, สรา อารณ, อรวรรณ แก้วบุญชู, และณัฐกมล ชาญสาธิตพร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการทำงานของพนักงานขับรถบรรทุกสารเคมี. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 35(2), 62-71.

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี. (2554). แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2564). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จันทร์จิรา ความรู้, และชนกพร จิตปัญญา. (2548). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับความว่างในพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชรินทร์พร ธนศุภานูเวช. (2557). โรคต้องห้ามสำหรับการขับรถ. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2558 จาก http://trat.dlt.go.th/new_sara/sara57_7.doc

กฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร

Model Law for Developing the Municipal Official to be Municipal Police

ทรงฤทธิ์ ภูนาฤทธิ์^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Songrit Poonarit^{1*}, and Sunee Mallikamarit²

Received: 12 July 2022

Revised: 5 August 2022

Accepted: 31 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร เป็นตำรวจท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธี วิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วม ออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการจราจร ปัญหาการกระทำผิดข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ใน อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร สร้างความเสียหาย ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคน กรุงเทพมหานคร ในขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง ต้องดูแลรับผิดชอบเขตพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรแต่มีกำลังพลน้อยและงบประมาณจำกัดส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ทำให้ปัญหาอาชญากรรมและ ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายมีเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังนั้นการพัฒนาเทศกิจให้เป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร เป็นแนวคิดของหลักการกระจายอำนาจของไทยที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ทำหน้าที่รักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระให้แก่สำนักงานตำรวจ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, Faculty of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., Faculty of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: songrit49@gmail.com

แห่งชาติ โดยมีโครงสร้างและขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การจัดระเบียบการจราจรและการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในอำนาจของกรุงเทพมหานคร โดยมีพระราชกฤษฎีกาเป็นกฎหมายต้นแบบของการวิจัยซึ่งจะรองรับการจัดตั้งสำนักตำรวจเทศกิจ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 หมวด 28 มาตรา หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 โครงสร้างองค์กรตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร หมวด 3 คณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร หมวด 4 ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร หมวด 5 สิทธิประโยชน์และบทเฉพาะกาล พระราชกฤษฎีกาเป็นกฎหมายต้นแบบของการวิจัยนี้การวิจัยเสนอแนะให้นำร่างพระราชกฤษฎีกานี้ไปเสนอคณะรัฐมนตรีอภัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 มาตรา 8 ทวิ เพื่อตราเป็นกฎหมายใช้บังคับ

คำสำคัญ: ตำรวจท้องถิ่น ตำรวจเทศกิจ การกระจายอำนาจ กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objective of this research was to set up a model law for the development of the Bangkok municipal officer to become the Bangkok Metropolitan Police. Be local police according to the principle of decentralization. The data collection and analysis were qualitative research consisting of documentary research; in-depth interview; participatory design, co-design; and hearing. The research results found that Bangkok is a special form of local government which have problems of crime, traffic and the violation of the provisions and laws within the authority of Bangkok Metropolitan caused damages, insecurity in life and property of Bangkokian, while the National Police which is an organization with direct authority to prevent and suppress crime must have responsibility for areas throughout the Kingdom, but with the limitation of personals and budgets affecting the effectiveness of crime prevention and suppression. Causing the problems of crime and illegal acts increase every year. Under the concept of the principle of decentralization with a democratic regime of government to maintain the peace and order of Bangkok, therefore, the development of the municipal officer under the Bangkok Metropolitan Administration to be the municipal police which will alleviate the burden of the Royal Thai Police. The Royal Decree is a Model Law of the research which will support the establishment of the Municipal Police consists of 5 Chapters 28 Sections. Chapter 1 General provisions, Chapter 2 Structure of Bangkok Metropolitan Police Organization,

Chapter 3 Bangkok Metropolitan Police Commission, Section 4 Bangkok Metropolitan Police, Chapter 5 Privileges and transitional. The research recommends that this drafted Royal Decree present to the Cabinet by virtue of the State Administration Act 1991, Section 8 bis, for enactment as an applicable law.

Keyword: local police, municipal police, decentralization, Bangkok metropolitan

บทนำ

กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีลักษณะสภาพพื้นที่ สังคม เศรษฐกิจแตกต่างจากท้องถิ่นรูปแบบอื่น กล่าวคือ เป็นท้องถิ่นขนาดใหญ่ อันเป็นที่ตั้งของ เมืองหลวง และ ราชการส่วนกลาง เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การเมือง มีความเจริญรุ่งเรือง มีพัฒนาการที่ก้าวไกล มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทุกอย่างจึงมากระจุกตัวอยู่กรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาคุณภาพชีวิตที่ดี ปัญหาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ ปัญหาความปลอดภัยของอาคารและป้าย เป็นต้น จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นทำให้สภาพของกรุงเทพมหานครไม่มีความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยป้องกันปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง ต้องดูแลรับผิดชอบเขตพื้นที่ทั่วประเทศ แต่ก็ยัง ไม่

สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้ลดน้อยลงไปได้ โดยมักอ้างว่ามีกำลังพลและงบประมาณไม่เพียงพอ ส่วนกรุงเทพมหานครเคยมีการจัดตั้งตำรวจ กรุงเทพมหานคร เรียกว่า ตำรวจเทศกิจ ทำหน้าที่ดูแลป้องกันปราบปรามอาชญากรรม บังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร โดยยืมอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติปัจจุบัน) มาช่วยปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน ต่อมาได้มีการพัฒนามาเป็นตำรวจเทศกิจ แต่ภายหลังมีการยุบเลิกตำรวจเทศกิจคืนกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจให้กับ กรมตำรวจในขณะนั้นและตั้งสำนักเทศกิจขึ้นมาแทน โดยลดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศกิจให้แคบลง โดยให้มีอำนาจหน้าที่เพียงบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ไม่มีอำนาจหน้าที่ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและสอบสวนคดีอาญา ในขณะที่สภาพปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่สงบสุขของบ้านเมือง ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ปัญหาการฝ่าฝืนข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ใน

อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครและปัญหาต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมีแนวคิดในการนำหลักการกระจายอำนาจตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมาใช้ในการพัฒนาเทศกิจของกรุงเทพมหานครที่มีอยู่แล้วให้เป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่เช่นเดียวกับตำรวจในลักษณะตำรวจท้องถิ่น สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งการมีตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานครจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในด้านการกระจายอำนาจ เป็นการให้กรุงเทพมหานครและประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ดังนั้น การวิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อวิจัย คือ “กฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร” โดยการนำเอาคำตอบที่ได้จากการวิจัยมาจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดตั้งตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นต้นแบบของกฎหมายที่สามารถจะนำไป ปรับใช้เป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งตำรวจเทศกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์วิธีการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวิจัย คือ จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครที่มีทั้งที่เป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาราจร ปัญหาล้างแ้วล้อมและปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่นับวันจะมีแต่เพิ่มมากขึ้นซึ่งมีหน่วยงานกลางของประเทศ คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยโดยตรง แต่ก็มีปัญหาด้านกำลังตำรวจและงบประมาณที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับกรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่ในอดีตเคยมีตำรวจเทศกิจที่มีตำรวจส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครและอีกส่วนหนึ่งมาจากการยืมกำลังพลตำรวจจากกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) แต่ภายหลังได้ยุบเลิกไปเนื่องจากกรมตำรวจอ้างว่ากำลังตำรวจมีไม่พอลองเหลือเพียงเจ้าหน้าที่เทศกิจ ทำให้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเทศกิจน้อยลงไป โดยทำหน้าที่เพียงบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและสอบสวนคดีอาญา และกรุงเทพมหานครเองยังไม่มีหน่วยงานในสังกัดที่ ทำหน้าที่ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ดูแลรักษาความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่โดยตรง โดยเหตุที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และรัฐบาลให้การสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจการปกครองไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับใน

ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีการจัดตั้งตำรวจท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่าง ๆ ทำให้การวิจัยนี้มีแนวคิดที่จะพัฒนาหน่วยงานเทศกิจสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นตำรวจท้องถิ่นเรียกว่า ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร โดยให้อำนาจหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) ภายใต้งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบไปด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยนำเอา หลักนิติรัฐ นิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ ทฤษฎีการจัดองค์กร กฎหมายต่างประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ที่มีการจัดตั้งตำรวจท้องถิ่นกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

คือ การสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับประชากรผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีส่วนได้เสียตามประเด็นสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ โดยมีประชากรสัมภาษณ์ คือ ผู้แทนผู้บังคับการตำรวจนครบาล 3 ผู้กำกับการสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักเทศกิจ ผู้แทนผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายเทศกิจเขต ทนายความ กรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ และประชาชนผู้ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจ รวม 16 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน นักวิชาการ/นักกฎหมาย จำนวน 4 คน และประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 4 คน มาร่วม

สัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบประเด็นที่เป็นโครงสร้างกฎหมายต้นแบบ เพื่อการจัดตั้งตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร โดยการแบ่งประชากรทั้ง 16 คน เป็นกลุ่มเฉพาะที่มีประสบการณ์เหมือน ๆ กัน 4 กลุ่ม และแบ่งประชากรเป็นกลุ่มผสม ที่มีประสบการณ์ต่างกัน 4 กลุ่ม โดยละกันจากประชากรกลุ่มเฉพาะ โดยการแบ่งช่วงการมีส่วนร่วมเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า เป็นกลุ่มเฉพาะและช่วงบ่ายเป็นกลุ่มผสม แต่ละกลุ่มร่วมกันหารืออภิปรายตามประเด็นที่การวิจัยกำหนดไว้ เพื่อเป็นการยืนยันประเด็นการวิจัยหรือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยคำตอบที่ได้มาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560)

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบแล้วจะได้คำตอบที่นำไปสู่การจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานครที่จะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากประชากรที่เกี่ยวข้องโดยมีประชากรที่เข้าร่วมสัมมนารับฟังความคิดเห็นจำนวน 38 คน ได้ร่วมกันวิพากษ์ กฎหมายที่ร่างจากผลการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งการวิจัยได้นำไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุงคำตอบเพื่อให้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์

สำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบมีการตรวจสอบความสอดคล้องของร่างกฎหมายต้นแบบ เพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 นโยบายแห่งรัฐ

มาตรา 77 ตรวจสอบความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) และตรวจสอบความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้ง 9 ด้าน 1) ต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 2) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) 3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 4) ต้องเป็นการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน 5) ต้องไม่ใช้ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนหรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ 6) ต้องไม่ใช้ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น 7) หากจะให้มิบบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น 8) ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใดให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ว่าการกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือเป็นกรณี ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และ 9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี

กำหนดแล้ว ซึ่งการตรวจสอบพบว่าไม่มีความขัดแย้งใด ๆ

ผลการวิจัย

การวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครมีปัญหาด้านอาชญากรรม ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร และปัญหาบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีมักจะอ้างว่ากำลังตำรวจมีไม่เพียงพอกับงบประมาณมีจำกัดในขณะที่ต้องรับภาระในการปฏิบัติหน้าที่ทั่วประเทศ ทำให้มีการให้ชาวกรุงเทพมหานครช่วยแบ่งเบาภาระบางส่วน เช่น ช่วยลาดตระเวนตรวจตราดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ การจัด การจราจรในช่วงเวลาเร่งด่วน ส่วนเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันก็มีหน้าที่ในการดูแลความเป็นระเบียบของพื้นที่กับบังคับใช้กฎหมายที่มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว เช่น พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นต้น ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครและกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากสร้างความเดือดร้อนเสียหาย ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จากปัญหาดังกล่าวนี้นำให้

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ไม่น่าอยู่เท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาเหล่านั้นก็ยังคงมีอยู่ในพื้นที่

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักการสำคัญคือการกระจายอำนาจการปกครองรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากการที่กรุงเทพมหานครเคยมีตำรวจเทศกิจ แต่ภายหลังได้ยุบเลิกไปให้เหลือเพียงเจ้าหน้าที่เทศกิจทำให้อำนาจของเจ้าหน้าที่เทศกิจในปัจจุบันแคบลง การวิจัยจึงนำเอาหลักการกระจายอำนาจ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และการที่มีเทศกิจอยู่ในสังกัด กรุงเทพมหานครอยู่แล้ว มาทำการศึกษาและวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ให้ทำหน้าที่ตำรวจในลักษณะตำรวจท้องถิ่นด้วยการจัดตั้งเป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร โดยนำรูปแบบตำรวจท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้คำตอบของโครงสร้างองค์กร และขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตำรวจเทศกิจ เพื่อนำคำตอบที่ได้มาจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบรองรับการจัดตั้งตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร

การวิจัยได้คำตอบที่เป็นสาระสำคัญของโครงสร้างกฎหมายเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร กฎหมายที่จัดทำนั้นเป็นกฎหมายระดับพระราชกฤษฎีกาโดยอาศัยอำนาจ

ตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 8 ทวิ ซึ่งมีโครงสร้างของพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 หมวด 28 มาตรา หมวด 1 บททั่วไป มี 7 มาตรา หมวด 2 โครงสร้างองค์กรตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร มี 4 มาตรา หมวด 3 คณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร มี 5 มาตรา หมวด 4 ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร มี 8 มาตรา หมวด 5 สิทธิประโยชน์และบทเฉพาะกาล มี 4 มาตรา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป เป็นบทบัญญัติในเรื่องทั่วไป ตั้งแต่ชื่อกฎหมาย วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ บทนิยามศัพท์ การจัดตั้งสำนักตำรวจเทศกิจ การกำหนดให้ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และได้กำหนดให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระกฤษฎีกานี้

หมวด 2 โครงสร้างองค์กรตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เป็นการกำหนดโครงสร้างของตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร ให้มีฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 8 ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการ/ฝ่ายธุรการ ฝ่ายป้องกันปราบปราม ฝ่ายจราจร ฝ่ายสืบสวนสอบสวน คดีอาญา ฝ่ายกิจการพิเศษ ฝ่ายฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ฝ่ายแผนงานและยุทธศาสตร์ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และแบ่งเป็น 6 กอง ประจําอยู่ตามที่ต่าง ๆ

หมวด 3 คณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร กำหนดให้มีคณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กรรมการโดยตำแหน่งประกอบด้วย 1) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน รองปลัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน เป็นรองประธาน มีผู้อำนวยการสำนักตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร และผู้บัญชาการตำรวจนครบาล เป็นกรรมการ และ 2) กรรมการโดยการคัดเลือก โดยให้มีการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ จำนวน 4 คน เป็นกรรมการ และให้แต่ละกองคัดเลือกสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร กองละ 1 คน และผู้อำนวยการเขตในพื้นที่กองละ 1 คน มาเป็นกรรมการ ให้มีรองผู้อำนวยการสำนักเทศกิจเป็นเลขานุการและรองเลขานุการ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และกำหนดคุณสมบัติผู้ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการ โดยการคัดเลือก การตั้งคณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานครขึ้นมาเพื่อให้คณะกรรมการเข้ามากำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร ให้ปฏิบัติตามนโยบายและให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ โดยให้มีการกำหนดคุณสมบัติและกำหนดเวลาการดำรงตำแหน่งการประชุมที่ชัดเจน

หมวด 4 ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร ในหมวดนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นตำรวจเทศกิจ ระเบียบข้อบังคับ เกณฑ์การคัดเลือกหรือบรรจุแต่งตั้งที่มาของตำรวจเทศกิจ ส่วนที่ 2 เป็นการกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร และ

ส่วนที่ 3 เป็นการกำหนดประเภทคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร

หมวด 5 สิทธิประโยชน์ กำหนดให้ตำรวจเทศกิจได้รับค่าเสี่ยงภัยและค่าตอบแทนพิเศษประจำตำแหน่งตามตำแหน่งและจำนวนที่กำหนด โดยทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง สิทธิในการโยกย้ายไปหน่วยงานอื่นในสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทเฉพาะกาล กำหนดระยะเวลาในการโอนย้ายข้าราชการตำรวจเข้ามาเป็นตำรวจเทศกิจ และการส่งเจ้าหน้าที่เทศกิจศึกษาดูงานตามสถานีตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคคลที่จะเข้าทำหน้าที่ตำรวจเทศกิจในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน

คำตอบจากการวิจัยสรุปว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การศึกษาและวิจัยเพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการพัฒนาเทศกิจเป็นตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร โดยการจัดตั้งตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร

การอภิปรายผล

ข้อสรุปของการวิจัยยืนยันได้ว่ากรุงเทพมหานครมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ ซึ่งลำพังสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ไม่สามารถ

จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้ลดน้อยลงไปได้ แนวทางการให้กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษได้มีส่วนช่วยสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของกรุงเทพมหานคร ด้วยการพัฒนาองค์กรที่มีอยู่แล้วคือเทศกิจมาเป็นตำรวจเทศกิจในสถานะของการเป็นตำรวจท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังเช่นในประเทศต่างๆที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีตำรวจท้องถิ่น จะทำให้สามารถคาดหวังได้ว่าปัญหาของกรุงเทพมหานครจะลดน้อยลงไปได้

ในการจัดตั้งตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรภาครัฐ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการยอมรับการจัดตั้ง ซึ่งการวิจัยได้วิเคราะห์ฐานกฎหมายสำหรับการจัดตั้งองค์กรใหม่ คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 8 ทวิ บัญญัติให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทำให้การวิจัยได้จัดทำเป็นร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร พ.ศ. เพื่อให้เป็นกฎหมายจัดตั้งตำรวจเทศกิจ โดยมีโครงสร้างของกฎหมายดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในผลการวิจัย ซึ่งมีหลักการและเหตุผลของการจัดทำกฎหมายคือ เพื่อการจัดตั้งสำนักตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เป็นการโอนสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร มาจัดตั้งองค์กรขึ้นใหม่เป็นสำนักตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เพื่อให้เป็นหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่

ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่กำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร โดยการโอนภารกิจอำนาจหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมจากราชการส่วนกลาง(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)มาให้อำนาจกรุงเทพมหานคร ดำเนินการตามหลักการกระจายอำนาจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีโครงสร้างกฎหมาย แบ่งเป็น 5 หมวด รวม 28 มาตรา

หมวด 1 บททั่วไป เป็นหมวดที่เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นส่วนนำของบทบัญญัติ และที่สำคัญคือ การมีบทนิยามศัพท์ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะสำหรับกฎหมายฉบับเพื่อให้ใช้สำหรับการตีความคำนั้นให้ตรงกัน นอกจากนี้ในหมวดนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานครทำหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในลักษณะของตำรวจท้องถิ่น และกำหนดให้ข้าราชการตำรวจสำนักตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย และเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสำนักตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในขอบเขตอำนาจตามที่พระราชกฤษฎีกานำกำหนด

หมวด 2 โครงสร้างองค์กรตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เป็นการกำหนดหน่วยงานในองค์กรตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อแบ่งแยกอำนาจหน้าที่และเขตพื้นที่ของแต่ละกองหรือแต่ละฝ่ายในสังกัด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่และพื้นที่รับผิดชอบ

หมวด 3 คณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยจัดปัญหาการบริหารงานแบบผูกขาดของข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการใช้ดุลพินิจไม่รอบคอบหรือใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากไม่มีการคานอำนาจในการใช้ดุลพินิจ และการที่มีบุคคลที่มาจากหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายข้าราชการประจำ สมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่เป็นตัวแทนประชาชน นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเข้าใจและประสบปัญหาที่แตกต่างกันเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการก็จะทำให้สามารถระดมความรู้ความสามารถประสบการณ์ของแต่ละคนนำมากำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร อีกทั้งบุคคลที่เป็นคณะกรรมการก็ได้มีโอกาสนำข้อมูลข้อเท็จจริงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ตนเองหรือบุคคลที่อยู่ฝ่ายตัวเองพบเห็นประสบพบพานำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและเกิดการประสานการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และการบริหารงานโดยมีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายก็จะทำให้มีการถ่วงดุลกันการตัดสินใจมีความเป็นกลางมากยิ่งขึ้น

หมวด 4 ดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานคร ในหมวดนี้แยกเป็น ส่วนที่ 1 มีการกำหนดคุณสมบัติที่มาของบุคคลที่จะมาเป็นดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความเหมาะสมต่อตำแหน่ง ให้มีความชัดเจนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกคน ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ และประเภทคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานคร เหตุที่บัญญัติในส่วนนี้ด้วยเพื่อเป็นการวางกรอบขอบเขตอำนาจหน้าที่ของดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานครไม่ให้ไปซ้ำซ้อนกับดำรงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หมวด 5 สิทธิประโยชน์ กำหนดไว้เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคคลที่ได้รับคำสั่ง ให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่มีความเสี่ยงภัย หรือในตำแหน่งที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ

บทเฉพาะกาล เนื่องจากเป็นช่วงระหว่างเปลี่ยนผ่าน ดังนั้น เพื่อให้มีตำรวจที่มีประสบการณ์และความชำนาญมาเป็นพี่เลี้ยงให้กับเจ้าหน้าที่เทศกิจซึ่งจะมาปฏิบัติหน้าที่ตำรวจเทศกิจกรุงเทพมหานคร และเพื่อให้เจ้าหน้าที่เทศกิจได้ฝึกการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตำรวจให้มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตำรวจเทศกิจ จึงมีการกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล

จากบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ฉบับนี้ คาดว่าจะเป็นต้นแบบกฎหมายสำหรับกรุงเทพมหานคร หากจะได้มีการจัดตั้งดำรงเทศกิจขึ้นมา และ

เพื่อที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดตั้งดำรงเทศกิจเป็นตำรวจท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ให้นำร่างกฎหมายต้นแบบนี้ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เพื่อมีมติให้ตราเป็นกฎหมายระดับพระราชกฤษฎีกา โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อจัดตั้งดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานคร เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

2. ให้ภาครัฐนำรูปแบบองค์กรใหม่ คือ “ดำรงเทศกิจกรุงเทพมหานคร” ไปจัดตั้งเป็นตำรวจเทศกิจสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม โดยมีกฎหมายระดับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย “จัดตั้งดำรงเทศกิจ...” โดยให้กำหนดเป็นนโยบายหลัก ในมาตรการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ทำหน้าที่ป้องกันปราบปราม การกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในท้องถิ่น เพื่อลดทอนอาชญากรรมในชุมชนท้องถิ่น ลดปริมาณงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเพื่อสนับสนุนด้านกำลังพลของตำรวจซึ่งมีไม่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่

เอกสารอ้างอิง

กฤษณพงศ์ พุทธะกุล. (2560). การป้องกันอาชญากรรมในทศวรรษหน้ากับการพัฒนาระบบงานตำรวจ.

นนทบุรี: โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด

เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2556). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ณัฐพล ชุมวรฐายี. (2552). ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและปราบปราม

อาชญากรรมในชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

นิชา เลิศโตมรสกุล, และชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2552). การศึกษาหาแนวทางในการป้องกัน

อาชญากรรมแบบไม่เป็นทางการ: กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

ประเสริฐ บุญรินทร์, และจรรยา ศรีสมบัติ. (2536). ระบบตำรวจนานาชาติ (World Police). กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

วีระชัย ศรีวะอุไร. (2564). กฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดตั้งตำรวจท้องถิ่น (ดัชนีนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ศุภวัฒนากร วงศ์ธนาสุ, ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์, ลิลี่ โกศยานนท์, หวอน ชูเพ็ญ, และธัช

เฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2557). การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นตามกระบวนการบังคับแห่งการบริหาร

กิจการสาธารณะแนวใหม่. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุชิน รอดกำเนิด. (2561). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในรูปแบบป้อมตำรวจชุมชนเมือง(โคบัง). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชร.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: อาทิตยาเนย์.

กฎหมายต้นแบบเพื่อควบคุมธุรกิจดำน้ำ

Model Law for Controlling Diving Business

ชัตติยาพร คำแสน^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Chattiyaporn Khamsan^{1*}, and Sunee Mallikamarl²

Received: 15 July 2022

Revised: 20 August 2022

Accepted: 10 September 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อควบคุมธุรกิจดำน้ำ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า การดำน้ำเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเลที่ได้รับความนิยมแต่ก็มีปัญหาเกิดขึ้นที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพยากรใต้ทะเล โดยที่ธุรกิจการดำน้ำมีปัญหาที่เป็นผลต่อการดำน้ำจากหลายฝ่าย คือ ปัญหาจากผู้ประกอบการ ปัญหาจากสถาบันสอนดำน้ำ การสอนการดำน้ำที่ไม่มีมาตรฐานไม่เป็นที่ยอมรับของสากล ปัญหาอุปกรณ์การดำน้ำที่ไม่มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ตามมาตรฐาน ปัญหาจากผู้ฝึกสอนดำน้ำ ปัญหาจากมัคคุเทศก์ที่ขาดความรู้และความเข้าใจในการดำน้ำที่ดีพอ ปัญหาจากเรือที่พานักดำน้ำไปดำที่ขาดอุปกรณ์ครบถ้วนสำหรับการเยียวยาเบื้องต้นกรณีเกิดอุบัติเหตุจากการดำน้ำ รวมถึงปัญหาคนขับเรือที่ไม่มีใบอนุญาตขับเรือ การขาดความรู้และทักษะในการขับเรือ และการทิ้งสมอเรือไม่ถูกที่สร้างความเสียหายต่อแนวปะการัง และปัญหาการไม่ได้ตรวจสอบภาพของนักดำน้ำก่อนการดำน้ำ ปัญหาเหล่านี้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจดำน้ำซึ่งยังไม่มีกฎหมายเฉพาะควบคุม การวิจัยจึงได้จัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อควบคุมธุรกิจดำน้ำโดยมีแนวทางจากต่างประเทศ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, Faculty of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., Faculty of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: Chattiyaporn0308@gmail.com

ซึ่งกฎหมายต้นแบบมีโครงสร้างกฎหมาย ประกอบด้วย 5 หมวด 36 มาตราการวิจัยเสนอแนะให้มีการนำร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำไปตราเป็นกฎหมายตามโครงสร้างกฎหมายจากการวิจัยนี้

คำสำคัญ: ธุรกิจดำน้ำ การท่องเที่ยวทางทะเล การควบคุม กฎหมายต้นแบบ

Abstract

The objective of this research was to set up a model law for controlling diving business. Data collection and analysis was done by using qualitative research methodology consisting of documentary research; in-depth interview; participatory design, co- design and hearing. The research results found that diving is a popular marine tourism activity, but there were problems that endanger the lives and resources of the sea. In which the diving business has problems that affect diving from many parties, namely problems from entrepreneurs, problems from the Diving Teaching Institute without standards and not accepted by international. Problems with diving equipment without standard integrity checks. Problems from diving instructors, problems from guides that lack knowledge and understanding of diving well enough. Problems from boats that take divers to dive that lack complete equipment for initial treatment in case of diving accidents, including the problem of boat drivers who do not have a license to drive boats. Lack of knowledge and skills to drive boats and poor anchoring can damage coral reefs and the problem of not having a diver's health check before diving. These problems are the responsibility of diving business investor, which do not have specific law to control them. Therefore, with foreign guidelines, the research has created a model law for controlling the diving business. The model law has a legal structure consisting of 5 Chapters and 36 Sections. The research suggests a draft model law for the controlling the diving business to enacted to be a law according to the legal structure of this research.

Keyword: diving business, sea tourism, control, model law

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ของประเทศมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรม และจากการท่องเที่ยวเนื่องจากประเทศไทยมีที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามกับมีประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง ประชาชนคนไทยมีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ อ่อนน้อม จิตใจงามจึงเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงสามารถสร้างรายได้เป็นอันดับสองของประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปยังทุกภูมิภาคของประเทศไทย แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกด้านหนึ่งที่รัฐกำหนดเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในหลากหลายมิติ การท่องเที่ยวทางน้ำก็เป็นหนึ่งมิติที่มีความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวที่สามารถส่งเสริมได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากประเทศมีสภาพทางกายภาพที่มีแหล่งน้ำที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวทางทะเล และที่สำคัญก็คือกิจกรรมการดำน้ำเพื่อชมธรรมชาติใต้น้ำ จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยว เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างงานให้แก่ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนทุกระดับ

การท่องเที่ยวชมธรรมชาติใต้ท้องทะเลด้วยการดำน้ำ มี 4 ประเภทคือ การดำน้ำแบบสกีนไดรฟ์วิ่ง (Skin Diving) หรือ ฟรีไดรฟ์วิ่ง (Free Diving) เป็นการดำน้ำอิสระไม่ต้องมีอุปกรณ์ช่วยหายใจแต่อาศัยความสามารถของนักดำน้ำในการกลั้นหายใจไว้จนกว่าจะขึ้นสู่ผิวน้ำใหม่ และเป็นการดำน้ำลึกไม่เกิน 0.9 เมตร การดำน้ำแบบสกูปบาไดรฟ์วิ่ง (Scuba Diving) เป็นการดำน้ำลึกที่นักดำน้ำใช้อุปกรณ์ช่วยหายใจติดกับตัวลงไปใต้น้ำ สามารถทำให้ดำน้ำได้โดยอิสระและเคลื่อนที่ไปมาได้โดยไม่ต้องติดกับท่ออากาศที่ต่อมาจากเครื่องอัดอากาศบนผิวน้ำเป็นการดำน้ำลึกไม่เกิน 30 เมตร หรือ 100 ฟุต และการดำน้ำแบบสกูปบาไดรฟ์วิ่ง (Scuba หรือ (Self Non-Contained Underwater Breathing Apparatus) เป็นการดำน้ำแบบใหม่ที่ใช้อากาศจากบนผิวน้ำแทนการพกถังอากาศลงไปได้ น้ำ การดำน้ำด้วยตนเองดังกล่าวนี้มีสิ่งสำคัญประกอบด้วย อุปกรณ์การดำน้ำและวิธีการดำน้ำ ซึ่งหากอุปกรณ์ดำน้ำและวิธีการดำน้ำไม่ได้มาตรฐานจะเป็นอันตรายต่อนักดำน้ำเองและต่อสิ่งแวดล้อมใต้ท้องทะเล ทำให้เกิดความเสียหายต่อการท่องเที่ยวไทยโดยรวมด้วยปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายจากการดำน้ำของนักท่องเที่ยว อุปกรณ์ดำน้ำที่ไม่ได้มาตรฐาน การฝึกอบรมที่ไม่ได้มาตรฐานสากล ปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่นปัญหาขยะทะเล ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทะเล และ การทำลายหรือลักลอบจับสัตว์น้ำ กับ ปะการัง ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการท่องเที่ยวทางทะเลจากกิจกรรมการดำน้ำ และเนื่องจากยังไม่มีกฎหมาย

ควบคุมที่ชัดเจน สำหรับปัญหาที่เกิดจากการประกอบธุรกิจด้านน้ำ ปัญหาจากการประกอบธุรกิจการด้านน้ำ ประกอบด้วย สถาบันสอนด้านน้ำ ผู้ฝึกสอนด้านน้ำ ปัญหาหมักคูกเทศก์ด้านน้ำ ปัญหาคนขับเรือปัญหานักดำน้ำที่มีการตรวจสอบสภาพก่อนดำน้ำ ปัญหาที่กล่าวมานี้เกิดจากการไม่มีการควบคุมและการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักดำน้ำที่เป็นนักท่องเที่ยว และยังถ้าเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติก็ยิ่งสร้างผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศได้

การดำน้ำเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมทางทะเล การดำน้ำที่ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติสำหรับนักดำน้ำในการคุ้มครองทรัพยากรใต้น้ำทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรใต้น้ำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อได้ การลักลอบจับสัตว์น้ำเช่นปลาสวยงาม หรือปะการัง การทิ้งขยะลงในทะเลขณะดำน้ำหรือระหว่างการเดินทางไปแหล่งดำน้ำ ปัญหาเหล่านี้ย่อมสร้างผลกระทบต่อการทรัพยากรทางทะเล นอกจากนี้ความประมาทเลินเล่อของคนขับเรือที่ทั้งสมอเรือและโซ่จากเรือใหญ่ทั้งลงสู่แนวปะการัง รวมทั้งการรั่วไหลของน้ำมันเชื้อเพลิง การชะล้างสารพิษจากเรือลงสู่ทะเล และครีมกันแดดซึ่งนักดำน้ำใช้สามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้ หรือแม้แต่การทิ้งขยะลงในทะเลเหล่านี้ล้วนเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษทางทะเล และแม้ว่าจะได้มีการกฎหมายบางฉบับที่อาจจะใช้การตีความบทบัญญัติกฎหมายนั้นกับการควบคุมกิจกรรมดำน้ำลึกได้ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและ

ชายฝั่ง พ.ศ.2558 ร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง มาตรการคุ้มครองทรัพยากรปะการังจากกิจกรรมท่องเที่ยวดำน้ำ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่2) พ.ศ.2559 กฎกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เรื่องการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.558 ประกาศกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 แต่ก็ไม่ใช่กฎหมายที่มีหลักการและเหตุผลในการควบคุมการดำน้ำ

จากที่กล่าวมานี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่าการดำน้ำมีส่วนที่เป็นผลกระทบทางด้านบวก คือ เป็นกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวทางทะเลที่สามารถจะจูงใจให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมการท่องเที่ยวทางทะเล ได้เข้ามาท่องเที่ยวอันเป็นการสร้างประโยชน์ต่อประเทศในด้านเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนในพื้นที่และรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าประเทศ รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไม่ต้องออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ ส่วนผลกระทบทางด้านลบก็คือ การดำน้ำที่ขาดการควบคุมให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับว่ามีความปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกายของนักดำน้ำจะทำให้ประเทศต้องเสียชื่อเสียงและทำให้ความนิยมลดลงไปหากปรากฏเป็นข่าวถึงอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการดำน้ำ รวมทั้งผลกระทบต่อการทรัพยากรใต้ทะเล ปัญหาดังกล่าวสามารถใช้วิธีการควบคุมให้ได้มาตรฐานโดยการใช้กลไกทางกฎหมาย ดังเช่นในต่างประเทศบางประเทศ เช่น เครือรัฐออสเตรเลีย มีการรับรอง

มาตรฐานสากลของ Marine Protected Area (MPA) และการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเลโดยองค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature) อีกทั้งมีการกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเล เขตนั้นหนาแน่น การคุ้มครองและอนุรักษ์ที่อยู่อาศัย Park Zones, Habitat Protection Zone (Coral Sea), Special Purpose Zones and Multiple Use Zone ไว้อย่างชัดเจน สหรัฐอเมริกามีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐาน-29 (CFR): 1910 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยและอาชีวอนามัยส่วนย่อยจากการดำน้ำลึกเชิงพาณิชย์และการท่องเที่ยว หรือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มี Rule and Regulations Governing the Business of Sports Scuba Diving การดำน้ำถูกกำหนดให้เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวของประเทศ โดยกรมการท่องเที่ยวของ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Department of Tourism (DOT)) ได้ จัดตั้ง The Philippines Commission on Sports Scuba Diving (PCSD) เพื่อควบคุมการดำเนินการวิจัยสร้างแผนและโครงการพัฒนาระเบียบ กฎเกณฑ์และมาตรการต่างๆ เพื่อนำไปปฏิบัติพัฒนาการท่องเที่ยวดำน้ำและอนุรักษ์สัตว์ทะเล

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวทำให้การวิจัยมีแนวคิดในการจัดทำโครงสร้างกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำ ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการควบคุมการประกอบธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยและการใช้ประโยชน์ควบคู่กันซึ่งแนวคิด

การจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักจัดการสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายต้นแบบที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวิจัย คือ การคุ้มครองและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลโดยกิจกรรมการดำน้ำ ซึ่งมีการจัดทำเป็นธุรกิจการดำน้ำ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมธุรกิจหลายด้าน คือ สถาบันฝึกสอนดำน้ำ ผู้ฝึกสอนดำน้ำ มัคคุเทศก์ที่พานักดำน้ำไปดำน้ำ เรือที่พานักดำน้ำไปดำน้ำ อุปกรณ์สำหรับการดำน้ำที่จำหน่ายและนักดำน้ำ เหล่านี้มีปัญหาเกิดขึ้นโดยไม่มีกฎหมายเฉพาะควบคุม แนวคิดการวิจัยก็คือการ จัดให้มีกฎหมายควบคุมเป็นกฎหมายต้นแบบ เพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำ โดยการนำเอา การควบคุมของต่างประเทศมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำกฎหมาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัยให้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) ที่เป็นกฎหมายต่างประเทศ คือ เครือรัฐออสเตรเลีย

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา และประเทศแอฟริกาใต้ กฎหมายไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 (ฉบับ แก้ไข) พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง มาตรการคุ้มครองทรัพยากรปะการังจากกิจกรรมท่องเที่ยวใต้น้ำ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 กฎกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เรื่องการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารอื่น คือ หนังสือ ตำรา วิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยตรงตามประเด็นสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ ระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้เชี่ยวชาญด้านการดำน้ำ ผู้ประกอบประกอบธุรกิจดำน้ำ และนักดำน้ำ จำนวน 11 คน

การมีส่วนร่วมออกแบบ- ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co- Design) เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้ประชากรผู้มี

ส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการประกอบธุรกิจดำน้ำ ได้ร่วมกันออกแบบตามประเด็นที่การวิจัยได้ค้นพบเพื่อเป็นการยืนยันประเด็นที่เป็นโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ โดยกำหนดประชากรที่เข้าร่วมทำการออกแบบ (Co-Design) คือ ประชากรจาก ผู้เชี่ยวชาญด้านการดำน้ำ นักวิชาการดำน้ำ นักกฎหมาย ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวดำน้ำ รวม 16 คน โดยแบ่งประชากรเป็นกลุ่มเฉพาะที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน 4 กลุ่ม ร่วมกันหารือและอภิปราย ซึ่งจัดในช่วงเช้า และประชากรกลุ่มผสม ที่มาจากประชากรกลุ่มเฉพาะเพื่อให้เกิดความหลากหลายทางความคิด 4 กลุ่ม ร่วมกันหารือและอภิปราย ซึ่งจัดในช่วงบ่าย คำตอบที่ได้มาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรกลุ่มเฉพาะ และระหว่างประชากรกลุ่มผสม กับ ระหว่างผลของคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560)

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ- ร่วมออกแบบ แล้วและได้คำตอบที่นำไปสู่การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำ เพื่อนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากประชากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 37 คน เพื่อนำข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะไปสู่การวิเคราะห์ปรับปรุงร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อให้เป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์

การจัดทำกฎหมายต้นแบบนั้นได้ตรวจสอบความสอดคล้องของร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 ตรวจสอบความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) และตรวจสอบความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้ง 9 ด้าน คือ 1) ต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 2) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) 3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 4) ต้องเป็นการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน 5) ต้องไม่ใช่ระบอบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนหรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ 6) ต้องไม่ใช่ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น 7) หากจะให้ มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น 8) ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ว่า การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม หรือเป็นกรณีไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมาย

อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และ 9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดแล้ว ผลการตรวจสอบกฎหมายต้นแบบไม่มีความขัดแย้ง

ผลการวิจัย

ด้วยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยด้านนิติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการหามาตรการและวิธีการในการควบคุมธุรกิจด้านน้ำที่จะทำให้เกิดการควบคุมได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในการวิจัยพบว่า มีมาตรการที่ปฏิบัติกันอยู่ในต่างประเทศและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง โดยมีบริบทของกฎหมายรองรับและสามารถนำมาศึกษาเป็นแบบอย่างให้เข้ากับบริบทของประเทศนั้นคือ ระบบการประกอบธุรกิจจะต้องมีมาตรการที่มีบทลงโทษ โดยมีหน่วยงานกลางของรัฐเข้ามากำกับดูแล และเนื่องจากการวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เข้ามาควบคุมธุรกิจดังกล่าว และการควบคุมจะต้องมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการขอจดทะเบียนเพื่อประกอบธุรกิจและการขอใบอนุญาต ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวจะเป็นการจำกัดสิทธิอย่างหนึ่งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การดำเนินการในเรื่องนี้จึงต้องออกเป็นกฎหมายใช้บังคับ โดยหากประเทศไทยมีมาตรการที่ชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามภายใต้กฎหมายที่ออกมาโดยชอบผ่านกระบวนการนิติบัญญัติมาใช้บังคับในเรื่องของการควบคุมธุรกิจด้านน้ำแล้ว ก็จะนำไปสู่การจัดทำระบบการควบคุมธุรกิจด้านน้ำของประเทศ ที่จะ

เป็นส่วนสำคัญในการช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการท่องเที่ยวแบบดำน้ำ และเป็นกลไกเสริมให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายระหว่างประเทศในเรื่องของความไว้วางใจในความปลอดภัย อีกทั้งยังทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การมีมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจภายใต้กฎหมายที่มีความชัดเจน จะเป็นการลดอุปสรรคในการเชื่อมั่นในความปลอดภัยจากการท่องเที่ยวและทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างยั่งยืน

ในการควบคุมธุรกิจดำน้ำนั้นจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะควบคุมซึ่งการวิจัยได้คำตอบจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการวิจัยที่ได้นำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำ โดยมีสาระสำคัญ 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 องค์กรกำกับดูแลการประกอบธุรกิจดำน้ำ มีสาระสำคัญประกอบด้วย

1. มีคณะกรรมการ เรียกว่า คณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำ ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคุณสมบัติของกรรมการที่จะทำหน้าที่ในคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบายและกำกับดูแลระบบการประกอบธุรกิจดำน้ำจะมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษเป็นเรื่องเฉพาะทางที่จำเป็นต้องมีผู้มีความรู้และมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับมาตรการและกลไกต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจดำน้ำ รวมทั้งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านการสอนดำน้ำ การใช้อุปกรณ์ การเป็นมัคคุเทศก์ที่มีความรู้พิเศษทางน้ำ ผู้ควบคุม ผู้ขับเรือ และ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งการวิจัยกำหนดให้คณะกรรมการประกอบด้วยคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากบุคคลภายนอกที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องธุรกิจดำน้ำ เข้าร่วมกันกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามอำนาจที่ไว้ในพระราชบัญญัติ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการขององค์กรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ และมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานของระบบการประกอบธุรกิจดำน้ำ ออก ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติ และกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การควบคุม การรายงาน และการตรวจสอบความถูกต้องของการประกอบธุรกิจ การคำนวณค่าปรับ และการออกใบรับรองที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติ รวมถึงกำหนดมาตรการในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. ให้มีสำนักงาน เรียกว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำ และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีหัวหน้าสำนักงานเรียกว่า เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับดูแล โดยให้อำนาจหน้าที่ในการจัดทาระบบการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลการประกอบธุรกิจดำน้ำในแต่ละปีของผู้ถือครองใบอนุญาต การรับขึ้นทะเบียนผู้ถือครองใบอนุญาต และผู้ตรวจสอบ และการถอดถอนทะเบียน การออกใบอนุญาต และใบรับรองต่าง ๆ และการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตาม และ

ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ

ประเด็นที่ 2 ผู้ประกอบการ มีสาระสำคัญประกอบด้วยใบอนุญาต เนื่องจากการผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ถึงจะมีสิทธิ์ประกอบธุรกิจดังกล่าวโดยสิ่งที่จะก่อให้เกิดสิทธิในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้นั้น ต้องจัดให้มีการออกใบอนุญาตที่ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดของการดำเนินการ เช่น การเปิดสถาบันสอนดำน้ำ การจัดกิจกรรมดำน้ำ การขายอุปกรณ์ และปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต โดยคณะกรรมการกำกับดูแลระบบการประกอบธุรกิจดำน้ำ จะกำหนดว่าภาคธุรกิจใด ผู้ประกอบการใดที่อยู่ในภาคธุรกิจนั้นที่เข้าข่ายต้องมีการจำกัดหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยผู้ประกอบการนั้นจะต้องขึ้นทะเบียนกับสำนักงาน และยื่นขอใบอนุญาตจากสำนักงาน

ประเด็นที่ 3 บทกำหนดโทษ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการวิจัยนี้ คือ ต้องมีบทกำหนดโทษกำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งในกรณีที่มีการประกอบธุรกิจดำน้ำที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต จะให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการในการกำหนดค่าปรับทางปกครองตามหลักเกณฑ์ และวิธีการคำนวณค่าปรับ ที่คณะกรรมการกำหนด ในรูปแบบอัตราก้าวหน้าให้ได้สัดส่วนกับปริมาณความเสียหายเกินจำนวนที่กำหนดในใบอนุญาต โดยพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป เพื่อให้เหมาะสมแก่กรณี ส่วนหน้าที่ที่สำคัญของผู้ถือ

ครองใบอนุญาต และการจัดทำรายงาน หากไม่ได้มีการดำเนินการ หรือดำเนินการไม่ถูกต้อง จะต้องได้รับโทษทางอาญา และโทษปรับทางปกครองตามที่กฎหมายกำหนด และหากไม่ดำเนินการเสียค่าปรับ ผู้ถือครองใบอนุญาตก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวได้นำไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำ โดยมีโครงสร้างของกฎหมายต้นแบบ ประกอบด้วย 5 หมวด รวม 36 มาตรา คือ

หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 1 ถึง มาตรา 5

หมวด 2 การควบคุมธุรกิจดำน้ำ

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำ มาตรา 6 ถึง มาตรา 9

ส่วนที่ 2 สำนักงานกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำ มาตรา 10 ถึง มาตรา 13

ส่วนที่ 3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 14

หมวด 3 การจัดการของธุรกิจดำน้ำ มาตรา 15 ถึง มาตรา 27

หมวด 4 ความรับผิดชอบในกิจการดำน้ำ มาตรา 28 ถึง มาตรา 29

หมวด 5 บทกำหนดโทษ มาตรา 30 ถึง มาตรา 36

หมวดที่ 1 บททั่วไป

มีสาระสำคัญของบทบัญญัติต่างๆไป ตั้งแต่ชื่อเรื่องกฎหมาย วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ บทคำนียาม คำนิยามประกอบด้วย ผู้ประกอบการ

ใบอนุญาต ธุรกิจด้านน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล สถาบันฝึกสอนด้านน้ำ ผู้ฝึกสอนด้านน้ำ ผู้ควบคุมเรือ มัคคุเทศก์ด้านน้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานปฐมพยาบาล การประกันภัย อุปรณ์ด้านน้ำ ทรัพยากรทางทะเล ผลประโยชน์ทางทะเลและให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวดที่ 2 การควบคุมธุรกิจด้านน้ำ

มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย องค์กรกำกับดูแล การประกอบธุรกิจด้านน้ำ โดยมีองค์กร 2 รูปแบบ คือ คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจด้านน้ำ ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้ง มีอำนาจและหน้าที่ กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานของธุรกิจด้านน้ำ ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือ ข้อกำหนด กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับการขึ้น ทะเบียน การออกใบอนุญาต หรือการประกอบธุรกิจด้านน้ำ กำหนดมาตรการในการส่งเสริม และสิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจด้านน้ำ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ อนุกรรมการ กำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับการขึ้น ทะเบียน การออกใบอนุญาตหรือการประกอบธุรกิจด้านน้ำ กำหนดค่าปรับสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติที่กำหนดใน ใบอนุญาต กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการ บังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ส่วนที่ 2 สำนักงานกำกับดูแลธุรกิจด้านน้ำ สาระสำคัญ ให้มี ฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจและหน้าที่ จัดทำระบบ การบันทึกและจัดเก็บข้อมูลธุรกิจด้านน้ำในแต่ละปีของ

ผู้ถือครองใบอนุญาต กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตาม และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประสานงานกับ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องการกำกับดูแลธุรกิจด้านน้ำ ปฏิบัติอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น ส่วนที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาระสำคัญ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ชายฝั่ง ทะเล มีหน้าที่ ประกาศให้กิจการด้านน้ำเป็นกิจการที่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และจัดเก็บค่าธรรมเนียม

หมวด 3 การจัดการของธุรกิจด้านน้ำ

มีสาระสำคัญ เป็นการควบคุมการประกอบ ธุรกิจด้านน้ำทั้งระบบ ตั้งแต่ ผู้ประกอบการส่วนที่ 4 ผู้ประกอบการ การประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้ระบบ อนุญาตที่จะต้องมีการขอใบอนุญาตที่กำหนดเงื่อนไข ใบอนุญาตไว้ เพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจและ เพื่อที่จะได้รู้ถึงปริมาณของผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ให้ผู้ประกอบการทราบถึงสิทธิและหน้าที่ ของตนที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างชัดเจนตาม ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ของการ ประกอบธุรกิจด้านน้ำ รวมทั้งสถาบันสอนด้านน้ำ ผู้ ฝึกสอนด้านน้ำ มัคคุเทศก์ ผู้ที่จำหน่ายอุปกรณ์ ผู้ ควบคุมเรือ ในภาคธุรกิจด้านน้ำที่มีสถานะเป็นทั้งนิติ บุคคลและบุคคลธรรมดา หากจะประกอบธุรกิจ จะต้องยื่นขอจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการ ควบคุมธุรกิจด้านน้ำ และต้องขออนุญาตประกอบการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 4 ความรับผิดชอบในกิจการด้านน้ำ แยกเป็น

1. ผู้ประกอบการ จะต้องรับผิดชอบในกรณีที่ไม่ดำเนินการไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานกำหนด ทั้งทางแพ่งและทางอาญา

2. ผู้ฝึกสอนดำน้ำ ต้องจะสอนให้ปฏิบัติตามหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานกำหนด มัคคุเทศก์ดำน้ำ ต้องดูแลนักดำน้ำให้ได้รับความปลอดภัย ตรวจสอบความพร้อมของนักดำน้ำ และดูแลไม่ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะลงในน้ำ นอกนั้นให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการ

3. คนขับเรือ ต้องไม่ทิ้งสมอเรือลงในแนวปะการัง ต้องขับเรืออย่างปลอดภัย ให้คำแนะนำผู้โดยสารเรื่องการโดยสาร นอกนั้นให้เป็นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ

หมวด 5 บทกำหนดโทษ

1. ผู้ประกอบธุรกิจดำน้ำที่ไม่มีใบอนุญาตตามมาตรา 15 และ มาตรา 19 มีปรับไม่เกิน 20,000 บาท

2. ผู้จำหน่ายอุปกรณ์เกี่ยวกับการดำน้ำที่ไม่ขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐานสินค้า มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

3. ผู้ฝึกสอนที่ไม่มีใบอนุญาตสอนดำน้ำที่สากลรับรอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ผู้ใดเป็นผู้ควบคุมเรือที่ไม่มีใบอนุญาตขับเรือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5. ผู้ใดที่ไม่มีใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ดำน้ำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. นักท่องเที่ยวดำน้ำที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 ต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 28 วรรค 1 วรรค 2 และวรรค 3 ต้องระวางโทษไม่เกินสองปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำตอบจากการวิจัยสรุปว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การศึกษาและวิจัยเพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อควบคุมธุรกิจดำน้ำ เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมธุรกิจดำน้ำ

การอภิปรายผล

ข้อสรุปของการวิจัยยืนยันได้ว่า การประกอบธุรกิจดำน้ำมีปัญหาหลายอย่างที่เกี่ยวข้อ มีปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวดำน้ำ ปัญหาการประกอบกิจการ ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่าถึงแม้จะมีกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวข้อ แต่การจัดการกับปัญหายังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ยังมีการกระทำความผิดในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นหากมีกฎหมายเฉพาะเพื่อใช้บังคับกับธุรกิจดำน้ำ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีชายฝั่งทะเลเข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมาย จะสามารถทำ

ให้การประกอบธุรกิจการมีรูปแบบและระบบการจัดการที่ดีต่อกระบวนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำทำให้ปัญหาต่าง ๆ ลดน้อยลงไปได้

กฎหมายต้นแบบที่จัดทำขึ้นมานั้นกำหนดระบบการควบคุมธุรกิจดำน้ำที่ครอบคลุมขั้นตอนในการดำเนินการของธุรกิจ ความรับผิดชอบตั้งแต่ผู้ประกอบการ การสอนดำน้ำ ผู้ฝึกสอนดำน้ำสอน การขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าว หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวดำน้ำ มัคคุเทศก์ ผู้ควบคุมเรือ อุปกรณ์การดำน้ำ และนักดำน้ำ โดยมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ สำหรับธุรกิจดำน้ำที่ต้องปฏิบัติตาม เช่น การกำหนดให้กิจการดำน้ำเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเพื่อท้องถิ่นจะสามารถตรวจตราและความคุมด้วยการกำหนดให้ต้องจดทะเบียนต่อองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดตั้ง หลักสูตรและผู้ฝึกสอนต้องได้มาตรฐานที่สากลยอมรับ เช่น ของสมาคมดำน้ำนานาชาติ เช่น WRST (World Recreational Scuba Training Council) มัคคุเทศก์ ต้องมีความรู้ด้านการควบคุม และการช่วยเหลือนักดำน้ำกรณีเกิดอุบัติเหตุจากการดำน้ำ ควบคุมนักดำน้ำมิให้ทำลายทรัพยากรใต้น้ำ และห้ามทิ้งขยะลงทะเล ผู้ขับเรือที่มีใบอนุญาตขับเรือทางทะเล และเรือที่พานักท่องเที่ยวไปดำน้ำจะต้องมีอุปกรณ์ป้องกันภัย และมีหน่วยงานปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้ง มีการประกันชีวิตแก่นักดำน้ำ นักดำน้ำ จะต้องผ่านหรือมีใบแสดงการตรวจสุขภาพก่อนดำน้ำ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจดำน้ำซึ่งการวิจัยได้ใช้

กฎหมายเป็นเครื่องมือ (Tools) หรือกลไก (Mechanism) ในการควบคุมธุรกิจดำน้ำในทุกขั้นตอนของการประกอบการ

องค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล คือ คณะกรรมการ เรียกว่า คณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานของระบบการประกอบธุรกิจดำน้ำ ออก ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตามอำนาจที่ให้ไว้ในกฎหมายต้นแบบฉบับนี้ เพื่อให้เกิดการใช้บังคับกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การควบคุม การรายงาน และการตรวจสอบความถูกต้องของการประกอบธุรกิจ การคำนวณค่าปรับ และการออกใบรับรองที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดมาตรการในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมธุรกิจดำน้ำ มีสถานะเป็นนิติบุคคล ฝ่ายธุรการให้แก่คณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำในการดำเนินการตามนโยบาย และแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ โดยได้แบ่งส่วนงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายจัดเก็บข้อมูล และฝ่ายออกใบอนุญาตเพื่อให้มีความชัดเจนของขอบเขตภารกิจในหน้าที่ และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลที่กระทำความผิด

กฎหมายต้นแบบฉบับนี้มีบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบในกิจการดำน้ำโดยแยก หน้าที่และความรับผิดชอบของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจดำน้ำ คือ ผู้ประกอบการมีหน้าที่ จัดทำรายงานการประกอบการเสนอสำนักงานคณะกรรมการควบคุมธุรกิจดำน้ำ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่

เกี่ยวข้อง ขึ้นทะเบียนกับสำนักงาน ชำระค่าธรรมเนียม จัดให้มีการประกันชีวิตนักดำน้ำ ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงาน หากไม่ปฏิบัติตามที่ประกาศจะมีโทษทั้งทางแพ่งและอาญา ผู้ฝึกสอนดำน้ำ ต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ผ่านหลักสูตรการดำน้ำตามมาตรฐานสากลและมีใบอนุญาตฝึกสอน มีอายุยี่สิบปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง ต่อใบอนุญาตทุกปี และหากไม่ปฏิบัติตามหน้าที่จะมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา มักคุเทศก์ มีคุณสมบัติ มีสัญชาติไทย มีความรู้และประสบการณ์ด้านการดำน้ำและการช่วยเหลือนักดำน้ำกรณีเกิดอุบัติเหตุจากการดำน้ำ มีใบอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ หากไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา ผู้คุมเรือ มีคุณสมบัติคือมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี มีสัญชาติไทย มีใบอนุญาตควบคุมเรือทะเล และมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของผู้โดยสาร ดูแลสภาพเรือให้พร้อมใช้งานอย่างปลอดภัย การเดินเรือจะต้องไม่สร้างความเสียหายให้กับทรัพยากรใต้ทะเล ต้องต่อใบอนุญาตทุกหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา นักดำน้ำจะต้องมีการตรวจสอบสภาพก่อนดำน้ำ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2554). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จินตวิทย์ เกษมสุข. (2556). *การใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทวิทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฎหมายต้นแบบที่จัดทำขึ้นมานี้ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายใหม่ที่ทันสมัยต่อการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบธุรกิจดำน้ำ ที่ทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจและการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคนไทยทั้งประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ และสังคมรวมทั้งสิ่งแวดล้อม และเป็นกฎหมายที่สามารถใช้บังคับได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้กฎหมายต้นแบบนี้มีการจัดทำเป็นกฎหมายใช้บังคับตามกฎหมายการทางนิติบัญญัติ ดังนั้นการวิจัยจึงเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้นำร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการควบคุมธุรกิจดำน้ำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี หรือพรรคการเมืองที่มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติเพื่อจัดทำเป็นกฎหมายใช้บังคับต่อไป

นันทพล กาญจนวัฒน์. (2555). *ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการลดขยะและจัดมูลพิษสิ่งแวดล้อม* (ดัชนี

นิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิวัติ เรืองพานิช.(2542). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2545). *บทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการวิจัยแห่งชาติ.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2555). *การเมืองในกระบวนการกระจายอำนาจ: ศึกษาผ่านบทบาทของนักวิชาการ*

ข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจา

นุเบกษา.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2542). *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2543). *การจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ: รูปแบบและมาตรฐานทางสังคม*

เศรษฐศาสตร์ การจัดการและกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาขยะชุมชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, และนันทพล กาญจนวัฒน์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน*.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อาทิตยาเนย์.

สุขุม ศุภนิติย์. (2544). *องค์การเอกชนเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: เตือนตุลา.

อำนาจ เจริญศิลป์. (2543). *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ปัญหาความรับผิดของผู้เช่าซื้อจักรยานยนต์ กรณีรถจักรยานยนต์สูญหาย อันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ

Liability problems of motorcycle hire purchasers in case of loss which is not the fault of the hirer

นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ^{1*} กนกพล สมวงศ์² วรเทพ อรรถวรเดช² รัชฎาภรณ์ สุนทรธนาภิรมย์²
ป้อมฤดี กุมพันธ์³ และกัลยาณี ชีระวงศ์ภิญโญ¹

Noppadon Theerawongpinyo^{1*}, Kanokphon somwong², Worathap Atthaworadej²,
Ratchadaporn Soonthornthanaphirom², Pomrudee Kumpant³, and
Kanlayanee Theerawongpinyo¹

Received: 29 June 2022

Revised: 9 August 2022

Accepted: 20 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาความรับผิดของผู้เช่าซื้อจักรยานยนต์ กรณีรถจักรยานยนต์สูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย โดยกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อยังไม่ชัดเจนหลายประการจึงต้องนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เนื่องจากกฎหมายทั้งสองลักษณะ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

³ อาจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

³ Lecturer Dr., Faculty of Law, Bangkokthonburi University

* Corresponding e-mail: boy-2524@windowslive.com

ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์สินมาใช้บังคับบางครั้งจึงยังไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเช่าซื้อ ไม่ว่าจะเป็นด้านหน้าที่ของผู้เช่าซื้อ ด้านความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่าซื้อกรณีสัญญาเช่าซื้อระงับลง ต้องคืนเงินส่วนต่างที่ได้รับไว้คืนหรือไม่ คำนวณอย่างไร และด้านข้อสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเสนอแนะให้ (1) เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้เช่าซื้อให้ชัดเจน (2) กำหนดความระงับแห่งสัญญาเช่าซื้อ เช่น กรณีทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายให้สัญญาเช่าซื้อระงับลง (3) กำหนดหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อคืนเงิน (ถ้ามี) กรณีสัญญาเช่าซื้อระงับเพราะทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ และกำหนดวิธีการคำนวณเงินคืน และ (4) กำหนดเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย เช่น สัญญาเช่าซื้อกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ

คำสำคัญ: เช่าซื้อ รถจักรยานยนต์ สูญหาย

Abstract

The purpose of this research was to study the liability problems to the motorcycle hire purchasers in the case of a loss caused from the others according to the Civil and Commercial Code Laws on Unfair Contract Terms and Consumer Protection Laws, and to suggest the guidelines for improvement, amendment, and addition of legal provisions. Qualitative research methods have been applied to this study consisted of research papers and in-depth interview to collect and analyze data. The results show that the Civil and Commercial law on the hire purchasers are still ambiguous in many aspects. As the two laws are different, therefore, the application of leasing laws is sometimes inappropriate and creates problems with leasing whether the hire purchasers' responsibility, the suspension of the hire-purchase contract, the duty and liability of the lessor in the case of the hire-purchase contract is terminated, refund issue, how to calculate, and the contract terms that are contrary to public order. Therefore, this research recommends (1) to increase the provisions on the obligations of the hire purchaser to be explicit; (2) to specify the suspension of the hire-purchase contract, for example, in case of loss of the hire-purchase property, the hire-purchase contract shall be suspended; (3) to declare the obligation of the lessor to refund (if any) in case of the hire-purchase contract is suspended because the hire-purchase property is lost from the others

and to determine how to calculate the refund amount; and (4) to regulate the contract that is contrary to public order, such as the hire-purchase contract requires the hire purchaser to be liable for the loss, which is not cause of the hire-purchaser but from the others.

Keyword: hire purchase, motorcycle, loss

บทนำ

การซื้อรถจักรยานยนต์ด้วยวิธีการเช่าซื้อในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากรถจักรยานยนต์ราคาไม่สูงมากนักและสามารถผ่อนชำระตามสัญญาเช่าซื้อได้ง่าย ๆ ตลอดจนบริษัทหรือร้านค้ามีโปรโมชั่นในการชักจูงใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็น สามารถออกรถได้โดยไม่ต้องมีเงินสดหรือที่เรียกว่าฟรีเงินดาวน์ หรือจ่ายเงิน 0 บาทในวันออกรถ หรือไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน หรือผ่อนชำระต่อเดือนหลักร้อยจนไปถึงหลักพันต้น ๆ เป็นต้น ประกอบกับเพื่อให้ราคาผ่อนชำระไม่สูงมากนักทำให้การซื้อรถจักรยานยนต์จึงมักไม่มีการทำประกันภัยรถจักรยานยนต์ดังเช่นการเช่าซื้อรถยนต์ ซึ่งการเช่าซื้อร้อยละแปดสิบเป็นสัญญาที่ผู้ให้เช่าซื้อเป็นผู้ทำสัญญาแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยมีกฎหมายคอยดูแลและผู้เช่าซื้อกว่าแปดสิบเปอร์เซ็นต์เซ็นสัญญาไปโดยไม่ได้อ่านสัญญาหรืออ่านแล้วไม่เข้าใจสัญญามากนัก เพราะเป็นภาษากฎหมายที่เข้าใจยาก ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีเพียง 3 มาตรา (มาตรา 572-574) เท่านั้น และแต่ละมาตราก็ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับด้านหน้าที่ของผู้เช่าซื้อ ด้านความรับผิดแห่งสัญญาเช่าซื้อ ด้านหน้าที่และความรับผิด

ของผู้ให้เช่าซื้อกรณีสัญญาเช่าซื้อระงับลง ต้องคืนเงินส่วนต่างที่ได้รับไว้คืนหรือไม่ คำนวณอย่างไร และด้านข้อสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ดังนั้นจึงมีการนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์มาบังคับใช้โดยอนุโลม แต่เนื่องจากกฎหมายทั้งสองลักษณะไม่เหมือนกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาการตีความและการใช้บังคับกฎหมายลักษณะเช่าซื้อหลายประการ โดยเฉพาะกรณีรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อสูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์กรณีรถจักรยานยนต์สูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาความรับผิดของผู้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์กรณีรถจักรยานยนต์สูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยโดยกำหนดให้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) โดย

ใช้การศึกษาจากเอกสาร หรือ การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยการนำหลักการที่สำคัญคือหลักความสุจริตและหลักการแสดงเจตนาประกอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารอื่น คือ หนังสือ ตำรา วิจัยวิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยตรง ประชากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลักษณะเช่าซื้อ ได้แก่ พนักงานสอบสวน อัยการ ศาล นักวิชาการ ผู้ประกอบการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ ผู้เช่าซื้อ และประชาชน จำนวน 10 ราย

ผลการวิจัย

คำว่า “สูญหาย” (lost) หมายความว่ารวมถึง “ถูกทำลาย” (to be destroyed) ไปทั้งหมดด้วยหรือไม่ เพราะตามบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะเช่าซื้อไม่มีบทบัญญัติใดกล่าวถึงการ “สูญหาย” ของทรัพย์สินที่เช่าซื้อเลย จึงต้องนำบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์สินมาใช้โดยอนุโลมกับสัญญาเช่าซื้อ โดยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นได้ว่าใช้ถ้อยคำภาษาไทยต่างกันไป บางมาตราก็ใช้คำว่า “สูญ” (มาตรา 370, 371) บางมาตราก็ใช้คำว่า “สูญหาย” (มาตรา 562, 567, 568) แต่เมื่อดูประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับภาษาอังกฤษพบว่าใช้คำเดียวกัน คือ คำว่า “lost” ดังนั้นจึงตีความว่า คำว่า สูญ กับสูญหาย คือคำคำเดียวกัน (สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข, 2544)

นอกจากนี้การสูญหายของทรัพย์สินที่เช่าซื้อในความหมายอย่างกว้างน่าจะหมายความรวมถึงการที่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อถูกพรางไปจากความครอบครองของผู้เช่าซื้อในลักษณะถาวร เช่น รถจักรยานยนต์ที่ซื้อถูกไฟไหม้หมดทั้งคัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1292/2509, 1346/2517, 177-186/2519) แต่ ถ้าเป็นเพียงชั่วคราว เช่น รถจักรยานยนต์ถูกลักไป 1 สัปดาห์ แล้วตำรวจติดตามเอาคืนมาได้ เช่นนี้ไม่ถือว่ารถที่เช่าซื้อนั้นสูญหาย

โดยการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประเด็นในการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ กรณีรถจักรยานยนต์สูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ดังนี้

หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อเอาไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น หากเกิดปัญหาว่า รถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย จะต้องพิจารณาหน้าที่ของผู้เช่าซื้อว่าได้ใช้ทรัพย์สินอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่กฎหมายหรือสัญญากำหนดไว้หรือไม่ จึงต้องนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม เช่นกรณีมาตรา 552 “ผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่น นอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการตั้งกำหนดไว้ในสัญญา ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่” มาตรา 553 “ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่าขึ้นเสมอกับที่วิญญาณจะพึงสงวน

ทรัพย์สินของตน และต้องบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย” หรือกรณีมาตรา 562 “ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า เพราะความผิดของผู้เช่าเอง หรือของบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า หรือของผู้เช่าช่วง” ดังนั้น กรณีรถจักรยานยนต์สูญหายต้องพิจารณาว่าผู้เช่าซื้อได้ใช้รถจักรยานยนต์ตามประเพณีนิยมปกติหรือไม่ และได้ดูแลรักษาและสงวนรถจักรยานยนต์ดังเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตน หากผู้เช่าซื้อใช้และดูแลรักษาจักรยานยนต์ดังกล่าวแล้ว รถจักรยานยนต์สูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อก็หลุดพ้นจากความรับผิด แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในกรณีบุคคลผู้อยู่กับผู้เช่าทำให้รถจักรยานยนต์สูญหายตาม มาตรา 562 ไม่ว่าจะเป็นเพราะจงใจ ประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตาม ซึ่งในประเด็นนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่า การนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าทรัพย์สินมาปรับกับผู้เช่าซื้อนั้นยังไม่เหมาะสม เป็นการสร้างภาระให้กับผู้เช่าซื้อเกินสมควร ควรมีการบัญญัติหน้าที่และความรับผิดของผู้เช่าซื้อไว้ในลักษณะเช่าทรัพย์สินที่ชัดเจนว่าผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อ เพราะความผิดของผู้เช่าซื้อเอง ไม่ควรรวมไปถึงบริวารหรือบุคคลผู้อยู่กับผู้เช่าซื้อ เพราะเมื่อพิจารณาหลัก Res pent domino ผู้ใดเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบในภัยพิบัติแห่งทรัพย์สินนั้น เว้นแต่กฎหมายหรือคู่สัญญาจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้นเมื่อการเช่าซื้อทรัพย์สิน

ยังไม่ได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เช่าซื้อจึงไม่ควรถูกต้องรับผิดชอบในภัยพิบัตินั้น

ความระงับของสัญญาเช่าซื้อ

กรณีที่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไปทั้งหมด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน จึงให้นำมาตรา 567 มาใช้กับสัญญาเช่าซื้อ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยมาตราดังกล่าวบัญญัติว่า “เมื่อทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมดไซ้ ท่านว่าสัญญาเช่าก็ย่อมระงับไปด้วย” ดังนั้น ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไปทั้งหมดจะมีผลทำให้สัญญาเช่าซื้อระงับหรือสิ้นสุดไปในตัวทันที (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4593/2531) โดยไม่ต้องมีการบอกเลิกสัญญา ทั้งไม่ต้องคำนึงว่าความสูญหายดังกล่าวจะเกิดขึ้นเพราะเหตุใด หรือใครเป็นผู้ก่อขึ้นเลย และไม่ต้องคำนึงถึงว่าผู้เช่าซื้อจะผิดนัดหรือค้างชำระค่าเช่าซื้อหรือไม่ (สำเรียง เมฆเกรียงไกร, 2563, หน้า 168) เพราะเมื่อทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไป สัญญาซื้อขายที่จะเกิดขึ้นคือการส่งมอบทรัพย์สินเมื่อชำระราคาครบถ้วนคงไม่อาจเกิดขึ้นได้นั่นเอง

ในระหว่างอายุสัญญาเช่าซื้อ แม้ทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ แต่เมื่อผู้ให้เช่าซื้อส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อไปแล้ว ผู้เช่าซื้อย่อมเป็นผู้มีสิทธิครอบครองยึดและได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่าซื้อเสมือนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ทั้งมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ทาละเมิดแก่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 468/2519) และเอาประกันภัยแก่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 489/2524)

นอกจากนี้แม้ผู้เช่าซื้อจะชำระค่าเช่าซื้อยังไม่ครบและกรรมสิทธิ์ยังไม่ตกเป็นของผู้เช่าซื้อ แต่ในระหว่างผ่อนชำระผู้เช่าซื้อก็มีสิทธิยึดถือใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ อีกทั้งเมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบตามสัญญาแล้วย่อมได้กรรมสิทธิ์ ดังนั้น ผู้เช่าซื้อจึงนับได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ (สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข, 2544)

การกำหนดหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อคืนเงิน (ถ้ามี) กรณีสัญญาเช่าซื้อจะรับลงเพราะทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ

เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหาย ผลของสัญญาเช่าซื้อจะเป็นอย่างไร ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่ได้เป็นฝ่ายผิด จึงต้องนำหลักกฎหมายอื่นมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งสามารถทำได้หลายกรณี ดังนี้

1. แนวทางการกลับคืนสู่ฐานะเดิม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการเช่าซื้อ กล่าวถึงผลของสัญญาเช่าซื้อจะรับหรือสิ้นสุดลงเฉพาะกรณีตามมาตรา 574 เท่านั้น มีปัญหาว่าถ้าหากสัญญาเช่าซื้อจะรับหรือสิ้นสุดลงในกรณีอื่น เช่น ทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไปทั้งหมด (มาตรา 572 ประกอบมาตรา 567) จะมีผลเหมือนมาตรา 574 หรือไม่ กรณีดังกล่าวมีผลต่างกับมาตรา 574 และไม่นำมาตรา 574 มาใช้กับกรณีนี้ด้วย น่าจะบังคับตามผลของการเลิกสัญญาตามหลักทั่วไป โดยเทียบเคียงมาตรา 391 มาใช้กรณีดังกล่าวในฐานะบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง (ตามมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ดังนั้น ผลของการที่สัญญาเช่าซื้อจะรับเพราะทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญ

หายไปทั้งหมด คือ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมเสมือนหนึ่งไม่มีการทำสัญญาต่อกัน การกลับคืนสู่ฐานะเดิม ตามมาตรา 391 นี้ เป็นการคืนกันเด็ดขาดในทุกกรณี โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้รับทรัพย์สินหรือเงินจะสุจริตหรือไม่

2. แนวทางเรื่องลามิควรได้

มาตรา 567 ในเรื่องเช่าทรัพย์สินที่นำมาใช้ในคดีนี้คือทรัพย์สินที่เช่าสูญหายไป สัญญาเช่าจะรับ ผลของการจะรับคืออะไร ต้องใช้บทบัญญัติเรื่องลามิควรได้ แต่อาจต้องคืนสิ่งที่ได้ไปโดยไม่มุลอันจะอ้างกฎหมายได้ หรือโดยเหตุที่ไม่มีไม่เป็นขึ้น เป็นต้น ฉะนั้นก็ต้องพิจารณาว่าค่าเช่าซื้อที่ชำระไปแล้วจะต้องคืนกันหรือไม่ ตามปกติค่าเช่ากับค่าที่ได้ใช้ทรัพย์สินย่อมถือได้ว่าตอบแทนกัน จึงไม่มีอะไรจะต้องคืน การได้ค่าเช่าไปเพราะให้ใช้ทรัพย์สิน มิใช่เหตุที่ได้มีมิได้เป็นขึ้น จึงไม่เป็นลามิควรได้ที่จะต้องคืนเมื่อการเช่าจะรับลง แต่ก็อาจมีกรณี เช่น เงินกินเปล่าเพื่อการค้าเช่าเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจไม่มีการเช่าเต็มตามระยะเวลานั้นเพราะจะรับลงเสียก่อน หรือเรียกค่าเช่าล่วงหน้าเกินกว่าระยะเวลาที่การเช่าจะรับลง เป็นต้น ดังนั้นต้องพิจารณาข้อนี้อย่างกว้าง ๆ เพื่อความเป็นธรรมอันเป็นมูลฐานที่มีบทบัญญัติเรื่องลามิควรได้ขึ้น ถ้าเป็นกรณีเช่าในสัญญาเช่าซื้อก็อาจมีเงินที่เรียกว่าเงินดาวน์และกำหนดค่าเช่าซื้อเป็นรายงวดเกินกว่าค่าใช้ทรัพย์สินอย่างค่าเช่าธรรมดา ศาลอาจคิดให้เป็นลามิควรได้ก็ได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติในเรื่องเช่าซื้อให้รับได้ แต่เมื่อเป็นลามิควรได้จำนวนเท่าใดแล้ว จะคืนกันหรือไม่อย่างไรก็มีบัญญัติไว้สำหรับกรณีที่ได้รับลากไว้โดยสุจริตหรือไม่ มากน้อยอย่างไรอีกชั้นหนึ่ง

3. หลักการชำระหนี้พ้นวิสัย

เมื่อทรัพย์สินที่เข้าซื้อสัญญาโดยมิได้เกิดจากความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใดแล้วกรณีเช่นนี้ถือได้ว่าการชำระหนี้ตามสัญญากลายเป็นพ้นวิสัย เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่ได้ก่อหนี้ซึ่งลูกหนี้ (ผู้เช่าซื้อ) ไม่ต้องรับผิดชอบ อันมีผลทำให้ผู้ให้เช่าซื้อเป็นอันหลุดพ้นจากหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามสัญญา (มาตรา 219 วรรคหนึ่ง) โดยสัญญาเช่าซื้อก็เป็นอันระงับไป (มาตรา 567) แต่ในกรณีดังกล่าวให้ผู้ให้เช่าซื้อทรมานสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตามสัญญาตอบแทนจากผู้เช่าซื้อภายหลังจากนั้นอีกไม่ (มาตรา 372 วรรคหนึ่ง) ดังนั้น เมื่อสัญญาเช่าซื้อระงับเพราะเหตุทรัพย์สินที่เข้าซื้อสูญหายไปแล้ว หากยังมีการชำระเงินค่าเช่าซื้อตามงวดสำหรับช่วงเวลาภายหลังจากที่สัญญาจะระงับไปแล้วกันอีก เงินดังกล่าวก็ย่อมเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้หรือโดยเหตุซึ่งมิได้มีได้เป็นขึ้นอันเป็นลามิควรรได้ (สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข, 2544)

การกำหนดเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย

แนวคิดของสัญญาเช่าซื้อในปัจจุบันมาจากแนวคิดเดิมที่มีรากฐานตั้งอยู่บนหลักความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา (the autonomy of the will) และเสรีภาพในการทำสัญญา (freedom of contract) เนื่องจากหลักกฎหมายเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาที่นักกฎหมายเคยคาดฝันกันว่า หากศาลหรือรัฐไม่ควรเข้าไปแทรกแซงการทำสัญญาของคู่สัญญาเช่นนี้แล้วจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของคู่สัญญานั้น แต่ใน

ความเป็นจริงกลับพบว่ากลายเป็นการทำให้คู่สัญญาที่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจสูงกว่า (superior bargaining power) แสวงหาประโยชน์อันไม่เป็นธรรมในการทำสัญญาอันทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย โดยสภาพของสัญญามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งวิธีการทำสัญญาและเนื้อหาที่ถูกกำหนดไว้ในสัญญาเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้เสรีภาพในการทำสัญญาไม่สามารถเป็นไปได้กับสภาพของสัญญาในปัจจุบันที่ไม่มีความเท่าเทียมกัน (สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข, 2544, หน้า 7) ทั้งนี้ สัญญาที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาที่มีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกันได้ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมในสังคมและเศรษฐกิจทำให้สัญญาในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นในแบบของสัญญามาตรฐาน (standard form contract) หรือสัญญาสำเร็จรูป (adhesion contract) ซึ่งมีลักษณะ คือ (ดารารพร ธีระวัฒน์, 2542)

1. เป็นสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือมีความรู้ทางเทคโนโลยีเหนือกว่า หรือได้เปรียบกว่า

2. คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่านี้เป็นผู้กำหนดข้อสัญญาไว้ล่วงหน้ามีลักษณะเป็นเงื่อนไขทั่วไป สัญญานี้จะทำไว้จำนวนมาก เพื่อใช้กับบุคคลไม่จำกัดจำนวนและไม่จำกัดความแตกต่างของตัวผู้เข้าทำสัญญา

3. การกำหนดข้อสัญญาต่าง ๆ นี้เป็นการกระทำฝ่ายเดียว คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่เข้ามาภายหลังจะต้องยอมรับข้อสัญญาที่ได้กำหนดไว้แล้ว

นั้น หรือปฏิเสธไม่ต้องการทำสัญญาด้วยเลยเพราะไม่มีสิทธิที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในสัญญานั้นได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเนื้อหาของสัญญานี้ไม่ได้เกิดจากเจตนาที่แท้จริงของสัญญาทั้งสองฝ่าย ไม่ได้เกิดจากการเจรจาต่อรอง หรือตกลงกันอย่างแท้จริง

ตามหลักกฎหมายมาตรา 151 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักไว้ว่า “การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ” ส่งผลให้การทำสัญญาเช่าซื้อโดยทั่วไปมักจะมีข้อตกลงในสัญญากำหนดให้ผู้เช่าซื้อยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาเช่าซื้อต่อไป แม้ว่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อจะสูญหายเพราะเหตุที่มีใช้ความผิดของผู้เช่าซื้อหรือเพราะเหตุสุดวิสัยก็ตาม เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวเป็นการตกลงกำหนดสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาอันแตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมายที่มีใช้บังคับที่เรียกว่า *jus dispositive permissive law - optional law* โดยศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าข้อตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้โดยมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ ซึ่งศาลมีอำนาจลดหย่อนลงได้ตาม มาตรา 383 หากเห็นว่าค่าเสียหายที่กำหนดไว้นั้นสูงเกินส่วน โดยพิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน

โดยปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541 (ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา 29 ประกอบกับ มาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ

แห่งกฎหมาย) กำหนดให้มีคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาซึ่งมีอำนาจกำหนดให้ธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใดที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ ในกรณีที่ เป็นสัญญาซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจทำกับผู้บริโภค โดยในขณะนี้ได้มีการออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคดังกล่าว และพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาและลักษณะของสัญญา พ.ศ. 2542 กำหนดให้ธุรกิจเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งเกี่ยวกับข้อความในสัญญาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยในส่วนแรกคือการบังคับผู้ประกอบการดังกล่าวต้องใช้ข้อสัญญาที่มีสาระสำคัญและมีเงื่อนไขตามที่ประกาศฯ กำหนด และในส่วนที่สองคือการห้ามมิให้ผู้ประกอบการดังกล่าวใช้ข้อสัญญาที่มีลักษณะหรือมีความหมายทำนองเดียวกันกับที่ประกาศฯ กำหนดไว้ ซึ่งในส่วนนี้เกี่ยวกับกรณีทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายนี้ ปรากฏว่าตามประกาศฯ ของธุรกิจให้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ได้ห้ามมิให้ใช้ข้อสัญญาที่มีลักษณะหรือมีความหมายในทำนองที่ว่า “ให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญาในกรณีรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย ถูกทำลาย โดยมีใช้เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ”

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ศาลเป็นผู้ตรวจสอบสัญญาที่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัตินี้ โดยให้อำนาจศาลในการที่จะปรับลดระดับของความรุนแรงของการเอาเปรียบทางสัญญาลงได้ตามสมควร ได้กำหนดไว้ในมาตรา 4 ว่า

ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือในสัญญาสำเร็จรูปที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรม และพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น ทั้งนี้ ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดว่า หากทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายหรือถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบใช้ราคาทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ นั้นถือว่าเป็นข้อตกลงที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากเป็นข้อตกลงที่มีลักษณะ หรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 4 วรรคสาม (2) เนื่องจากหากไม่มีข้อตกลงดังกล่าวผู้เช่าซื้อย่อมไม่มีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะต้องชำระราคาทรัพย์สินที่เช่าซื้อซึ่งสูญหายโดยเหตุสุดวิสัยแก่ผู้ให้เช่าซื้อ เนื่องจากในกรณีดังกล่าวกฎหมายถือว่าเป็นกรณีการชำระหนี้ตกเป็นหนี้วิสัยโดยผู้เช่าซื้อมิได้เป็นฝ่ายผิด ผู้เช่าซื้อจึงหลุดพ้นจากการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 219 วรรคหนึ่ง (สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข, 2544)

การอภิปรายผล

จากการศึกษาความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ กรณีรถจักรยานยนต์สูญหายอันไม่ใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและตาม

กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย พบว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อยังไม่มีบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อกรณีสัญญาเช่าซื้อจะระงับลงเพราะทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหาย เช่น การเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ หากรถจักรยานยนต์สูญหายไปอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ กรณีเช่นนี้ผู้ให้เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ต้องคืนเงินส่วนต่างสำหรับการใช้ทรัพย์สินนั้นหรือไม่ และผู้เช่าซื้อเรียกร้องได้แค่ไหนเพียงใด ดังนั้นเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลและขอให้ศาลเป็นผู้กำหนดว่าจะต้องคืนค่าผ่อนชำระรถจักรยานยนต์ไปหรือไม่ แค่นั้นเพียงใด กรณีเช่นนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อให้ชัดเจนว่าหากทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไป ให้สัญญาเช่าซื้อจะระงับลง และให้ผู้ให้เช่าซื้อคืนเงินส่วนต่างที่ผู้เช่าซื้อชำระไปเกินกว่าส่วนที่ใช้ทรัพย์สิน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานของ สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข (2544, บทคัดย่อ) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบคู่สัญญาอันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหาย พบว่า การนำหลักกฎหมายที่มีอยู่เรื่องลาภมิควรได้มาปรับใช้กับความรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่ายใดนั้นยังขาดความชัดเจน ในส่วนของเงินค่าเช่าซื้อที่มีการชำระกันไปแล้วก่อนที่สัญญาจะระงับนั้น จะต้องคืนกันหรือไม่อย่างไร จึงทำให้ไม่อาจสร้างความเป็นธรรมให้แก่นิติสัมพันธ์ของสัญญาเช่าซื้อได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งอาจมีปัญหาจากการปรับใช้หลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับกรณี

เช่นนี้ด้วย จึงเสนอแนะให้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานกลางเพื่อใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว โดยกำหนดให้มีการนำค่าใช้ทรัพย์ (ถ้ามี) อันเกิดจากการที่ผู้เช่าซื้อได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์ที่เช่าซื้อในช่วงระยะเวลาก่อนที่จะสูญหายมาหักลบออกจากเงินดาวน์และเงินค่าเช่าซื้อที่มีการชำระมาแล้วก่อนที่จะสูญหายจะรับ ซึ่งหากมีเงินค่าเช่าซื้อเหลืออยู่อีกเป็นจำนวนเท่าใด จึงให้คืนแก่ผู้เช่าซื้อไปในฐานะที่เป็นลามิควรรได้

สรุปผลการวิจัย

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อนั้น ยังไม่ชัดเจนส่งผลให้เมื่อเกิดกรณีพิพาทต้องมีการนำกฎหมายลักษณะอื่นมาบังคับใช้ เช่น ลักษณะเช่าทรัพย์ ซึ่งบริบทของสัญญาทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพราะสัญญาเช่าทรัพย์ผู้เช่าไม่ได้มีวัตถุประสงค์จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าต้องการเช่าซื้อ ดังนั้นกฎหมายจึงต้องมีการควบคุมดูแลการใช้ทรัพย์เป็นพิเศษ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ให้เช่าที่จะได้ทรัพย์กลับคืนมาในสภาพที่สมบูรณ์มากที่สุด ในขณะที่ลักษณะของเช่าซื้อผู้เช่าซื้อจะมีจุดประสงค์ที่จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่เช่าซื้อเมื่อผ่อนชำระครบตามสัญญา ดังนั้นสัญญาเช่าซื้อจะมีการจ่ายเงินผ่อนชำระต่อเดือนมากกว่าสัญญาเช่าทรัพย์ทั่ว ๆ ไป แต่เมื่อกฎหมายลักษณะเช่าซื้อไม่มีบัญญัติกฎหมายไม่ครอบคลุมจึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์มาบังคับใช้โดยอนุโลมในหลายมาตรา เช่น

ด้านหน้าที่และความรับผิด เมื่อพิจารณากฎหมายลักษณะเช่าจะเห็นได้ว่า กฎหมายมีการ

ควบคุมดูแลการใช้ทรัพย์ที่เช่าเป็นอย่างมากเพื่อป้องกันมิให้ทรัพย์ที่เช่าเกิดความสูญหาย หรือบุบสลาย ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า หากความสูญหายหรือบุบสลายไปทั้งหมดเกิดจากผู้เช่าเองและยังรวมไปถึงบุคคลผู้อยู่กับผู้เช่า หรือผู้เช่าช่วงด้วย (มาตรา 562) แต่เมื่อกฎหมายลักษณะเช่าซื้อไม่มีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อ กรณีทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหาย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหาย จึงต้องมีการนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์ดังกล่าวมาบังคับกับสัญญาเช่าซื้อด้วย ซึ่งมีการตีความรวมไปถึงบุคคลที่อยู่กับผู้เช่าซื้อด้วยหากเป็นผู้ทำให้สูญหายผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบนั้นคณะผู้วิจัยเห็นว่า การตีความดังกล่าวเป็นการตีความที่กว้างเกินไป ไม่เป็นธรรมกับผู้เช่าซื้อ

ส่วนประเด็นที่ทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหาย กฎหมายลักษณะเช่าซื้อก็ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าจะส่งผลต่อสัญญาเช่าซื้ออย่างไร จึงทำให้มีการนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์มาบังคับใช้โดยอนุโลม (มาตรา 567) คือ เมื่อทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายหรือบุบสลายไปทั้งหมดส่งผลให้สัญญาเช่าซื้อระงับลง แต่มีข้อสังเกตว่าสัญญาเช่าทรัพย์ระงับลงจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการคืนเงินค่าส่วนต่างจากการใช้ทรัพย์ที่เช่า เพราะค่าเช่าจะได้สัดส่วนกับปริมาณการใช้ทรัพย์ระหว่างเช่าอยู่แล้วผู้เช่าถึงทำสัญญาเช่าในขณะที่การเช่าซื้อบางครั้งจะมีเงินดาวน์ และค่าเช่าซื้อจะเป็นจำนวนที่มากกว่าค่าเช่าทรัพย์ทั่ว ๆ ไป เพราะเมื่อผ่อนชำระหมดเร็วผู้เช่าซื้อก็จะได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้น ดังนั้น เมื่อทรัพย์ที่เช่าซื้อสูญหายจึงเกิดปัญหาว่าหากสัญญาเช่าซื้อระงับลง แล้ว

เงินส่วนต่างที่จ่ายไปต้องคืนหรือไม่ เท่าใด เพราะในกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์ไม่มีเงินส่วนนี้จึงไม่ได้กำหนดไว้ ในขณะที่กฎหมายลักษณะเช่าซื้อก็ไม่มีกำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งผลจากการศึกษาคำพิพากษาฎีกาและการสัมภาษณ์ พบว่าควรมีการคืนเงินส่วนต่างจากการผ่อนชำระคืนแบ่งออกเป็นสามแนวคิด คือ แนวคิดเรื่องนำเรื่องถามกรมควรได้มาใช้ แบบที่สองคือนำเรื่องกลับคืนสู่ฐานะเดิมมาใช้ และแบบที่สามคือควรนำหลักเรื่องการชำระหนี้ที่พ้นวิสัยมาใช้

สัญญาเช่าซื้อกฎหมายกำหนดไว้ว่าต้องทำเป็นหนังสือ (มาตรา 572) ดังนั้น ข้อสัญญาต่าง ๆ ที่กำหนดในสัญญาเช่าซื้อจึงตั้งอยู่บนหลักเสรีภาพในการทำสัญญา แต่ในความเป็นจริงผู้ร่างสัญญาคือผู้ให้เช่าซื้อฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะเป็นบริษัทหรือผู้จำหน่ายรถจักรยานยนต์ ดังนั้นสัญญาเช่าซื้อส่วนใหญ่จะมีการกำหนดความรับผิดของผู้เช่าซื้อว่า ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดเพื่อความสูญหายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ส่งผลให้ผู้เช่าซื้อเสียเปรียบ กล่าวคือ ข้อสัญญาดังกล่าวไม่ได้ถูกกำหนดว่าเป็นข้อสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยดังนั้นจึงไม่ขัดต่อกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น แต่เมื่อพิจารณากฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดว่าข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดเมื่อทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายนั้นตกเป็นโมฆะ แต่กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจศาลในการพิจารณาข้อสัญญาต่าง ๆ กล่าวคือสัญญาเหล่านั้นจะตกเป็นโมฆะต่อเมื่อฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลและต้องรอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นโมฆะเท่านั้น ซึ่งใน

ความเป็นจริงคดีเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ส่วนใหญ่ราคาเช่าซื้อไม่สูงมากนัก ประกอบกับผู้เช่าซื้อก็จะไม่เข้าใจกฎหมายและการต่อสู้คดี ดังนั้นเมื่อรถจักรยานยนต์สูญหายและตนขาดชำระค่าเช่าซื้อ ก็จะถูกผู้ให้เช่าซื้อฟ้องบอกเลิกสัญญาและเรียกให้ชำระเงินในส่วนที่เหลือโดยไม่กล่าวถึงรถจักรยานยนต์สูญหาย เมื่อผู้เช่าซื้อไม่ต่อสู้ศาลก็มีคำพิพากษาให้ชำระค่าเช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อ

ข้อเสนอแนะ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อ ดังต่อไปนี้

1. หน้าที่และความรับผิดของผู้เช่าซื้อ

ผู้เช่าซื้อจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อเพื่อการอย่างอื่น นอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการดังกล่าวไว้ในสัญญา ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

ผู้เช่าซื้อจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้น เสมอกับวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษาทั้งการซ่อมแซมเล็กน้อย

ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดในความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่ตนเช่าซื้อ เพราะความผิดของผู้เช่าซื้อเอง แต่ไม่ต้องรับผิดในความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่การใช้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ

2. ความระงับของสัญญาเช่าซื้อ

ถ้าทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไปทั้งหมด สัญญาเช่าซื้อก็ย่อมระงับไปด้วย

3. หน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อ

ถ้าสัญญาเช่าซื้อจะจบลงอันมิใช่ความผิดของ
ผู้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อต้องคืนเงินส่วนต่างสำหรับการใช้
ทรัพย์สิน (ถ้ามี) ให้กับผู้เช่าซื้อ

ข้อสัญญาให้ผู้เช่าซื้อรับผิดชอบเพื่อความสูญหาย
หรือบุบสลายอันมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อขัดต่อความ
สงบเรียบร้อย ใช้บังคับไม่ได้

4. ข้อสัญญาเช่าซื้อที่ขัดต่อความสงบ
เรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

ดารารพร ถิระวัฒน์. (2542). *กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาสัญญาที่ไม่เป็นธรรม*.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำเรียง เมฆเกรียงไกร. (2563). *คำอธิบายกฎหมาย เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ* ลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิศักดิ์ สิริเจริญสุข. (2544). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของคู่สัญญาอันเนื่องมาจากการเช่าซื้อ*

สูญหาย (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒน์พันธ์ เขตต์กัน. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการเช่าซื้อเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าซื้อ. *Rajabhat Journal of Sciences, Humanities and Social Sciences*, 16(1), 106-117.

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

Relationship between Financial Ratio and Stock Prices of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand: SET100

มัตติมา กรงเต็น^{1*} และสันติพงษ์ कुमारสิงห์²

Mattima Krongten^{1*}, and Santiphong Kumansing²

Received: 28 July 2022

Revised: 15 August 2022

Accepted: 28 September 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานทางการเงินประจำปี (แบบ56-1) ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงได้ว่า อัตราส่วนทางการเงินเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการการลงทุนในหลักทรัพย์ที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹ อาจารย์ ดร. คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Lecturer Dr., School of Accountancy, Sripatum University

² อาจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Lecturer Dr., School of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: krongtenmatthima@gmail.com

คำสำคัญ: อัตราส่วนทางการเงิน ราคาหลักทรัพย์ บริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between financial ratio and stock prices of listed companies in the Stock Exchange of Thailand: SET100. According to the Securities and Exchange Act B.E. 2535. Collects secondary data from annual financial reports (Form 56-1) since 2017 - 2021 of listed companies in the Stock Exchange of Thailand: SET100. Data analysis was a quantitative analysis. Using descriptive statistics, including mean and standard deviation. Hypothesis testing Pearson Correlation statistical analysis was used at a significance level of 0.05. The results of the research showed that current ratio, debt to equity ratio, receivable turnover rate, and the return on total assets is related to the stock price of a listed company on the Stock Exchange of Thailand: SET100 in the same direction at the level of statistical significance 0.05. Indicates that financial ratios are information that can be used for decision-making in investing in securities of interest efficiently.

Keyword: financial ratio, stock prices, listed companies, stock exchange

บทนำ

ความผันผวนของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ส่งผลต่อตลาดทุนทั่วโลกเป็นอย่างมาก รวมถึงตลาดทุนในประเทศไทยด้วย การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ มีโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์และเงินปันผล โดยผลตอบแทนจากการลงทุนที่ได้รับมาน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ การจัดลำดับดัชนีราคาหุ้นของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ดัชนีราคาหุ้น หรือ SET Index เป็นดัชนีที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นทุกตัวใน

ตลาดหลักทรัพย์ได้ โดยการใช้ดัชนีราคา SET50 และ SET100 ในการวัดการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาหุ้นทั้งหมด เนื่องจากดัชนีราคา SET50 และ SET100 ได้ถูกคัดเลือกมาจากกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตลาดสูงสุด 50 และ 100 อันดับแรก ตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้มีการพิจารณาปรับรายการหลักทรัพย์ที่ใช้ในการคำนวณ SET100 Index ทุก ๆ 6 เดือน ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นกับภาวะการณ์ในตลาดหลักทรัพย์ เช่น กรณีที่มีบริษัทจดทะเบียนเข้าใหม่หรือกรณีที่มีการเพิ่มทุนของบริษัทจดทะเบียน ซึ่ง

อาจส่งผลให้หุ้นสามัญบางตัวที่ไม่ได้ถูกคัดเลือกล่วงหน้าก่อนมีคุณสมบัติครบถ้วนขึ้น และสามารถนำมาใช้ในการคำนวณ SET100 Index (ตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุน ที่ ทจ. 32/2556 เรื่องการออกและเสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 (มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2556)) อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย อาทิ ข้อมูลทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ นโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นและสภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น (ศรีสุตา นามรักษา, 2561)

การเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตามการทำงานของกลไกราคาที่จะซื้อขายในขณะนั้น ราคาหลักทรัพย์จึงมีความเสี่ยงที่ทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้ลงทุนสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสามารถเลือกผลตอบแทนจากการลงทุนได้เป็นที่น่าพอใจนั้น ผู้ลงทุนจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในหลักทรัพย์ก่อนตัดสินใจเลือกลงทุน ทั้งนี้ผลตอบแทนจะได้รับมากหรือน้อยนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของตลาดทุนว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นอีกความเสี่ยงที่จะทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทนให้อยู่ระดับที่น่าพอใจ และเกิดความเสี่ยงที่อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ ผู้ลงทุนจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ

ก่อนการตัดสินใจเลือกลงทุนในหลักทรัพย์นั้นๆ อัตราส่วนทางการเงินเป็นอีกหนึ่งข้อมูลที่นักลงทุนสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ (ณัฐริณี ศิวะพรประสงศ์, 2561)

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการกลั่นกรองและพยากรณ์ฐานะทางการเงินในอนาคต รวมถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการวินิจฉัยปัญหาในการดำเนินการและการบริหารงานรวมถึงปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานทางการเงิน ซึ่งเป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการปัญหาทางการเงิน ภาระหนี้สิน ความเสี่ยงของเจ้าหนี้ ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (เพชรี ชุมทรัพย์, 2549) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร นักลงทุน ผู้ให้สินเชื่อ ผู้สอบบัญชี เป็นต้น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ (1) อัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity Ratio) อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่องในการดำเนินงานของกิจการว่ามีความสามารถในการชำระหนี้สินเมื่อถึงกำหนดชำระได้มากน้อยเพียงใด (ไพโรจน์ เย็นเสริม, 2551) ซึ่งการบริหารสภาพคล่องเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะถ้าหากกิจการขาดสภาพคล่องอาจทำให้กิจการเข้าขั้นวิกฤตได้ (ณัชชา แจ่มนุช, 2559) (2) อัตราส่วนด้านความสามารถในการชำระหนี้ (Leverage Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้แสดงถึงความสามารถในการบริหารหนี้สินของกิจการ (ณัชชา แจ่มนุช, 2559) หรือแสดงโครงสร้างเงินทุนของ

บริษัท และเป็นการวัดความเสี่ยงที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน ความสามารถในการชำระหนี้และการจ่ายดอกเบี้ย ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท (ศิริลักษณ์ มกรพันธ์, 2551) และ (3) อัตราส่วนด้านสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Efficiency Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดว่าบริษัทมีความสามารถในการบริหารทรัพย์สินเพื่อก่อให้เกิดรายได้มากน้อยเพียงใด แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารทรัพย์สินของผู้บริหาร (ศิริลักษณ์ มกรพันธ์, 2551) ซึ่งในการดำเนินธุรกิจทุกกิจการต้องมีการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน อัตราส่วนสมรรถภาพในการดำเนินงานนี้ช่วยให้กิจการ สามารถเห็นว่าการลงทุนของเจ้าของกิจการ และเจ้าหนี้ได้สร้างรายได้ให้กองเงยขึ้นมากน้อยเพียงใด กิจการมีการใช้งานทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อการเติบโตต่อไปในระยะยาว (ณัชชา แจ่มนุช, 2559)

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินประกอบด้วยอัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 จึงเป็นที่น่าสนใจว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่อยู่ภายใต้การควบคุมและเกี่ยวเนื่องกับการจัดการหรือการดำเนินงานของกิจการโดยตรง ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญในจุดนี้ จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 จนถึงปี พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่สนใจในการลงทุนสามารถใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นข้อมูลในการประเมินเพื่อลดความเสี่ยงและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (อารียา สิทธิราช, 2559; ณัฐพล วชิรมนตรี, 2561; และจิราภรณ์ แก้วกำเนิด และประเสริฐ ศิริเสรีวรรณ, 2560)

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของ

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร และ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และตัวแปรตาม ได้แก่ ราคาหลักทรัพย์

ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2564 เป็นระยะเวลา 5 ปี

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตลาดสูงสุด 100 อันดับแรก (SET100) โดยใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินประจำปี (แบบ56-1) ตั้งแต่ พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564 ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Document Research) โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิดและผลงานที่เกี่ยวข้องกับอัตราส่วนทางการเงิน ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานทางการเงินประจำปี (แบบ56-1) ตั้งแต่ พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณแต่ละคู่ โดยการอธิบายจากการพิจารณาทิศทางของความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation : r)

ผลการวิจัย

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ในปี พ.ศ. 2560 – 2564 มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเท่ากับ 10.29 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 3.33 อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 14.91 อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 38.06 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 69.25 และราคาหลักทรัพย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 224.83 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ร้อยละ 188.62

ผลการทดสอบข้อมูลรายข้อสมมติฐานมีดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

ผลการทดสอบ พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ในทิศทางเดียวกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐาน: ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคา

หลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

ผลการทดสอบ พบว่า อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐาน: ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

ผลการทดสอบ พบว่า อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐาน: ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100

ผลการทดสอบ พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ในทิศทางเดียวกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐาน: ยอมรับสมมติฐาน

การอภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 เพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ดังนี้ต่อไป

อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: SET100 ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อธิบายว่า บริษัทที่ผลประกอบการดี อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย นักลงทุนที่วิเคราะห์อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินเพื่อลดความเสี่ยงและใช้เป็นข้อมูล

ประกอบการตัดสินใจในการการลงทุนในหลักทรัพย์ที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบกับดัชนีราคา SET100 ได้ถูกคัดเลือกมาจากกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตลาดสูงสุด 100 อันดับแรก ดังนั้นหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนได้มากขึ้น เนื่องจากได้รับการกลั่นกรองจากตลาดหลักทรัพย์มาแล้วระดับหนึ่งว่าผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนที่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ และเกิดความเสี่ยงที่อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล วชิรมนตรี (2561) พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนราคาต่อกำไร และอัตราส่วนราคาต่อมูลค่าตามบัญชี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอัตราส่วนกำไรต่อหุ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชดา จอเจริญรักษ์ (2559) พบว่า อัตราส่วนทางการเงิน อัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนราคาต่อมูลค่าทางบัญชี อัตราส่วนการหมุนของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อหุ้นและกำไรต่อหุ้น มีความสัมพันธ์กับราคาของหลักทรัพย์ นอกเหนือจากการวิเคราะห์จากอัตราส่วนทางการเงินแล้ว ควรทำการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจ สภาพอุตสาหกรรม และรายละเอียดอื่นเกี่ยวกับหลักทรัพย์ด้วย จึงสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการลงทุนได้ครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับ

เจตรัฐ สหพันธ์พร, 2563 พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของทั้ง 2 ตลาดมีความแตกต่างกันทั้งระยะเวลาและทิศทางของความสัมพันธ์ แต่ยังคงเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎี และพบว่า การเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในอดีตเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ชูดาพร สอนภักดี และ ทาริกา แยมะมัง. (2564) พบว่า อัตราส่วนทางการเงินมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทั้งหมดช่วยให้นักลงทุนพิจารณาประสิทธิภาพและความสามารถของบริษัทในการทำกำไรเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ปฏิบัติ

1. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า อัตราส่วนทางการเงินมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับราคาตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นผู้ลงทุน จึงควรให้ความสำคัญกับอัตราส่วนทางการเงิน อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรการควบคุมต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร และนักลงทุนควรให้ความสำคัญกับอัตราส่วนนี้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน

2. ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยประเมินสถานการณ์ทางการเงินของบริษัทได้ดีกว่าข้อมูลดิบที่

ได้แสดงไว้ในงบการเงิน เนื่องจากแต่บริษัทมีข้อมูลทางการเงินที่จะส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของกิจการ โดยข้อมูลนั้นไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นตัวเลขได้แก่ประมาณการหนี้สินต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การถูกฟ้องร้องคดีความต่าง ๆ ซึ่งไม่มีความแน่นอนและอาจทำให้บริษัทสูญเสียทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจเหล่านี้ไปในอนาคตรวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเงินบัญชีที่อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของกิจการได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งในหลายปัจจัยที่ผู้ลงทุนจะต้องพิจารณาในการเลือกลงทุน ดังนั้นในการเลือกลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ผู้ลงทุนต้องพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาตลาดหลักทรัพย์อีกหลายหลายปัจจัย ยกตัวอย่างเช่น สภาพคล่องของกิจการที่ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ โดยถ้ากิจการมีสภาพคล่องที่ดี กล่าวได้คือ ไม่มีการขยายการผลิตหรือนำเงินไปลงทุนในทรัพย์สินอื่น ๆ กิจการก็จะสามารถจ่ายเงินปันผลได้เสถียรภาพของกำไรหรือถ้ากิจการมีกำไรอย่างสม่ำเสมอ ก็จะสามารถพยากรณ์กำไรในอนาคตได้อย่างแม่นยำมากขึ้น และส่งผลให้กิจการสามารถมีอัตราการจ่ายเงินปันผลที่สูงได้และมีผลให้ราคาตลาดหลักทรัพย์ของกิจการนั้นสูงตามไปด้วย

2. วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นักลงทุน นักวิเคราะห์ทราบข้อมูลพื้นฐานเพียงบางส่วน การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากยังมีปัจจัยอีกหลายประการ เช่น ภาวะเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเมือง

อัตราแลกเปลี่ยน สัดส่วนการถือหุ้น ซึ่งผู้ลงทุน ละหมวดหมู่ธุรกิจมีโครงสร้างการดำเนินงานแตกต่างกัน จำเป็นต้องศึกษารายงานประจำปีของบริษัทที่จะ ลงทุน และพิจารณาถึงหมวดหมู่ธุรกิจ เนื่องจากแต่ ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เพชร ชุมทรัพย์. (2549). *หลักการลงทุน*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงฤทัย บุญญาเสถียร. (2565). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จิราภรณ์ แก้วกำเนิด, และประเสริฐ ศิริเสวีวรรณ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เจตรัฐ สหพันธ์พร. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ ด้วยแบบจำลอง Panel VAR* (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชุตานพร สอนภักดี, และทริกา แยมะมัง. (2564). *อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8(1), 151-164.
- ณัชชา แจ่มนุช. (2559). *ประสิทธิภาพการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก และ ขนาดกลางที่จดทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์เคหพัฒนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล วชิรมนตรี. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ กรณีกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐริณี ศิวะพรประสงค์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นิชชุดา จอเจริญรักษ์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง (การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศิริลักษณ์ มกรพันธ์. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับความเสี่ยงในการพิจารณาให้สินเชื่อการค้า กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง*. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

ศรีสุตา นามรัก. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (สารนิพนธ์บัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อารียา สิทธิราช. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและราคาตลาดของหลักทรัพย์ กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). *Index Monthly Report ดัชนีราคา SET100*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2565. จาก <https://www.set.or.th/th/market/index/set100/overview>.

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร

Model law on military discipline

กฤตไนย์ ลิขิตจิตตะ^{1*} และสุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Krittana Likhitjitta^{1*}, and Sunee Mallikamarl²

Received: 30 July 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 20 October 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารให้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ขอบเขตหน้าที่และอำนาจของทหารมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นจากเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่ทหารยังขาดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ ทำให้กฎหมายว่าด้วยวินัยทหารฉบับ พ.ศ.2476 ไม่ทันสมัย การวิจัยได้ยกเลิกกฎหมายฉบับนี้และจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารใหม่ โดยมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย การรักษาจรรยาบรรณทหาร วินัยและการรักษาวินัยทหาร การดำเนินการทางวินัยทหาร คณะกรรมการวินัยทหาร การอุทธรณ์ การฟ้องคดี และบทเฉพาะกาล การวิจัยเสนอแนะให้นาร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่รัฐสภา เพื่อตราเป็นกฎหมายใช้บังคับ และให้ศาลทหารจัดตั้งแผนกคดีวินัยทหารขึ้นในศาลทหาร

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Ph.D. student, Faculty of Law, Sripatum University

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² Professor Dr., Faculty of Law, Sripatum University

* Corresponding e-mail: noobbringer123@gmail.com

คำสำคัญ: วินัยทหาร จรรยาบรรณทหาร การดำเนินการทางวินัยทหาร ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กฎหมาย
ต้นแบบ

Abstract

The objective of this research was to establish a model law on military disciplinary in compliance with the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 and International public law. The data collection and analysis for this research was qualitative research consisting of documentary research; in -depth interview; participatory- design, co – design; and hearing. The research results found that the scope of duties and powers of the military had been further developed from the original according to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, but soldiers still lack of the protection of human dignity and fundamental rights under the principles of public international law causing the Military Discipline Act B.E. 2476 to be out of date The research repeal this law and created a new model law on military discipline. The legal structure were military ethics, Military Discipline, Military Disciplinary Proceedings, Military Disciplinary Committee, Appeals, Prosecutions; and Transitional provisions. The research recommends that this bill present to the Parliament for enactment as an applicable law and the Military Court established Military disciplinary division in the Military Court.

Keyword: military discipline, military ethics, military disciplinary proceedings, human dignity, model law

บทนำ

ประเทศไทยในอดีตตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทุกพระราชดำรัสและคำสั่งถือเป็นกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้นก็คือการรุกรานและการขยายพื้นที่ปกครองของประเทศข้างเคียงซึ่งเป็น

หน้าที่ของพระมหากษัตริย์ที่จะต้องปกป้องรักษาประเทศ โดยมีประชาชนที่เป็นชายฉกรรจ์ทำหน้าที่เป็นทหาร เป็นกองกำลังให้กับพระมหากษัตริย์ การควบคุมให้อยู่ในกรอบวินัยและเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่มีมาตั้งแต่ยุคอดีต แต่เมื่อมีทหารมาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากย่อมเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในสังคมทหารซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นทรงใช้อำนาจในการตัดสินและลงโทษจึงไม่จำเป็นที่

จะต้องมีการสร้างกฎเกณฑ์เป็นลายลักษณ์อักษร แต่หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ทรงสละพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการปกครองประเทศให้แก่ประชาชน ประเทศจึงเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นนิติรัฐคือประเทศที่ปกครองโดยกฎหมายในปี พ.ศ. 2475

แม้ประเทศจะได้ปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแต่ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการก้ำกึ่งของประเทศทำหน้าที่ในการปกป้องรักษาความมั่นคงให้ปราศจากการรุกรานของประเทศอื่นก็ยังคงมีอยู่ ดังนั้นกองกำลังทหารจึงคงมีอยู่ในประเทศ การจะแก้ไขปัญหาลักษณะระเบียบวินัยของทหารจึงต้องมีการตราเป็นกฎหมาย โดยมีกฎหมายฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มีหลักการและเหตุผลคือ “เพื่อปฏิบัติการตามความในมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายอาชญาทหาร และเนื่องจากทหารบกทหารเรือ ได้รวมเป็นกระทรวงเดียวกันสมควรตราบทบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารเสียใหม่”

แนวทางการรักษาความมั่นคงของประเทศได้ปรับเปลี่ยนไปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ คือ องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ที่มีประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้ร่วมกันเป็นภาคีสหประชาชาติทำให้ปัญหาการสงครามเกิดขึ้นน้อยลง

ไปจากในอดีตมาก เนื่องจากหากมีปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศเกิดขึ้นทางองค์การสหประชาชาติจะใช้ทุกวิถีทางที่จะระงับความขัดแย้ง แต่ถึงกระนั้นก็ตามแต่ละประเทศก็ยังคงให้ความสำคัญและความจำเป็นต้องมีกองกำลังทหารอยู่ สำหรับประเทศไทยมีกองกำลังทหารมาจนถึงปัจจุบัน ปัญหาการรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในกลุ่มทหาร การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาก็ยังคงต้องมีอยู่ ทำให้พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ฉบับนี้มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2565 เป็นเวลานานถึง 89 ปีสาระสำคัญของบทบัญญัติก็ยังคงเดิม และแม้จะมีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้ว 5 ครั้ง แต่ก็เป็น การปรับปรุงแก้ไขในเรื่องยศทหาร ตำแหน่งของทหารที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่มีการแก้ไขในเรื่องการกระบวนกรดำเนินการทางวินัยทหารแต่อย่างใด

สหประชาชาติเป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการร่วมทำความตกลงกันในการจัดทำกฎหมายระหว่างประเทศด้านต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นแนวทางนำไปอนุวัติการกฎหมายภายในของแต่ละประเทศภาคี ซึ่งในด้านการทหารก็เช่นกัน มีกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับทหาร ทั้งในด้านการควบคุมความมั่นคงของประเทศ การรักษาระเบียบวินัยทหาร และการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ เช่น กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations, 1945) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights, 1948) กติการะหว่างประเทศว่า

ด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration, 2012) ซึ่งประเทศไทยก็ได้ให้การรับรองกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศเหล่านั้น จึงจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์การกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ นอกจากนี้บทบาทหน้าที่และอำนาจของทหารในบริบทปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยมีเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของประเทศด้วยการเพิ่มหน้าที่และภารกิจมากขึ้นโดยให้รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้วยทั้งนี้มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 52 บัญญัติว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชอธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย”

จากที่กล่าวมานี้ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าบริบทของประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปมารวมทั้งแนวทางการอนุรักษ์การกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศที่ไทยได้ให้การรับรองนั้นเมื่อนำมาพิจารณาถึงพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 จึงพบว่าไม่ทันต่อยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ แต่ด้วย

เหตุที่กฎหมายฉบับนี้หากจะมีการปรับปรุงแก้ไขจะมีหลายประเด็นที่ยังไม่มีในบทบัญญัติกฎหมายและมีอีกหลายประเด็นที่กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติที่ยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ รวมทั้งยังไม่ทันต่อบริบทของการพัฒนาประเทศที่จะทำให้ทหารเป็นที่ยอมรับในทางสากล ดังนั้น แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขจึงเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 และจัดทำเป็นกฎหมายฉบับใหม่ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เพื่อสร้างให้เป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การรักษาความมั่นคงของประเทศยังคงเป็นภาระหน้าที่ของทหารแต่เนื่องจากขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของทหารมีการพัฒนาโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพิ่มหน้าที่การมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศด้วยในขณะที่การเป็นทหารก็ยังคงต้องมีวินัยทหารควบคุมให้อยู่ในกรอบการเป็นกองกำลังของประเทศ ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารที่มีการใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 จนถึงปัจจุบันจึงมีความล้าสมัยไม่ทันยุคสมัยของการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ประกอบกับการเป็นภาคีสหประชาชาติของประเทศไทยที่ต้องอนุรักษ์การกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศหลายฉบับที่ให้

ความสำคัญต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคนย่อมรวมถึงทหารด้วย ซึ่งกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารฉบับนี้ยังไม่มีบทบัญญัติ คุ้มครองทั้งนี้รวมทั้งขั้นตอนในการควบคุมและลงโทษ วินัยทหารก็ยังไม่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ จึงเป็น แนวคิดของการวิจัยในการยกเลิกกฎหมายฉบับนี้และ จัดทำเป็นกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารฉบับใหม่ โดยการนำเอาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก แนวทางของกฎหมายไทย กฎหมายมหาชนระหว่าง ประเทศและกฎหมายต่างประเทศรวมทั้งการใช้วิธี วิทยาการวิจัยประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การมีส่วนร่วม ออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design/Co-Design) การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing) เพื่อให้ได้คำตอบในการจัดทำกฎหมาย ด้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร

วิธีการดำเนินการวิจัย

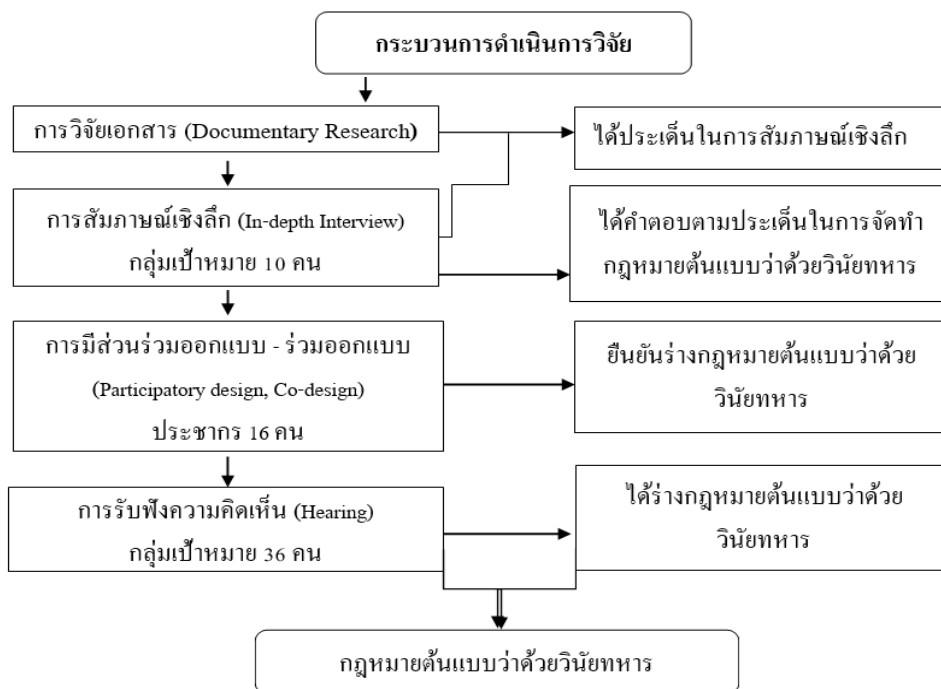
ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบไปด้วยการวิจัย เอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ ทฤษฎีความยุติธรรม และหลักการ ได้แก่ หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลัก ความได้สัดส่วน หลักธรรมาภิบาล หลักความชอบ ด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง หลักในการ พิจารณาความผิดทางวินัย หลักในการพิจารณา กำหนดโทษทางวินัย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ

ดำเนินการทางวินัยทหาร กฎหมายไทย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 – 2560 ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. 2455 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพล เรือน พ.ศ.2551กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ ได้แก่ กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations,1945) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights,1948) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights,1966) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration,2012) และกฎหมาย ต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา : กฎหมายว่าด้วย ยุติธรรมทหาร (Uniform Code of Military Justice,1950) เครือรัฐออสเตรเลีย : พระราชบัญญัติ ป้องกันการกระทำความผิดวินัย (The Defence Force Discipline Act,1982) สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี : กฎหมายพื้นฐาน (Basic Law,1949) กฎหมายดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทาง วินัยทหารอันนำไปสู่การจัดทำเป็นประเด็นในการการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตามประเด็น สัมภาษณ์ที่กำหนดไว้โดยมีประชากรสัมภาษณ์ คือ

หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร หัวหน้าอัยการทหาร ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหาร ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารบก ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารเรือ ผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารอากาศ ผู้อำนวยการกองสงเคราะห์ทางกฎหมาย ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ 13 ทหารผู้เคยถูกดำเนินการทางวินัย รวมประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วจะได้ประเด็นกฎหมายเบื้องต้นที่จะนำไปจัดทำการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design/Co-Design) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยใหม่ที่กำหนดให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 16 คน มาร่วมออกแบบประเด็น

กฎหมายสำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร (สนธิ์ มลลิกะมัลย์, 2560) ซึ่งเมื่อได้วิเคราะห์คำตอบจากประชากรผู้มีส่วนได้เสียแล้วจะนำไปจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารเพื่อนำเสนอต่อประชากรที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เรียกว่า Hearing โดยมีประชากรเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น จำนวน 36 คน คำตอบที่ได้มาจากการทำ Hearing การวิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิธีวิทยาการวิจัยที่นำมาใช้ดังกล่าวนี้มีกระบวนการดำเนินการวิจัยตาม รูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กระบวนการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลลัพธ์จากกระบวนการดำเนินการวิจัยข้างต้นได้คำตอบ ดังนี้

คำตอบที่ได้จากการศึกษากฎหมายไทยพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยมีอยู่ 4 ฉบับ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทางวินัยทหารโดยตรงมี 2 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร และพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 โดยที่ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายหลักที่ทำให้เกิดกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 บัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมทหารให้มีวินัย เชื้อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา มีการกำหนดตัวอย่างการกระทำผิดวินัยทหารไว้อย่างกว้าง เมื่อทหารกระทำผิดวินัยก็จะถูกลงทัณฑ์ และหากทหารผู้ถูกลงทัณฑ์เห็นว่าไม่ยุติธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน และหากเวลาผ่านไปสิบห้าวันยังไม่มีความคืบหน้า มีสิทธิร้องทุกข์ใหม่ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นที่สูงถัดขึ้นไปอีก เป็นอันสิ้นสุดกระบวนการเข้าถึงความยุติธรรม นอกจากนี้การดำเนินการทางวินัยทหารยังไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยอีก 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 พบว่า พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 ในส่วนการดำเนินการทางวินัย ข้าราชการ

ตำรวจผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงโทษและคณะกรรมการข้าราชการตำรวจได้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ในส่วนการดำเนินการทางวินัย ข้าราชการพลเรือนผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และหากไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้

คำตอบที่ได้จากการศึกษากฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ ทั้ง 4 ฉบับ พบว่าเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนในประเทศรวมถึงทหารในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะปญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration, 2012) ให้ความสำคัญในเรื่องการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ และสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานจะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดเพียงเท่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเท่านั้น

คำตอบที่ได้จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ ทั้ง 3 ฉบับ พบว่าเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของทหารในกระบวนการยุติธรรมทางทหาร ทหารผู้กระทำผิดมีสิทธิต่อสู้คดีในศาลทหาร โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา กฎหมายว่าด้วยยุติธรรมทหาร (Uniform Code of Military Justice, 1950) ทหาร

ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยทหารจะได้รับการคุ้มครองสิทธิ

หลายประการ เช่น สิทธิที่จะปฏิเสธการใช้อำนาจพิจารณาทางวินัยของผู้บังคับบัญชา โดยเลือกให้ศาลทหารพิจารณา สิทธิปรึกษาทนายความ สิทธิตรวจสอบพยานหลักฐาน สิทธิในการพิจารณาต่อหน้าหรือพิจารณาหลังผู้บังคับบัญชา สิทธิในการนำพยานหลักฐานมาสืบต่อสู์ สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์กับตนเอง สิทธิอุทธรณ์การลงโทษ

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 พบปัญหาเกี่ยวกับลักษณะความผิดวินัยทหารซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายเป็นเพียงตัวอย่างการกระทำความผิดวินัยทหาร ไม่มีการกำหนดว่าลักษณะความผิดวินัยทหารอย่างไรเป็นความผิดวินัยทหารไม่ร้ายแรง ลักษณะความผิดวินัยทหารอย่างไรเป็นความผิดวินัยทหารร้ายแรง ประเภทของโทษทางวินัยทหาร โทษทางวินัยทหารอย่างไรเป็นโทษทางวินัยทหารไม่ร้ายแรง โทษทางวินัยทหารอย่างไรเป็นโทษทางวินัยทหารร้ายแรง การไม่แบ่งภาวะให้เหมาะสมกับขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยทหาร การไม่กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัยทหารในแต่ละขั้นตอน การไม่ให้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินัย การไม่ให้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัยทหารในการเข้าถึงความยุติธรรมเป็นอย่างมาก

การวิจัยได้นำระบบคณะกรรมการวินัยตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 ระบบการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 หลักการใช้

สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration, 2012) และการคุ้มครองสิทธิหลายประการแก่ทหารผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยยุติธรรมทหาร (Uniform Code of Military Justice, 1950) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อนำมาจัดทำเป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งมีชื่อว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.” โดยมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย บทบัญญัติ จำนวน 38 มาตรา แบ่งเป็น 5 หมวด และ 1 บทเฉพาะกาล หมวด 1 การรักษาจรรยาบรรณทหารมี 2 มาตรา หมวด 2 วินัยและการรักษาวินัยทหารมี 7 มาตรา หมวด 3 การดำเนินการทางวินัยทหารมี 13 มาตรา หมวด 4 คณะกรรมการวินัยทหารมี 6 มาตรา หมวด 5 การอุทธรณ์และการฟ้องคดีมี 3 มาตรา บทเฉพาะกาลมี 2 มาตรา โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

บททั่วไป เป็นบทบัญญัติในเรื่องทั่วไป ตั้งแต่ชื่อพระราชบัญญัติ วันที่พระราชบัญญัติ

มีผลใช้บังคับ การยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ฉบับก่อน การกำหนดคำนียามเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ และการใช้ดุลพินิจ นอกเหนือจากความหมายที่คำนิยามกำหนดไว้ และกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้

หมวด 1 การรักษาจรรยาบรรณทหาร เป็นมาตรการใหม่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ทหารต้องยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย บรรดา กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจงและสรรพหนังสือต่าง ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้ออกหรือได้วางไว้เป็นหลักฐานให้

ทหารปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งชนบธรรมเนียม และประเพณี อันติงามของทหารทั้งที่เป็นและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันการกระทำผิดวินัยทหารตั้งแต่ต้นเหตุโดยให้ทหารอยู่ในจรรยาบรรณของอาชีพทหาร แม้จะไม่ถึงขั้นเป็นความผิดวินัยทหาร แต่หากไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณทหาร ก็จะมีมาตรการในการปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เป็นตามจรรยาบรรณทหารดังกล่าว เช่น การถูกตักเตือน การถูกปรับย้าย การพิจารณาบำเหน็จหรือถูกสั่งให้ทหารผู้นั้นได้รับการพัฒนาจรรยาบรรณทหาร เป็นต้น

หมวด 2 วินัยและการรักษาวินัยทหาร กำหนดแยกลักษณะความผิดวินัยทหารออกเป็น 2 กรณี คือ การกระทำความผิดวินัยทหารไม่ร้ายแรง และการกระทำความผิดวินัยทหารร้ายแรง โดยการกระทำความผิดวินัยทหารนี้มีความสอดคล้องกับโทษทางวินัยทหาร ซึ่งมี 9 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กัก ชัง จำขัง ตัดเงินเดือน ไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือน ปลดออก ไล่ออก แล้วแต่กรณี

หมวด 3 การดำเนินการทางวินัยทหาร กฎหมายฉบับนี้จะกำหนดการดำเนินการทางวินัยทหารออกเป็น 2 ภาวะ คือ ในภาวะปกติ และในภาวะไม่ปกติ โดยในแต่ละภาวะ จะมีการแยกการดำเนินการทางวินัยทหารออกเป็น การกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยในภาวะปกติกระบวนกรดำเนินการทางวินัยทหารจะไปสิ้นสุดที่ศาลทหารสูงสุดแผนกคดีวินัยทหาร ส่วนในภาวะไม่ปกติกระบวนกรดำเนินการทางวินัยทหารจะไปสิ้นสุดที่คณะกรรมการวินัยทหาร

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัยทหารในแต่ละขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การรับเรื่องราวร้องเรียนจากหน่วยงานภายนอกหรือผู้บังคับบัญชาพบเห็นการกระทำผิดวินัยทหารเอง การสืบข้อเท็จจริง การสอบสวน การออกคำสั่งดำเนินการทางวินัยทหาร และการแจ้งสิทธิขึ้นพื้นฐานต่างๆให้แก่ทหารผู้ถูกดำเนินการทางวินัยทหารตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้

หมวด 4 คณะกรรมการวินัยทหาร กำหนดให้มีคณะกรรมการวินัยทหาร เรียกโดยย่อว่า “ก.ท.” ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง และเจ้ากรมพระธรรมนูญเป็นกรรมการและเลขานุการมีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ คือ พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยทหาร แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ นอกจากนี้ยังกำหนดให้หน้าที่และอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์แก่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งการใช้สิทธิอุทธรณ์นั้นจะมีระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์ ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์กำหนดไว้อย่างชัดเจน

หมวด 5 การอุทธรณ์และการฟ้องคดี เป็นการรับรองสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งดำเนินการทางวินัยทหารแก่ทหารผู้ถูกสั่งลงโทษตามกฎหมายฉบับนี้ ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปและคณะกรรมการ

วินัยทหาร และหากทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัยทหาร ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการ วินัยทหาร มีสิทธิที่จะยื่นฟ้องคดีวินัยทหารต่อศาล ทหารสูงสุดแผนกคดีวินัยทหาร ภายใต้เงื่อนไขที่ กฎหมายกำหนดไว้

บทเฉพาะกาล กำหนดให้กฎหมายได้อ้างถึง บทบัญญัติพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ให้ถือว่าอ้างถึงบทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. นี้ ในบท มาตราที่มีนัยเช่นเดียวกัน และกำหนดระยะเวลาใน การจัดตั้งแผนกคดีวินัยทหารในศาลทหารสูงสุด ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้มีการเตรียมการ ในทางการบริหารจัดการภายในของศาลทหาร

คำตอบจากการวิจัยสรุปว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์การวิจัย คือ การศึกษาและวิจัยเพื่อการ จัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยวินัยทหาร เพื่อ คุ่มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ อย่างเหมาะสมตามภาวะการปฏิบัติการทางทหารใน ปัจจุบัน

การอภิปรายผล

ข้อสรุปของการวิจัย คือ การสร้างกฎหมาย ต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารขึ้นใหม่ทั้งฉบับ เนื่องจาก พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มีบทบัญญัติหลายมาตราที่มีความ

ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กฎหมายมหาชนระหว่าง ประเทศและภาวะการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบัน เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและ

เสรีภาพอย่างเหมาะสมตามภาวะการปฏิบัติการทาง ทหาร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำ

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. โดยมีโครงสร้างกฎหมาย แบ่งเป็น 5 หมวด และ 1 บทเฉพาะกาล รวม 38 มาตรา ดังนี้

หมวด 1 การรักษาจรรยาบรรณทหาร

เป็นมาตรการใหม่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ทหาร ต้องยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย บรรดา กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจงและสรรพหนังสือ ต่าง ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้ออกหรือได้วางไว้เป็น หลักฐานให้ทหารปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งขนบธรรมเนียม และประเพณีอันดีงามของทหารทั้งที่เป็นและไม่เป็น ลายลักษณ์อักษร และต้องรักษาตามที่บัญญัติไว้โดย เคร่งครัด ทหารผู้ใดไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณทหาร อันมิใช่เป็นความผิดวินัยทหาร ให้ผู้บังคับบัญชา ตักเตือนทหารผู้นั้น และให้ผู้บังคับบัญชานำประวัติ การไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณทหารมาประกอบการ พิจารณาในเรื่องการปรับย้าย การเลื่อนระดับ ตำแหน่ง หรือการพิจารณาผลการปฏิบัติงานตาม หน้าที่เพื่อให้ได้รับบำเหน็จความชอบ หรือสั่งให้ทหาร ผู้นั้นได้รับการพัฒนาจรรยาบรรณทหาร

หมวด 2 วินัยและการรักษาวินัยทหาร

ในร่างกฎหมายฉบับนี้จะมีการกำหนดแยก ลักษณะความผิดวินัยทหารออกเป็น 2 กรณี คือ การ กระทำความผิดวินัยทหารไม่ร้ายแรง และการกระทำความผิดวินัยทหารร้ายแรง เพื่อความชัดเจนในการใช้ กฎหมายของผู้บังคับบัญชาทางทหาร เป็นการลดการใช้ อำนาจดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาทางทหาร เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77

วรรคสาม โดยการกระทำความผิดวินัยทหารนี้มีความสอดคล้องกับโทษทางวินัยทหาร ซึ่งมี 9 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กัก ชัง จำขัง ตัดเงินเดือน ไม่เลื่อนชั้นเงินเดือน ปลดออก ไล่ออก ซึ่งโทษทางวินัยทหารเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดวินัยทหารกล่าวคือ หากกระทำความผิดวินัยทหารไม่ร้ายแรงจะได้รับโทษทางวินัยทหาร คือ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กัก ชัง จำขัง ตัดเงินเดือน ไม่เลื่อนชั้นเงินเดือน แต่หากกระทำความผิดวินัยทหารร้ายแรงจะได้รับโทษทางวินัยทหาร คือ ปลดออก ไล่ออก แล้วแต่กรณี

หมวด 3 การดำเนินการทางวินัยทหาร

ร่างกฎหมายฉบับนี้ มีการแบ่งแยกการดำเนินการทางวินัยทหารในเวลาปกติและการดำเนินการทางวินัยทหารในเวลาไม่ปกติ โดยในแต่ละภาวะ จะต้องมีการระบุว่าการกระทำความผิดวินัยทหารนั้น เป็นความผิดวินัยทหารไม่ร้ายแรงหรือความผิดวินัยทหารร้ายแรง เพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารของทหารแต่ละนาย

ส่วนที่ 1 การดำเนินการทางวินัยทหารในเวลาปกติ

1.1 กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กระบวนการดำเนินการทางวินัยจะเริ่มเมื่อมีการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือผู้บังคับบัญชาทางทหารพบการกระทำความผิดวินัยทหารด้วยตนเอง จะเริ่มกระบวนการดำเนินการทางวินัยด้วยการสืบข้อเท็จจริงหากมีมูลความผิดจะดำเนินการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสรุปสำนวนการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แล้วเสนอ

ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษพิจารณาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษลงโทษ ภาคทัณฑ์ ทัณฑกรรม กักขัง กักขัง จำขัง ตัดเงินเดือนหรือไม่เลื่อนชั้นเงินเดือน ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด

1.2 กรณีความผิดวินัยร้ายแรง กระบวนการดำเนินการทางวินัยจะเริ่มเมื่อมีการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือผู้บังคับบัญชาทางทหารพบการกระทำความผิดวินัยทหารด้วยตนเอง จะเริ่มกระบวนการดำเนินการทางวินัยด้วยการสืบข้อเท็จจริงหากมีมูลความผิดจะต้องดำเนินการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสรุปสำนวนการสอบสวนแล้วเสนอผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษพิจารณาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดวินัยร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี

หากทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัยทหาร ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาดังกล่าว มีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงโทษวินัยนั้น แต่ในกรณีที่ผู้บัญชาการเหล่าทัพเป็นผู้สั่งลงโทษวินัยให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินัยทหาร เฉพาะกรณี ทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัยอย่างแรงในภาวะปกติเท่านั้น ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลทหารสูงสุดแผนกคดีวินัยทหารเพื่อทบทวนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ส่วนที่ 2 การดำเนินการทางวินัยทหารในเวลาไม่ปกติ

2.1 กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กระบวนการดำเนินการทางวินัยจะเริ่มเมื่อมีการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือผู้บังคับบัญชาทางทหารพบการกระทำผิดวินัยทหารด้วยตนเอง ซึ่งการดำเนินการจะเริ่มจากการสืบข้อเท็จจริงหากมีมูลความผิดจะตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสรุปสำนวนการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แล้วเสนอผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษพิจารณาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดวินัยไม่ร้ายแรงให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ ภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กัก ชัง จำขัง ตัดเงินเดือนหรือไม่เลื่อนขั้นเงินเดือน ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด

2.2 กรณีความผิดวินัยร้ายแรง กระบวนการดำเนินการทางวินัยจะเริ่มเมื่อมีการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือผู้บังคับบัญชาทางทหารพบการกระทำผิดวินัยทหารด้วยตนเองจะเริ่มกระบวนการดำเนินการทางวินัยด้วยการสืบข้อเท็จจริงหากมีมูลความผิดจะต้องดำเนินการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสรุปสำนวนการสอบสวนแล้วเสนอผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษพิจารณาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดวินัยร้ายแรงให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี

เมื่อทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัยทหารไม่เห็นด้วยกับคำสั่งลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาดังกล่าว มีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงโทษวินัยนั้น แต่ในกรณีที่ผู้บัญชาการเหล่าทัพเป็นผู้สั่งลงโทษวินัยให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินัยทหาร โดยคำสั่งผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของผู้บังคับบัญชาที่สั่งลงโทษวินัย

หรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินัยทหารตามแล้วแต่กรณี ให้เป็นที่สุดไม่ว่าในภาวะไม่ปกตินี้

หมวด 4 คณะกรรมการวินัยทหาร

ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการอุทธรณ์คำสั่งดำเนินการทางวินัยทหารต่อคณะกรรมการวินัยทหาร เรียกโดยย่อว่า “ก.ท.” ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง และเจ้ากรมพระกรมพระธรรมนูญเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยทหาร แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ ซึ่งการใช้สิทธิอุทธรณ์นั้นจะมีระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์ ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์กำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมให้แก่ทหารทุกคน โดยเงื่อนไขในการใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินัยทหารเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายฉบับนี้กำหนด เพื่อให้เกิดการทบทวนตรวจสอบการใช้อำนาจทางบริหารของผู้บังคับบัญชาทางทหาร ป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้บังคับบัญชาทางทหาร

หมวด 5 การอุทธรณ์และการฟ้องคดี

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีการรับรองสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งดำเนินการทางวินัยทหารแก่ทหารผู้ถูกลงโทษตามกฎหมายฉบับนี้ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปและคณะกรรมการวินัยทหารตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดการทบทวนตรวจสอบ

การใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาทางทหารอันเป็นหลักประกันความยุติธรรมให้แก่ทหารทุกนาย

ในกรณีทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัยทหารไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการวินัยทหารมีสิทธิที่จะยื่นฟ้องคดีวินัยทหารต่อศาลทหารสูงสุดแผนกคดีวินัยทหาร ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินัยทหาร เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมให้แก่ทหารทุกนาย และเป็นไปตามหลักการถ่วงดุลตรวจสอบระหว่างอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ

บทเฉพาะกาล

เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. นี้ใช้บังคับแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างถึงบทบัญญัติ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นอ้างถึงบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. นี้ ในบทมาตราที่มีนัยเช่นเดียวกัน

ให้จัดตั้งแผนกคดีวินัยทหารในศาลทหารสูงสุดภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยมีองค์คณะตุลาการตามที่กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารกำหนดและให้ศาลทหารสูงสุดแผนกคดีวินัยทหารมีอำนาจรับฟ้องและพิจารณาพิพากษาคดีวินัยทหารที่อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินัยทหารตามพระราชบัญญัตินี้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ หากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. นี้แล้ว จะ

ส่งผลให้ทหารทุกนายได้รับความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพอย่างเหมาะสมตามภาวะการปฏิบัติการทางทหาร มีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทั้งในรูปแบบของคณะกรรมการวินัยทหาร และในรูปแบบศาลทหาร เพื่อทบทวนตรวจสอบการใช้อำนาจในการดำเนินการทางวินัยทหารของผู้บังคับบัญชาทางทหารให้สอดคล้องกับภาวะการปฏิบัติการทางทหาร

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ฉบับนี้ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยทหารของทหารผู้มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ดังนั้น การวิจัยจึงเสนอแนะให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนำร่างกฎหมายต้นแบบนี้ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 133 เพื่อตราเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ใช้บังคับต่อไป

2. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมดำเนินการออกกฎกระทรวงกระทรวงกลาโหมระเบียบกระทรวงกลาโหม ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ฉบับนี้ เพื่อกำหนดรายละเอียดในทางปฏิบัติต่าง ๆ ในการดำเนินการทางวินัยทหาร

3. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแก้ไข พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 โดย จัดตั้งและกำหนดหน้าที่และอำนาจศาลทหารสูงสุด แผนกคดีวินัยทหารขึ้น เพื่อให้ศาลทหารสูงสุดแผนก คดีวินัยทหารมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณา คดีวินัยทหาร

4. ให้กรมพระธรรมนูญดำเนินการการ เผยแพร่และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ต้นแบบว่าด้วยวินัยทหารให้แก่ทหารทุกระดับชั้น เพื่อให้ทหารมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของ วินัยทหาร ลักษณะการกระทำผิดวินัยทหาร โทษทาง วินัยทหาร ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยทหาร สิทธิ ขึ้นพื้นฐานต่างๆ การอุทธรณ์ และการฟ้องคดี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2564). *หลักกฎหมายมหาชน หลักนิติธรรม/นิติรัฐ ในฐานะ “เกณฑ์” จำกัดอำนาจอรัฐ*.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน,

ประทีน พัฒนธรรม. (2525). *การดำเนินคดีอาญาทหารในศาลทหาร*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

ประสิทธิ์ ใจชื่น. (2528). *กฎหมายทหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภูมิ โชคเหมาะ. (2563). *กฎหมายทหาร (Military Law) LAW 4148*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง.

สุข เปรมนาวิน. (2515). *ธรรมนูญศาลทหาร ประมวลกฎหมายทหาร วินัยทหารและกฎอัยการศึก*. พิมพ์ครั้งที่

3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนีย์ มัลลิกะมาสย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อาทิตยาเนย์.

เสนีย์ พรหมวิวัฒน์. (2553). *โครงสร้างองค์กรและอำนาจหน้าที่ของศาลทหาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย รามคำแหง.

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

The Strategy for College Administration Information Systems to Cope with the Problem of VUCA World at Surin Vocational College

สายสิริ สายยศ^{1*}

Saisiri Saiyot^{1*}

Received: 10 September 2022

Revised: 25 October 2022

Accepted: 12 November 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ (2) กำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ (3) ดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับ ยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ และ (4) ประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ การดำเนินการวิจัย เริ่มจากการศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ กับตัวแทนผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ รวบรวมข้อมูล นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปและปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสนทนากลุ่มอีกครั้ง สรุปเป็นกลยุทธ์ นำไปดำเนินการภายใต้โครงการ 5 โครงการ และประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์ จากตัวแทนผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกลยุทธ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ เป็นแหล่งวิทยบริการด้านวิชาการ วิชาชีพแก่ชุมชนและสังคม สามารถพัฒนาอาชีพให้แก่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสด้านการศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีทักษะทางวิชาชีพ ควรส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยประยุกต์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการ

¹ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

¹ Deputy Director, Senior Professional Level, Surin Vocational College

* Corresponding e-mail: Kapooktang2009@gmail.com

เรียนการสอน พัฒนางานบริหารทั่วไป และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สมบูรณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด กับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ที่ประกอบด้วย (1) การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน (2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้แบบ Team Learning สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) (3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพสู่ชุมชน 3) ผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ผลการดำเนินการตามกลยุทธ์ทุกโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษา 4) ผลการประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ที่มีต่อผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ทุกโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน ระบบสารสนเทศ

Abstract

The objectives of this research were to : 1) to study the condition of the ecosystem at Surin Vocational College 2) to setup strategic planning for college administration with an information system to cope with problems 3) to enact the information system for college administration at Surin Vocational College and 4) to evaluate the operational results of the strategy. The methodology starts with a study of the condition of the ecosystem at Surin Vocational College. Then, strategic planning was used to interview the academic dignitaries who make-up the vocational college administrators. Finally, a summation of the interviews was conducted and corrections made to use in further group discussions. The result obtained is the strategy, which was used to conduct the five projects that followed. Finally, the representatives were involved in and aided execution and evaluation of the operational results of the strategy. The research results revealed the following results. 1) The ecological condition of Surin Vocational College is as a resource for academic services, that can aid continual development of a career for the community and for society. The college community has a

chance to participate and develop academically, and consequently to assist students with educational opportunities, knowledge, and professional skills. They should do this by doing research in the classroom and applying that research to develop teaching and learning processes, to improve general administration, and to develop information technology system more efficiently, 2) The college administration gave the overall results of evaluation to be at the “most” level in the use of the strategy which includes (1) The development of an information system to help administrate the college in times of VUCA World. (2) The promotion of a learning management strategy called “Team Learning” to be a continual learning organization. (3) To promote, or let, the teachers and personnel have effective operational methods (best practices). (4) To promote and support job creation in the community, 3) the results obtained from the execution of the information system have an overall evaluation at the “most” level in every project and 4) the results of evaluation show an overall evaluation at the “most” level in every project.

Keyword: the strategy of college administration, volatility uncertain complex and ambiguous of the world (VUCA World), information system for college administration

บทนำ

โลกยุคพลิกผัน (VUCA World) คือ ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอก ทำให้ทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสใหญ่ของโลก 3 กระแส อันได้แก่ (1) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) (2) กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี (Big Bang of Technology) (3) กระแสความเป็นใหญ่ของเงินทุน (Financialization) (นรรชต์ ฝันเชียร. 2562) ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” ผู้นำองค์กรที่ต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทันสถานการณ์ในการรับมือกับกระแสโลกที่ผันผวนหรือ VUCA World นี้ ทุกคนต่างพุ่งเป้าไปที่การศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน จึงเป็นความจำเป็นที่การศึกษาจะต้องทบทวนและปรับเปลี่ยนเพื่อปรับตัวให้อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พลิกผันไม่แน่นอน ซับซ้อน

และคลุมเครือได้ และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต (ศศิมา สุขสว่าง, 2562)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง VUCA World ทำให้ทราบว่า VUCA World เป็นโลกที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ Volatility คือความผันผวนสูง เปลี่ยนแปลงฉับพลันรวดเร็วมาจาก Disruptive เทคโนโลยี Uncertainty เป็นสภาวะที่มีความไม่แน่นอน ทำให้ขาดความชัดเจน ยากต่อการตัดสินใจ Complexity ความซับซ้อนที่จะทวีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ การเชื่อมต่อทาง Internet IOT ทำให้ดูเหมือนโลกเล็กลง Big Data ที่อยู่ใน Cloud และ Ambiguity ความคลุมเครือที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ สิ่งดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด Platform การจัดการเรียนรู้ใหม่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) สอดคล้องกับ Namprom (2019) กล่าวว่า VUCA World เป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง พลิกผันอย่างรวดเร็ว VUCA World ถือว่าเป็น The New Normal หรือเป็นสภาวะปกติแบบใหม่ของโลก การบริหารสถานศึกษาในยุคโลกพลิกผันจึงจำเป็นต้องปูพื้นฐานการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ จากสภาพปัญหาโลกยุคพลิกผัน (VUCA World) และความสำคัญของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนางานวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ เพื่อรับมือกับกระแสโลกที่ผันผวน หรือ VUCA World เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาด้าน

ระบบสารสนเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและทันต่อเหตุการณ์ เข้าใจจุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา รู้ขีดความสามารถและกลยุทธ์ของสถานศึกษา สร้างเสริมความชัดเจนในนโยบาย และกลยุทธ์มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ เตรียมความพร้อมในยุค VUCA world และพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนตามแนวทางการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 มีทักษะทางปัญญา ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคนดี และค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกบนโลกออนไลน์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลในยุคโลกพลิกผันได้ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี กระแสความเป็นใหญ่ของเงินทุน เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเพื่อสันติสุข ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

3. เพื่อดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

4. เพื่อประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

1.1 ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

1.2 ศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ในสภาวะปกติและสภาวะพลิกผันกรณีศึกษา COVID-19

1.3 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

2. การกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

2.2 ร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

2.3 ตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 ตรวจสอบคุณภาพของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

2.5 จัดทำคู่มือกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

3. การดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์
ด้านเนื้อหาเป็นการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ภายใต้โครงการ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน (VUCA World) ภายใต้โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม iTeachers

ส่วนที่ 2 ดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้แบบ Team Learning สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ภายใต้โครงการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกิจกรรมการผลิตและจำหน่ายเค้กครบวงจร ด้วยโปรแกรม SRVC Cake และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรการจัดการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ส่วนที่ 3 ดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ภายใต้โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรการจัดทำชุดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วย Moodle สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา

ส่วนที่ 4 ดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพสู่ชุมชน ภายใต้โครงการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้วยกิจกรรมความร่วมมือการพัฒนาหน่วยบริการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรแม่นยำ (ผลิตภัณฑ์ไก่บ้าน) และกิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน (อบต. สวาย)

4. การประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ มีการประเมินผล 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ

เพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ส่วนที่ 2 การประเมินผลการบริหารตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ตามกลยุทธ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ ใน 4 กลยุทธ์ ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีการศึกษา 2563 ถึง ปีการศึกษา 2564

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ แบ่งเป็น (1) การศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารสถานศึกษาและกรอบแนวคิดระบบสารสนเทศ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ (2) การศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ในสภาวะปกติและสภาวะพลิกผัน กรณีศึกษา COVID-19 และ (3) การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทำการเลือกแบบเจาะจง รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบโดยการวิเคราะห์จากเนื้อหา และสรุปข้อมูลเชิงประจักษ์ (Content Analysis)

2. การกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ดำเนินการโดย (1) ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของกลยุทธ์ (2) ยกร่างกลยุทธ์ (3) ตรวจสอบร่างกลยุทธ์ (4) ตรวจสอบคุณภาพของกลยุทธ์ และ (5) จัดทำคู่มือกลยุทธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทำการเลือกแบบเจาะจง รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ดำเนินการ 4 กลยุทธ์ ผ่านโครงการ 5 โครงการ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบประเมินประสิทธิภาพและแบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. การประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ มีการประเมินผล 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์

การบริหารสถานศึกษา โดยสังเคราะห์ใน 4 กลยุทธ์ และส่วนที่ 2 การประเมินผลการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น การสุ่มอย่างง่าย และการเลือกแบบเจาะจง ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการวางแผน การวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า ทนต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน

2. ผลการศึกษาสภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ในสภาวะปกติและสภาวะพลิกผัน กรณีศึกษา COVID – 19 ตามแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของบรอนเฟนเบรนนอร์ พบว่า ในสภาวะปกติ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ มีโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ฝ่ายบริหาร

ทรัพยากร (2) ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ (3) ฝ่ายวิชาการ และ (4) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ทั้ง 4 ฝ่ายใช้ข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกัน บริหารสถานศึกษาผ่านแผนกลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการประจำปี จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชน สื่อ และภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ในสภาวะพลิกผันกรณีศึกษา COVID-19 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ บริหารสถานศึกษาในระบบต่าง ๆ เช่นเดิมแต่ปรับรูปแบบการบริหารงานโดยใช้สารสนเทศระบบออนไลน์ เปลี่ยนการจัดการเรียนรู้แบบ On site เป็น Online จัดทำระบบสารสนเทศรองรับการจัดการเรียนรู้ในสภาวะพลิกผันโดยครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้และการเข้าถึงผู้เรียน เช่น Line, Zoom, Google Meet และ Microsoft Team เป็นต้น เปลี่ยนสถานที่ฝึกงานอยู่ภายในจังหวัดช่วงที่มีการระบาดของโรค COVID-19 รุนแรง และสถานประกอบการต้องมีมาตรการรองรับและชะลอโครงการความร่วมมือต่าง ๆ

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีการนำระบบสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนการสอนให้ทันสมัย จัดทำแผนงบประมาณ ประเมินและติดตามการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนฐานข้อมูลผู้เรียน บุคลากรและสถานศึกษา พัฒนาระบบการบริหารอาคารสถานที่ภายในสถานศึกษา จัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ผลการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 เชิงปรับปรุง : การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อใช้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน (VUCA World) กลยุทธ์ที่ 2 เชิงป้องกัน : ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้แบบ Team Learning สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) กลยุทธ์ที่ 3 เชิงรับ : ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) และกลยุทธ์ที่ 4 เชิงรุก : ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพสู่ชุมชน ดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ด้วยนวัตกรรม SIRI Model คือ การบริหารจัดการสถานศึกษานำพาองค์กรสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) โดย S หมายถึง Strategy Analysis : กลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์, I หมายถึง Information Technology : การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา, R หมายถึง Transformative Action Learning Research : การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงสังคม และ I หมายถึง Digital Intelligence Quotient : การส่งเสริมและพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัล

ผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ประกอบด้วย

1. กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อใช้บริหารสถานศึกษา ยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม iTeachers ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้งานได้ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้งานได้

2. กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้แบบ Team Learning สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โครงการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกิจกรรมการผลิตและจำหน่ายเค้กครบวงจร ด้วยโปรแกรม SRVC Cake ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของ

ครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำชุดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วย Moodle สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพสู่ชุมชน โครงการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้วยกิจกรรมความร่วมมือการพัฒนาหน่วยบริการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแม่นยำ (ผลิตภัณฑ์ไก่บ้าน) และกิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน อบต.สวาย มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัย

อาชีวศึกษาสุรินทร์ ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 เชิงปรับปรุง : การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information) เพื่อใช้บริหารความเสี่ยงที่พลิกผัน ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน ผู้ใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อบริหารสถานศึกษา (iTeachers) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์ที่ 2 เชิงป้องกัน : ส่งเสริมการจัดการความรู้แบบ Team Learning สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ระดับความพึงพอใจของครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนต่อการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน โครงการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกิจกรรมการผลิต และจำหน่ายเค้กครบวงจรด้วยโปรแกรม SRVC Cake โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์ที่ 2 เชิงป้องกัน : ส่งเสริมการจัดการความรู้แบบ Team Learning สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์ที่ 3 เชิงรับ : ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรการจัดทำชุดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วย Moodle สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์ที่ 4 เชิงรุก : ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพสู่ชุมชน โครงการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยกิจกรรมความร่วมมือการพัฒนาหน่วยบริการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแม่นยำ (ผลิตภัณฑ์ไถ่บ้าน) และกิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน (อบต. สวาย) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 2 การประเมินการบริหารตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ คือ การประเมินความสำเร็จของผลลัพธ์ (Outcome) จากผลการดำเนินการของทั้ง 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2564 ผู้เรียน จำนวน 2,106 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ในการจัดการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 44.35 ระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 17.33 ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 16.62 ระดับค่อนข้างดี คิดเป็นร้อยละ 8.12 ระดับปานกลาง

คิดเป็นร้อยละ 6.32 ระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 3.32 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 3.94 และไม่มีผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์

2. ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2564 ผู้เรียนจำนวน 2,106 คน ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ในการจัดการเรียนการสอน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100.00 และมีผลการประเมินสมรรถนะข้ามสายงาน อยู่ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. ผลการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูจากการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ผ่านโครงการ 5 โครงการ มีการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 15 เรื่อง

4. ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย พบว่า กลุ่มชุมชนการเรียนรู้ จำนวน 12 กลุ่มแผนกวิชา ที่ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิทยาลัยอาชีวศึกษาอาชีวศึกษาสุรินทร์ ในการจัดการเรียนการสอน มีเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น จำนวน 12 เครือข่ายครบตามแผนกวิชา คิดเป็นร้อยละ 100

5. ผลงานและรางวัลที่ได้รับจากการดำเนินงานตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วย

ระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า ด้านสถานศึกษา มีจำนวน 29 รายการ 45 ผลงาน ด้านชุมชน มีจำนวน 8 ผลงาน และด้านผู้เรียนมีจำนวน 3 คน 6 ผลงาน

6. การขับเคลื่อนกลยุทธ์ คือ การบริหารจัดการสถานศึกษานำพาองค์กรสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษา พัฒนาคณาจารย์และผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) ประกอบด้วย S : Strategy Analysis : การวิเคราะห์และกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์, I : Information Technology : การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์, R : Transformative Action Learning Research : การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้สู่ชุมชน และ I : Digital Intelligence Quotient : การส่งเสริมและพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัล

7. การเผยแพร่ผลงานและการนำไปใช้เผยแพร่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 132 แห่ง มีสถานศึกษาที่นำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 4 แห่ง ดังนี้ (1) วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ (2) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ (3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม (4) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี ผลการประเมินความพึงพอใจของ

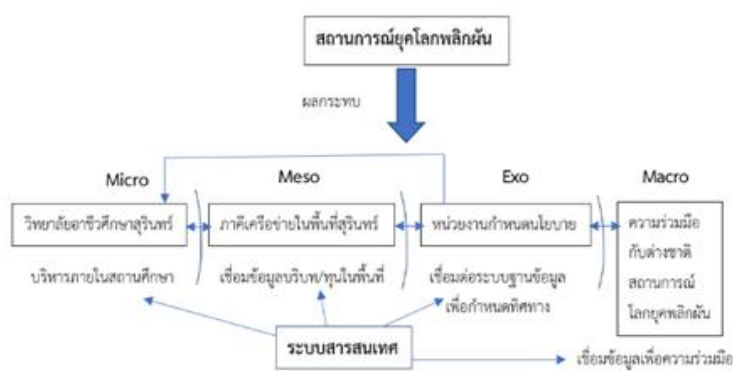
สถานศึกษาที่นำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้งานได้

การอภิปรายผล

สภาพระบบนิเวศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ผลการศึกษารอบแนวคิดของการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ ระบบนิเวศ และ

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า โครงสร้างของระบบนิเวศอาชีวศึกษาสุรินทร์ สะท้อนให้เห็นบทบาทสำคัญของระบบสารสนเทศทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสร้างเส้นเชื่อมความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในแต่ละระดับ ทั้ง 4 ระดับของระบบนิเวศ คือ ระบบจุลภาค (Microsystem) ระบบปฏิสัมพันธ์ (Mesosystem) ระบบภายนอก (Exosystem) และระบบมหภาค (Macrosystem) ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 ระบบนิเวศวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของบรอนเฟนเบรเนอร์ ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ในสภาวะปกติ และในสภาวะพลิกผัน กรณีศึกษา COVID-19 ได้ สอดคล้องกับงานศึกษาของ อูมาพร ห่านรุ่งขโรทร (2560)

กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีแบบจำลองนิเวศวิทยาเป็นแบบจำลองที่ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อนของความสัมพันธ์ของพหุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนทั้งในระดับบุคคล ระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และระดับชุมชนสังคมและนโยบาย ดังนั้นผู้บริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์จึงเป็นผู้มี

บทบาทสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษา ระบบสารสนเทศที่เหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในสภาวะพลิกผัน กรณีศึกษา COVID-19 ได้แก่ (1) Zoom Cloud Meeting (2) Google Hangouts Meet (3) Webinar (4) Microsoft Teams (5) Facebook Live (6) Line (7) Google Classroom และ (8) YouTube เพราะการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยรูปแบบดังกล่าวมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน พบในการศึกษาของ สิริพร อินทสนธิ์ (2563) ระบุว่า อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาได้พูดคุยและปรับกระบวนการเรียนการสอนให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้เครื่องมือแอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ ซึ่งผู้สอนเห็นว่าการบวนการเรียนการสอนออนไลน์สามารถที่จะแก้ไขปัญหาการเรียนที่ยังอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับบทความของพระมหาจักรพล สิริโร (2564) ระบุว่า สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ต้องมีการปรับตัวด้านการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

ปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้สารสนเทศ ได้แก่ ความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีน้อย บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีน้อย สอดคล้องกับ

วรรณศร จันทโสลิต (2560) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลยังไม่ครอบคลุมงานที่ปฏิบัติ มีการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลทางเว็บไซต์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานมีความเร็วต่ำ

การกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 เชิงปรับปรุง: การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อใช้บริหารสถานศึกษา ยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) กลยุทธ์ที่ 2 เชิงป้องกัน: การจัดการความรู้แบบ Team Learning ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) กลยุทธ์ที่ 3 เชิงรับ: วางระเบียบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) กลยุทธ์ที่ 4 เชิงรุก: การยกระดับสมรรถนะของบุคลากรด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงสังคม (Transformative Action Learning Research: TALR) ทั้งนี้ เนื่องมาจากกลยุทธ์เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรต้องประเมินสถานการณ์โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศที่เกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคเพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

สอดคล้องกับบุญธรรม อ้วนกันยา และคณะ (2563) ระบุว่า กลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคลากร กลยุทธ์ที่ 2 การนำผลการประเมินงานการประกันคุณภาพภายในมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากร และกลยุทธ์ที่ 4 การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ

การดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

การดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อใช้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน (VUCA World) ผ่านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม iTeachers ด้านการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน และสามารถนำไปใช้งานได้ สอดคล้องกับงานศึกษาการพัฒนาสารสนเทศเพื่อรองรับการตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาของ เชษฐพร ปิติพล (2557) ที่ระบุว่า การประเมินประสิทธิภาพของระบบ ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจในระดับดี แสดงให้เห็นว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีความ

เหมาะสม สามารถนำไปใช้งานได้จริง ด้านการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา (iTeachers) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินและสามารถนำไปใช้งานได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ระบบสารสนเทศที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาทุกมาตรฐาน มีขั้นตอนกระบวนการสร้างที่ถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ของ จุฑาลักษณ์ พิมพ์ (2560) ระบุว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการบริหารจัดการในองค์กรกับระดับการพัฒนาสารสนเทศ (Information System) พบว่า ระดับผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System : DSS) ในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์มีระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) เพื่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ ระบบประมวลผลรายการ (Transaction Processing Systems : TPS) และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System : MIS) ซึ่งระบบสารสนเทศ iTeachers และโปรแกรม SRVC Cake ถูกพัฒนาให้รองรับทั้ง TPS และ MIS เมื่อผู้เกี่ยวข้องนำเข้าสู่ข้อมูล

อย่างถูกต้องและต่อเนื่องก็จะมีข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร

การประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์

ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ตามกลยุทธ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ ใน 4 กลยุทธ์พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานศึกษาของ พงษ์ศักดิ์ สาลิกงชัย (2562) ที่ระบุว่า ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการในการจัดทำกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน ดังนั้น หากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ที่ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้นภายใต้บริบทของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์อย่างเป็นระบบ องค์กรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ตั้งใจจริง รับผิดชอบ มีวัฒนธรรมและนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาเกิดการพัฒนาและมีประสิทธิภาพนำไปสู่การเป็นมืออาชีพ

ผลการประเมินคุณภาพของระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารสถานศึกษา(iTeachers) เพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ พบว่า ปีการศึกษา 2564 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ไม่พบผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ และการประเมินสมรรถนะข้ามสายงานที่พึงประสงค์ ผู้เรียนร้อยละ 100.00 มีคุณลักษณะครบถ้วนตามรายวิชา

ผลการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูจากการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ผ่านโครงการ 5 โครงการ มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น จำนวน 15 เรื่อง

ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย มีเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้เพิ่มขึ้นครบถ้วนตาม เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจำนวน 12 เครือข่าย ครบถ้วนตามแผนกวิชา จำนวน 12 กลุ่มแผนกวิชา คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์นั้น เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตอบสนองความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างศรัทธา

โดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการปฏิบัติงานและให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นวิธีการในการพัฒนาครูโดยให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวคือ ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งผลให้มีผลงานและรางวัลที่ได้รับจากการดำเนินการตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์เพิ่มขึ้น

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างต่อเนื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย S : Strategy Analysis คือ การวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อการบริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ มีการปรับระบบการเรียนรู้ทั้งแบบ Online และแบบ Onsite ซึ่งสถานศึกษาได้จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และได้พัฒนาระบบสารสนเทศรองรับการนำมาใช้ในการ

จัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล I : Information Technology คือ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ บริหารจัดการงานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการ การจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของสถานศึกษาด้วยระบบประมวลผลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้บริการข้อมูลที่เชื่อมโยงได้ทุกภาคส่วน R : Transformative Action Learning Research วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้สู่ชุมชน โดยส่งเสริมให้ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เรียนได้พัฒนางานในหน้าที่และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานบนพื้นฐานการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และ I : Digital Intelligence Quotient คือ การส่งเสริมและพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัล ส่งเสริมครู บุคลากร และผู้เรียน ให้มีความสามารถในการปรับอารมณ์ ปรับตัว และปรับพฤติกรรมให้เข้ากับชีวิตดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ จันท (2564) เรื่องการบริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ระบุว่า การเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ตั้งแต่ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ความฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล เป็นเรื่องหนึ่งที่กำลังพูดถึงในวงการศึกษา โดยเฉพาะความสามารถ

ในการปรับตัวของผู้เรียนในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) จึงเป็นภารกิจโดยตรงของสถานศึกษา และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการหลักสูตร และพัฒนาสถานศึกษา เพื่อรองรับตัวชี้วัด ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต โดยใช้ทักษะการใช้สื่อ และการเข้าถึงคมในโลกออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำไปใช้

1. จากการพัฒนาแผนกลยุทธ์ ได้ 4 กลยุทธ์ จำนวน 5 โครงการนั้น ผู้บริหารควรจัดประชุม ทบทวน และประชุมประสานแผนเพื่อลดภาวะซ้ำซ้อนเรื่องเวลาและกิจกรรมกับการเรียนการสอน เพื่อหาแนวทางการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน

2. ควรจัดปฐมนิเทศครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้แทนชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ก่อนนำกลยุทธ์ไปทดลองใช้

3. ควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานตามโครงการของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. ควรสร้างชุดความรู้ที่เข้าใจง่ายเพื่อส่งต่อและถ่ายทอดความรู้ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ โดยสามารถใช้เป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพการบริหารกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ ในวิทยาลัยและนำเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ที่นำมาใช้ในวิทยาลัยต่าง ๆ

3. ควรมีการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารทางการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ จันทร, และศัลลณีย์ จะสุวรรณ (2564). *การบริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล*.

ใน การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จุฑาลักษณ์ พิมพ์. (2560). การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์*, 1-7.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal Humanities, Social Sciences, and Arts Silpakorn University*, 10(2), 1342-1354.

เชษฐพร ปิติพล. (2557). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา. *Veridian E-Journal Science and Technology Silpakorn University*, 1(6), 15-25.

บุญธรรม อ้วนกันยา, ทนงค์ดี คุ่มไชน้ำ, วาโร เฟิงสวัสดิ์, และพรเทพ เสถียรนพเก้า. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 15(1), 25-35.

พงษ์ศักดิ์ สาธิตกษัย. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 6(8), 4133-4148.

พระมหาจักรพล สิริธโร. (2564). การศึกษาในยุค New Normal The New Normal in Education. *Journal of Modern Learning Development*, 6(6), 346-356.

วรรณศร จันทโสติด. (2560). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กรกรณีศึกษามหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สิริพร อินทสนธิ์. (2563). โควิด - 19: กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(2), 203-214.

อุมาพร ทานรุ่งชโรทร. (2560). การประยุกต์ใช้แบบจำลองนิเวศวิทยาในการสร้างเสริมสุขภาพ. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 11(2), 78-85.

ข้อแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ
วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
(Disciplinary Journal of Buriram Rajabhat University)

วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นวารสารวิชาการที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยครอบคลุมศาสตร์ต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ โดย เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารธุรกิจ การจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงินการธนาคาร การตลาด คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหวิทยาการการจัดการ

มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม โดยสามารถที่จะตีพิมพ์ฉบับพิเศษได้อีกเพิ่มเติม ผู้เขียนทุกท่านสามารถส่งบทความวิจัยหรือบทความวิจัยมาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ได้ ผลงานที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร ต้องไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นๆ มาก่อน และบทความจะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ประเมินอิสระจากภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ บทความอาจถูกดัดแปลง แก้ไขคำ สำนวน และรูปแบบการนำเสนอตามที่ กองบรรณาธิการเห็นสมควร

วิธีการเตรียมต้นฉบับ

1. การพิมพ์ต้น

การพิมพ์ต้นฉบับนั้นสามารถพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยที่องค์ประกอบต่างๆ ของ บทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับตามวารสารนี้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และข้อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน โดยให้หลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยไม่จำเป็น อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นที่จะเขียนเป็นภาษาอังกฤษก็ให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วย ตัวพิมพ์ใหญ่ และให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะคำแรก คำต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น ส่วนบทความที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาก่อนที่จะนำเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการการจัดการ

2. การพิมพ์

ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word โดยจัดหน้ากระดาษ ขนาด A 4 (8.5 X 11 นิ้ว) ตั้งค่าหน้ากระดาษสำหรับการพิมพ์ ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.5 เซนติเมตร) จัดสองคอลัมน์ ใส่เลขหน้ากำกับ ทุกหน้า

3. รูปแบบตัวอักษร

3.1 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้แบบ TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ขนาดตัวอักษรอย่างเดียวกัน ดังนี้

3.2 ชื่อ เรื่อง ขนาด 18pt

3.3 ชื่อผู้เขียนบทความ 16pt

3.3 รายละเอียดสาขาวิชา คณะ สถาบัน 12pt

3.4 หัวข้อหลักใช้ตัวอักษรขนาด 16pt ตัวหนา

3.5 หัวข้อรองใช้ตัวอักษรขนาด 14pt ตัวหนา

3.6 เนื้อความทุกส่วนใช้ตัวอักษรขนาด 14pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า

ความยาวของบทความ ไม่ควรเกิน 11 หน้า รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งต้นฉบับ

ให้ผู้เขียนบทความ สามารถส่งต้นฉบับได้ทาง website <http://fms.bru.ac.th> ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย

เป็นการเสนอผลการวิจัย อาจเป็นผลงานวิจัย บางส่วนหรือผลงานวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์แล้ว ซึ่ง ผู้เขียนได้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

ควรเขียนให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย โดยให้แสดงเป้าหมายหลักของการวิจัย ทั้งนี้ให้มีความยาวไม่เกิน 100 ตัวอักษร ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน แล้วบรรทัดล่างให้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรก ยกเว้น Article และ Preposition ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ให้พิมพ์ด้วยตัวเอนไม่ต้องขีดเส้นใต้ กรณีระบุชื่อสามัญของสิ่งมีชีวิตให้เขียนเป็น ภาษาไทยให้ใส่ชื่อวิทยาศาสตร์ด้วย

1.2 ชื่อผู้แต่งบทความ (Authors and Coauthors)

ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเต็ม ทั้งชื่อที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับภาษาอังกฤษนั้นให้ใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของชื่อตัว และนามสกุล และหากมีผู้แต่งหลายคนให้ใช้หมายเลขกำกับตามลำดับและลงเครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุชื่อหน่วยงาน สาขาวิชา คณะ สาขาวิชาที่สังกัด รวมทั้ง e-mail address

1.3 บทคัดย่อ

ให้มีความยาวไม่เกิน 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความงานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นลง โดยให้มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้น ๆ และตรงประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น บทคัดย่อภาษาไทยให้พิมพ์เต็มบรรทัดไม่เกินครึ่ง หน้ากระดาษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวปกติ

1.4 คำสำคัญ

ให้ระบุคำสำคัญ 1-3 คำ คำสำคัญเป็นคำที่เด่นที่สุดของงานวิจัยของผู้เขียน ซึ่งใช้เป็นคำหลัก

1.5 ABSTRACT

ให้พิมพ์ ABSTRACT เป็นภาษาอังกฤษเต็มบรรทัด ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point ปกติ ให้มีความยาวของ ABSTRACT โดยรวมทั้งหมดไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ

1.6 Keywords

คำภาษาอังกฤษที่ผู้แต่งกำหนดให้เป็น Keyword ให้ผู้เขียนเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้อง เหมาะสม และตรงที่สุดกับ คำสำคัญภาษาไทยคำนั้นๆ โดย Keyword ทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยอักษร ตัวพิมพ์ใหญ่ และหากมีการแยก Keyword แต่ละคำให้ขึ้นด้วยเครื่องหมาย ; เสมอ

1.7 บทนำ

ในบทนำนี้ให้อธิบายถึง ภูมิหลัง ความสำคัญของปัญหาการทำวิจัย และสาเหตุการทำวิจัย

1.8 วัตถุประสงค์การวิจัย

เป็นประเด็นสำคัญโดยจะต้องให้ครอบคลุมแนวทางการทำวิจัยทั้งหมด

1.9 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

ให้เขียนเป็นความเรียง หรือ ระบุเป็นข้อก็ได้

1.10 ขอบเขตการวิจัย

ในขอบเขตการวิจัยให้ผู้แต่งบทความระบุขอบเขตการวิจัยเฉพาะที่เป็นกรอบความคิดการวิจัยนี้ กรณีจัดทำกรอบความคิดการวิจัยเป็นแผนภาพให้ผู้แต่งจัดพิมพ์

ขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ

1.11 วิธีดำเนินการวิจัย

1) กรณีเป็นการวิจัยที่มีวงรอบเดียว ในย่อหน้าแรกให้ระบุชื่อและประเภทวิธีดำเนินการวิจัย (Research methodology)

2) กรณีมีการดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 วงรอบ ให้ผู้แต่งระบุวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละวงรอบให้ชัดเจนและครบทุกองค์ประกอบ คือ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล พิมพ์วิธีการดำเนินการวิจัยให้มีความยาว โดยรวม 2-3 Column

1.12 เครื่องมือการวิจัย

ให้ระบุ ชื่อ ชนิด ประเภทเครื่องมือการสร้าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.13 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้อธิบายถึงวิธีการและระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลถ้ามีหลายวิธีการให้ระบุแต่ละวิธีอย่างชัดเจน

1.14 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) กรณีข้อมูลเชิงปริมาณให้ระบุ วิเคราะห์ด้วย สถิติอะไร อย่างไร เป็นความเรียงไม่ต้องระบุสูตรทางสถิติ

2) กรณีข้อมูลเชิงคุณภาพให้ระบุ วิเคราะห์ แยกรายละเอียดของแต่ละกลุ่มข้อมูลอย่างไร ใช้หลักการอะไร มีเกณฑ์การประเมินผลอย่างไร

1.15 ผลการวิจัย

ให้อธิบายรายละเอียดของผลการวิจัยที่พบอย่างชัดเจนสมบูรณ์ และมีรายละเอียดครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ หรือ คำถามวิจัยที่ค้นพบ

1.16 การอภิปรายผลการวิจัย

ให้นำเฉพาะผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์หรือสมมติฐานหลักของการวิจัย (ถ้ามี) มาอภิปราย ผลการวิจัย และให้อภิปรายเพื่อมองเห็นภาพความเป็นเหตุเป็นผลกันและกัน โดยอ้างอิงหลักฐานทางทฤษฎีที่ใช้แพร่หลายโดยทั่วไป หรืออาจมีการเทียบเคียงหรือ เปรียบเทียบได้กับรายงานผลการวิจัยที่มีวิธีการดำเนินการวิจัยรูปแบบเดียวกัน หรือ คล้ายคลึงกัน ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 กับงานวิจัย และให้มีความยาว ของการอภิปรายผลการวิจัยโดยรวม 2-3 คอลัมน์ โดยการอ้างอิงข้อมูลให้ใช้การอ้างอิงแบบตัวเลข

1.17 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ให้ระบุเฉพาะผลการวิจัยที่เป็นความรู้ องค์ความรู้ หรือ วิธีการ ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ โดยข้อเสนอแนะนั้น สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ด้วยเงื่อนไข

อะไร มีข้อระวังความเสี่ยงอย่างไร โดย อาจเขียนเป็นรายชื่อหรือเป็นความเสี่ยงก็ได้

2) ให้มีความยาวของข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้โดยรวมไม่เกิน
ครึ่ง Column

1.18 กิตติกรรมประกาศ

ให้อธิบายเฉพาะคำขอบคุณของผู้ที่มีความสำคัญในการจัดทำงานวิจัย การ
เรียบเรียงรายงาน การวิจัย และการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย จนทำให้ งานวิจัยนี้สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

1.19 เอกสารอ้างอิง

ในการอ้างอิงบทความวิจัยนั้น ให้ใช้การอ้างอิงเฉพาะที่มีการเขียนใน
บทความวิจัยฉบับนี้เท่านั้น และให้เขียนอ้างอิงแบบตัวเลข เอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุก
ฉบับจะต้องมีการอ้างอิงในบทความ มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยที่
รายละเอียดการอ้างอิงนั้นจะประกอบไปด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ หรือชื่อบทความ ชื่อ
ของ เอกสารที่พิมพ์ สำนักหรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับ ที่) พิมพ์และเลขหน้าที่อ้างอิง ทั้งนี้
การเขียนให้เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิง

2. บทความวิชาการ

บทความวิชาการนี้ เป็นบทความที่ผู้แต่งได้แต่ง และเรียบเรียงขึ้นใหม่จากการสัง
เคราะห์ประสบการณ์ ทางวิชาการ และการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ เรียบเรียงขึ้นใหม่
จากแหล่งข้อมูลเพื่อตีพิมพ์ใน วารสารสหวิทยาการจัดการ(มนุษย์ ศาสตร์และสังคมศาสตร์)
ประกอบด้วย

2.1 ชื่อเรื่อง (Title)

ผู้เขียนควรเขียนให้สั้น กระชับ และแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายหลักของบทความ
ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน ได้ลงมาเป็น
ภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรก ยกเว้น Article และ
Preposition ให้ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ให้พิมพ์ด้วยตัว
เอนไม่ต้องขีดเส้นใต้ กรณีระบุชื่อสามัญของสิ่งมีชีวิตเป็น ภาษาไทยให้ใส่ชื่อวิทยาศาสตร์

2.2 ชื่อผู้แต่งบทความ (Authors and Coauthors)

ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเต็มทั้งชื่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษสำหรับ
ภาษาอังกฤษใช้ อักษรตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของชื่อตัว และนามสกุล ถ้ามีผู้แต่ง
หลายคนให้ใช้หมายเลข กำกับตามลำดับและลงเครื่องหมายดอกจัน (*) พร้อมระบุชื่อ
หน่วยงาน สาขาวิชา คณะที่สาขาวิชาสังกัด รวมทั้งให้มี e-mail address

2.3 สารสังเขป

ในสารสังเขปนั้น ให้มีความยาวไม่เกินอย่างละ 300 คำ เป็นการย่อเนื้อความ
งานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้นได้ เนื้อหาสารครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ควรเขียนแบบสั้น และตรง

ประเด็น ระบุเฉพาะสาระสำคัญเท่านั้น บทคัดย่อภาษาไทยให้พิมพ์เต็มบรรทัดไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวปกติ

2.4 คำสำคัญ

ให้ผู้เขียนระบุคำสำคัญเพียง 1-3 คำ คำสำคัญเป็นคำที่เด่นที่สุดของการวิจัยนี้เพื่อใช้ เป็นคำหลักสำหรับ การเข้าถึงค้นหาบทความนี้

2.5 SUMMARY

ให้พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเต็ม บรรทัด ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point ปกติ ให้มีความยาวโดยรวมทั้งหมด ไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ

2.6 Keywords

คำภาษาอังกฤษที่ผู้แต่งระบุให้เป็น Keyword นั้น ให้ผู้แต่งเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้อง เหมาะสม และตรงที่สุดกับ คำสำคัญภาษาไทยคำนั้นๆ โดย Keyword ทุกคำ ให้ขึ้นต้นด้วยอักษรตัวพิมพ์ใหญ่การแยก Keyword แต่ละคำให้ขึ้นด้วยเครื่องหมาย ;

2.7 บทนำ

- 1) การจัดพิมพ์บทนำให้มีความยาว 1-2 Column
- 2) ในบทนำนี้ให้ระบุภูมิหลัง ความสำคัญ ของปัญหาการทำวิจัย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสาเหตุการทำวิจัย

2.8 สรุป

- 1) เป็นการเรียบเรียง โดยที่ผู้เขียนอาจเรียบเรียง เป็นหัวข้อหลัก และมีข้อย่อยเรียงลำดับด้วยเลขข้อ ก็ได้ การเรียงลำดับเลขข้อย่อยให้เรียงลำดับ
- 2) ให้มีความยาวของการสรุปโดยรวม 2-3 Column
- 3) การอ้างอิงข้อมูลให้ใช้การอ้างอิง APA

2.9 เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในบทความใช้การอ้างอิงแบบ ตัวเลข เอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกฉบับจะต้อง มีการอ้างอิงในบทความ มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ รายละเอียดการอ้างอิงประกอบด้วย ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ หรือชื่อบทความ ชื่อของ เอกสารที่พิมพ์ สำนักหรือสถานที่พิมพ์ ปีที่ (ฉบับ ที่) พิมพ์และเลขหน้าที่อ้างอิง ทั้งนี้การเขียนให้ เป็นไปตามรูปแบบของชนิดเอกสารที่อ้างอิง

3. ตัวอย่างการอ้างอิง

■ หนังสือ

ผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อเรื่อง | . (ครั้งที่พิมพ์). | สถานที่พิมพ์ | : | สำนักพิมพ์. | |)

ตัวอย่าง

วรรณรัตน์ ศรียาภัย. (2554). การจัดประชุมและฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สมุทรปราการ : เดอะ บুক พลัส พับลิชชิง.

■ วารสาร

ผู้แต่ง. || (ปีที่พิมพ์, เดือน). || ชื่อบทความ. || ชื่อวารสาร. || ปีที่หรือเล่มที่ (ฉบับที่) | :
|
|||||| หน้าที่ดีพิมพ์บทความ.

ตัวอย่าง

กุลกันยา ศรีสุข. (2557, เมษายน-พฤษภาคม). การศึกษาเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะและเพิ่มขีด

ความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรภาครัฐและ
เอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา. 1 (11) : 93-101.

■ หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์, | เดือน | วันที่). | | ชื่อบทความ. | | ชื่อหนังสือพิมพ์. | | หน้าทีตีพิมพ์
บทความ.

ตัวอย่าง

ปรีชา ปาโนรัมย์. (2556, กุมภาพันธ์ 11). อาจารย์ราชภัฏ

■ หนังสือที่มีผู้รับผิดชอบแต่ละบทแต่ละตอน

ชื่อผู้แต่ง.) (ปีที่พิมพ์.) (ชื่อเรื่องหรือชื่อตอน.) ใน (ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่จัดทำ,
) (ชื่อหนังสือ.) (หน้า.) สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ศิริพร ลิ้มตระการ. (2540). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านใน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย (หน้า 1-36). นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

■ บทความในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง. | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อบทความ. | ใน | ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ. | (บก.) | ชื่อเรื่อง. |

||||||| (หน้า). | | สถานที่พิมพ์ : | สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2536ก). การประมวลผลคำคืออะไร. ใน อนุกิต บุกุธรรม (บก) คอมพิวเตอร์น่ารู้ (หน้า 77).

กรุงเทพฯ : สถาบันประมวลข้อมูลเพื่อการศึกษาและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

■ วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่อวิทยานิพนธ์. | | ระดับวิทยานิพนธ์. | สาขาวิชา | คณะ |

||||||| มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

ตัวอย่าง

ชาติชาย พานิชชอบ. (2544). แนวโน้มบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอนาคต.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

■ รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย | | (ปีที่พิมพ์). | | ชื่องานวิจัย. | (ครั้งที่พิมพ์). | | สถานที่พิมพ์. | : | สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ปรีชา ปาโนรัมย์. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มมูลค่า ด้านเศรษฐกิจให้แก่

ผู้ผลิตสินค้าชุมชนประเภทขนมจีนภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาล

เมือง จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิพิธภัณฑ์ผ้า. (2551). ผ้าแพรวา. ค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2552
จาก <http://2ebook.com/stou/readind/index.php>

วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
สามารถส่งเอกสารหรือติดต่อสอบถามได้ที่ :
โทรศัพท์ :: 044 611221 ต่อ 5001, 5002
โทรศัพท์เคลื่อนที่ :: 089-794-3040 โทรสาร :: 044-612858
E-Mail : mpec@bru.ac.th
Website :: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/journalfms-thaijo>

